ANO 11°. N°. 1
QUINTA-FEIRA 1 DE ABRIL DE 1926

[ASS]INATURA
P[or ... a]no tres rupias

[AN]UNCIOS
[...] la que repetir 1 tanga
avulso uma tanga

[AU]TOR E EDITOR
[...] Hegdo Dessai
QUEPEM GOA

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक १
गुरुवार ता. १ एप्रिल सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
कें‍पें–गोवा

S. R.
Biblioteca Nacional
Pangim

शेतकरी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालेली

ॲग्रिहार्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ता:— "जयशाली" मुंबई

स्टाल १५० ते १५२ क्रा‌फर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तावडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फायदा घ्यावा.

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलें आहे.

कायतानु फाल्गु द सौज, व्यापारी,
म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानी, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० — तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटया मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान, पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वीं आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आलफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

"प्रत्यक्षं ज्योतिषं शास्त्रं चंद्रार्कौ यत्र साक्षिणौ"

या सूर्यसिद्धांतोक्तीनुसार फलज्योतिः शास्त्राचा, आर्यांच्या बृहत्पाराशर्यादि ग्रंथांपासून, पाश्चिमात्यांच्या दिनवर्षपद्धतीपर्यंत विविध मतें व ग्रंथाधार विचारांत घेऊन तात्विक पद्धतीनें व भौतिक शास्त्रानुसार अनुभव घेणें असल्यास समक्ष किंवा पत्रद्वारें कळवा. पुढीलप्रमाणें सर्व कामें शुद्ध व सूक्ष्म पद्धतीनें केलीं जातात.

वर्ग १ ला, आजन्मफलवर्णनाची मोठी पत्रिका रु. १० ते २५
व० २ रा, भावचलित गणिताची मध्यम प० रु. १०
व० ३ रा, सायन व निरयन मताची प० रु. ५
व० ४ था, शुद्ध व सूक्ष्म निरयन प० रु. ३
व० ५ वा, सर्व साधारण दशांतर्दशांची प० रु. २
व० ६ वा, साधी स्पष्टग्रहादिक प० रु. १ व जन्मटिपण ८ आणे.

शिवाय वर्षमासफलें, प्रश्न, मुहूर्त, पत्रिका पाहणें वगैरे कामें सप्रमाण व सोपपत्तिक अशीं आधुनिक कालास पटण्याजोगीं टाइमशीर करून देऊं. फलज्योतिषाच्या आस्थेवाइकांनीं अनुभव घेऊन खात्री करावी.

पत्ता:— नारायण अनंत नाईक पाटगकर मालक "ज्योतिष कार्यालय आणि श्री पांडुरंग–ग्रंथ–संग्रहालय" मु० पो० सांगें, प्रांत गोवा.

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1° oficio Redcar, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situada em Xeldem na estrada nacional que de Quepém se dirige á estação de Sanvordem no dia 30 do proximo mez de Abril ás 10 horas pelo maior lanço que se oferecer acima de avaliação os seguintes bens:- Predio da varzea Dessaianvadevoril morada" vulgo "Molê" sito em Parodá avaliado por 100 rupias; e direito á metade do predio "Dondial" da cultura de arroz e terreno inculto sito em Molcórnem avaliado por 300 rupias, descritos respectivamente na conservatoria desta Comarca sob os nos. 5815 e 1694 e penhorados nos autos civêis de execução hipotecaria que Tito Rafael José Antonio Vas de Assolnã como cessionario move a Ulá por outro nome Irabai ou Locximim Quenina viuva de Xanum Fotú Quenim de Parodá e residente em Sanvordem e outros. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaesquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Xeldem 20 de Março de 1926.

O Escrivão
Babú V. Camotim Redcar
Verifiquei
O Juiz de Direito
R. Colaço

mente á doutrina formulada na dita moção. A carta de pedido de publicação, essa ia assinada até por tres dos signatarios da moção. Se as vistas do tal citadino foram tão curtas e obscuras como a sua tacanha mentalidade, é esplicavel o equivoco.

Nenhum dos assinantes foi mendigar emprego algum; somos apenas estudantes e ainda desilusões não vieram povoar as nossas almas; e se algumas desilusões temos, é de vermos a nossa Patria infeliz caminhando para a ruina com a conivencia dos falsarios que querem passar por portuguezes, hipocritamente.

Não pregamos guerra, não pregamos violencia contra ninguem; o que pretendemos é o ressurgimento e progresso da nossa Patria— e a moção neste ponto é clara e concisa —por meio de uma revolução intelectual, elevando o nivel moral do nosso povo, reformando os meios de ensino até hoje aplicados nas nossas escolas onde se dá aos nossos filhos uma educação maculada de muita hipocrisia e de muita falsidade. E, com a educação dessas como é que as gerações vindouras poderão caminhar pela vida fóra sem hipocrisia nos seus actos e sem mentira nas suas acções ? !...

Nós, academicos, á par da nossa cultura material e positiva precisamos cultivar o nosso espirito e eis a unica razão do nosso procedimento. Queremos reviver a vida dos nossos ancestros, restaurar a nossa civilisação morta, conhecer a nossa historia, reatar o fio da Tradição rota pela intervenção dos extranhos; precisamos enfim conhecer a India— tão bem e melhor, ainda do que Portugal com a sua historia, os seus feitos, a sua literatura para a amarmos, para a dignificarmos

Nosso intuito não é de descristianização como algo se têm afirmado abusivamente, porque a nossa cultura tem nos dado certa despreocupação com respeito ás crenças; e todas as religiões merecem-nos igual admiração porque todas elas contem um fundo moral que satisfaz ao nosso espirito. E, de resto, consigna a moção. esquecendo diferenças religiosas e castistas. E portanto não ha razão para duvidar sobre a nossa fé religiosa. O termos hindunizado os nossos nomes—que é a unica forma de nos destacarmos neste meio como hindus e veneradores da nossa tradição—em nada abona a nossa descrença. Todos nós cristãos, que fomos educados e criados cristãmente nunca deixaremos de o ser; e nenhuma revolução do nosso espirito poderá arrancar esse germe que nos lançaram na alma, em criança.

Como é que os nossos pais nos podem levar a mal o nosso amor patrio, se amar a Patria amar a terra que nos deu berço e uma maneira de amar os nossos pais que tiveram o mesmo berço, que nós, que herdaram os mesmos ancestrais costumes, as mesmas tradições, a mesma lingua ?...

E se acaso alguns dos portugueses de pura fé e pura lei se sentem magoados e ofendidos com isso que rasguem a pagina mais bela da sua Historia Patria, a pagina fulgurante de heroismo e galhardia lusitana —a pagina de 1640, e rasguem dum dos seus hinos aquela bela estrofe estridante como uma aleluia de redenção.

Pela santa Liberdade
Triunfar ou perecer

Se acham a nossa ideia improficua e inoportuna conbatam-na com nobreza, com dignidade, e com a mesma elevação com que nós a propomos e não malevolamente, encafuados na capa do mais cobarde anonimato, com insinuações e acusações audaciosas que nos malquistem com as nossas familias e com os nossos compatriotas...

Lisbôa, Fev. de 1926

Telo de Mascarenhas
[Upindra Raj]

DIRECCAO FISCAL DO CAMINHO DE FERRO E PORTO DE MORMUGAO

Horàrio do comboio ascendénte no. 28 a partir de 1 de Abril de 1926.

Comboio ascendente No. 28

	Chegada H.	Chegada M.	Partida H.	Partida M.
Mormugão			16	20
Vasco da Gama	16	35	16	38
Dabolim	16	54	16	56
Cansaulim	17	13	17	15
Majordá	17	27	17	36
Margão	17	51	18	6
Chandor	18	26	18	30
Sanvordem	18	47	19	1
Kaley	19	36	19	40
Colem	20	1	20	45
Dudsagor	21	35	21	50
Castle-Rock	23	15	1	30
Tinaighat	2	20	2	25
Londá	3	0		

Direcção Fiscal do Caminho de Ferro e Pôrto de Mormugão, 18 de Março de 1926

O Engenheiro Director Fiscal

ILUSAO MORTA

Em 1918, o Congresso Provincial da India Portugueza nomeou o Conselho de Turismo, tendo em vista crear e desenvolver nesta colonia a "industria de Turismo" na convicção, bem fundada, de que o pais está com as suas belezas naturais e monumentos de valor historico e arquiologico, nas condições de atrair os viajantes extrangeiros.

Nós não sabemos o que sobre o assunto pensam os luminares do paiz, mas, quanto a nós sendo a finalidade do Conselho do Turismo canalisar para Gôa a corrente dos curiosos e estudiosos estranhos, nada mais logico e natural do que trabalhar para que, quem nos vem visitar, leve daqui as milhores impressões, e, para tanto, o dever do Conselho é, além de mais, promover e defender a estetica e a higiene da capital, onde os nossos hospedes fatalmente, forçosamente têm que fixar a sua residencia temporaria.

Agora vem a calhar a pergunta. A "barbaridade" que certos trunfos pretendem cometer no jardim do Campal ofende ou não os preceitos da estetica e da higiene ? Ofende incontestavelmente. Quem tal duvida ? Quem o nega ? Ninguem. E que esta certeza está na consciencia dos trunfos, prova o facto, vergonhoso embora, de terem aproveitado dum nome de emprestimo, escondendo astutamente os seus fins, para firmar aquela pretensão contra a qual ainda as pedras das calçadas hão de clamar como muito bem disse um jornalista.

Sim, "ainda as pedras das calçadas hão de clamar" mas o nosso Conselho do Turismo, á sugestão do seu vogal sr. Minezes Bragança, ficou *entupido* numa *questão previa* que nada mais é do que uma fuga habilidosa. O rebuçado com que a pretenderam disfarçar, ainda mais saliente tornou a sua nudez.

Fugiu o Conselho do Turismo deixando só no campo o sr. tenente coronel Vasco Themudo. Só ? Não. Nunca está só que está com o Dever.

Para nós o caso da *questão previa* num momento em que ainda "as pedras das calçadas" protestam e a atitude da Mesa do Congresso perante o facto toma as proporções da morte de uma ilusão que o pais, ainda no meio da debacle geral, nutria carinhosamente no seu seio:— esta ilusão era o *Congresso Provincial*.

Sob o nome do Congresso Provincial se reunir de futuro será a Sociedade de mutuo elogio, será a Parada para espantar o burguês, será o Manequim nas mãos dos habilidosos e espertos, mas nunca será o Congresso Provincial tal como o sonharam os seus fundadores.

EXPLICADO TUDO

Lêmos nos jornais que Francisco Correia concluira o seu curso do Liceu Central com 17 valores de classificação. Estimamos, mas não nos espantou. O que nos espantou, porem, é que do nosso Liceu tivesse saido um rapaz disciplinado, amigo de estudar e com metodo no trabalho. E perguntamos, então: um monstro pode lá gerar qualquer coisa assim de bom ? Não tardou a resposta. Francisco Correia, antes de vir ao Liceu, andara 5 anos numa escola ingleza. Estava explicado tudo.

COMISSAO A VALER

O Governo nomeou uma comissão para propôr com urgencia a reforma dos serviços notariais desta provincia.

A comissão é composta dos srs. Dr. Julio de Seabra, Gomes Pereira e Teodoro Miranda. Simplesmente admiravel—Todos eles teem talento, conhecimento do assunto e sobretudo desassombro e honestidade. Não ha duvida que o sr. Mariano Martins, alem de conhecer as leis que nos regulam já conhece os homens que nós temos.

E' a primeira comissão que o sr. Governador Geral nomea e é pela primeira vez que nestes ultimos sete anos temos uma comissão a valer.

O LEPROSO E' HOMEM

Informa *O Heraldo* que fugiu de Leprosaria de Mapuçá um leproso. Valia pena saber os motivos que o levaram a safar se daí. Talvez seja util conhece-los.

Entretanto pedimos ao sr. Mariano Martins que faça uma visita de surpreza a tal Leprosaria, se não para mais, pelo menos para evitar que mais doentes sejam internados. Senhores, não convem perder de memoria que o leproso tambem é homem.

मिळविणें हा जो शिक्षणाचा राजमार्ग तो अगदीं थोड्यांनांच सांपडलेला असतो."

—प्रतिवार्षिक कत्तल:—या एकंदर स्थितीकडे पालकांचेंहि लक्ष्य फारसें गेलें नाहीं व शिक्षणाचें तर मुळींच गेलेलें नाहीं याचा उत्कृष्ठ पुरावा ह्मणजे आमच्या तीनहि लिसेवांतून मुलांची होणारी प्रतिवार्षिक कत्तल होय. कोंवळ्या अपरिपक्व मेंदूंवर ह्या पद्धतीमुळें जे दुष्परिणाम होतात ते निदान शिक्षकांनां तरी समजले पाहिजे होते परंतु आमचे शिक्षक ह्मणजे प्रायः निवडणुकीचीं मशीनें ह्यामुळें तेवढ्या पुरतेंच त्यानां दृष्टिज्ञान असतें तर त्यांत त्यांचा दोष ह्मणण्यापेक्षां असे शिक्षक नेमण्याच्या पद्धतीचींच हीं फळें ह्मटलीं पाहिजेत यंदां तर मडगावीं तिसऱ्या वर्गांत, पणजी येथें दुसऱ्या तिसऱ्यां व पांचव्या वर्गांत बरीच हकालपट्टी झाली आहे. म्हापशेंची माहिती आह्माला अद्याप मिळाली नाहीं. तेथें रिझल्ट समाधानकारक झाला असेंहि जरी गृहित धरलें तरी देखील असा प्रश्न उद्भवतो कीं, शिक्षण पद्धति व शिक्षक जर निर्दोष तर हा असा निराशाजनक रिझल्ट लागावा कसा? प्राथमिक प्रोफेसरांचीं मुलें परिक्षेंत नापास झाल्याबद्दल जर त्यानां दोष देण्यांत येतो व असा दोष देण्यांत लिसेवांतील प्रोफेसर अग्रगण्य असतात तर हाच कस लिसेवींस्त प्रोफेसरांनां कां लागू करूं नये? कारण तसा तो लागू करूं नये ह्मणायाला एकतर, गोव्यांतील मुलांची बुद्धीमत्ताच कमी; ही खोटी व भ्रांतियुक्त कल्पना गृहित धरली पाहिजे किंवा मुलें बुद्धिमान आहेत असें गृहित धरल्यास, लिसेवांत जातां क्षणींच तीं शिक्षणें सोडतात, हें तरी गृहित धरलें पाहिजे पहिली कल्पना खोटी आहे तशीच दुसरीहिं खोटी आहे. तथापि पुष्कळ लिसेविरत शिक्षक आणि विशेषतः आमचे प्रो. सिनारी साहेब हे दुसरीच गृहित धरतात व पालकांनाहि तसे सांगतात देखील. आह्मी देखील क्षणभर ती वस्तुस्थिति तदर्शकच आहे असें समजू पण तसें समजल्यास लिसेवांत जातां जर मुलें नाठाळ व रद्दळ होतात तर यांत शिक्षणपद्धति व शिक्षक यांच्यावर कांहीच का दोष येत नाहीं?

—श्री शारदाविद्यालयांतील विद्यार्थ्यांचें वार्षिक परीक्षण रत्नागिरी येथील ट्रेनींग स्कूलचे डायरेक्टर श्री. महादेवराव पांडुरंग सबनीस यांजकडून होऊन ता. ४।४।२६ रविवारीं बक्षिस समारभ होईल. तरी शिक्षणप्रेमी मित्रांसह ह्या पवित्र कार्यास हजर राहून संस्थेस उपकृत करण्याबद्दल सेक्रेटरी श्री शारदा विद्यालय, कुंभारजुवें हे कळवितात.

—या अंकापासून पोर्तुगीज भागाच्या स्वतंत्र प्रकाशनास सुरवात केली आहे. केवळ पोर्तुगीज जाणणाऱ्यांसाठींच ही व्यवस्था आहे.

वर्तमानसार

—देपुताद फ्रों० द मेलु यांनीं प्रसिद्ध केलेल्या प्रोग्रामासंबंधीं वाटाघाट करण्याकरितां तसेंच हिंदूंच्या गरजा देपुतादाच्या समोर मांडण्याची तजवीज करण्याकरितां प्रागतिक संघाच्या कार्यकारी मंडळाची असाधारण सभा येत्या एप्रिल महिन्याच्या ४ तारखेस दुपारीं ३ वाजतां पणजी येथें रा. महादेव श्री. शे. भोबे काकुले यांच्या दिवाणखान्यांत भरणार आहे. कार्यकारी मंडळास मध्यवर्ती मंडळाची सल्लामसलतीशी वाटल्यास मध्यवर्ती मंडळाची असाधारण बैठक ता. ११ एप्रिल रविवार रोजीं दुपारीं ३ वाजतां भरेल, असें समजतें

—"मांद्रें येथें श्री कृष्णाश्रम संस्थेने चालविलेल्या श्रीकृष्ण विद्यालयांत शु॥ टिळक पंचांगाप्रमाणें गेल्या ता. २२ ३-२६ सोमवार रोजीं रघुवीर य. मांद्रेकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं श्री रामनवम्युत्सव यशस्वी रीतीनें पार पडला. रा. आर. एन्. केळकर, रा. शांताराम एन्. मांद्रेकर वगैरे मंडळी हजर होती. रा. हरी मुरारी नेर्लीकर रा. नामदेव उत्तम मांद्रेकर वगैरेचें गायन झालें, असे डी. एल्. राऊत मास्तर हे कळवितात."

—"युनिव्हर्सिटीच्या परीक्षांकरितां मुंबईहून येणाऱ्या वैश्य ज्ञातीच्या विद्यार्थ्यांची राहण्याची व इतर आवश्यक वस्तूंची मोफत सोय करण्यांत आली आहे. तरी ज्यांनां या सोईचा फायदा घेणें असेल त्यांनीं ज्ञातींतील एका सद्‌गृहस्थाच्या शिफारस पत्रासह, चिटणीस धि वैश्य लिटररी अँड स्पेशल क्लब, ३०२ बी, दादरकरचें घर, बांगडवाडी गिरगांव, बॅक रोड, मुंबई नं. ४ यांस शक्य तितका लवकर अर्ज करावा असें रा वामन अनंत शेट खलप हे कळवितात"

—"गेल्या ता.१८ मार्च १९२६ च्या भारताच्या अंकांत सांखळींच्या नवींन मुनिसिपालटीची पहिली कामगिरी ह्या सदराखालीं प्रसिद्ध झालेला लेख वाचून हिंदु पत्रास लेख पाठविणाऱ्याची फारच कींव करावीशी वाटते कारण डिचोली येथील गोवधस्थानास व गोमांस विक्रीची जागा सिमीटानें बांधून घेण्यास मंजुरी दिली ती नवीन मुनिसिपालटीनें कीं जुन्या? हें "मीचतो" ह्या सभ्य गृहस्थास माहित नसल्यास आतां तरीं कामरा ऑफिसांत येऊन ही कामगिरी नव्या मुनिसिपालटीची नाहीं, अशी खात्री करून घ्यावी व लोकांचा केलेला गैरसमज दूर करावा. पूर्ण माहिती वाचून लेखणी खरडूं नये.' 'असें रा. गणपत विष्णु शिरसाट हे कळवितात

—"मडगांव येथील कांहीं तरुण व्यायामप्रिय मंडळीनीं स्टेशनासमोरील बंगल्यांत 'श्री हनुमान व्यायामशाळा' उघडली आहे. व्यायाम सकाळीं पांच वाजतां करतां येतो. व्यायाम करणाऱ्या सर्व तरुणांची प्रकृति अगदी वाखाणण्यालायख आहे. त्यांतल्यात्यांत तात्या नवगी यांची शरीरप्रकृति वयाच्या मानानें अगदीं उत्तम आहे. ते जर व्यायाम असाच चलू ठेवतील तर शरीर प्रकृतीनें सर्वांचे तात्या लागून राहतील यांत शंका नाहीं!"

गोरक्षकांस उद्देशून!

लेखांक २ रा.

('निर्भयरामा'ची उलट बाजू)

हिंदूनां गाईविषयीं पूज्यभाव नाहीं [हे शद्बच कसे कानाला विपरीत लागतात!) हें स्थापित करण्याकरितां 'निर्भयराम' यानें दुसरा पुरावा असा दाखविला आहे कीं, हिंदु लोक हे गाईच्या कातड्याचे जोडे व हाडांचें खत वापरतात. पण हें ह्मणणें निव्वळ बालीश दिसतें. असला न्याय लावल्यास हिंदूनां गंगा नदी पूज्य नाहीं कारण ते तिच्या पाण्याचा उपयोग मलमूत्रोत्सर्गाकडे करतात; हिंदूनां अग्नी पूज्य नाहीं कारण ते त्यावर मेलेलें माणूस जाळतात, हिंदूनां गणपति पूज्य नाहीं कारण ते याला पाण्यांत बुडवितात, हिन्दूंना आपलीं क्षेत्रें पवित्र नाहींत कारण तें आपल्या सर्व कायिक बऱ्या वाईट क्रिया तेथें रहात असतां करतात; इ० इ० वाटेल त्या गोष्टी सिद्ध करतां येतील. आणि असले पोरकट कोटीक्रम लढवून मिशनरी किंवा खिस्ती लोक हिन्दुत्वाची आरल्यांमतें टवाळी उडवितातहि. निर्भयरामाचा वरील कोटीक्रमहि याच मासल्याचा आणि बहुधा त्याच मार्गानें आलेला असावा. मेलेल्या गाईच्या कातड्याचा उपयोग करण्यावरून तिच्याविषयींचा जिवतपणांतील पूज्यभाव ठरविणें ह्मणजे मेलेल्या आईला मुलगा आगींत जाळतो ह्यावरून त्याच्या तिच्याविषयींच्या जिवतपणींच्या प्रेमाची पारख करण्याइतकेंच अक्कलेचें द्योतक होऊं शकेल!

'हिन्दुत्वांत गोपूजेचा किंवा गोमातृत्वाचा समावेश होत नाहीं' हें सिद्ध करण्याकरितां 'निर्भयरामानें' दुसरा पुरावा ह्मणून व० सावरकर ह्यांच्या हिन्दुत्वाच्या व्याख्येचा उल्लेख केला आहे. व ज्याअर्थी त्या व्याख्येंत गोपूज्यत्वाचा उल्लेख नाहीं त्या अर्थी त्याचा हिन्दुत्वांत समावेश नाहीं असें ह्मटलें आहे. परंतु त्या व्याख्येंत शिवपूजेचा उल्लेख नाहीं, विष्णुपूजेचा उल्लेख नाहीं, वेदप्रामाण्यांचा उल्लेख नाहीं मग त्या त्या गोष्टी हिन्दुत्वांत नाहींत असें मानायाचें कीं काय? मनुष्याची व्याख्या जर कोणी दोन हातांचा व दोन पायांचा प्राणी अशी केली तर त्यावरून मनुष्यप्राण्यांत मेंदु समाविष्ठ नाहीं असें ह्मणायाचें कीं काय?

त्याचप्रमाणें, हिन्दु महासभेच्या अधिवेशनांत गोरक्षणाचा ठराव नाहीं हा दुसरा पुरावाहि 'निर्भयराम' ह्यानीं दिला आहे. परंतु हिन्दुत्वसंघटनेचे व हिंदुत्वसंरक्षणाचे जे ठराव त्या सभेनें केले आहेत त्यांतच गोरक्षण [कारण गाय ही हिन्दूंनां पूज्य आहे] हें अंतर्भूत होतें हें सांगण्याची आवश्यकता आहे काय? 'तुह्मीं जेवण्याचा ठराव पास केला आहे; तोंडीं घास घालण्याचा केलेला नाहीं' असें ह्मणून जर जेवणाऱ्याचा हात 'निर्भयराम धरील तर त्यांत जेवढें त्याचें शहाणपण दिसेल तेवढेंच वरच्याहि कोटिक्रमांत दिसत आहे. शिवाय, त्या बाबतींतहि निर्भयरामाला आपला पुरावा मागें घ्यावा लागेल. कारण, त्याच हिन्दुमहासभेचें, गेल्या आठवड्यांत, दिल्ली येथें जें प्रचंड अधिवेशन झालें त्यांत गोरक्षणाचा प्रत्यक्ष ठरावच पास केलेला आहे. (क्रॉनिकल ता. १७ मार्च २६ पान ५ पहा.) ह्यावरून 'निर्भयरामाचे' पुरावे त्याच्या नावाला शोभण्यासारखे धाडसाचे असले तरी निवाड्यांत कसे अंगलट येणारे असतात ते पहा!

आर्यांना (हिन्दूंच्या पूर्वजांनां) गाय ही पूज्य नव्हती. उलट ते तिच्या मांसाचा उपयोग करीत. अर्थात, आर्य हे जर गोमांसभक्षण करित होते तर आह्माला गाय पूज्य मानण्याचें काय कारण? असा निर्भयरामाचा आणखी सवाल आहे. परंतु ह्यांत हे राम दिसत नाहीं. कारण आर्य करित होते परंतु आम्हीं करित नाहीं एवढेंच नव्हे तर निंद्य मानतों अशा अनेक गोष्टी आहेत. आर्य गोमेध करून गाईचें मांस खात होते तसें अश्वमेध करून घोड्याचेंहि खात होते, आणि ते नरमेधहि करीत होते; ते पांच सात पुरुष मिळून एक बायको करित होते; नवरा मेल्यास परपुरुष आणवून विधवेच्या ठिकाणीं संततित्युत्पादन करीत होते, ते एका भावाला मारून त्याची बायको दुसऱ्या भावाला करित होते. ते एकमेकांच्या बायका पळवून वरित होते; अर्थात त्या त्या सर्व गोष्टी आतां हिंदूनीं कराव्या असें 'निर्भयरामाचें मत कीं काय? बरें, गाईचें मांस खाणारे तेवढे आर्य होते व गाईला पूज्य मानायाला ज्यानीं लावलें ते अनार्य होते व हिन्दूंचे ते पूर्वज नव्हत असला ऐतिहासिक शोध 'निर्भयरामानें' कोठें लावला? आणि गाई खाणारे आर्य तेवढेच प्रमाण व न खाणारे अप्रमाण हें कोणत्या न्यायानें ठरतें?

'निर्भयराम' ह्याचा पुढचा कोटिक्रम असा आहे कीं, म्हैसहि दूध देते, गायहि दूध देते, तशी बकरीहि दूध देतें; मग गायच तेवढी पूज्य कां? गाय बैल शेतीला येतात, तशी रेडे म्हैसीहि येतात व बकरी तर विष्टाहि खात नाहीं असें असतां गायच पूज्य कां?

असले कोटिक्रम ह्मणजे, हवायी बेटांत पपायी खाऊन लोक उदरनिर्वाह करतात, व बटाटा तर कोट्यावधि लोकांचें अन्न आहे, तर मग तुह्मी पुण्याहवाचनाला नारळच कां पुजतां बटाटा कां पुजित नाहींत, पपा कां ठेवित नाहींत असल्या मासल्याचा आहे. वाराणशी गंगाकाठीं आहे तशीं अलबताबादहि आहे; मग तुह्मीं वाराणशीलाच कां पिंड देतां? अलबताबादेला कां देत नाहीं? असले प्रश्न कोणी करू-

सामाजिक कार्य करणाऱ्या इसमांवर अनेक तऱ्हेनें निरनिराळ्या कारणांनीं, विचार न करितां निष्कारण आक्षेप येत असतात. या सर्व परिस्थितीचा व सभेच्या ठरावांचा विचार करून खालील योजना अमलांत आणिल्याचें सर्वांस जाहीर करीत आहों.

सभेंतील तिसऱ्या ठरावांस अनुसरून सभेनें निवडून दिलेले लोकनियुक्त रा. नारायणराव अनंत नाईक. पाटणकर, संपादक आर्यविज्ञान सांगे व ह. भ. प. भिकु गणेश अभिषेकी, श्री स्थळ मंगेश व रा. रामचंद्र अनंत बुकले गांवकर श्री स्थळ कपिलेश्वर व वे. शा. सं. विष्णु गोविंद भट्ट पाटील शिरोडें हे चार व धर्माधिकारी रघुनाथ बाळकृष्ण जोशी वाघांवेकर अशी कमेटी पाठशाळेचे व्यवस्थेकरितां नेमण्यांत आली असून फक्त पाठशाळेसंबंधीं वर्गणी वसूल करण्याचा अधिकार सदर कमेटीस देण्यांत आला आहे. वरील कमेटीचे ताब्यांत श्री संस्थानचे शिक्क्यानें पावतीबूक प्रत्येकाकडे एक एक देण्यांत येईल. सदर पावतीबुकांतील पावत्या वर्गणीदारांस देत जाऊन वसूल होणारी वर्गणी शंकर महाविद्यालय पाठशाळा गुरुजींकडे देण्याविषयीं कमेटीस तूर्त कळविलेलें आहे. ह्यासंबंधीं विशेष नियम व्यवस्थापक कमेटीकडे कळविले जातील. विद्यालयांतील विद्यार्थ्यांच्या अभ्यासक्रम व नियम येत्या वैशाखमासीं श्रीआचार्य उत्सवसमयीं सभा भरवून ठरविण्यांत येतील.

सभेंतील चवथ्या ठरावाप्रमाणें ज्ञातीधर्मसंबंधीं शास्त्रीय कामांत धर्माधिकारी यांनां सल्लागार म्हणून नेमावयाचे शास्त्री इसमांस श्री संस्थानकडून विचारण्यांत येईल व त्याचा श्रीसंस्थांनीं विचार होऊन जाहीर करणेंत येईल.

सभेंतील दुसऱ्या ठरावाप्रमाणें (वास्तविक कायदेशीर रीतीनें इमारत व स्थळ पूर्वीपासून श्रीमठाच्याच मालकीची आहे परंतु कांहीं अडचणीस्तव कारिच्या सोयी करितां) धर्माधिकारी याजकडून जो देव घेवींचा व्यवहार झाला आहे, त्याची योग्य व्यवस्था करण्यांत आली आहे.

अपुरें राहिलेलें इमारतीचें काम शक्य तितकें शीघ्रतर पुरें होऊन संस्थेस चीरस्थाईत्व येण्याकरीतां धर्मप्रसारक मंडळ नेमण्यांत आलें आहे. त्यांचीं नांवें :—

१ रघुनाथशास्त्री जोशी वाघांवेकर धर्माधिकारी. २ शंकरशास्त्री आळतेकर. ३ गोविंदशास्त्री सोलापूरकर. ४ भास्कर हरी वेल्हे प्रचारक. ५ व्यंकटेशराव जोशी संकेश्वर.

सदर मंडळास श्री आचार्य मंदिराकरितां व पाठशाळा इमारत वगैरे संस्थेकरितां वर्गणी व पूजाद्रव्य व येथील चालू असलेल्या ज्ञातिधर्मप्रकरणीं चवकशी करणें या कामीं अधिकार दिले आहेत.

सदर मंडळ अगर त्यांतील सभासद किंवा मंडळानें वर्गणी वसूलीकरतां पाठविलेले इसम ज्यावेळीं ज्या भागांत येतील त्यावेळीं त्या भागांतील सर्व मंडळींनीं त्यांस योग्य साह्य करावें. मंडळाकडे अगर मंडळांतील एखाद्या सभासदाकडे किंवा मंडळानें पाठविलेल्या इसमाकडे कोणत्याहि प्रकारची रक्कम देतानां श्री संस्थान शिक्क्याची पावती घेत जावी. मंडळाकडे जमा होणाऱ्या रकमेचा विनियोग येथील आचार्य मंदिर वगैरे संस्थांच्या पूर्ततेकडे करण्यांत येईल; तत्संबंधीं मंडळास अधिकार दिला आहे.

इमारतीच्या अपुऱ्या असलेल्या कामावर देखरेख ठेऊन संस्थेचें कार्य पुरें करून घेण्यासाठीं येथील स्थानिक तीन सद्गृहस्थांची कमेटी नेमण्यांत आली आहे. सदर कमेटीकडे धर्ममंडळाकडून जी रक्कम जाईल तिचा जमाखर्च ठेऊन तो धर्ममंडळाकडे दर पंधरा दिवसांनीं येत जाईल.

येणेंप्रमाणें कार्याचे व्यवस्थेकरितां व पूर्ततेसाठीं साधारण नियम जाहीर करीत आहों. हा जाहीरनामा प्रसिद्ध करतांनां रघुनाथशास्त्री वाघांवेकर धर्माधिकारी व पाठशाळाध्यापक निगळयेशास्त्री यांचें अभिनंदन केल्याशिवाय आह्मांस रहावत नाहीं. कारण सद्हेतु मनांत आणून आपल्या खटपटीनें योग्य गुरुजींची निवडणूक व कायम संस्थेकरितां योग्य भूमी संपादन करून इमारतीचें काम तीन चतुर्थांश धर्माधिकारी यांनीं पूर्ण केलें आहे. त्याचप्रमाणें पाठशाळा चालविणें व लोकांचा विरोध सहन करून कार्य करणें या गोष्टी खरोखरच अभिनंदन करण्यासारख्या आहेत. त्याचप्रमाणें केवळ शिक्षक या नात्यानें काम न करतां आत्मीय भावनेनें प्रवृत्त होऊन लोकांच्या तक्रारी व वेतना बद्दलची दोन वर्षांतील कांहीं कारणांमुळें झालेली अव्यवस्था याकडे लक्ष न देतां कार्य करीत राहिल्याबद्दल निगळयेशास्त्रीं पाठशाळा अध्यापक यांचेंहि अभिनंदन करावें तितकें थोडेंच आहे. येथील मठाभिमानी शिष्यवृंदानेंहि जें कांहीं मठकार्यास साह्य केलें व संस्थेच्या कार्याला योग्य दिशा लावण्याकरितां जो सद्हेतुपूर्वक विरोध केला व पुढें चालू कार्यास सर्वांनीं मनोभावानें साह्य करण्याचें जें आश्वासन सभेंत सर्वांनीं दिलें त्याबद्दल सर्वांचें अभिनंदन करून हा जाहीरनामा पूर्ण करीत आहों.

मिती अधिक चैत्र शु॥ ४ थी १८४८.

मु. श्रीस्थळ-कपिलेश्वर.

जी. पी इनामदार नेरलीकर.

वट मुखत्यार व कारभारी नि श्री सं. संकेश्वर.

CAMARA MUNICIPAL DE QUEPEM
EDITAL

Chondrú Sadassiva Sinai Xeldencar, vice-presidente da Camara Municipal deQuepém em exercicio.

Faço saber que esta Camara, com o intuito de uniformisar o horario de todas as Repartições da cassabê, deliberou em sessão desta data, que a secretaria municipal funcione, durante a presente estação calmosa, das 8 ás I3 horas.

Deliberou igualmente alterar a hora da sessão ordinaria passando a ser ás 11 horas em vez de 13 em todas as segundas feiras.

Para ser publico se expediu este. Quepem, 22 de Março de 1926.

Chondrú Sadassiva Sinai Xeldencar.

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepém e cartorio do escrivão do 1° oficio *Redcar*, vão á praça para venda em hasta publica a porta do tribunal judicial desta comarca situada em Xeldem na estrada nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem no dia 27 do proximo mez de Abril ás 10 horas pelo maior lanço que se oferecer acima de avaliação os seguintes bens:— Predio rustico denominado "Darvelentil da cultura de coqueiros, jaqueiras e outras arvores, avaliado por 100 rupias e predio rustico denominado "Candonavoli" da cultura de arroz avaliado por 200 rupias ambos situados em Cola de Cabo de Rama e discritos respectivamente na conservatoria desta comarca sob os nos 10656 e 10647 e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria queQuensou Venctexa Porobo Dessai de Cola de Cabo de Rama como cessionario do exequente Subraia Sinai Navelcar de Betul move a Santú e Sitai de Matvem de Cola para haver a quantia de 200 rupias da copia de 600 rupias, juros penas e custas da execução. O arematante pagarà a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaesquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Xeldem 19 de Março de 1926.

O Escrivão de Direito
Babá V. Camotim Redcar

Verifiquei
O Juiz de Direito
R. Colaço

Pelo juizo de Direito da Comarca do Quepém e cartorio do Escrivão do 2° oficio, correm editos de 30 dias contados do dia em que se publicar o ultimo anuncio, nos termos do § 2° do art. 197 do Cod. do Proc. Civ. citando os executados Durpodi, mulher de Venctexa Ragobá Naique, Soguna Naiquina, viuva e Xembú Pandurонga Naique e mulher Taramoti, todos residentes em Agonda e ora ausentes em parte incerta de *Karvar* do territorio Inglez, para na qualidade de possuidores dos bens hipotecados, pagarem no praso de dez dias findo o de editos, a Fotú Upindra Naique, de Verodá, de Cuncolim a quantia de cento e cinquenta rupias dé que Ragobá Govinda Naique Dessai, viuvo e Nilbá Pursó Naique Dessai e mulher Sorospoti, da dita de Agonda se constituiram devedores de Ramachondra Naraina Sinai Sancou, de Cuncolim, por escritura publica de 14 de Maio de 1902, lavrada nas notas do tabelião desta comarca Dolvi, tendo sido por este cedida a Antá Vitol Sinai Navelcar, de Assolnã, por escritura de 24 de Janeiro de 19 5, lavrada pelo tabelião ajudante desta comarca Coutinho, pelo dito Antá cedida, por sua vez a Priagá Sinainim, mulher de Narcinva Ramachondra Sinai Sancou, de Cuncolim, por escritura de quatro de Maio de 1917 pelo mesmo tabelião lavrada e finalmente por estes ultimos dois cedida ao dito Fotú por escritura de 5 de Novembro de 1917, lavrada pelo mesmo tabelião Coutinho, os juros vencidos e não pagos desde 14 de Maio de 1908 estipulados a razão de 10% ao ano até 14 de Maio de 1918, os posteriores a 5 de Novembro de 1917 até hoje, pena de rupia diaria desde a primeira citação ate a integral solução de tudo que for devido, custas, selos e mais responsabilidades emergentes das citadas escrituras, sob pena de serem penhorados os bens hipotecados e seguir a execução os ulteriores termos. Para ser publico se expediu este.

Xeldem da Comarca de Quepem, 27 de Novembro de 1926.

O Escrivão de Direito
Aires Manuel Barreto

Verifiquei
O Juiz de Direito
R. Colaço

ANO 11°. N°. 2
QUINTA-FEIRA 8 DE ABRIL DE 1926

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

ANUNCIOS
linha ainda que repetida 1 tanga
numero avulso uma tanga

DIRECTOR E EDITOR
Hegdo Dessai
QUEPEM GOA

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक २
गुरुवार ता. ८ एप्रिल सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
केंपें–गोवा

S. R. Biblioteca Nacional Pangim

शेतकरी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालली

ॲग्रिहार्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ताः— "जयशाली" मुंबई

स्टाल १५० ते १५२ क्राफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तातडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फायदा घ्यावा.

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिललें आहे.

कायतानु पाव्लु द सौज, व्यापारी,

म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानीं, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० – तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठया हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटया मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान, पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आलफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

"प्रत्यक्षं ज्योतिषं शास्त्रं चंद्रार्कौ यत्र साक्षिणौ"

या सूर्यसिद्धांतोक्तीनुसार फलज्योतिः शास्त्राचा, आर्यांच्या बृहत्पाराशर्यादि ग्रंथांपासून, पाश्चिमात्यांच्या दिनवर्षपद्धतीपर्यंत विविध मतें व ग्रंथाधार विचारांत घेऊन तात्विक पद्धतीनें व भौतिक शास्त्रानुसार अनुभव घेणें असल्यास समक्ष किंवा पत्रद्वारें कळवा. पुढीलप्रमाणें सर्व कामें शुद्ध व सूक्ष्म पद्धतीनें केलीं जातात.

वर्ग १ ला, आजन्मफलवर्णनाची मोठी पत्रिका रु. १० ते २५
व० २ रा, भावचलित गणिताची मध्यम प० रु. १०
व० ३ रा, सायन व निरयन मताची प० रु. ५
व० ४ था, शुद्ध व सूक्ष्म निरयन प० रु. ३
व० ५ वा, सर्व साधारण दशांतर्दशांची प० रु. २
व० ६ वा, साधी स्पष्टग्रहादिक प० रु. १ व जन्मटिपण ८ आणे.

शिवाय वर्षमासफलें, प्रश्न, मुहूर्त, पत्रिका पाहणें वगैरे कामें सप्रमाण व सोपपत्तिक अशीं आधुनिक कालास पटण्याजोगीं टाइमशीर करून देऊं. फलज्योतिषाच्या आस्थेवाइकांनीं अनुभव घेऊन खात्री करावी.

पत्ताः— नारायण अनंत नाईक पाटणकर मालक "ज्योतिष कार्यालय आणि श्री पांडुरंग–ग्रंथ–संग्रहालय" मु० पो० सांगें, प्रांत गोवा.

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1° oficio Redcar, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situada em Xeldem na estrada nacional que de Quepém se dirige á estação de Sanvordem no dia 30 do proximo mez de Abril ás 10 horas pelo maior lanço que se oferecer acima de avaliação os seguintes bens:- Predio da varzea Dessaianvadeveril morada" vulgo "Molê" sito em Paroda avaliado por 100 rupias; e direito á metade do predio "Dondial" da cultura de arroz e terreno inculto sito em Molcornem avaliado por 300 rupias, descritos respectivamente na conservatoria desta Comarca sob os nos. 5815 e 1694 e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Tito Rafael José Antonio Vas de Assolnã como cessionario move a Ulá por outro nome Irabai ou Locximim Quenina viuva de Xanum Fotú Quenim de Parodá e residente em Sanvordem e outros. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaesquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Xeldem 20 de Março de 1926.

O Escrivão
Babú V. Camotim Redcar
Verifiquei
O Juiz de Direito
R. Colaço

APOIADO, PODEROSOS!

Vai uma indignação tremenda na opinião publica, porque um requereu, cobrindo dois pretendentes, ambos poderosos neste nosso meio mesquinho, terrenos para construcções de casas no Jardim do Campal,

As razões da oposição são de ordem higienica, estetica e legal tambem. A situação é sempre situação e como tal vai levando melhor, apezar de tudo e já as repartições públicas consultaram favoravelmente.

Nós estamos ao lado da situação. Os poderosos comeram-nos tudo; que importa agora que comam a terra? E' o que resta. Lá dizem os estudantes:— quem pode...

Apoiado, poderosos! Nós estamos ao vosso lado. E' tão consolador estar ao lado dos grandes mesmo que seja contra a lei, a higiene e estetica.

A LIMPO...

Informam-nos que em Chinchinim, fez exame do 1° grau de instrução primaria um falso candidato, adoptando para si o nome dum examinando verdadeiro. Quere dizer que em vez do verdadeiro examinou-se um falso, para que aquele fôsse considerado *documentalmente* como classificado!

Não nos espantou a burla, sabida a celebrida de que aquela aldêa tem alcançado em proesas eleiçoeiras de muito maior calibre do que a dita *simulação*— milagres de ressurrecção e...de ubiquidade.

Virá, porém, tempo que tudo porá a limpo...

UM ACADEMICO

O sr Amancio Gracias publicou ultimamente dois artigos, como sempre *extensos* e *sumarentos*, nas paginas do *Heraldo*.

Um era sobre os "Impostos na India Inglêza", e o outro a cerca de Arquiologia na India. Amb.s estes artigos continham inexactidões que o sr. Gracias depois emendou, mas que, mesmo quando os escreveu, devia e podia evitar se lêsse com mais atenção, como cumpre a um academico, o Times of India, donde tirou os dados.

ABSTRACTO E CONCRETO

Muito penhorada, a Redação de *O Bharat* agradece o convite com que a cumulou a Comissão da Festa de despedida ao escrivão-tabelião do Julgado de Mormugão sr. Carapurcar—festa a que só pudemos assistir em espirito pelo impedimento material surgido á última hora.

Ao sr. Carapurcar que pessoalmente, nunca inspirou, de resto, ao *Bharat* odio ou inimisade, sentimentos que cá em casa se desconhecem, mesmo tratando-se da pessôa criticada, desejamos crescentes prosperidades na sua carreira.

Uma coisa è criticar impessoalmente um acto e outra coisa é tratar individualmente uma pessôa. Ninguem confunda o abstracto com o concreto —coisas diametralmente opostas entre si.

UMA CARTA

D'Um estudante recebemos a seguinte carta:

"No numero de 17 do corrente de *A Terra* acabo de ler uma carta do sr. Aleixo Antonio da Costa, estudante em Lisbôa na qual constou-me que o dito estudante não assinara a moção dos estudantes indianos, seus patricios em Lisbôa. Pois este rapaz bem a assinou com mêdo dos promotores e logo que recebeu a carta dos seus pais mudou se e escrevo aos jornaes de Gôa negando todo o seu apoio ao P. N. I. pois, se os patricios que gritam pela liberdade o soubessem, os seus ossos transformar-se-iam em...... Eis um traidor da patria, traidor de toda a nação Indiana. Este rapaz, apesar de seus pais serem capitalistas recebe subsidio do Governo roubando ao Estado tão pobre como este."

ACIMA DE TUDO

Entre hindús existem alguns cavalheiros que entendem que o *Bharat* deve manter-se *calado, mudo e quêdo como penedo*, sobre irregularidades e males procedentes do elemento politico e burocratico da classe hindú, visto a esta pertencer o seu director que, dizem, tem a obrigação de defender os seus!

Franqueza franca, o *Bharat* não pode, porêm, em caso algum, conformar-se, como nunca se conformou, com o referido entender personalista e castista dos *maduros* da nossa comunidade. Não, não e não.

Porque o *Bharat* não nasceu para alimentar convencionalismo castista nem descabido egoismo hindú, mas sim nasceu, vive e viverá para exaltar o mérito, esteja onde estiver, e causticar o vicio, encontre onde encontra-lo, isto é, a missão do nosso jornal limita-se, em ultima analise, a ser **justo** para com todos— **todos**, sem excepção de classes ou seitas, credos ou religiões.

Se não fôsse este *distinctivo democratico* do *Bharat*, era escusado o sacrificio do seu modesto director que, para o manter firme e inabalavel no seu posto de honra, é *ipso facto* forçado a passar por privações não obstante o apoio público que o acalenta—apoio que está bem longe de o compensar —diga-se a proposito.

Sim. O *bem*, ainda que se encontre num faraz, será para nós objecto de encomios como o *mal*, ainda que provenha do mais nobre hindú, constituir-nos-há motivo para o punirmos.

Consciencia, acima de tudo!

...PARA QUEM O TEM

Como tudo o que se basêa nos interesses mesquinhos, a politiquice local de Sanguem está produzindo as suas consequencias funestas, tendendo a comprometer aqueles proprios que a fomentaram.

E' caso para dizer que o feitiço està voltando contra o feiticeiro!

E é para estimar que no meio dessa confusão e balburdia chega-se o bem para o bem e o mal para quem o tem...

RECEBEDORIA DO CONCELHO DE QUEPEM

EDITAL

Pelo presente são avisados todos os individuos sujeitos ás contribuições de predial e de juros, que se acham inscritos nas respectivas matrizes, de que estará aberto o cofre desta recebedoria, de 1 a 30 de Maio proximo seguinte, desde ás 8 até 12 1/2 horas, para a cobrança voluntaria da 2° prestação das suas colectas relativas ao ano civil de 1925 e de que findo esse praso ficam sujeitos ao pagamento de juros a mora á rasão de 6 por cento ao ano e multa de 3 por cento nos termos do regulamento de 20 de Novembro de 1896.

A cobrança das ditas colectas será feita nas aldêas e pelos cobradores abaixo designados, á exepção das aldêas de Avedem, Ambaulim, Amonã, Cusmane, Quepém, Sirvoi e das residencias diversas que será feita nesta recebedoria.

Torofo de Molcornem nas proximidades do templo de Molcornem no dia 2.

Aldêas Cotombi, Assoldá e Xelvona nas do de Assoldá no dia 4.

Aldêas Odar, Cacorá, e Curchorem nas proximidades da estação ferroviaria de Sanvordem no dia 5.

Aldêa Xeldem na proximidade da Egreja de Tila-mola no dia 6.

Torofo de Maina-Sulcorna nas proximidades do templo de Maina no dia 7.

Torafo de Barcem e Bali nos do de Bali no dia 9.

Dito de Arali nas proximidades de Capela de Betul no dia 10

Os cobradores são: Babló Rama Sinai Cossombó, Datá Vinaeca Sinai Cossombó, Esvonta Pondori Naique Carmoli e Visvonata Govinda Sinai Cuncoliencar um na falta do outro.

Recebedoria do concelho de Quepém, 6 de Abril de 1926.

O Recebedor

Govinda Sinai Cossombó

स्फुट विचार

पोलिसी अत्याचार:- पोलिसांचे अत्याचार इकडे गोव्यांतच किंवा हिंदुस्थानांतच होतात. युरोपांत यानां थारा नाहीं अशा जर कुणाचाहि समज असेल तर त्यानीं गेल्या ता. ३१ चा O Heraldo पत्रांतील अग्रलेख वाचावा. सुधारणेच्या शिरोभागीं चमकत रहाणाऱ्या फ्रान्स देशांत सरकारी कारस्थानामुळें पोलिसानीं 'लॉयन दोदे' नावाच्या प्रसिद्ध लेखकाच्या १४ वर्षे वयाच्या मुलाचा अमानुष रीतीनें खून करून त्यावर आत्महत्येचें पांघरूण घालून आपण नामानिराळे झाले. बिचाऱ्या बापानें आपल्या तीव्र बुद्धिमत्तेनें या प्रकरणाचा छडा लावून पोलिसानां कोर्टांत खेचलें. परंतु भरपूर पुरावा आला असतांहि न्यायाधिशांच्या पक्षपातीपणामुळें आरोपी सुटून उलट लॉयन दोदेवरच अब्रुनुकसानीचा खटला भरला गेला व त्याला पांच महिन्याची शिक्षा झाली. परंतु पातक केव्हांहि झालें तरी दडून रहात नाहीं. आणि हें सिद्ध करण्याकरितांच कीं काय दोदेला नुकतेच आणखी दोन साक्षीदार मिळाल्यामुळें त्यानें खटल्याची फेरसुनावणी [revisao do processo] मागितली आहे. लढाईच्या सुरुवातीपासून फ्रान्सांत काय किंवा इतर ठिकाणीं काय, लोकसत्तेच्या जागीं अल्पसंख्यांकांचीं सत्ता (oligarquia) सुरू झाली आहे. आणि अशी सत्ता सुरू होतांच हे अत्याचारहि जोरांत आहेत. कांहीं थोड्या लोकांचीच सत्ता ज्या ज्या वेळीं प्रजेवर चालते त्या त्या वेळीं अत्याचारानाहि ऊतच येत असतो. हेंच यांतलें मर्म आहे. हिंदुस्थान, इटली फ्रान्स हीं याचीं प्रत्यक्ष उदाहरणें आहेत.

सांगें मुनिसिपालिटीची कचेरी:- सांगें म्युनिसिपालिटिच्या कचेरींत आज पांच वर्षें होत असलेले प्रकार साकल्यें करून लक्ष्यांत आणले असतां खेद वाटतो. हे प्रकार इतके मजेदार आहेत कीं ते जर एखाद्या व्यक्तीच्या संबंधांत झाले असते तर सूर्यचंद्राच्या साक्षीनें गणीत करणाऱ्या ज्योतिषी बुवानीं त्याला साडेसातीचीच चिटी दिली असती. जुन्या गडबडी खेरीज व योग्य जामिनकी शिवाय खजिनदाराची नेमणूक होणें, गाडीवाल्यांच्या परवान्यांची तक्रार, घरें बांधण्याच्या परवान्याचा गोंधळ इत्यादि नव्या गोंधळांच्या भरीस परवां एका जादुगिरीची भर पडली आहे. म्युनिसिपालिटींतील नोकरांस कमीं करणें किंवा त्यांच्या नेमणुका करणें हे अधिकार केवळ लोकनियुक्त कमिटीलाच आहेत. सरकारी नेमणुकीनें म्युनिसिपालटीचा कारभार चालविणाऱ्या कमेटीला कायद्यानें हे अधिकार दिलेले नाहींत. परंतु गेल्या जानेवारींत अधिकारच्यूत झालेल्या कमिटीनें कायदा धाब्यावर बसवून मुनिसिपालिटीच्या सेक्रेटरीच्या जागेवर कायमची नेमणूक करण्याची तयारी केली. त्या वेळीं ज्या उमेदवारांनीं आपले अर्ज मुनिसिपाल कचेरींत सादर केले होते त्यांत खरा चुरशीचा सामना दोनच उमेदवारांत होता. या दोन उमेदवारांपैकीं एक मुनिसिपालिटीचा अक्टिंग सेक्रेटरी आहे व दुसरे अंकोळणेचे रा. यशवंत कामत आहेत. हा कोंकू त्या वेळ सरकारी हुकुमानें तहकूब ठेवण्यांत आला आणि परवां ज्या वेळीं उमेदवारांचें कागदपत्र पाहून नेमणूक करण्याची वेळ आली त्या वेळीं रा कामत यांच्या दाखल्यापैकीं एका दाखल्यानें स्थलांतर केलेलें आढळून आलें. उमेदवारांची निवड एरवीं सगळ्या कमेटीनें करावयाचीं असते. परंतु या प्रकरणांत कायदा धाब्यावर बसवून ती केवळ प्रेसिडेंट साहेबानींच केली! आणि अर्थातच आक्टिंग सेक्रेटरीची नेमणूक कायम ठरविणें मुनिसिपालिटीला भाग पडलें. रा. कामत यानीं दाखल्याच्या अफरातफरीबद्दल ना. गोव्हेर्नादोर साहेब यांजकडे व मुनिसिपालिटीकडे अर्ज केले असून प्रेसिडेंटसाहेब व अक्टिंग सेक्रेटरी यांजवर फौजदारी खटला भरला असून मुनिसिपल कागदपत्राचा पंचनामा गेल्या ता. ५ रोजीं झाला. ना. गोव्हेर्नादोर साहेबानीं आदमिनिस्त्रादोरांकडे ही चौकशी संपविली आहे. अशा रीतीनें न्यायखात्यामार्फत व बजावणीखात्यामार्फत अशी ही दुहेरी चौकशी चालू असतांच खुद्द मुनिसिपालिटीतर्फेंहि रिस्तीच्या कायद्यानुरुप चौकशीची सुरवात झाली आहे. ह्या प्रकरणांत गोंवल्या गेलेल्या इसमानीं आतां वेळ न दवडीता साडेसातीच्या शमनार्थ जप मंत्र व दानें करावीं अशी आमची त्यानां सूचना आहे. मडगांव किंवा पणजी येथें एखादा तज्ज्ञ ज्योतिषी खास असेल. दानें घेणारे व मंत्र तंत्रयुक्त अनुष्ठान करणारे सत्पात्र ब्राह्मणहि तेथेंच आसपास मिळतील.

सयुक्तिक आक्षेप :— मडगांवच्या सारस्वत ब्राह्मण समाजातर्फे होणाऱ्या प्रतिवार्षिक व्याख्यान मालेंतून बाहेरचेच व्याख्याते फार असतात व प्रादेशिक विषयांचा त्यात संबंध अगदीं कमी येत असल्याची एक तक्रार व्याख्यानमालेच्या चालकांविरुद्ध होती मालेचे दिवस समीप आल्या कारणानें यंदां चालकांनीं प्रादेशिक विषय व वक्ते यांच्यासाठीं मुद्दाम कांहीं दिवस राखून ठेवून गोमांतकांतील कांहीं प्रसिद्ध सद्गृहस्थांना मालेंत एखादें पुष्प गोवण्याबद्दल विनंति केली होती; परंतु सदर सद्गृहस्थांनीं कोणत्या ना कोणत्या तरी सबबीवर ही जबाबदारी टाळली असल्याचें आह्मांला चालकांकडून समजलें आहे. आणि असें होतें ह्मणूनच मालेच्या चालकांना बाहेरून वक्ते आणावे लागतात असा आक्षेप त्यांच्याकडून आला आहे. आह्मालां तो सयुक्तिक वाटतो खरा. परंतु बाहेरून वक्ते मिळवण्यासाठीं ज्या प्रमाणांत श्रम घ्यावे लागतात व त्यांच्या प्रवास खर्चासाठीं पैसा खर्च करावा लागतो त्याच्या शतांश श्रम जर चालक घेतील व केवळ पत्रद्वारेंच गोमांतकीयांस विनंति करण्याऐवजीं स्वतः भेटून याविषयीं प्रयत्न केला गेला असता तर अशी विनंति नाकारलेली ऐकण्याचा प्रसंग फारसा चालकांवर येणार नाहीं अशी आमची अटकळ आहे. गोमांतकांतील वक्त्याची निवड करतांना चालकांना दुसरीहि एक अडचण उभी रहात असली पाहिजे व ती हीच कीं, गोमांतकाच्या आकुंचितपणामुळें त्यांतील वक्त्यांच्या स्वभावांतील बरे वाईट गुणदोष सर्वांच्याच माहितींतले असतात व त्यामुळें आमंत्रण करतेवेळीं या गोष्टींचा विचारहि चालकांना करत असला पाहिजे. महाराष्ट्रीय वक्त्यांचें तसें नाहीं. दुरून डोंगर साजरे या न्यायानें त्यांच्या अंगची, असली तर, विद्वत्ता व परीशीलन तेवढेंच आह्मांला दिसतें. दोषांकडे फारसी नजर जात नाहीं. अर्थातच तेथें वक्त्यांची निवड करणें सोपें जात असलें पाहिजे. परंतु असें झालें तरी केवळ बाहेरचेच व्याख्याते आणून माला गुंफण्याचा प्रघात आह्मांला फारसा योग्य वाटत नाहीं. आणि तसेंच गोमांतकीय व्यासंगी सद्गुहस्थानीं आमंत्रणास बाजू देणें हें देखील आह्मांला दोषास्पदच दिसतें.

—ललितप्रभा नाटक कंपनीनें मडगांवचा आपला कार्यक्रम संपविला.

—हिंदी राष्ट्रीय पक्षांतून जे कित्येक तरुण फुटले, त्याचें कारण अन्नवस्त्र न पुरविण्याची त्यांच्या पालकांनीं त्यांना दिलेली धमकी हें होय, असें सिद्ध होत आहे.

—सांगें येथील मुनिसिपल प्रकरण येथील कोर्टांत विकोपास गेल्याचें आह्मांला कालच समजून आलें. या प्रकरणासंबंधीं लिहिलेला मजकूर पूर्वींच छापून गेला होता व गैरसमजास जागा मिळूं नये अशी इच्छा असतांहि तो ऐनवेळीं कमी करणें आह्मांस शक्य झालें नाहीं. कसेंहि असलें तरी होत आहे तो प्रकार अत्यंत खेदजनक होय, यांत संशय नाहीं.

फिसें फक्त कागदावरच आहेत तेव्हां याचा उलगडा कसा करावयाचा? त्याच प्रमाणें १९०२ सालीं होड्यांसंबंधीं ४८०० रु. खर्च होई तो आज उलटा कमी होऊन १४०० वर आला आहे त्याचाहि उलगडा होत नाहीं. तरीपण आजवर ज्या ज्या बाबींच्या जमाखर्चांचा विचार झाला आहे त्या सर्वांत जकातखात्याचा जमाखर्चच साधारणपणें आह्मालां सुयुक्तिक दिसला एवढें सांगून हा लेख पुरा करूं.

वर्तमानसार

—भारताचा वसूलदार फिरतीवर आहे. तरी आश्रयदात्यानीं आपापली वर्गणी पावती घेऊन चुकती करावी अशी विनंति आहे.

—'भारता'वरील खटला येत्या आठवड्यांत लिस्बनच्या सुप्रेम त्रिबुनालांत हजर होईल.

—चिंचोणें येथें एकाच्या नांवानें दुसराच कोणी प्राथमिक शिक्षणाच्या परीक्षेस बसून पास झाल्यामुळें जिकडे तिकडे बरीच गडबड उडाली आहे.

—कालपासून कोंसेल्य लेझिस्लातीव्हाच्या असाधारण बैठकांनां सुरवात झाली आहे.

—अखेर सिं. मारियानु मार्तीस हे, आपली मुदत संपेपर्यंत येथील राज्यसूत्रें खालीं ठेवणार नाहींत, असें नक्की समजतें!

—ह्यापसें येथील आपला प्रोग्राम संपवून, बळवंत सं. मंडळीनें आपले नाट्यप्रयोग पणजी येथें सुरू केले आहेत.

—नाकानें गुणगुण्याची सवय केल्यास दम्याचा विकार नष्ट होण्यास मदत होते. असें एका अनुभवी डॉक्टराचें मत आहे.

—मळकर्णें येथील देवालयाची उर्जीतावस्था होणें अगदीं निकटीचें आहे, असें एक महाजन कळवितो.

—कुर्डी शेतोडीच्या नारळांची पावणी येत्या १२ तारखेला सांवर्डें येथील सुकरकर कंपनीच्या दुकानांत होणार आहे

ANUNCIO

TEMPLO DE XRI RAMANATA DE BANDORA.

No dia 12 do corrente, ao meio dia, no estabelecimento comercial de Suquerear e Cia em Sanvordem (Curchodem) será vendido em hasta publica o côco colhido no predio 'Curdi Xetoda' sito em Curdi do concelho de Sanguem relativo ao ultimo colhimento aproximadamente na quantidade de 20 a 25 mil. O arrematante terá que depositar no acto de arrematação, a importancia de 5 rupias por cada milheiro. As demais condições estarão patentes no dito Templo em Bandorá, no referido estabelecimento em Sanvordem e na residencia do presidente em Pangim.

Bandorá, 1 de Abril de 1926

O escrivão da mesa

Upindra Vitol Sinai Talaulicar Visto—O presidente *Sivá Fotú Poi Angló*

समाजाप्रीत्यर्थ अलोट स्वार्थत्याग करीत असून त्यासाठीं लाखों रुपयांच्या देणग्या देत आहेत-अमेरिकेंतील एखाद्या शहरचीच सार्वजनिक संस्थांची यादी वाचली तरी आपण आश्चर्यचकित होऊन जाऊं तरी अशा तऱ्हेच्या त्याच्या गुणांचें अनुकरण करण्यास सांगण्याचें सोडून करमणुकीचे बाबतींत अनुकरण करण्याचा उपदेश कगवा काय ? खरें ह्मटलें तर या प्रकारचे सण आजच्या परिस्थितींत बंदच होणें इष्ट आहे. अशा कामीं आपल्या पैशाचा विनाकारण चुराडा करण्यापेक्षां समाजाला फायदेशीर होणाऱ्या अनेक गोष्टी आपणास करता आल्या असत्या. पण तें सोडून शिमग्याच्या सणांत पशाचा चुराडा उडवून उलट आपण तें पुण्यकृत्य करतों असें भासविणें हें खरोखर लांछनास्पद आहे.

आज आपल्या धर्माकडेच पाहिलें तर त्याजवर ख्रिस्ती-मुसलमान व खोजे यांचे हल्ले होत असून त्याकरितां त्या त्या ज्ञातीच्या धनिक लोकांकडून त्यांना पैशांची मदत होत आहे. पण मडगांवच्या व्यापाऱ्यांचा पैसा मात्र शिमग्याप्रीत्यर्थ खर्च होत आहे हें पाहून कोणाला वाईट वाटणार नाहीं ? येथें हें एक नमूद करणें इष्ट आहे. मडगावचे कांहीं व्यापारी आपल्या धर्मादाय फंडांतील बरीच रकम शाळेप्रीत्यर्थ देत आहेत. व खरोखरच हें त्यांना भूषणावह आहे. यापुढें देश हाच माझा देव आणि दया हाच माझा धर्म असें हिन्दुस्थानांतील प्रत्येक व्यक्तीस वाटूं लागेल त्याच वेळीं आपला भाग्योदय होईल. असल्या शिमग्यानीं तो होणार नाहीं हे लक्षांत ठेवावें.

हा सण बंद झाल्यास आपल्यावर आपत्ति कोसळेल ह्मणून ह्याचा कित्येक मडगांवकरांस मोठा धाक वाटतो; परंतु त्यांनीं भिण्याचें कारण नाहीं. रा. मोरेश्वर वासुदेव कर्वे आपल्या पुस्तकांत म्हणतात, कीं 'प्राचीन वैष्णवांच्या वंशज्यानीं गुजराथेंत हा सण नाहींसा केला आहे. [शिमगा सण पान ७८ पहा]. असें जर आहे तर आपल्या गोमांतकांतील वैष्णवांनीहि त्यांचें अनुकरण कां करूं नये ! जांबावलीचा शिमगा आजच बंद होणें शक्य नसलें तरी आजचें कार्य ह्मणजे आस्ते आस्ते पिछेहाट हें होय.

रा. यशवंतांनीहि त्यांत कांहीं सुधारणा करणें इष्ट वाटतें व तेथें ते शिशिर व्याख्यान माला सुरू करावी ह्मणून सांगतात पण असल्या उपायानीं कांहीं होणार नाहीं.

आमच्या मतें याला उत्तम मार्ग ह्मणजे पूर्वाश्रमीचे सुबाव लं. नायक यांनीं सांगितल्याप्रमाणें शिमगा बंद आठवडाभर न करतां फक्त तीन दिवसांत आटोपणें हाच होय. त्यांची ही योजना आम्हास दूरदर्शीपणाची वाटते. करितां हा सण तीन दिवसांचा व्हावा व त्यांत कलावंतीच्या नाचाच्या वगैरे अत्यंत बीभत्स कार्यक्रमांस फाटा देऊन शरीरिक खेळ, उत्तम तऱ्हेचीं नाटकें वगैरे कार्यक्रम आंखले पाहिजेत. अशानें आळशी लोकांची चैन कमी होऊन आपल्या पैशाचा विनियोग चांगला होईल.

एक मठग्रामस्थ

सूचना

देपुताप डॉ० फ्राइलान द मेल यांनीं प्रसिद्ध केलेल्या प्रोग्रामासंबधीं वाटाघाट करण्या करितां तसेंच आमच्या गरजा देपुतादांच्या समोर मांडण्याची तजवीज करण्याकरितां मध्यवर्ती मंडळाचा सल्ला घेण्याचें कार्यकारी मंडळानें ठरविल्यावरून "मध्यवर्ती मंडळाची असाधारण सभा" घटनेच्या १६ व्या नियमान्वयें चालू महिन्याच्या ११ तारखेस रविवारीं दुपारीं ३ वाजतां येथें रा. महादव श्रीनिवास शं. भोबे काकुल यांच्या वाड्यांत भरविण्यांत येणार आहे. मध्यवर्ति मंडळाच्या सर्व सभासदांस निमंत्रण पत्रें पाठविलीं आहेत परंत एखादेवळी, कोणाहि सभासदास पत्र हातीं न आल्यास प्रस्तुत सूचना निमंत्रणादाखल समजून सर्वांनीं सभेस हजर राहण्याचा मेहरबानी करावी. पणजी, ता ५ एप्रिल सन १९२६.

सभत-अध्यक्ष— आत्माराम गो बोरकर.
बाळकृष्ण दत्ताराम साखरदांडे.
सेक्रेटरी प्रांतिक संघ कार्यकारी मंडळ

मराठा पोर्तुगीज शिक्षण प्रसारक समाज.

विद्यार्थ्यांस

जाहिर सूचना

सदरहू संस्थेच्या नियमानुसार पोर्तुगीज शिक्षण घेऊं इच्छिणाऱ्या मराठा गायक व इतर तत्सम ज्ञातींतील गरीब होतकरू विद्यार्थी वर्गास शिष्यवृत्त्या द्यावयाच्या आहेत तरी ज्यांना या सवलतीचा फायदा घेण्याची इच्छा असेल त्यांनीं आपले अर्ज ता. ३० एप्रिल १९२६ पर्यंत खालील पत्यावर पाठवून द्यावेत. सदर अर्जांत आपले व आपल्या आईबापाचे नाव, जात, वय, जन्म स्थान राहण्याचें ठिकाण व कोणतें शिक्षण घेऊं इच्छीत असून किती मदत पाहिजे ह्याचा स्पष्ट उल्लेख असावा. वरील मुदतींत आलेल्या अर्जांचा विचार होऊन लगेच अर्जदारास निकाल कळविण्यांत येईल.

पत्ताः— राजाराम कांत जांबावलीकर.
सेक्रेटरी मराठा पोर्तुगीज शिक्षण प्रसारक समाज मु० कॉलम गोवा.

कॉलम १।४।२६

—वैश्य भुवनाच्या इमारतीप्रीत्यर्थ म्हापशेंच्या वैश्य तरुणांनीं चालविलेला प्रयत्न स्तुत्य आहे. ह्याच दृष्टीनें गेल्या शनिवारीं त्यांनीं इमारत फंडार्थ केलेला **गोमांतकचा लाल** हा नाट्यप्रयोग यशस्वी झाला, हें नमूद करण्यास समाधान वाटतें. सदरहू वैश्य मंडळीकडून समाजहितार्थ व्यक्त करण्यांत येत असलेली कळकळ पाहून तिचें कौतुक केल्याखेरीज रहावत नाहीं.

ANUNCIOS

Pelo juizo de direita da Comarca de Quepém e cartorio do escrivão do 1 ° oficio *Redcar*, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situada em Xeldem na estrada nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem no dia 27 do proximo mez de Abril ás 10 horas pelo maior lanço que se oferecer acima de avaliação os seguintes bens:— Predio rustico denominado "Darvelentil da cultura de coqueiros, jaqueiras e outras arvores, avaliado por 100 rupias e predio rustico denominado "Candonavoli" da cultura de arroz avaliado por 200 rupias ambos situados em Cola de Cabo de Rama e discritos respectivamente na conservatoria desta comarca sob os nos 10656 e 10647 e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria queQuensou Venctexa Porobo Dessai de Cola de Cabo de Rama como cessionario do exequente Subraia Sinai Navelcar de Betul move a Santú e Sitai de Matvem de Cola para haver a quantia de 200 rupias da copia de 600 rupias, juros penas e custas da execução. O arematante pagarà a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaesquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Xeldem 19 de Março de 1926.

O Escrivão de Direito
Babú V. Camotim Redcar
Verifiquei
O Juiz de Direito
R. Colaço

Pelo juizo de Direito da Comarca do Quepém e cartorio do Escrivão do 2 ° oficio, correm editos de 30 dias contados do dia em que se publicar o ultimo anuncio, nos termos do § 2 ° do art. 197 do Cod. do Proc. Civ. citando os executados Durpodi, mulher de Venctexa Ragobá Naique, Soguna Naiquina, viuva e Xembú Panduronga Naique e mulher Taramoti, todos residentes em Agonda e ora ausentes em parte incerta de *Karvar* do territorio Inglez, para na qualidade de possuidores dos bens hipotecados, pagarem no praso de dez dias findo o de editos, á Fotú Upindra Naique, de Verodá, de Cuncolim a quantia de cento e cinquenta rupias de que Ragobá Govinda Naique Dessai, viuvo e Niloá Pursó Naique Dessai e mulher Sorospoti, dita de Agonda se constituiram devedores de Ramachondra Naraina Sinai Sancou, de Cuncolim, por escritura publica de 14 de Maio de 1902, lavrada nas notas do tabelião desta comarca Dolvi, tendo sido por este cedida a Antá Vitol Sinai Navelcar, de Assolnã, por escritura de 24 de Janeiro de 1915, lavrada pelo tabelião ajudante desta comarca Coutinho, pelo dito Antá cedida, por sua vez a Priagá Sinainim, mulher de Narcinva Ramachoadra Sinai Sancou, de Cuncolim, por escritura de quatro de Maio de 1917 pelo mesmo tabelião lavrada e finalmente por estes ultimos dois cedida ao dito Fotú por escritura de 5 de Novembro de 1917, lavrada pelo mesmo tabelião Coutinho, os juros vencidos e não pagos desde 14 de Maio de 1908 estipulados a razão de 10% ao ano até 14 de Maio de 1918, os posteriores a 5 de Novembro de 1917 até hoje, pena de rupia diaria desde a primeira citação ate a integral solução de tudo que for devido, custas, selos e mais responsabilidades emergentes das citadas escrituras, sob pena de serem penhorados os bens hipotecados e seguir a execução os ulteriores termos. Para ser publico se expediu este.

Xeldem da Comarca de Quepem, 27 de Novembro de 1926.

O Escrivão de Direito
Aires Manuel Barreto

Verifiquei
O Juiz de Direito
R. Colaço

ANO 11°. N°. 3
QUINTA-FEIRA 5 DE ABRIL DE 1926

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

ANUNCIOS
Por cada linha ainda que repetida 1 tanga
Numero avulso uma tanga

EDITOR
... Dessai
GOA

भारत O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक ३
गुरुवार ता. १५ एप्रिल सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
कर्पे—गोवा

S. R.
Biblioteca Nacional
Pangim

शे... ...न यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालली

...र्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ताः— "जयशाली" मुंबई | स्टाल १५० ते १५२ क्राफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तावडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठवेणारांचा बराच नफा होत आहे तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फायदा घ्यावा.

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलें आहे.

"प्रत्यक्षं ज्योतिषं शास्त्रं चंद्रार्कौ यत्र साक्षिणौ"

3

या सूर्यसिद्धांतोक्तीनुसार फलज्योतिः शास्त्राचा, आर्यांच्या बृहत्पाराशर्यादि ग्रंथांपासून, पाश्चिमात्यांच्या दिनवर्षपद्धतीपर्यंत विविध मतें व ग्रंथाधार विचारांत घेऊन तात्विक पद्धतीनें व भौतिक शास्त्रानुसार अनुभव घेणें असल्यास समक्ष किंवा पत्रद्वारें कळवा. पुढीलप्रमाणें सर्व कामें शुद्ध व सूक्ष्म पद्धतीनें केलीं जातात.

व० १ ला, आजन्मफलवर्णनाची मोठी पत्रिका रु. १० ते २५
व० २ रा, भावचलित गणिताची मध्यम प० रु. १०
व० ३ रा, सायन व निरयन मताची प० रु. ५
व० ४ था, शुद्ध व सूक्ष्म निरयन प० रु. ३
व० ५ वा, सर्व साधारण दशांतर्दशांची प० रु. २
व० ६ वा, साधी स्पष्टग्रहादिक प० रु. १ व जन्मटिपण ८ आणे.

शिवाय वर्षमासफलें, प्रश्न, मुहूर्त, पत्रिका पाहणें वगैरे कामें सप्रमाण व सोपपत्तिक अशीं आधुनिक काळास पटण्याजोगीं टाइमशीर करून देऊं. फलज्योतिषाच्या अभिलाषकांनीं अनुभव घेऊन खात्री करावी.

पत्ताः— नारायण अनंत नाईक पाटणकर मालक "ज्योतिष कार्यालय आणि श्री पांडुरंग–ग्रंथ–संग्रहालय" मु० पो० सांगें, प्रांत गोवा.

कायतानु फाब्लु द सौज, व्यापारी,

2

म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानी, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० — तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटया मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान, पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आलफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

BOA OPORTUNIDADE

4 —EM BELGAUM

Egidio Lino Rodrigues, habilitado com curso preparatorio do Seminario e com o de inglez tendo pratica de magisterio por longos anos terá, desde o proximo mez de junho, uma casa de educação, situada em um dos melhores lugares do *Military Line* de Belgão.

Nessa casa serão admitidos os estudantes de 1a. até 5a. classe que queiram frequentar o Colegio dos Missionarios portuguezes daquele cidade. Na referida casa, além de bons comodos o dito Egidio lhes ministrará explicações, sendo a sua educação dirigida, com escrupulo, pelo signatario, a quem os interessados devem dirigir-se até 10 de Maio em Seraulim.

Pe Domingos João Barreto

ECOS E CRITICA

NAO TARDA

Pergunta-nos alguem, por carta, a proposito do nosso eco onde sugerimos á comissão da reforma de serviços notariaes, a conveniencia de se reservar preferencia absoluta a favor dos bachareis em direito para os lugares de tabeliães,—se não representa descer vir um bacharel servir o lugar de notario.

Ai está a aranha que nos anda a roer a cabeça. Para quem trabalha com saber e consciencia, todo o trabalho é digno. Não ha trabalho bom para bachareis e bom para quem o não é. Nós conhecemos bachareis que melhor fariam indo cavar a terra e begarins que honrariam perfeitamente a toga.

Sim, já chegou a vez de sacudirmos as têas que nos enchem o cerebro Para nós não só bachareis notarios, mas tambem bachareis escrivães, bachareis contadores, bachareis oficiais de diligencia, uma vez que haja bachareis que o queiram ser. E este momento não tarda

100 RUPIAS ET. NTO

Alguem das nossas relações apresentou-nos o cutro dia uma carta de um diplomado pela Facaldade de medicina de Lisbôa que manda os seus documentos, procuracão, dando poderes para requerer para o concurso de delegados de saude da India quando este fôr aberto, como se espera em breve.

O diplomado é filho de Gôa que acrescenta que dar-se ha por feliz ganhando100 e poucas rupias na sua terra.

Vê, pois, senhor Mariano Martins quão pesado é o argumento dos filhos desta terra que ganhando 300 a 1200 rupias ao mes ainda julgam se mal pagos, devido ás exigencias de vida *deles* que viveram mais de 5 anos na Metropole!

O sr. Mariano Martins conhece Portugal e os habitos dai, nós conhecemos a India e os habitos daqui, o diplomado que pretende o lugar de dele gado de saude conhece Portugal e India—e dá-se por feliz se conseguir ganhar 100 rupias e tanto. E notem bem que é um rapaz inteligente e serio.

PROGRESSO DUMA ... ENADA

Pelo projecto do deputado sr. Daniel Rodrigues são consideradas vilas as povoações com 1000 habitantes.

A ser aprovado este projecto vamos ter na India vilas que nem milho. Uma abundancia delas.

Não há duvida que o sr. Daniel Rodrigues é muito esperto naquilo que se diz pro gve so á força... da lei.

BELO EXEMPLO

Tem produzido no pais excelente impressão as considerações que precedem o projecto do diploma legislativo que regulamenta o decreto n.° 38 na parte que diz respeito aos vencimentos dos funcionarios militares.

Ninguem pode contestar que o sr. Mariano Martins vai confirmando, dia a dia, por factos iniludiveis, que ele, desde que veiu governar esta terra, passara a ser filho desta terra para a amar e servir como cumpre aos seus naturais.

E crêmos que o sr. Mariano Martins, se assim continuar, vai-nos legar um belo exemplo de dedicação e serviço para o bem da India. E exemplo oportuno, porque, por estes ultimos anos, ia-se radicando em nós, á custa do exemple de cima, que melhor servia a India quem mais e com mais habilidade tirava rupias da India.

UM DIALOGO

Os sabios do nosso Instituto por graça do *nosso senhor* Jaime de Moraes, reuniram-se em sessão no dia 6 deste.

Como não pertencemos áquele augusto sinedrio, fomos ver da rua os *savants*. Poucos curiosos. Ao nosso lado estava um como nós, este vindo de Quirlapale. Admirou muito as grandes cabeças á medida que iam entrando. Quiz saber qual o processo de ser como eles. Respondemos:-o terem beijado os pés do *nosso senhor*. O de Quirlapale ancioso quiz saber onde era o *nosso senhor*

"Ressurrecit, non est hic" foi a nossa resposta O qui diz? "Já cá não está. Paciencia. Agora é tarde". Então deverei perder as esperanças? Não E esperar até a aparição do *nosso senhor* outra vez, nesta terra. Portanto não nos abandonou de vez? Não, continua a *comer nos* mas doTerreiro do Paço.

SEMPRE E' TEMPO

Um grupo de nossos rapazes, residentes em Lisbôa, pensaram na fundação de um partido que tivesse por objectivo dar á India a sua individualidade propria, mais consentanea com as suas gloriosas tradições e com o futuro deslumbrante que á India está reservado numa data não muito longinqua. Este partido terá a denominação de *Partido Nacionalista Indiano*. Como inicio, os rapazes votaram e assinaram uma moção que veiu até a India.

Até aqui tudo muito bem. O *Bharat* cujo nacionalismo lhe tinha rendido meia duzia de processos á data da moção dos rapazes—recebeu a idea com aplausos. Era um éstimulo aos novos.

Agora eles vão, um a um, numa debandada significativa para não dizer vergonhosa, retirando os seus nomes. Dizem não onde haviam dito sim. São já alguns por ora Venham os mais. Não será surpreza. Sempre è tempo para separar o joio do trigo.

UM PLEBISCITO

Desde que circulou no pais, graças á imprensa, a noticia dada pelos jornais da Metropole, que o sr. Mariano Martins propuzera ou ia propôr a extinção de alguns serviços que podem ser dispensados sem prejuiso á colonia, a opinião publica começou a indicar quaes seriam estes serviços a abolir.

E' um verdadeiro plebiscito que sem editais nem outras formalidades do costume, se está realizando no pais e as suas conclusões tem importancia porque não foram impingidas nem arrancadas como os votos durantes os plebiscitos por ordem superior.

Assim vale a pena registar aqui que os serviços atè agora condenados como inuteis são: AuditoriaFiscal, Direcção de Agricultura, Instituto comercial Comissão de Melhoramentos, Escola Normal, Direcção de Agrimensura e de Minas.

UMA PERGUNTA

Nesta terra em que impera convencionalismo egoista, é sempre mal visto quem vai de encontro com a mesma tendencia. Não é, porisso, para admirar que a *Provincia* considere o nosso jornal como *insecto daninho*, lá porque se assignala pelo *indisculpavel defeito* de dizer verdades nuas e cruas vergastando tudo o que vá empanar o brilho de legalidade e moralidade.

Diga-se, de resto, de passagem que não nos incomoda a linguagem *educada* da *Provincia*, folha em que zumbem *mosquitos inofensivos... amigos de baratas...* O *Bharat* é insecto daninho; e a *Provincia* de *Mosquitos*?

PORTAS A DENTRO

Um individuo de Adpoi, de Durbate tem dado que falar aos transeuntes inofensivos e inermes e... calar a policia.

Há mais dum mez que a referida endiabrada criatura está semeando panico na gente medrosa com suas proesas que denotam coragem inaudita.

E não há quem lhe embargue o passo! Não há quem o chame á ordem!!

Sem mais comentos, levamos o facto que pessôas fidedignas nos vieram informar, ao conhecimento dos competentes, pedindo sobre ele medidas urgentes— para que se saiba que temos policia, portas a dentro, e que esta policia se esforça por manter a ordem pública e velar pela segurança individual de cidadãos.

———

बक्षिस-समारंभ

(कुंभारजुवें)

श्रीशारदा विद्यालयांतील विद्यार्थांची वार्षिक परीक्षा रत्नागिरी येथील ट्रेनिंग स्कूलचे डायरेक्टर श्री. सबनीस व प्रो० वाळिंबे व भागवत यांनीं घेतली. एकंदर मुलें १०० सपासलीं त्यांतील ९५ पास झालीं. ता. ४ एप्रील रविवारीं शाळेचा बक्षिस समारंभ झाला. आरंभीं सर्व मंडळीचा फोटो घेतला. नंतर श्री. सबनीस यांनीं अध्यक्षस्थान मंडित केल्यावर श्री. सामंत यांनीं शाळेचा वार्षिक अहवाल वाचून दाखविला. मुलां मुलींचे बोधप्रद संवाद व आल्हादकारक मनोवृत्ति उंचवळून सोडणारीं गाणीं ऐकण्यांत मंडळी तल्लीन झालेली दिसत होती श्री. वाळिंबे व भागवत यांचीं समयोचित शैक्षणिक भाषणें झालीं. नंतर मुलांस बक्षिसें वांटलीं व समारोप होऊन राष्ट्रगीत झाल्यावर समारंभाचें काम आटोपलें.

बक्षिसें

देणाराचें नांव	संख्या
संस्थेचीं	१८
श्री. जिवाजी शि. कुंडईकर.	५
,, य. सु. सरदेसाई.	१
,, म. पा. सबनीस.	४
,, के. कृ. नाईक.	१
,, ग. शि. सामंत.	१
	३०

बक्षिस मिळविणाऱ्या मुलांचीं नांवें.

विद्यार्थी अनंत गिरी नाईक रायकर.
,, बसंत रामनाथ भांडारे.
,, द्वारकानाथ शिवराम धुमे.
,, रामकृष्ण दत्तात्रय लंवदे.
,, तुकाराम रडी नाईक.
,, गजानन नारायण शिरवईकर.
,, तुळशीबाई नारायण शिरवईकर.
,, काशीनाथ भिकू कामत.
,, काशीनाथ यशवंत नाईक.
,, नागेश रामचंद्र प्र. सरदेसाई.
,, आनंदीबाई रामकृष्ण लंवदे.
,, विजयाबाई दत्तात्रय लंवदे.
,, कमलानाथ रामनाथ भांडारे.
,, माधव गणपत पै.
,, जायुबाई रामचंद्र नाईक.
,, तुळशीबाई कृष्ण खाजनये.
,, बाबुसो दामु परब.
,, शंकर अनंत नाईक.
,, दिनकर पुरषोत्तम आमोणकर.
,, विठ्ठल मुळा चांभार.
,, बुधा अर्जुन चांभार.
,, दत्ता मुकुंद चांभार.

विद्यालयांत ३ अस्पृश्य असून १ खिश्चन आहे. मुलांनीं केलेले हातमागाचे कांहीं नमुने फारच उत्तम होते. ज्यांकडे इतर बहुतेक शाळांचें अद्याप लक्षहि गेलें नाहीं अशा शारीरिक व औद्योगिक शिक्षणाचे अंगांत दिसून आलेली प्रगति प्रशंसनीय होती, हें प्रांजलपणें कबूल करावें लागेल.

१० वर्षांपूर्वी आह्मेद कॉलेजचे प्रिन्सिपाल रा. दत्तात्रय विष्णु आपटे यांनीं ह्या विद्यालयाच्या शिस्तीसंबंधानें गौरव करतांना घड्याळांतील यंत्रें किल्ली देतांच विन बोभाट चालू होतात त्याप्रमाणें घंटा होतांच ठरलेलीं कामें मुलांमुलींकडून बिनचूक झालीं; असें ह्मटलें आहे.त्याचा प्रत्यक्ष अनुभव आला. संस्थेच्या प्रागमनशील कार्याचा असाच उत्तरोत्तर बोलबाला होवो.

ऋगानुबंधी

वर्तमानसार

—गेल्या ३० तारखेस इंदोर संस्थानचे माजी महाराज श्रीमंत तुकोजीराव होळकर हे सिटी ऑफ पॅरीस बोटीनें युरोपला जाण्याकरितां निघाले. बरोबर ३० माणसांचा परिवार आहे.

—गिरगांव पोलीस कोर्टाचे मॅजिस्ट्रेटवर कृष्णा चयन नांवाच्या आरोपीनें जोडा फेकल्याबद्दल चीफ प्रेसिडेन्सी मॅजिस्ट्रेटची आरोपीस १८ महिनें सक्त मजुरीची शिक्षा ठोठावली.

—त्रिचनाल्लीपासून तीस मैलांवर असलेल्या प्रतिपूर नावांच्या स्टेशनावरील स्टेशनमास्तर व असि. मास्तर यांना पंधरा दरवडेखोरांनीं खोलींत कोंडून टाकून त्यांच्या बायकांच्या अंगावरील दागिनें व घरांतील चीजवस्तु लुटून नेली.

—सन १९१४ च्या सप्टेंबर महिन्यांतील २२ तारखेस जर्मनीच्या एमडेन बोटीनें मद्रास बंदरावर गोळीबार केल्यामुळें एकदोघांना इजा झाली होती. त्याबद्दल त्यांस ता. २३ मार्च १९२६ रोजीं एक हजार रुपये नुकसान भरपाई मिळाली !

—डॉ. बेझंट पुन: १ मेला विलायतेस जाणार आहेत.

—सर्पदंशांवर पाण्याचा चांगला उपयोग होतो असें अनुभवाअंतीं सिद्ध झालें आहे. सर्पदंश झालेल्या माणसाच्या मस्तकावर तो गारठेपर्यंत बरेंचसें पाणी घालतात. नंतर त्या माणसाला साखरेऐवजीं मीठ घालून तयार केलेली कॉफी देऊन त्यांस इकडे तिकडे हिंडवतात. या उपचारानें बरेचसे लोक बरे झाले आहेत, असें भावनगरचे एक गृहस्थ आयुर्वेदाला कळवितात.

—कोल्हापूरच्या हस्पिटळांत कृष्णाबाई नांवांची शिंगापूर येथील एक बाई नुकतीच प्रसूत झाली. तेव्हां तिला जें मूल झालें त्यास दोन तोंडें, चार डोळे, दोन नाकें, एकमेकांस जडलेलीं दोन डोकीं असून धड मात्र एकच होतें. व कान, हात व पाय हे दोनच होते. हें विलक्षण जुळें मूल जन्मत:च मेलें. लोकांनां हा चमत्कार दाखविण्याकरितां त्याचें प्रेत हस्पिटळांत ठेवलें होतें.

—कोलंबो येथें गेल्या २५ तारखेस बादळ होऊन पर्जन्यवृष्टि झाली.

—येथील मिलिटरी लोकांच्या पेहरावांत स्थित्यंतर करण्याचें घाटत आहे.

—नागपूरच्या महाराष्ट्र पत्राचे संपादक श्री. ओगले यांच्यावर काटोलचे माजी तह. रावसाहेब निंबाळकर यांनीं अब्रुनुकसानीच्या भरपाईदाखल १५००० रुपयांचा दावा लाविला होता. त्यांत तडजोड होऊन दाव्या खर्चाबद्दल १३०० रुपये घेऊन रावसाहेब निंबाळकर यांनीं आपला दावा परत काढून घेतला.

—शाहूपुरी (कोल्हापूर) अड्ड्यांत परगांवहून येणाऱ्या गुरांना सावली मिळावी या उद्देशानें कोल्हापूर मुनिसिपालिटीनें ५०० रु. खर्च करण्याचें ठरविलें आहे.

—मुंबई इलाख्यांतील सर्व इनामदार व जहागिरदार यांची सभा एप्रिलच्या शेवटच्या आठवड्यांत भरणार आहे.

—ह्मापसें येथील ज्ञानप्रसारक मंडळीच्या मोफत मराठी शाळेची वार्षिक परीक्षा रा. रा. भाऊसाहेब आठल्ये बी. ए. यांजकडून गेल्या ता. ११ व १२ एप्रील रोजीं घेण्यांत आली.

—ता. २३ ते २५ एप्रील रोजीं कपिलेश्वर, फोंडा येथें दे० भ० नरसिंह चिंतामण केळकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं भट्टप्रभू ऐक्य परिषद भरणार आहे.

—'प्रागतिक संघाच्या मध्यवर्ति मंडळाच्या सभा एखाद्या गृहस्थाच्या खासगी वाड्यांत भरविण्याऐवजीं त्या महालक्ष्मी देवालयासारख्या सार्वजनिक ठिकाणीं भरविणें सार्वजनिक हितदृष्ट्या योग्य आहे' असें एक प्रागतिक सुचवितात.

—मडगांवच्या सारस्वत ब्रा. समाजाच्या वार्षिक व्याख्यानमालेला ता. १३ रोजीं आरंभ झाला. संस्थेच्या वाढदिवसानिमित्त भरलेल्या सभेचें अध्यक्षस्थान डॉ० आत्माराम गोविंद बोरकर यानीं मंडित केलें होतें.

सूचना.

भारताच्या वर्गणीच्या वसुलीसाठीं येत्या आठवड्यांत व्ही. पी. नें अंक रवाना होतील.

म्या. भारत.

साभार स्वीकार

द्विवार्षिक वृत्तांत :— डिचोली-विद्यावर्धक मंडळाचा बारा व तेरा वर्षांचा द्विवार्षिक वृत्तांत आमच्या अवलोकनार्थ आला आहे. सदर वृत्तांतावरून संस्थेचें कार्य उत्साहपूर्वक चाललें आहे, असें ह्मणण्यास प्रत्यवाय नाहीं. अहवालाची एक प्रत आह्मांस पाठविल्याबद्दल संस्थेचे से० वामन नारायण पालेकर यांचे आह्मी आभारी आहों.

श्री गोमाता विजयते !

अगदीं फुकट

गोरक्षण ज्ञानप्रसारक पुस्तक मालेचें प्रथम पुष्प

गोमातेचा हंबरडा

प्रसिद्ध झालें. त्याची एक एक प्रत गोमांतकीय बंधु भगिनीस पोष्ट खर्चहि न घेतां अगदीं फुकट देणार आहोंत तरी एका कार्डावर नांव व पत्ता स्पष्ट कळवा.

मालेच्या पुस्तकांची छपाई, पाठविण्याचा टपालखर्च वगैरे करितां, द्रव्य सहाय्य पाहिजे. तरी सज्जनांनीं शक्यनुसार मदत खालील पत्त्यावर पाठवावी. अशी प्रार्थना आहे.

गो० ज्ञान प्र०

G. V. Barave

Mormugão-Harbour

भट्टप्रभू ऐक्य परिषद [गोवा]

विनंतिपत्र

गोमांतक प्रांतापैकीं बोरी व शिरोडें या गांवीं राहणाऱ्या पंचद्राविडांतर्गत पद्ये ब्राह्मणांपैकींच असलेल्या, परंतु कांहीं कारणामुळें बरीच वर्षे त्यांहून अलग असलेल्या भट्टप्रभू समाजाची ऐक्य परिषद श्री स्थळ कपिलेश्वर तालुका फोंडा, गोवा येथें श्री. नरसिंह चिंतामण केळकर यांचे अध्यक्षतेखालीं १९२६ एप्रील ता. २३ ते २५ पर्यंत श्री मच्छंकराचार्य संस्थान संकेश्वर यांनीं भरविण्याचें ठरविलें आहे. तरी या कार्याविषयीं कळकळ बाळगणाऱ्या पंचद्राविडांतर्गत अखिल ब्राह्मणांनीं समक्ष किंवा पत्रद्वारें आपापलीं सप्रमाण मतें कळविण्याची कृपा करावी.

सभेस येण्याविषयींच्या निमंत्रण पत्रिका गोमांतकीं सर्वांस पोंचविण्याची व्यवस्था केली आहे. तरी पण कदाचित् निमंत्रण पत्रिका न पोंचल्यास हेंच जाहीर निमंत्रण समजून सभा प्रसंगीं येण्याचें करावें कळावें.

आ.

रामचंद्र दत्तात्रेय दीक्षित किंजवडेकर
कार्यवाह – भट्ट प्रभू ऐक्य परिषद.
मि. अ. चैत्र वद्य ८ मी मु. कपिलेश्वर
पोष्ट फोंडा – गोंवा.

गोमातेचा हंबरडा :— हें गद्य-पद्यात्मक पुस्तक गोभक्त गोविंद विनायक बरवे यांनीं तयार केलें असून, गोमांतकीयांस टपाल खर्च न घेतांहि त्याच्या प्रती मोफत पाठविल्या जावात. गोमातेविषयीं लोकांत प्रेमोद्भव व्हावा व तिच्या संगोपनाविषयीं उत्सुकता वाढावी, यासाठींच हा रा. बरवे यांचा निरपेक्ष प्रयत्न असून, त्याला पूर्ण यश यावें अशी आमची मनापासून परमेश्वराला प्रार्थना आहे.

गोंयचो देमांद

ब्रिटिश हिंदुस्थानांतील राजाऱ्यांस भांडण जुंपलें, एकंदर शिव्यांची लाखोली परस्परानां बहाल करण्यांत आली, सर्व शापांची देवघेव होऊनहि भांडण संपुष्टांत येण्याचा रंग दिसत नसला म्हणजे मग निर्वाणीचें अमोघ अस्त्र, शेवटची उग्रलतजहाल शिवी, अखेरचा भयंकर विश्वामित्री शाप, कौरवपांडव युद्धात नावाजलेल्या कर्णशक्तीहून कांकणभर — अस्सल विलायती नक्षिदार कांकणाहून जास्त परिणामी म्हणून — 'तुझ्या बरोबर गोंयांचा देमांद पडो' हा शाप देण्यांत येत असतो व ह्या शापाच्या धाकानें मवाळ जहालांच्या, फेर नाफेरवाल्यांच्या कौन्सील बहिष्कारवादी व कौन्सीलप्रवेशवादीच्या, इतकेंच नव्हे तर तूर्तच्या नेहरू केळकरांच्या द्वेषाला लाजेनें खालीं मान घालविण्यास लावणारी दीर्घद्वेषी भांडणें बर्फाप्रमाणें थंड पडत असल्याचें तिकडून आलेले गोवानीज सांगत असतात.

आमच्या गोव्याच्या न्यायाची हेटाळणी टवाळी करण्यासाठींच ही अतिशयोक्तीची आख्यायिका ते सांगत असतील असें बहुतेकानां वाटण्याचा संभव आहे. पण इकडील देमांदानें मोठमोठ्या घरंदाज कुटुंबांचा सत्यनाश झाल्याचीं, जेथें पांच पन्नास अतिथींना हमेश तीनहि वेळां चमचमीत भोजन मिळत होतें त्याच घरच्या वंशजानां एक वेळ पोटाची खळगी भरण्यासाठीं चौपदरीचा आश्रय घेणें भाग पडल्याचीं अनेक उदाहरणें धडधडीत डोळ्यापुढे असतांना त्याच्या सांगण्याला अतिशयोक्तीची आख्यायिका म्हणण्याची अतिशयोक्ति आमचे वाचक तरी खास करणार नाहींत. या देमांदाचा मला जो थोडासा धरबसल्या अनुभव आला त्या अनुभवाच्या जोरावर मी खात्रीनें सांगतों कीं गेल्या युरोपीय महायुद्धात दोनहि पक्षांकडून जीं जीं नवीन सुधारलेलीं म्हणून मनुष्यसंहारक अस्त्रें वापरण्यात आलीं तीं आमच्या देमांदास्त्रापुढें तुच्छच होत. महायुद्धातील शस्त्रानीं रणभूमीवर लढणाऱ्या फार तर रणक्षेत्राजवळच्या प्रदेशांतील माणसांचा बळी घेतला असेल पण आमचें हें देमांदास्त्र रणक्षेत्रांत गेल्याशिवाय स्वस्थ घरीं बसलेल्या माणसाला, त्याच्या घरच्या लोकाला, इतकेंच नव्हे तर त्यांच्या भावी पिढीलाहि अन्नासाठीं तळमळत मारण्यास कारण होत असतें.

ह्या कुलसंहारक अस्त्राची यत्किंचित क्षीति न बाळगितां न्याय कचेरीचे उंबरठे झिजविणारे हजारों वीरपुंगव आमच्या गोमांतकांत आपला साडेतीन हात देह घेऊन जिवंत असल्याचें मी कबूल करतों. व ह्याच आधारावर गेल्या महायुद्धांत झालेली असंख्य प्राणहानी आमच्या पोर्तुगीज राष्ट्रानें पदरीं असलेले काळालाहि न भिणारे हजारो वीर असतांहि चालू दिल्याबद्दलच्या पातकाचें खापर त्याच्याच माथीं फोडण्याच्या विचारांत मी तूर्त असल्याचें प्रांजळपणें सांगून ठेवतों. पोर्तुगीज सरकारच्या मनांत जर हा जगांतील संहार बंद पाडावयाचा असता तर गोव्यें सरकाराकडे ह्या थोडयाशा वीरांसह एक दोन साधारण देमांदांचीं (Desobidiencia e inventario) दिसओबिदीयेंस व इन्वेंतार मागणी करून त्यानां रणक्षेत्रावर पाठवून सहज बंद पडतां आला असता. पोर्तुगीज राष्ट्राची आह्मां गोमांतकीय लोकांच्या मांयपात्रियाची (mae patria) इभ्रत वाढली जाईल, ह्या उच्च ध्येयाकडे लक्ष ठेवून आमच्या देशभक्त नामदार कोन्सिलरानीं प्रेजेंरील वाढया करांनांहि जितक्या उत्सुकतेची मान्यता दिली नाहीं तितक्या उत्सुकतेनें तो खात्रीनें दिली असती.

ह्या सैनिकांबरोबर एक दोन ओफिसियाल देऊन प्रतिपक्षाला एखादें फालस इंतिमासांव करवून तो योग्य वेळीं हजर नाहीं म्हणून दिसओबिदीयेंत किंवा एखाद्या मृत सैनिकाच्या कुटुंबांतील मुलें अज्ञान म्हणून इंव्हेंतार करविला असता तर प्रतिपक्षांतील सैनिकच काय त्याच्या भावी पिढीचाहि संहार ह्या आमच्या देमांदास्त्रानें करतां आला असता. कृतांत काळालाहि न भिणारे परकी लोक ह्या आमच्या देमांदाच्या नांवाला भिऊन धूम ठोकतांना मी पाहिले आहेत. 'तुका म्हणे उगी रहावें जें जें मागता तें दिसावें' ह्याच तत्वाचा अवलंब बिचाऱ्यांनां इकडे येतांना करावा लागतो. पण त्याच देमांदाशीं सहज लीलेनें खेळणारे—गरज नसतांहि मुद्दाम देमांदांत घुसून सुख मानणारे काळाचेहि काळ असे हजारों वीर न्यायकचेऱ्यांच्या मोडक्या तोडक्या बांकावर विराजित झालेले पाहिले म्हणजे सबंध ४०० वर्षांत गोव्यावर परचक्राचें वारेंहि का पडलेलें नाहीं हें कोडें आपोआप सुटलें जातें. गोव्यांतील हिंदु — कोंकणे पेजवाऊ, भाड, नेभळे म्हणून वेळीं अवेळीं आह्मां गोमांतकीय हिंदूंनां हिणविणाऱ्या प्रतिपक्षाला आमच्या ह्या निधड्या छातीच्या वीरांनां देमांदाशीं हमेश लीलेनें खेळतांनां पाहण्याचें मी आव्हान देत आहें. ह्या शूर सैनिकांत, ह्या निधड्या छातीच्या वीर पुंगवांत कुठेंहि, कधींहि हिंदूंचाच भरणा जास्त जास्त कां दुपटी तिपटीनें असलेला त्यांना खात्रीनें दिसेल. इतर कोणत्याहि कामीं एक कपर्दीकहि खर्च न करणारे ह्या देमांदासाठीं घरदारावर तुळशीपत्र ठेवून इतरांना स्वार्थत्यागांचा धडा घालून दिलेले त्यागी महात्मे मी अजून चाळीसी न चढविलेल्या डोळ्यानीं पाहिलेले आहेत. कर्तव्यासाठीं प्रत्यक्ष सख्या भावाशीं, जन्मदात्या पित्याशीं, एका नारळीच्या झाडासाठीं, टीचभर ओसाड भूमीसाठीं देमाद लढून उभयतांचें तळपट करणारे कर्तव्यनिष्ठ लोक आह्मां हिंदूत अजून हयात आहेत घरीं रेजेला थोडासा उशीर झाल्यास भुकेनें व्याकूळ होणारे राजविलासी ह्या देमांदगृहांत दिवसभर घोटभर पाणीहि न पितां तिष्ठतांनां पाहिले म्हणजे देशासाठीं सत्याग्रह करून कारागृहांत जाऊं भरडें अन्न मिळत असतांहि तक्रार करणाऱ्यांनी देशभक्त म्हणून महति वर्णन करणाऱ्या लोकांची कींव करावीशी वाटते. फक्त इंतिमसावानें सूडाशिवाय कैक कुटुंबें स्वर्गाला गेलेलीं पाहिलीं म्हणजे म० गांधींच्या गुलानें स्वराज्य मिळविण्याच्या उपदेशाची हेटाळणी करणाऱ्या पक्षाची बरीच धादल उडेल.

आमच्या गोमांतकीय हिंदूंत असल्या वीरांचा विशेष भरणा असतांहि आह्मांला पेजवाऊ, भाड, नेभळे कर्तव्यशून्य इत्यादि हलकीं विशेषणें देणाऱ्या लोकांनां आमच्या न्यायकचेरींत येऊन ह्या निधड्या मर्दांकडे नजर फेंकण्याचें धाडस करण्याचें छातीठोक आव्हान देण्यास मी छाती कां मागें घेईन? [मी ह्या देमांदशीं प्रथम परिचित असल्यानें माझ्या इतर बंधूप्रमाणें माझी छाती देमांदांत निढावलेली नाहीं हें मीं प्रांजळपणें कबूल करतों] प्रतिपक्षानें हे एकंदर हल्ले माझ्या देशबंधूची हिम्मत सप्रमाण सिद्ध करून परतविण्यास मी एका पायावर तयार असल्याचें आजच जाहीर करीत आहें. गोव्यांत तरी एका पायावर उभें राहणें दारूच्या स्वस्ताईमुळें बरेंच धाडसाचें गणलें जातें हें प्रतिपक्षानें विसरतां कामा नये. ह्या देमांदाचा व माझा नूतन परिचय होत असून नुकतेच आमचे एक दोन सामने झालेले आहेत त्या बद्दलचा स्वानुभव सांगून माझ्या वरील विधानाची सत्यता पटवून देऊन माझ्या देशबंधूंची लायकी सिद्ध करणें मला क्रमप्राप्त आहे. वाचकानां येथें इतकीच सूचना देणें जरूर आहे कीं हें देमांद अस्त्र एकच असून त्याची कमी अधिक प्रखरता तें सोडतांनां जपल्या जाणाऱ्या मंत्रावर अवलंबून असते. त्यांतील पहिला मंत्र इतिमसांव असून आमच्या गोंयच्या देमादाचें सुतउवाच याच मंत्रानें करण्यात येत असल्यानें येथूनच सुरवात करणें जरूर आहे. तळीराम

मराठा—पोर्तुगीज
शिक्षण प्रसारक समाज.
विद्यार्थ्यांस जाहीर सूचना.

सदरहू संस्थेच्या नियमानुसार पोर्तुगीज शिक्षण घेऊं इच्छिणाऱ्या मराठा गायक व इतर तत्सम ज्ञातींतील गरीब होतकरू विद्यार्थी वर्गास शिष्यवृत्त्या द्यावयाच्या आहेत. तरी ज्यांना या सवलतीचा फायदा घेण्याची इच्छा असेल त्यांनीं आपले अर्ज ता. ३० एप्रिल १९२६ पर्यंत खालील पत्त्यावर पाठवून द्यावेत. सदर अर्जांत आपले व आपल्या आईबापाचे नांव, जात, वय, जन्मस्थान राहण्याचें ठिकाण व कोणतें शिक्षण घेऊं इच्छीत असून किती मदत पाहिजे ह्याचा स्पष्ट उल्लेख असावा. वरील मुदतींत आलेल्या अर्जांचा विचार होऊन लगेच अर्जदारास निकाल कळविण्यांत येईल.

पत्ताः— राजाराम कांत जांबावलीकर.
सेक्रेटरी मराठा पोर्तुगीज शिक्षण प्रसारक समाज मु० कोलम गोवा.

मराठा—पोर्तुगीज
शिक्षण प्रसारक समाज.
अधिवेशन २ रें.
जांबावली—गोवा.

सदरहू समाजाचें द्वितीय वार्षिक अधिवेशन यंदा तारीख ३० एप्रील व १ मे १९२६ रोजीं जांबावली येथें भरविण्याचें मुक्रर केलें आहे. तरी नियमित दिवशीं समाजाच्या सर्व सभासदांनीं, मराठा—गायक ज्ञातींतील बंधू भगिनींनीं व इतर सर्व हितचिंतक मंडळीनीं हजर राहून समारंभास विशेष शोभा आणावी व आपल्या ज्ञानाचा फायदा चालकांस द्यावा, अशी नम्र विनंति आहे. सर्वांचे नम्र.

कृष्ण रा. फातर्फेकर. (अध्यक्ष)
राजाराम कांत जांबावलीकर (सेक्रेटरी)

कार्यक्रम
ता. ३० एप्रील

सायंकाळीं ६ वाजतां :— ईशस्तवन, अध्यक्षाची निवड, स्वागतपर भाषण, अध्यक्षांचें भाषण.

ता० १ मे

सकाळीं १० वाजतां :— विषयनियामक मंडळाची बैठक.

सायंकाळीं ६ वाजतां :— परीक्षेंत यश मिळविलेल्या विद्यार्थ्यांचें अभिनंदन; अंदाजपत्रिकेवर चर्चा; सभेपुढें आलेल्या समाजोन्नतिपर ठरावांवर चर्चा; नवीन कार्यकारी मंडळाची निवड; आभारप्रदर्शन समारोप वगैरे.

CAMARA MUNICIPAL DE QUEPEM

A Exma Camara Municipal deste concelho manda anunciar que na sessão ordinaria de 10 de Maio seguinte e sessões imediatas serão levadas em hasta publica, pelas onze horas, na secretaria municipal, as rendas de passagem invernal de Parodá à Avedem e de pastagem de gado na provincia de Bali, estranho ao Concelho, bem assim o imposto sôbre a exportação de carvão vegetal e de minerio, nos termos da tabela aprovada por Port. Prov. nº 197 de 15 de Março ultimo.

As respectivas condições estarão patentes na secretaria da Camara em todos os dias uteis, durante a hora regulamentar.

Para ser publico se expediu este.

Quepém, 12 de Abril de 1926. 5

O Secretario da Camara
Visvonata Rudragi S. Sirvoicar

ANO 11°. N°. 4
QUINTA-FEIRA 22 DE ABRIL DE 1926

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

ANUNCIOS
A linha ainda que repetida 1 tanga
Numero avulso uma tanga

DIRECTOR E EDITOR
G. P. Hegdo Dessai
QUEPEM GOA

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक ४
गुरुवार ता. २२ एप्रिल सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
कें-गोवा

S. R.
Biblioteca Nacional
Pangim

1

शेतकरी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालेली

अॅग्रिहार्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ताः— "जयशाली" मुंबई

स्टाल १५० ते १५२ क्राफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्याचे त्यांचे सोईप्रमाणें तावडतोब पाठविण्यांत येते आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फायदा घ्यावा.

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून अॅार्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेन पाठविण्यांत येतात

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलं आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मॅंगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलं असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलंं आहे.

"प्रत्यक्षं ज्योतिषं शास्त्रं चंद्रार्कौ यत्र साक्षिणौ"

3

या सूर्यसिद्धांतोक्तीनुसार फलज्योतिः शास्त्राचा, आर्यांच्या बृहत्पाराशर्यादि ग्रंथांपासून, पाश्चिमात्यांच्या दिनवपपद्धतीपर्यंत विविध मतें व ग्रंथाधार विचारांत घेऊन तात्विक पद्धतीनें व भौतिक शास्त्रानुसार अनुभव घेणें असल्यास समक्ष किंवा पत्रद्वारें कळवा. पुढीलप्रमाणें सर्व कामें शुद्ध व सूक्ष्म पद्धतीनें केलीं जातात.

वर्ग १ ला, आजन्मफलवर्णनाची मोठी पत्रिका रु. १० ते २५
व० २ रा, भावचलित गणिताची मध्यम प० रु. १०
व० ३ रा, सायन व निरयन मताची प० रु. ५
व० ४ था, शुद्ध व सूक्ष्म निरयन प० रु. ३
व० ५ वा, सर्व साधारण दशांतर्दशांची प० रु. २
व० ६ वा, साधी स्पष्टग्रहादिक प० रु. १ व जन्मटिपण ८ आणे.

शिवाय वर्षफलें, प्रश्न, मुहूर्त, पत्रिका पाहणें वगैरे कामें सप्रमाण व सोपपत्तिक अशीं आधुनिक कालास पटण्याजोगीं टाइमशीर करून देऊं. फलज्योतिषाच्या आस्थवाइकांनीं अनुभव घेऊन खात्री करावी.

पत्ताः— नारायण अनंत नाईक पाटणकर मालक "ज्योतिष कार्यालय आणि श्री पांडुरंग-ग्रंथ-संग्रहालय" मु० पो० सांगें, प्रांत गोवा.

कायतानु पाव्लु द सौज, व्यापारी,

2

म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानीं, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० — तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटचा मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान, पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आलफात वगैरे खर्चाची बचत होईल.

BOA OPORTUNIDADE

4

EM BELGAUM

Egidio Lino Rodrigues, habilitado com curso preparatorio do Seminario e com o de inglez tendo pratica de magisterio por longos anos terá, desde o proximo mez de junho, uma casa de educação, situada em um dos melhores lugares do *Military Line* de Belgão.

Nessa casa serão admitidos os estudantes de 1a. até 5a. classe que queiram frequentar o Colegio dos Missionarios portuguezes daquele cidade. Na referida casa, além de bons comodos o dito Egidio lhes ministrará explicações, sendo a sua educação dirigida, com escrupulo, pelo signatario, a quem os interessados devem dirigir-se até 10 de Maio em Seraulim.

Pe Domingos João Barreto

ECOS E CRITICA

UMA LIÇAO

Como sabem os nossos leitores, os filhos de Portugal encetaram uma guerra formal e sistematica contra os filhos de Goa em Moçambique.

Os sinais da contenda já se vinham manifestando ha muito. Agora deu-se a primeira batalha:– foram excluidos do concurso para logares de Fazenda os filhos de Goa. Porque ? Porque não são filhos de Portugal, embora o pretexto seja outro.

Em nossa opinião, o que os portugueses fizeram em Moçambique foi logico. Desde crianças ensinaram-lhes que as colonias foram conquistadas e civilizadas pelos portugueses: que eles são os senhores do Ultramar; que Portugal é soberano. Ora quem conquistou, civilisou e é soberano tem o direito de escorraçar os *selvagens*, quando estes lhes fazem embaraço.

Venham agora repetir–nos ao ouvido a tal cantiga: que o Ultramar é o prolongamento de Portugal: que todos, coloniais e metropolitanos, são iguais perante aConstituição; que o Nacionalismo Indiano não deve servir de modelo aos filhos de Gôa, porque o *status* politico nosso é bastante diferente do dos nossos irmãos da India vizinha.

O que os portugueses estam a fazer em Moçambique é lógico para a mentalidade dos povos conquistadores e civilizadores como eles se proclamam.

Para nós, indios, é uma afronta que temos que sofrer resignadamente. E' tambem uma liçao da qual o indio, inteligente como é, ha de tirar todo o proveito.

O BOM EXEMPLO

Lê-se no *Heraldo* sob a epigrafe " Dito por não dito " o seguinte:

Foram isêntos, transitoriamente, da aplicação do art. 16° do Diploma Legislativo Colonial n° 86, de 30 de Novembro de 1925, quanto ás passagens de suas familias, os funcionarios ou empregados, civis e militares, que á data da publicação, nas colonias, do referido Diploma. já tinham licença graciosa concedida, de periodo de tempo inferior a um ano, ou atingido o direito a essa licença.

Sempre foi a nossa convicção que o bom exemplo deve vir de cima, do poder central, tratando-se da administração de colonias como esta, gosando de uma autonomia de via reduzida.

Cada vez convenecemo—nos mais e mais de que o sr. Mariano Martins terá que atirar com o logar de governador ao Terreiro do Paço muitas vezes, muitissimas, antes de moralizar a nossa administração.

......E' PARRA

Alguem analisando no *Heraldo* " a indiferença, para não dizer disconfiança com que o publico olha para a nossa D. S. A. e F., atribue este facto a tres causas.

A primeira para o autor é a "natural aversão dum povo contra o funcionalismo em geral ". A isto temos a contrapor a excelente cooperação que por parte do povo tem merecido os serviços agricolas na India Ingleza. Podemos provar por factos esta afirmação. Entre nós é que não existe esta cooperação. Quem tem a culpa ? O Povo ? Perdão !

A segunda razão " é o amor á rotina e a indolencia que o fazem disconfiar de tudo o que è novo " —diz o articulista. Quanto ao pais, a nossa terra contem provas de que nós trabalhamos e avançamos. Se paramos em certo momento da nossa historia, convem saber a quem pertence a responsabilidade."

Finalmente o autor filia a disconfiança na "critica que justa ou injustamente se fez na imprensa dos actos de D. S. A. e F. e seus tecnicos."

A critica tem havido na imprensa e fóra contra aqueles serviços, mas ela sempre pecou pela excessiva benevolencia. Se a imprensa fizesse, como era seu dever, uma critica merecida á acção ou, milhor, á inacção da D. S. A. e F., esta, ha mais tempo, teria deixado de pesar ruinosamente no orçamento da colonia.

Lembra tambem o articulista do tal " Boletim de Agricultura " Oh ! que lembrança ! Então o articulista não se lembra de que nesta revista fazia-se menos agricultura, e mais graxa em homenagem ao sr. Jaime de Morais ?

Os serviços publicos avaliam-se apenas pelos beneficios que ao publico deles resultam. O resto é parra.

SEMPRE E' TEMPO

Na edição da semana passada. referindo-nos sob a epigrafe acima á debandada vergonhosa de alguns dos rapazes que assinaram a moção do P. N. I. saiu, por escapo de revisão, o seguinte: *Venham os mais*, quando o que nós queriamos dizer era *venham mais* idea esta que está aliás, bem patente nas palavras separar o *joio do trigo* que no mesmo eco se lê.

E' sempre tempo para reparar faltas, ainda que estas sejam tipograficas.

UMA PERGUNTA

Escrevem nos:—

"Foram, ha pouco,suspensos de suas funcções tres secretarios de Fazenda: de Sanguem, Quepem e Pernem. O que deu causa, por sua negligencia, ao prejuiso de 20 mil rupias ao Estado foi castigado com 60 dias de suspensão; o que, por seu desleixo, derivou o de 64 mil rupias foi punido com a de 90 dias e ao de Pernem foi imposta a pena de 100 dias de suspensão por graves irregularidades.

¿ Terão sido essas *irregularidades* superiores ao valor das importancias de 20 e 64 mil rupias para que merecessem o castigo de 100 dias ?

E' preciso que se responda a esta pergunta para a gente poder aquilatar o assunto sob o ponto de vista de igualdade ?"

Como o *Bharat* não bebe de fino nas regiões oficiais, é-lhe dificil satisfazer á curiosidade do nosso correspondente, o que porém, não quere dizer que deixará o nosso jornal de dar cabida nas suas colunas resposta verdadeira de quem es tiver familiarisado com a materia contro–vertida–vá o tér. mo tribunalesco.

E isto independentemente das relações que o disligam do secretario suspenso de Pernem.

SINDICANCIA FRUSTRADA

Foi arquivada a sindicancia requerida aos actos do sr Voicunta P. Chornencar, facto que demonstra que este secretario de Administração de Canacona ora em inatividade, foi acusado menos escrupulosamente e mais *inimigamente.*

Ora, se o desfecho da obra dos inimigos do sindicado honra-o a este sobremaneira, deixa no campo diametralmente oposto ao da honra os provocadores da sindicancia frustrada, dadas as condições em que se operou.

AGRADECENDO

Aos nossos presados confrades de *A Tribuna*, *Epoca*, *O Heraldo*, *O Estado da India*, *A Terra* e outros que se dignaram de despensar ao *Bharat* referencias animadoras, fazendo votos pelas prosperidades do nosso jornal, consignamos, aqui, os nossos rendididos agradecimentos.

———

Anuncio

O Bharat ano II numero 4
22 de Março de 1926

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga.

Pelo juizo de Direito da Comarca de Quepem e cartorio do Escrivão do 2 ° oficio que este assina, vae ser vendido em hasta publica, a' porta do tribunal judicial sitnado em Xeldem, ao lado da estrada nocional que de Quepem se dirige a' Curchodem, no dia 27 do seguinte mez de Abril, a's 10 horas, pelo prego superior ao da avaliagao, no inventario orfanologico que o regedor de Cola Govinda Visnum Porobo, presta por obito de Visvanata Trivicrama Porobo Concar e mulher que foram de Molorem de Cola, por deliberagao do concelho de familia para aprovagao do passivo discrito e pagamento da divida do menor Trivicrama Visvonata Porobo Concar, por outro nome Baiagi Bogavonta Porobo Concar, da dita de Cola, autorisado no incidente apenso ao mesmo inventario, 33 3/4/48 do predio denominado "Casano", sito em Cola de Cabo de Rama, discrito na Conservatoria do registo predial desta comarca sob o n ° 7121 do livro B 6 da copia velha, da cultura de arroz, pelo valor superior a 9000.00.0. Por este sao citados todos os credores incertos do casal, os comproprietarios e os herdeiros dos credores falecidos, Venctexa Rama Porobo Concar a cujo favor se acha registada uma hipoteca no livro C dois sob a inscrigao n ° 2099 para seguranga de 1500 rupias, Trivicrama Ramachondra Porobo Concar a cujo favor se acha registada uma penhora no livro F um sob a inscrigao n ° 393 para pagamento de 700 rupias e juros e Ramachondra Venctexa Porobo Concar a cujo favor se acha ragistado usufruto no livro F 4 sob a inscrigao n ° 2323, este e o primeiro viuvcs e o segundo casados, todos da dita de Cola, para deduzirem os seus direitos nos termos e para os fins da lei. A contribuigao de registo por inteiro e as despezas da praga correrao por conta do arrematante. Para ser publico se expediu este.

Xeldem da Comarca de Qnepem, 19 de Margo de 1926.

O Escrivão
Aires Manuel Barreto

Verifiquei
O Juiz de Direito
R. Colaço 11

———

यांतीलच आहे व अनायासेंच इकडे येणारा आहें अर्थात बृहन्महाराष्ट्राच्या निष्क्रीय व निरुपद्रवी चळवळींतून एक दिवस वजा करण्यापलीकडे आपलें फारसें नुकसान होणारें नाहीं.

आमचा आजचा विषय हिंदुसमाजाच्या गरजा हा होय. ह्या गरजा देपुताद साहेबांना सांगण्यासाठींच विषद करावयाच्या होत्या. परंतु ज्यावेळीं मी या विषयावर विचार करूं लागलों त्यावेळीं या विषयाचें स्वरूप सांगोपांग लक्ष्यांत येऊन त्याला देपुतादास काय सांगावें हा पोटमथळा देण्याची व तसा व्यापक विचार करण्याची जरुरी मला भासली.

गेल्या नव्हेंबरच्या २२ तारखेस इकडे जी निवडणूक झाली ती अनेक दृष्टींनीं अपूर्व अशीच झाली.त्या निवडणुकींत यशस्वी झालेल्या उमेदवारानें आपणांसमोर विचाराकरितां ह्मणून एक प्रश्न मालिका ठेवलेली आहे व गोमांतकांतील बहुमताच्या निर्देशाप्रमाणें उपयुक्त प्रश्न मालिकेंतील विषयांसंबंधानें देपुतादसाहेब दो. फ्रोयलान हे आपला पार्लमेंटांतील कार्यक्रम आंखणार असल्यामुळें या विषयाला तूर्त बरेंच महत्व आलेलें आहे. मी ह्मणजे एक साधा सीधा व तुमच्यांतीलच माणूस आहें. राजकीय व सार्वजनिक विषयांसंबंधीं माझा व्यासंग, आपल्यांतील कित्येक व्यक्तींनीं यद्विषयक केलेल्या अभ्यासाच्या पासंगाला सुद्धां पुरण्याजोगा नसेल. आणि असें असतांहि मीं तो जर आज घेतला असेल तर एवढ्याच साठीं कीं, विषयाच्या नाविन्यांत माझ्यांतील उणीव लपली जावी.

विषयांत शिरण्यापूर्वी आपण थोडा पूर्वेतिहास पाहूं. अगोदर मला हें सांगितलें पाहीजे कीं

"निवडणूक नव्या पद्धतिवर झाली" लोकसत्तेचा सूर्य इकडे उगवूं लागल्यापासून झालेल्या एकंदर निवडणुकींतून काल्च्या निवडणुकीचा साराच प्रकार निराळा व प्रेक्षणीय असा झाला. अस्तंगत देपुताद सुशिक्षित आहेत, विद्वान आहेत, कार्यदक्ष आहेत, परंतु त्यांची कारकीर्द गोंव्याला ती अत्यंत अनिष्ट अशीच झाली यावद्दल आज दुमत नाहीं. आपल्या भोंवतालच्या कांहीं चार दोन बुकेकंगालांचें त्यांनीं हित साधलें खरें. परंतु तेणेंकरून गोंव्यांच्या तिजोरीवर बराच ताण बसला. ही गोष्ट आह्मांला अनिष्ट अशी दर झालीच. पण क्षणभर असेंहि समजलों कीं, प्राझेरीस साहेबांच्या कर्तबगारीनें गोंव्यांतील बऱ्याच व्यक्तींचें कल्याण झालें व तेंहि गोंव्यांच्या तिजोरीवर ताण न पडतां झालें. परंतु तरी देखील प्राझेरीस साहेबांची कारकीर्द लोकसत्तेला बाधक अशीच झाली असें ह्मणावें लागतें; त्यांनीं लोकसत्तेच्या मूळावरच नेमका घाव घातला. जन्मभेद, वर्णभेद, व ज्ञातीभेद, इत्यादि भेदानां मूठमाती देऊन केवळ गुणकर्मावरच चातुर्वण्य प्रस्थापित करण्यासाठीं लोकसत्तेचा अवतार आहे. प्राझेरिस द कोस्तानीं गुणकर्माला गुंडाळून ठेवून शिफारशीच्या तट्टांचा हाक सुरू केला हाच त्यांचा मोठा दोष आहे. असो. अशा शिफारशींच्या तट्टांच्या बलावर त्यांच्याचसाठीं खपत खपत आज एका तपावर वर्षे प्राझेरिससाहेबांनीं पोर्तुगालांत घालविल्यानें त्यांना पदच्युत करणें लोकसत्तेच्या पुरस्कर्त्यांना क्रमप्राप्तच होतें व तें काम त्यानीं दो. फ्रोयलान यांच्या उमेदवारीनें साधून घेतलें. या सामन्यांत सर्वच कांहीं नवीन होतें. उमेदवारांचीं मतें मिळविण्यांकरितां झालेल्या प्रयत्नांतून जाहीर व्याख्यानें, दौरे खासगी मुलाखती, हस्तपत्रकें, वृत्तपत्रांतून लेख, इत्यादि, एकंदर अभिनव साधनांचा उपयोग या उमेदवारांच्या पाठिराख्यानीं केला होता. हा एक प्रकार नवा तर खराच पण त्याहि खेरीज दुसरी नवाई ह्मणजे हीच कीं, निवडणुकीच्या पूर्व तयारीपासून ते थेट पोर्तुगालचें शिक्कामोर्तब तिच्यावर बसून ती कायम होईतोंवर सारा कारभार आपणा हिंदूंच्या प्रामुख्याखालीं चालला होता दुसरी गोष्ट ह्मणजे

निवडणूक निकराची झाली

हीच होय. प्रतिपक्षानें वचनभंग, विश्वासघात, फसवेगिरी, इत्यादि जेझुइटी बाण्याची सारी कुटिल साधनें वापरलीं होतीं. सरकार जरी पूर्णपणें तटस्थ राहिलें होतें तरी सरकारी नोकरानां आपापल्या शक्तिनुसार स्वमत प्रसाराची पूर्ण मुभा होती. व तीस अनुसरून सरकारी ऑफिसर दोनहि बाजूंनीं वांटले गेलेले दिसत होते तरी देखील जाडे जाडे पगार खाणारे सारे ऑफिसर जुन्या देपुतादाचे मिंधे असल्यानें सरकारी वजनाचा फायदा प्राझेरिसच्या पारड्यांतच जास्ती पडला होता. फार काय परंतु प्रतिपक्षांनीं शाळेंतील, लिसेवांतील मुलांचा देखील निवडणुकींत उपयोग करावयास मागें पुढें पाहिलें नाहीं. आणि इतकेंहि होऊन त्यांना माघार घ्यावी लागली.चढाओढीच्या सामन्यांत जुन्या पुराणमतवादी पक्षाचा विजय होणें ह्मणजे जुन्या अत्याचारी व स्वार्थी विचारांचाच आणि रीतांभातीचाच चोहोंकडे बोलबाला होय. उलटपक्षीं सुधारक प्रागतिकांना विजय ह्मणजे चांगल्या रीतीभातींचा व कायद्यास आणि हक्कांस मान देण्याचाच प्रसंग होय. अशा अर्थाचें स्पेन्सरचें एक वाक्य आहे त्याची मला आठवण झाली. नव्या पक्षाचा विजय ह्मणजे नैतिकबळाचा विजय होय.

(अपूर्ण)

—हिंदी आरमाराचा खर्च हिंदुस्थानाच्या उत्पन्नांतून भागविला जाईल असें कामन्स सभेंत एका प्रश्नास उत्तर मिळालें.

वर्तमानसार

--"श्री शिवाजी संघ" मोरजी या संघाच्या मदतीकरितां कायसूव येथील सिद्धेश्वर प्रासादिक, नाटक सं. मंडळीनें गेल्या ता. ३१ मार्च रोजीं मोरजी येथें पानिपतचा मोकावला या नाटकाचा प्रयोग करून संघास दोनशें रुपये खर्च वजा जातां दिले असें रघुनाथ वासुदेव पालयेकर हे कळवितात.

--मांद्रें [गोवा] येथील श्रीवत्सदेवीचें देवालय बांधीत असून देवालयाचा बांधकामाचा मक्ता ८११ रुपये झाला आहे व ९०० रुपये पाहिजेत ६०० रु.जमा झाले आहेतच व ११०० रुपयांचीं जरूरी आहे. हें काम केवळ लोकाश्रयावर आहे. तरी धर्मसंवर्धनेच्छु आर्यबंधूनीं पर आपहस्तें मदत करावी. मदत करणें तो खालील पत्त्यावर अगर फिरतीवर आले असतां यावी. या देवाचे स्वयंभक्त असल्याचें उपलब्ध नाहीं तरी कोणी या देवाचे स्वयंभक्त असल्यास खालील पत्त्यावर पत्रद्वारें खुलासा करावा अशी रामचंद्र नारायण केळकर यांची विनंति आहे.

—"भारताचा ताजा अंक हातांत पडतो न पडतो व 'बंडवाले गुंड' हा स्फुट वाचतों न वाचतों तोंच काल रोजीं केरी येथें घडलेल्या अत्याचाराची हृदयद्रावक हकिगत कानावर आली. सदहू इसमानें आणखी दोघांच्या साहाय्यानें केरीचे व्यापारी रा. वैकुंठ शेणवी केरकर व त्याचा एक चुलतबंधु यांच्यावर संध्याकाळच्या ७॥ वाजतां हल्ला केला. हे इसम दुकान बंद करून घरीं येण्यास निघाले होते. वाटेंत या तिघानीं त्यांच्यावर हल्ला केला. पहिल्या इसमास लाठ्यानीं यथेच्छ चोपला असून दुसऱ्याची स्थिति फारच चिंताजनक आहे. त्याच्या अंगावर कुऱ्हाडीच्या पांच सहा जखमा केल्या असून त्यांतून अतोनात रक्तस्राव झाला आहे. डोक्यावरील व मानेवरील जखमा ज्यास्त भयप्रद नाहींत. पण पायावर झालेली जखम शहारे येण्याजोगी आहे केरींत अहाकार उडाला असून घरांतून एकटादुकटा बाहेर फिरकण्यास धजत नाहींत" असें एक बातमीदार कळवितात.

—मडगांवच्या सारस्वत ब्राह्मण समाजाची व्याख्यानमाला यशस्वी रीतीनें पार पडली. प्रो० सांवर्डेकर, प्रो० दत्ता ", कादंबरीकार अळतेकर, दिवेकर शास्त्री यांच्या बहुमोल ज्ञानाचा श्रोत्यांनीं मनमुराद आस्वाद घेतला. 'हिंदु स्त्री' या विषयावरील डॉ० फ्रोयलान द मेलु यांच्या उपयुक्त माहितीनें परिपूर्ण भरलेल्या व्याख्यानानें तर लोकांच्या अंतःकरणांत आनंदाच्या नुसत्या लाटा उठत होत्या.

—कानपूर मुनिसिपालिटीनें आपल्या हद्दींत दुभत्या गाई,वासरें व बैल मारण्याची मनाई केली आहे.

—धामर्मद [धारसंस्थान] या गांवीं ख्रिस्ती झालेल्या तीन इसमांना शुद्ध करून हिंदुधर्मांत घेतलें.

—कलकत्ता कोर्पोरेशननें ने. नामदार शास्त्री यांना गेल्या ३ तारखेस मानपत्र दिलें.

—स्कीन कमिटीच्या सभासदत्वाचा राजीनामा देणार असल्याचें पं. मोतिलाल यांनीं जाहीर केलें असल्याचें समजतें.

—डॉ० ॲनिबिझंट होमरूल लीगसह प्रतिकारपक्षांत समाविष्ठ झाल्या.

— दिल्ली येथें एका मुसलमान गृहस्थानें आपल्या बायकोचें वर्तन संशयास्पद दिसलें ह्मणून तिचा, तिच्या दोन अल्पवयस्क बहिणींचा व तिच्या आईचा कुऱ्हाडीनें जीव घेतला. व मेहुण्याचाहि जीव घेण्याचा त्यानें प्रयत्न केला. गुन्हेगारानें गुन्हा कबूल केला आहे.

—बावला प्रकरणाचा निकाल लागल्यानंतर पोलीस खात्याचे सुपरिटेंडेंट मि. जेक्रीज व इतर अधिकाऱ्यांनीं जी चौकशी केली तीसंबंधाचे कागदपत्र पहावयास मिळणार नाहींत असें मुंबई कायदे कौन्सिलांत एका प्रश्नास उत्तर मिळालें.

—१९१९ च्या सुधारणा कायद्यांची अंमलबजावणी कोणत्या प्रकारें झाली यासंबंधानें चौकशी करण्याकरितां रॉयल कमिशन नेमण्यांत येणार असल्याची इंग्लंडांत वदंता आहे.

—इंग्लंडच्या हौस ऑफ कॉमन्समध्यें एका सभासदानें अध्यक्षाची आज्ञा मोडून पुरवणी प्रश्न विचारण्याचा क्रम सुरू ठेवल्याबद्दल बहुमतानें त्यास सस्पेंड करण्यांत आलें.

—चीनचें मंत्रिमंडळ नवीन तयार झालें आहे.

श्री गोमाता विजयते !

अगदीं फुकट

गोरक्षण ज्ञानप्रसारक पुस्तक मालेचें प्रथम पुष्प

गोमातेचा हंबरडा

प्रसिद्ध झालें. त्याची एक एक प्रत गोमांतकीय बंधु भगिनीस पोष्ट खर्चहि न घेतां अगदीं फुकट देणार आहोंत तरी एका कार्डावर नांव व पत्ता स्पष्ट कळवा.

मालेच्या पुस्तकांची छपाई,पाठविण्याचा टपालखर्च वगैरे करितां, द्रव्य सहाय्य पाहिजे. तरी सज्जनांनीं शक्यनुसार मदत खालील पत्त्यावर पाठवावी. अशी प्रार्थना आहे.

गो० ज्ञान प्र०

G. V. Barave

Mormngão-Harbour

ANUNCIOS

O *Bharat* ano 11 numero 4 22 de Março de 1926.
Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.
Numero avulso uma tanga.

Pelo juizo de Direito daComarca de Quepém e cartorio do escrivão do 2.º oficio vão ser vendidos em hasta publica em Sanvordem, no dia 30 do corrente mez de abril ás 10 horas pelo preço da avaliação os seguintes moveis:— 3 traves de teca cada uma do cumprimento de sete metros e nove centimetros de largura dez centimetros, de altura quinze centimetros; 5 traves de teca, sendo cada uma com cinco metros e nove centimetros de cumprimento, dez centimetros de largura e quinze ditos de altura; mais 1 trave de teca com cinco e vinte cinco centimetros de cumprimento, dez centimetros de espessura e quinze centimetros de altura;— mais 1 trave de teca com seis metros de cumprimento, dez centimetros de largura e quinze centimetros de altura;— mais 1 trave de jaqueira com cinco metros de cumprimento, dez centimentros de espessura e quinze centimetros de altura;— mais 2 traves de teca cada uma com quatro metros e tres centimetros de cumprimento dez centimetros de espessura e quinze centimetros de altura; —1 agueiro de teca com cinco metros e cinco centimetros de cumprimento, cinco centimetros de espessura e sete centimetros de altura; 2 traves de teca com falhas com cinco metros de cumprimento, dez centimetros de espessura e oito centimetros de altura; 1 trave de mareta com quatro metros e sessenta centimetros de cumprimento, dez centimetros de largura e oito centimetros de altura; 2 traves de sirosso com seis metros e dez centimetros de cumprimento, oito centimetros de espessura e seis centimetros de altura;— 1 trave de sirosso com seis metros e dez centimetros de cumprimento, seis centimetros de espessura e dez centimetros de altura; 2 traves de mareta com quatro metros de cumprimento, dez centimetros de espessura e oito centimetros de altura;—2300 mãos de ripas cerradas para telhas de gancho, sendo mil de teca e mil trezentas de zambó e quinzol misturadas; – 650 mãos de aguieiros cerrados de quinzol e mareta;- 1000 mãos de bailotas ou restos de diferentes essencias;— 5 janelas do grade formadas de teca, completas cada uma com cumprimento de um metro e dez centimetros e largura de um metro;— 16 adufas ou batentes de teca, sendo cinco completas e onze imcompletas, cada uma com um metro e vinte e cinco centimetros de cumprimento e um metro de largura; – oito quadros de janelas cada uma com dois lados de madeira de jaqueira e dois de teca e com um metro e dez centimetros de cumprimento e um metro de largura; —7 fasquias de porta de madeira de teca com dois metros e trinta centimetros de cumprimento e trinta centimetros de largura;— 200 mãos de soalho de madeira de jaqueira;— 2000 pedras talhadas de construção de cumprimento de cada uma de umas desaseis polegadas de cumprimento e doze de largura; 1 automovel da marca M. C. registado sob o numero cento e sete = 2 traves de teca, cada uma do cumprimento de onze mãos e meia, de largura de cinco polegadas, espessura de tres ditas, = 1 trave de teca do cumprimento de doze e meia mãos, de largura seis polegadas e espessura de quatro ditas — 1 trave de teca com cumprimento de oito mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas. = 1 trave de teca do cumprimento de nove e meia mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas. —1 trave de teca com cumprimento de oito mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas.—1 trave de teca com cumprimento de nove mãos, de larguara de cinco polegadas e espessura de tres ditas —1 trave de teca com cumprimento de oito e meia mãos, largura seis polegadas e espessura de quatro ditas; —1 trave de teca com cumprimento de nove mãos e tres quartos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas— 1 trave de teca do cumprimento de dez mãos e meia, tem largura de seis polegadas e espessura de quatro ditas — 1 trave de teca com cumprimento de nove mãos, largura de seis polegadas e espessura de quatro ditas—1 trave de teca do cumprimento de nove mãos, com largura de seis polegadas, e espessura de quatro ditas — 1 trave de teca com cumprimento de nove mãos, largura cinco polegadas e espessura de tres ditas —1 trave de teca com cumprimento de seis e meia mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas,—1 trave de teca com cumprimento de oito mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas —1 trave de teca com cumprimento de oito mãos, largura cinco polegadas e espessura de tres ditas;— 1 trave de teca com cumprimento de nove mãos, espessura de tres polegadas e largura de cinco ditas; —1 trave de teca com cumprimento de oito e meia mãos, largura cinco polegadas e espessura de tres ditas;—1 trave de teca com cumprimento de nove mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas— 1 trave de teca com cumprimento de sete mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas;— 1 trave de teca com cumprimento de oito e meia mãos, largura de seis polegadas e espessura de quatro ditas;- 1 trave de quinzol de cumprimento de nove mãos, com largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas;-1 trave de jaqueira com cumprimento de cinco mãos, largura de cinco polegadas e espessura de quatro ditas;- 2 traves de jaqueira cada uma com cumprimento de seis mãos, largura de cinco polegadas e espessura de quatro ditas;- 1 trave de jaqueira com cumprimento de sete mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas;- 1 trave de teca com cumprimento de cinco e meia mãos, largura de quatro polegadas e espessura de tres ditas;- 1 trave de teca com cumprimento de oito mãos largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas;- 1 trave de jaqueira com cumprimento de sete e meia mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas;- 7 traves de teca cada uma com cumprimento de cinco mãos, largura de quatro polegadas e espessura de tres ditas;- 5 traves de jaqueira cada uma com cumprimento de cinco mãos, largura de quatro polegadas e espessura de tres ditas;- 1 trave de teca com cumprimento de oito mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas;— 1 trave de teca com cumprimento de cinco mãos, largura de quatro polegadas e espessura de tres ditas;— 1 trave de teca com cumprimento de sete mãos, largura de quatro polegadas e espessura de quatro ditas;—1 trave de teca com cumprimento de nove mãos largura de seis polegadas e espessura de quatro ditas;- 5 traves de jaqueira, cada uma com cumprimento de cinco mãos, largura de quatro polegadas e espessura de tres ditas;— 1 trave de teca com cumprimento de cinco mãos, largura de quatro polegadas e espessura de quatro ditas;— 41 tabôas de jaqueira medindo uma suta que corresponde a vinte mãos quadradas tendo espessura de meia polegada; – 2 taboas de jaqueira com cumprimento total de dez mãos, largura media de meia mão e espessura de uma polegada; – 11 taboas de teca com cumprimento total de sessenta mãos, largura media de meia mão e espessura de uma e meia polegada;— 7 taboas de teca com cumprimento total de quarenta mãos, largura media de dez polegadas e espessura de tres quartos de polegada; – 1 taboa de jaqueira do cumprimento de cinco mãos, largura media de oito polegadas e espessura de tres quartos de polegada;— 9 taboas de jaqueira do cumprimento total de quarenta e cinco mãos, largura media de oito polegadas e espessura de meia polegada — 4 taboas de teca com cumprimento total de vinte mãos largura media de seis polegadas e espessura de meia polegada;— 11 taboas de jaqueira com cumprimento total de cincoenta e cinco mãos, largura media de seis polegadas e espessura de meia polegada;- 5 taboas de teca com cumprimento total de vinte mãos, largura de seis polegadas em media e espessura de meia polegada; – 2 taboas de jaqueira com cumprimento total de oito mãos, largura media de seis polegadas e espessura de meia polegada; – 5 traves de teca cada uma com cumprimento de dez mãos largura de sete polegadas e espessura de quatro ditas;— 2 traves de teca cada uma com cumprimento de doze mãos, largura de sete polegadas e espessura de qua-

S. R. Biblioteca Nacional Pangim
CORREIO 28 ABR 26

ANO 11º. Nº. 5
...RA 29 DE ABRIL DE 1926

ASSINATURA
...ada ano tres rupias

ANUNCIOS
...linha ainda que repetida 1 tanga
...umero avulso uma tanga

DIRECTOR E EDITOR
G. P. Hegdo Dessai
QUEPEM GOA

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक ५
गुरुवार ता २९ एप्रिल सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
कुंकें–गोवा

1

शेतकरी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालली

ॲग्रिहार्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ताः— स्टाल १५० ते १५२

" जयशाली " मुंबई क्राफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें ताबडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फायदा घ्यावा.

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मॅंगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलले आहे.

कायतानु फालु द सौज, व्यापारी,
2

म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानीं, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० – तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटया मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान, पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वीं आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आलफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

"प्रत्यक्षं ज्योतिषं शास्त्रं चंद्रार्कौ यत्र साक्षिणौ"
3

या सूर्यसिद्धांतोक्तीनुसार फलज्योतिः शास्त्राचा, आर्यांच्या बृहत्पाराशर्यादि ग्रंथांपासून, पाश्चिमात्यांच्या दिनवर्षपद्धतीपर्यंत विविध मतें व ग्रंथाधार विचारांत घेऊन तात्विक पद्धतीनें व भौतिक शास्त्रानुसार अनुभव घेणें असल्यास समक्ष किंवा पत्रद्वारें कळवा. पुढीलप्रमाणें सर्व कामें शुद्ध व सूक्ष्म पद्धतीनें केलीं जातात.

वर्ग १ ला, आजन्मफलवर्णनाची मोठी पत्रिका रु. १० ते २५
व० २ रा, भावचलित गणिताची मध्यम प० रु. १०
व० ३ रा, सायन व निरयन मताची प० रु. ५
व० ४ था, शुद्ध व सूक्ष्म निरयन प० रु. ३
व० ५ वा, सर्व साधारण दशांतर्दशांची प० रु. २
व० ६ वा, साधी स्पष्टग्रहादिक प० रु. १ व जन्मटिपण ८ आणे.

शिवाय वर्षमासफलें, प्रश्न, मुहूर्त, पत्रिका पाहणें वगैरे कामें सप्रमाण व सोपपत्तिक अशीं आधुनिक कालास पटण्याजोगीं टाइमशीर करून देऊं. फलज्योतिषाच्या आस्थेवाइकांनीं अनुभव घेऊन खात्री करावी.

पत्ताः— नारायण अनंत नाईक पाटणकर मालक "ज्योतिष कार्यालय आणि श्री पांडुरंग–ग्रंथ–संग्रहालय" मु० पो० सांगें, प्रांत गोवा.

BOA OPORTUNIDADE
4
EM BELGAUM

Egidio Lino Rodrigues, habilitado com curso preparatorio do Seminario e com o de inglez tendo pratica de magisterio por longos anos terá, desde o proximo mez de junho, uma casa de educação, situada em um dos melhores lugares do *Military Line* de Belgão.

Nessa casa serão admitidos os estudantes de 1a. até 5a. classe que queiram frequentar o Colegio dos Missionarios portuguezes daquele cidade. Na referida casa, além de bons comodos o dito Egidio lhes ministrará explicações, sendo a sua educação dirigida, com escrupulo, pelo signatario, a quem os interessados devem dirigir-se até 10 de Maio em Seraulim.

Pe. Domingos Joao Barreto

ECOS E CRITICA

NAO SABEM ?

Mais uma carta. Entre exclamações e interrogações censura-nos alguem porque na nossa edição passada, no eco "Não Tarda" colocamos um bacharel, um diplomado, abaixo de um *begarim*. Sim, colocamos mas não como regra geral, mas sim como excepção, para mostrar que o mérito é tudo, o diploma nada valendo algumas vezes. Então não sabem que, ainda ha pouco, *um begarim* foi primeiro ministro na Inglaterra ?

SEJA UNICO

O chefe da estação telegrafica de Margão, não expedindo o telegrama do nosso director para ser agradavel ao seu amigo particular, mostrou, sim plesmente, que não sabia pesar a responsabilidade do seu cargo. E, precisamente, é isto que nos incomodou sobre maneira.

O emprego publico não é para render culto ás pretenções descabidas dos amigos mas sim para bem servir o publico, em cuja maioria figura o elemento que paga o mesmo em prego.

E no caso do nosso director, quem sofreu, alem deste, com a recusa do telegrafista, é o proprio Estado que o paga e o substenta.

¿Um empregado, como ele, *amigo dos amigos* deverá ficar *impune*, depois daquela triste prova que deu da ignorancia de seus deveres ?

Não queremos mal ao mesmo chefe que nem conhecemos, pouco nos importando que seja castigado ou não; o que desejamos, porem, é que o exemplo seja único.

BEM HAJA

Sua Excia o sr. Governador Geral atendendo, prontamente, á exposição do nosso director patenteou mais uma vez o desejo de vêr moralisado êste Pais em que evidentemente pretende implantar a Democracia verdadeira e de que Sua Excia è glorioso apostolo.

E ainda bem, porque, do contrario, não faltaria quem pensasse ser defesa a expressão do pensamento pelo jornalismo a quem não fôsse do tado da força de Golias.

Bem haja, porisso, Sua Excia.

AINDA BEM

Nós ha mais tempo tinhamos chamado a atenção dos competentes contra os actos de vandalismo que está a praticar o tal Venctexa S. Dessai no concelho de Pondá. Agora o *Heraldo* se vem fazendo eco das proezas do mesmo Dessai e solicita providencias especiaes porque as ordinarias não bastam.

Ainda bem que è o *Heraldo* quem o diz. Fossemos nós, lá viria a *Provincia* com a cantata de que o *Bharat* na sua *vesania de dizer mal das entidades oficiaes* havia sido injusto com as autoridades a cujo cargo fica a segurança de propriedade e vida dos cidadãos no concelho de Pondá. Ainda bem.

EXEMPLO RARO

O jornalista sr. Liberio Pereira professa um ideal politico que é diametralmente oposto ao nosso; mas isto não o impediu a que o distincto escritor tomasse a peito a defesa da nossa justa causa na *Terra*. Exemplos dêstes são raros no nosso meio em que o *principio* varia segundo a *pessôa*, o criticismo obedece ao personalismo—ás conveniencias particulares.

E, porisso, o *Bharat* não possue expressões adequadas para agradecer ao director de *A Terra* a sua nobre atitude no nosso incidente.

ESCOLA DE DABAL

No proximo mez de maio o Conselho de Instrução vai apreciar o processo relativo á escola de Dabal.

Esperamos que o Canselho fará justiça aos habitantes da mesma aldêa, tendo em vista que a extinção da aludida escola vai causando morte lenta da provincia de Embarbrcem a que a mesma Escola imprimia vida e animação— sob o ponto de vista de instrução.

---

soubessem raciocinar, teriam máximas diferentes !... O duelo é um esforço sem virtude, um crime sem prazer, uma honra sem razão."

Na sexta feira recebemos uma carta que narra um facto curioso. Não é preciso que falemos dum caso inclassificavel de 1921 que nos respeita. Nada nos espanta depois que uma excêntrica concepção dâs coisas habilitou um oficial do exército a atacar o pároco da capital, a afrontar um sacerdote de quem êle não tinha o menor motivo de queixa, e depois que não houve contra o agressor imediato procedimento !

Quando se chega á afinação de agitar ó espantalho de *tosa* contra ministros de religião e por causa do seu cumprimento do dever, tolhendo a sua acção espiritual, tudo é possivel e tudo se pode considerar— legítimo.

E nesta ordem de ideias é lícito que ninguem chame á ordem salteadores como o tal Dessai para que toda a actividade se empregue contra quem importuna os detentores do mando.

Com semilhante orientação é claro que todos os abusos hão de *passar*. Quem os decide é o músculo. Em circunstancias idênticas ás presentes, é a couraça da funcção pública. Ninguem pode atrever-se a recalcitrar, a protestar... Porque se quizer fazer justiça por suas mãos, então acudirá a armadura do poder...

O que acaba de se transcrever ilucida suficientemente o incidente que surpreendeu o nosso director em Margão, oferecendo ao publico elementos necessarios para o analisar á vontade.

Cumpre, apenas, acrescentar que Sua Excia o sr. Governador Geral deixou nos sobremaneira penhorados, mandando adoptar sobre o caso medidas que deixaram em nós a grata impressão de que vivemos na verdadeira Democracia e que entre nós o murro não é nenhuma lei.

E' que, por ordem de Sua Excia e no mesmo dia em que o nosso director dirigiu ao sr. Governador a sua exposição, foi comunicado pela Administrador de Salsete que ele podia sair sem perigo.

E, assim, liquidou, entre tanto o caso.

Anuncio

O Bharat ano II numero 5
29 de Abril de 1926
Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.
Numero avulso uma tanga.

Pelo juizo de Direito da Comarca de Quepém e cartorio do escrivão do 2 ° oficio, Carapurcar, nos autos civeis de execução comum intentada por Ragobá Visnum Sinai Quencró de Condiebaga de Canacona contra Fotí Oiró Naique e mulher Savitri Naiquina, de Delem de Nagorcem, vão ser vendidos em hasta publica á porta do tribunal judicial, situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepém se dirige á estação de Sanvordem no dia 12 de maio proximo pelas 10 horas, e pelo preço superior ao de avaliação os seguintes predios: 1 ° Direito á quinta parte do predio rustico denominado "Sasteiolo" sito em Nagorcem de Canacona 2 ° Direito a tres dozeavos do predio rustico denominado "Nadalem" sito em Canacona ambos da cultura de arroz discritos na conservatoria predial desta comarca respectivamente, sob os numeros 10470 a fl- 54 V. do livro B 30 e 12403 a fl- 28 do livro B. 35 e avaliados tambem respectivamente, em 350 e 250 rupias penhorados nos ditos autos como pertencentes aos ditos executados.— Por este são citados todos os credores incertos dos ditos executados bem como os co-proprietarios para deduzirem os seus direitos nos termos e para os fins de lei. A contribuição de registo por inteiro e as despezas de praça correião a cargo do arrematante. E para ser publico se expediu este. Xeldem da Comarca de Quepém 17 de abril de 1926.

O escrivão de Direito do 2 ° oficio.
Manguexa Sinai Carapurcar
Verifiquei
O Juiz de Direito
R. Colaço

हल्ला फसला !

पोलीसखात्याची अरेरावी कांहीं ठिकाणीं किती थरावर पोंचली आहे हें आमच्या वाचकांस आम्हीं सांगत आलोंच असून त्या आमच्या सत्य व स्पष्टवक्तेपणाबद्दल येथील न्यायकोर्टांत आम्हावर खटलाहि चालला आहे. इतकेंहि असून फोंडां महालांत सध्या जागृत असलेल्या तेथील पोलीसखात्याच्या नाकावर पुंडाई व वाटमारी करीत असलेल्या व्यंकटेश देसाई या तरुण दरोडेखोराची मिळत असलेली माहिती वरचेवर प्रसिद्ध करण्यास आम्हीं कांहीं कमी केलें नाहीं. ही गोष्ट न खपल्यामुळें असो किंवा मागील गोष्टीचा सूड उगविण्याच्या इराद्यानें असो, फोंडा महालांतील पोलिसचे मुख्य तेनेंत पेगाद यांनीं आमचे संपादक हेगडे देसाई, यांवर, त्यांचा मुक्काम मडगांव शहरीं असतां, हल्ला चढवून दरोडेखोर व्यंकटेश देसाई नाहीं तर पत्रकार हेगडे देसाई, यांस पुरा नरम करून सोडलें असें ह्मणवून घेण्याचा एक प्रसंग जुळवून आणला होता. "व्यंकटेश देसाय व हेगडो देसाय पौक दिफेरेंस" असें ह्मणण्याची प्रवृत्ति फिरंगी अधिकाऱ्यांत दिसली तर ती त्यांच्या पूर्व परंपरेस साजेशीच आहे. याच प्रवृत्तीस धरून तेनेंत पेगादनें हा आपल्या शौर्यप्रदर्शनाचा डाव मांडला असावा. पण तो फसला आणि त्याचें प्रायःश्चित त्यांस निदान या सध्याच्या सिं. मारियानु सार्तीसाच्या राजवटींत मिळाल्याशिवाय राहणार नाहीं अशी आह्मांस खात्री आहे. वरील प्रसंगाची हकीकत पुढीलप्रमाणें आहे.:—

गेल्या गुरुवार ता. २२ रोजीं संध्याकाळीं हेगडे देसाई हे मडगांवच्या मोटार नाक्यावर असतां त्यांस एक लष्करी आफिसर आपणांस निरखून पाहात असल्याचा थोडा संशय आला. त्यासंबंधीं विशेष विचार न करितां ते तेथील कापड बाजारांत रा. केशव नाईक यांच्या दुकानीं जाऊन कांहीं मालाची खरेदीसाठीं चौकशी करावयास लागले. तोंच त्या सरदार बहाद्दराची स्वारी हेगडे देसाई यांचा माग घेत घेत तेथें पोंचली व दुकानाच्या पडवीवर येरझारा घालूं लागली. या त्यांच्या अकस्मात येण्यानें हेगडे देसाई यांचा संशय दुणावून यांत कांहीं तरी काळें बेरें असेल असें त्यांस साहजिक वाटलें व पूर्व माहितीनुसार ते आफिसर ह्मणजे दुसरे तिसरे कोणी नसून तेनेंत पेगादच असावेत अशी त्यांची खात्री झाली. या हडेलहप्पी तेनेंत साहेबांचे मनांतील डाव कोणत्या स्वरूपाचे असणार हें ओळखून हेगडे देसाई मालाचे नमुने पाहाण्याच्या निमित्तानें दुकानांत शिरले व तेथून त्यांनीं रा. केशव नाईक व त्यांसोबत बोलत बसलेल्या रा. काशीनाथ नाईक व प्रो० पुरुषोत्तम शे. वेरेंकर यांस बाहेर टेहळणीवर असलेल्या साहेबाचीं व त्याच्या अंतरंगांत वसत असलेल्या दुष्ट कार्याची जाणीव करून देऊन ओढवलेल्या प्रसंगास तोंड देण्याविषयीं सल्ला विचारिली. थोड्याच अवकाशांत भोंवतालच्या भागांत हा प्रकार समजूं येऊन हेगडे देसायांच्या मदतीस लोक जमा होत आहेत असें दिसतांच तेनेंत साहेबांनीं, केशव नाईकांच्या दुकानांवर दुआलांची चौकशी करून व शेजारच्या रा. शंभू शेट म्हापसेंकर यांच्या दुकानावर एक चिठोरें लिहून तें नायकांच्या दुकानावर ठेवून, तेथून आपले पाय मागें घेतले. त्या चिठोऱ्यांत पुढील मजकूर होता.

"ओळख मिळाली नाहीं ह्मणून सहीसलामत सुटलास. दुसऱ्या खेपेस काय तें सांगेन. तूं खरोखरीचा लबाड असल्यावरून तुझें कातडें सोलण्याचा मला अधिकार आहे."

अशा आविर्भावांत त्यांचें गमन झाल्यानंतर तें चिठोरें हेगडे देसायांच्या हातीं आलें. तें घेऊन ते तेथील प्रसिद्ध व्यापारी रा. बोंबी नाईक यांच्या येथें, मदतीसाठीं जमलेल्या आपल्या मित्रमंडळीसह गेले. वर्तमानपत्रकार या नात्यानें पोर्तुगीज हिंदुस्थानांत आपणांला राहावयाचें आहे तेव्हां या घडलेल्या व पुढें घडणार असलेल्या प्रकाराची माहिती तावडतोब या प्रांताच्या मुख्याधिकाऱ्यास देणें इष्ट आहे असा विचार करून हेगडे देसाई यांनीं पुढील मजकुराची तार ना० गव्हर्नरसाहेबांस लिहून दिली:-

'मडगावीं येतांच समजलें कीं, फोंड्यांचे पोलीस कोमादांत तेनेंत पेगाद माझ्यावर हात टाकण्यासाठीं माझी चौकशी करीत आहेत. शरीरप्रकृतीनें मी बळकट नसल्यानें मी पहिल्याच दुकानांत शिरलों. त्याच्या दरवाज्यांत तेच तेनेंत माझी वाट पहात बसले होते. मी निघत नाहीं हें पाहून शिवीगाळ करावयास लागून दुसऱ्या खेपेस हल्ला चढविणार ह्मणून धाकदपटशा दाखवूं लागले आणि त्या अर्थाचें एक चिठोरेंहि लिहून टांकून गेले. हा प्राणावरचा प्रसंग असून मागें वर्तमानकर्त्यांस केलेल्या हाणमारीबद्दल आरोपी निर्दोषी ठरले आहेत. यासाठीं मागणी हीच आहे कीं निदान आपल्या राजवटींत तरी आम्हीं खऱ्याखुऱ्या देमोक्रासींत आहोंत याची जाणीव मला व्हावी. सविस्तर माहिती पत्रद्वारें जात आहे.'

ही तार रा. विश्वनाथ विर्जिनकर यांनीं अजमासें ८।८॥ वाजतां तार आफिसांत नेऊन दिली. इतक्यांत पूर्वसंकेत ठरल्यासारखें तेनेंतसाहेबहि तेथें आले. तार ऑफिसचे कामदार व तेनेंतसाहेब यांचे थोडे परस्पर हातवारे झाल्यानंतर तार कामदारांनीं तारेंतील 'निर्दोषी' (impunes) हा शब्द असभ्य व अपमानकारक आहे तो कमी करण्यास वजाविलें. रा. विर्जिनकर त्याला कबूल झाले नाहींत ह्मणून तार घेण्याचेंच नाकारण्यांत आलें. अशा रीतीनें तार आफिसरांनीं कोंडा झांकून ठेवल्यानंतर हेगडे देसाई यांस रेल्वे तार आफिसचा आश्रय घेणें भाग झालें व त्याप्रमाणें तो घेतला गेला. मात्र वरील मजकुराखालीं पुढील जादा मजकूर घातला गेला:—

"ही तार आमच्या तारकचेरींत नेण्यांत आली तेव्हां तेथें पेगादहि आले. वरून घेण्यांत आली नाहीं. इंग्रजी तारकचेरीचा उपयोग करावा लागला."

वरील तार रवाना करून झाल्यानंतर ना० गव्हर्नर साहेबांस सविस्तर माहिती देणारें एक पत्र लिहून त्यासोबत तेनेंत पेगादानें लिहून ठेविलेलें चिठोरें घालून दुसरे दिवशीं पहांटे एक लखोटा कारच्या राजरस्त्यांत एका सायकल स्वाराकडे देऊन रवाना केला. तो लखोटा १० वाजतां ना० साहेबांच्या हातीं पडला. वाचून झाल्यावर यद्विषयक सर्व खबरदारी घेईन असें तोंडी उत्तर नामदारांकडून मिळालें.

तारेंतील व पत्रांतील मजकुराचा परिणाम जो व्हावयाचा तो सरकारांत झाला आणि हेगडे देसाई यांच्या संरक्षणाची सर्व तजवीज करण्याचा हुकूम मडगांवच्या आदमिनिस्त्रादोर साहेबांस त्याच दिवशीं ४॥ वाजतां तारेनेंच आला. तो असा :—

"ना० गव्हर्नर जनरल यांचा हुकूम आहे कीं, बोंबी नाईकांच्या घरीं असलेले हेगडे देसाई यांस निर्भ्रांतपणें निघण्यास कळवावें. व्यक्तीशः हाणमारी होण्याचे प्रसंग टाळण्याची सर्व कायदेशीर व कडक खबरदारी घ्यावी."

ही तार आदमिनिस्त्रादोर साहेबांकडून हेगडे देसाई यांस दाखविण्यांत येऊन त्याच्या संरक्षणासाठीं काय काय उपाय योजावेत तेंहि समक्ष विचारण्यांत आलें. सर्व कांहीं आपणांस योग्य दिसेल तें करावें इतकेंच हेगडे देसाई यांनीं उत्तर देऊन इतकी तत्परता दाखविल्याबद्दल त्यांचे आभार मानले. स्थानिक पोलीस-कमांडरास आवश्यक सावधगिरी राखण्याचा इशारा देण्याचें कबूल करून आदमिनिस्त्रादोर साहेबांनीं हेगडे देसाई यांस निरोप दिला.

यानंतर विशेष कांहीं घडल्याचें समजून आलें नाहीं. तेनेंत पेगाद हे दुसरे दिवशीं सकाळींच निघून गेले असल्याचें मात्र समजतें. आपण घेतलेली तार पाठविण्याचें नाकारल्यामुळें आपणांवर कांहीं तोहमत येईल काय अशा संशयांत तार-आफिसर बुचकळत आहेत. त्यांनीं दुसरे दिवशीं तार घेऊन गेलेले रा. विर्जिनकर यांस भेटून जाण्याचा निरोप पाठविला होता. त्यावेळीं ते गेले नाहींत. त्यानंतर एक तार ऑफिसचा शिपायी एक बंद लखोटा व त्यासोबत एक पावती घेऊन येऊन रा. विर्जिनकरांस त्या पावतीवर सही घालण्यास सांगूं लागले. विर्जिनकरांनीं नेहमींच्या रिवाजाप्रमाणें लखोटा मागितला पण पावतीवर सही घातल्याशिवाय शिपायी तो लखोटा देण्यास कबूल न होतां परत गेला. यांत काय असेल तें असो. कांहीं तरी आंच लागल्यासारखे चाळे होत आहेत हें खरें.

पोलीस-कमांडरच्या पराक्रमाचें वर्णन वरील हकीगतींत आलेंच आहे. तें वाचून आमचे वाचक विशेषतः फोंडा महालांतील वाचक फोंड्याच्या पोलिस मुख्याच्या जागीं त्यांची कायम नेमणूक झाल्याबद्दल आपणांस धन्य मानून घेतीलच !

असो. या प्रकरणाचा शेवट काय होईल तो दिसून येईलच. तो कसाहि झाला, तरी त्या व दुसऱ्या दिवशीं ज्या अनेक मित्रांनीं आह्मांस निःस्वार्थ मदत पुरविली त्याचे आभार मात्र आमच्या व संपादकातर्फे आजच मानल्याशिवाय आमच्यानें राहवत नाहीं.

वर्तमानसार

—तैग्रीस नदीला महापूर आल्यामुळें बगदाद शहर पाण्यांत सांपडलें आहे. हजारों लोक निराश्रित झाले आहेत.

—अमेरिकच्या प्रतिनिधि सभेनें पुढील पांच वर्षांमध्यें आरमारी आणि वैमानिक कामाला उपयोगी पडणारीं विमानें बांधण्याकरितां साडे आठ कोटीं डॉलर्सची योजना मंजूर केली आहे.

—हिंदीगल (मद्रास) ख्रिस्ती लोकांची रथाची मिरवणूक निघाली असतां रथावर मुसलमानांनीं दगड फेकले त्यामुळें ख्रिस्ती लोक चिडून गेले व त्यांनीं मुसलमानांवर हल्ले चढवून मारहाण केली व मुसलमानाचीं घरें व दुकानें लुटलीं !

—आपल्या संस्थानांत प्राथमिक शिक्षणाच्या कायद्याची गेल्या अठरा वर्षांत कशी अंमलबजावणी झाली याची चौकशी करण्याकरितां बडोदा सरकारनें एक कमिटी नेमिली आहे.

—गेल्या ९ तारखेस कराची येथें आग लागून कापसाचे ४०० गठ्ठे जळून खाक झाले.

—खोर्ली [ह्मापसें] येथील श्री सांतेरी देवालयाच्या [Compromisso] कोंप्रोमीसाच्या बाबतींत महाजन मंडळींत वांदा होऊन शिमग्याचीं नाटकें दोन वर्षें बंद होतीं तीं यंदापासून चालू झालीं!

—'ही नवलाचीच गोष्ट आहे'. हा लेख येत्या अंकीं प्रसिद्ध होईल.

—यापुढें ज्यांना फौजदारी खटल्यांत भाग घ्यावयाचा असेल, त्यांना बरीच पदरमोड सोसावी लागेल.

—यापुढें सेलाद फोलीची किंमत सरसकट एक रुपया ठरविण्यांत येईल.

—पाद्रीआदाचें उच्चाटन झालेंच पाहिजे, अशा अर्थाचा एक लेख फेरनांद कोस्त यांनीं पोर्तुगालच्या 'वातालय' पत्रांत प्रसिद्ध केला आहे.

ANUNCIOS

O Bharat ano 11 numero 5 29 de Março de 1926.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga.

Pelo juizo de Direito daComarca de Quepém e cartorio do escrivão do 2 ° oficio vão ser vendidos em hasta publica em Sanvordem, no dia 30 do corrente mez de abril ás 10 horas pelo preço da avaliação os seguintes moveis:— 3 traves de teca cada uma do cumprimento de sete metros e nove centimetros de largura dez centimetros, de altura quinze centimetros; 5 traves de teca,sendo cada uma com cinco metros e nove centimetros de cumprimento, dez centimetros de largura e quinze ditos de altura; mais 1 trave de teca com cinco e vinte cinco centimetros de cumprimento, dez centimetros de espessura e quinze centimetros de altura;— mais 1 trave de teca com seis metros de cumprimento, dez centimetros de largura e quinze centimetros de altura;— mais 1 trave de jaqueira com cinco metros de cumprimento, dez centimentros de espessura e quinze centimetros de altura;- mais 2 traves de teca cada uma com quatro metros e tres centimetros de cumprimento dez centimetros de espessura e quinze centimetros de altura; -1 aguieiro de teca com cinco metros e cinco centimetros de cumprimento, cinco centimetros de espessura e sete centimetros de altura; 2 traves de teca com falhas com cinco metros de cumprimento, dez centimetros de espessura e oito centimetros de altura; 1 trave de mareta com quatro metros e sessenta centimetros de cumprimento, dez centimetros de largura e oito centimetros de altura; 2 traves de sirosso com seis metros e dez centimetros de cumprimento, oito centimetros de espessura e seis centimetros de altura;— 1 trave de sirosso com seis metros e dez centimetros de cumprimento, seis centimetros de espessura e dez centimetros de altura; 2 traves de mareta com quatro metros de cumprimento, dez centimetros de espessura e oito centimetros de altura;—2300 mãos de ripas cerradas para telhas de gancho, sendo mil de teca e mil trezentas de zambó e quinzol misturadas; – 650 mãos de aguieiros cerrados de quinzol e mareta;- 1000 mãos de bailotas ou restos de diferentes essencias;— 5 janelas do grade formadas de teca, completas cada uma com cumprimento de um metro e dez centimetros e largura de um metro;— 16 adufas ou batentes de teca, sendo cinco completas e onze imcompletas, cada uma com um metro e vinte e cinco centimetros de cumprimento e um metro de largura; – oito quadros de janelas cada uma com dois lados de madeira de jaqueira e dois de teca e com um metro e dez centimetros de cumprimento e um metro de largura; —7 fásquias de porta de madeira de teca com dois metros e trinta centimetros de cumprimento e trinta centimetros de largura;— 200 mãos de soalho de madeira de jaqueira;— 2000 pedras talhadas de construção de cumprimento de cada uma de umas desaseis polegadas de cumprimento e doze de largura; 1 automovel da marca M. C. registado sob o numero cento e sete = 2 traves de teca, cada uma do cumprimento de onze mãos e meia, de largura de cinco polegadas,espessura de tres ditas, = 1 trave de teca do cumprimento de doze e meia mãos,de largura seis polegadas e espessura de quatro ditas. — 1 trave de teca com cumprimento de oito mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas. = 1 trave de teca do cumprimento de nove e meia mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas. —1 trave de teca com cumprimento de oito mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas.—1 trave de teca com cumprimento de nove mãos, de largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas —1 trave de teca com cumprimento de oito e meia mãos, largura seis polegadas e espessura de quatro ditas; —1 trave de teca com cumprimento de nove mãos e tres quartos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas— 1 trave de teca do cumprimento de dez mãos e meia, tem largura de seis polegadas e espessura de quatro ditas — 1 trave de teca com cumprimento de nove mãos, largura de seis polegadas e espessura de quatro ditas— 1 trave de teca do cumprimento de nove mãos, com largura de seis polegadas. e espessura de quatro ditas — 1 trave de teca com cumprimento de nove mãos, largura cinco polegadas e espessura de tres ditas —1 trave de teca com cumprimento de seis e meia mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas,— 1 trave de teca com cumprimento de oito mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas. —1 trave de teca com cumprimento de oito mãos, largura cinco polegadas e espessura de tres ditas;— 1 trave de teca com cumprimento de nove mãos, espessura de tres polegadas e largura de cinco ditas; —1 trave de teca com cumprimento de oito e meia mãos, largura cinco polegadas e espessura de tres ditas;—1 trave de teca com cumprimento de nove mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas— 1 trave de teca com cumprimento de sete mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas;— 1 trave de teca com cumprimento de oito e meia mãos, largura de seis polegadas e espessura de quatro ditas;- 1 trave de quinzol do cumprimento de nove mãos, com largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas;-1 trave de jaqueira com cumprimento de cinco mãos, largura de cinco polegadas e espessura de quatro ditas;- 2 traves de jaqueira cada uma com cumprimento de seis mãos, largura de cinco polegadas e espessura de quatro ditas;- 1 trave de jaqueira com cumprimento de sete mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas;- 1 trave de teca com cumprimento de cinco e meia mãos, largura de quatro polegadas e espessura de tres ditas;- 1 trave de teca com cumprimento de oito mãos largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas;- 1 trave de jaqueira com cumprimento de sete e meia mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas;- 7 traves de teca cada uma com cumprimento de cinco mãos, largura de quatro polegadas e espessura de tres ditas;- 5 traves de jaqueira cada uma com cumprimento de cinco mãos, largura de quatro polegadas e espessura de tres ditas;- 1 trave de teca com cumprimento de oito mãos, largura de cinco polegadas e espessura de tres ditas;— 1 trave de teca com cumprimento de cinco mãos,largura de quatro polegadas e espessura de tres ditas;- 1 trave de teca com cumprimento de sete mãos, largura de quatro polegadas e espessura de quatro ditas;—1 trave de teca com cumprimento de nove mãos largura de seis polegadas e espessura de quatro ditas;- 5 traves de jaqueira, cada uma com cumprimento de cinco mãos, largura de quatro polegadas e espessura de tres ditas;— 1 trave de teca com cumprimento de cinco mãos, largura de quatro polegadas e espessura de quatro ditas;— 41 tabôas de jaqueira medindo uma suta que corresponde a vinte mãos quadradas tendo espessura de meia polegada; – 2 taboas de jaqueira com cumprimento total de dez mãos, largura media de meia mão e espessura de uma polegada;— 11 taboas de teca com cumprimento total de sessenta mãos, largura media de meia mão e espessura de uma e meia polegada;— 7 taboas de teca com cumprimento total de quarenta mãos, largura media de dez polegadas e espessura de tres quartos de polegada;— 1 taboa de jaqueira do cumprimento de cinco mãos, largura media de oito polegadas e espessura de tres quartos de polegada;— 9 taboas de jaqueira do cumprimento total de quarenta e cinco mãos, largura media de oito polegadas e espessura de meia polegada — 4 taboas de teca com cumprimento total de vinte mãos largura media de seis polegadas e espessura de meia polegada;— 11 taboas de jaqueira com cumprimento total de cincoenta e cinco mãos, largura media de seis polegadas e espessura de meia polegada;— 5 taboas de teca com cumprimento total de vinte mãos, largura de seis polegadas em media e espessura de meia polegada; – 2 taboas de jaqueira com cumprimento total de oito mãos, largura media de seis polegadas e espessura de meia polegada; — 5 traves de teca cada uma com comprimento de dez mãos largura de sete polegadas e espessura de quatro ditas;— 2 traves de teca cada uma com cumprimento de doze mãos, largura de sete polegadas e espessura de qua-

ANO 11°. N°. 6
QUINTA-FEIRA 6 DE MAIO DE 1926

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

ANUNCIOS
Por cada linha ainda que repetida 1 tanga
Numero avulso uma tanga

DIRECTOR E EDITOR
G. P. Hegde Dessai
QUEPEM GOA

भारत O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक ६
गुरुवार ता ६ मे सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
केंपें-गोवा

S. R.
Biblioteca Nacional
Pangim

1

...करी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालली

ॲग्रिहार्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ता:— "जयशाली" मुंबई

स्टाल १५० ते १५२ क्राफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तावडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरु केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फायदा घ्यावा.

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची धुरंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकल्चर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलें आहे.

कायतानु फालु द सौज, व्यापारी,
2

म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानी, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० – तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटया मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान, पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आळफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

"प्रत्यक्षं ज्योतिषं शास्त्रं चंद्रार्कौ यत्र साक्षिणौ"
3

या सूर्यसिद्धांतोक्तीनुसार फलज्योतिः शास्त्राचा, आर्यांच्या बृहत्पाराशर्यादि ग्रंथांपासून, पाश्चिमात्यांच्या दिनवर्षपद्धतीपर्यंत विविध मतें व ग्रंथाधार विचारांत घेऊन तात्विक पद्धतीनें व भौतिक शास्त्रानुसार अनुभव घेणें असल्यास समक्ष किंवा पत्रद्वारें कळवा. पुढीलप्रमाणें सर्व कामें शुद्ध व सूक्ष्म पद्धतीनें केलीं जातात.

व० १ ला, आजन्मफलवर्णनाची मोठी पत्रिका रु. १० ते २५
व० २ रा, भावचलित गणिताची मध्यम प० रु. १०
व० ३ रा, सायन व निरयन मताची प० रु. ५
व० ४ था, शुद्ध व सूक्ष्म निरयन प० रु. ३
व० ५ वा, सर्व साधारण दशांतर्दशांची प० रु. २
व० ६ वा, साधी स्पष्टग्रहादिक प० रु. १ व जन्मटिपण ८ आणे.

शिवाय वर्षमानफलें, प्रश्न, मुहूर्त, पत्रिका पाहणें वगैरे कामें सप्रमाण व सोपपत्तिक अशीं आधुनिक कालास पटण्याजोगीं टाइमशीर करून देऊं. फलज्योतिषाच्या आस्थेवाइकांनीं अनुभव घेऊन खात्री करावी.

पत्ता:— नारायण अनंत नाईक पाटणकर मालक "ज्योतिष कार्यालय आणि श्री पांडुरंग–ग्रंथ–संग्रहालय" मु० पो० सांगें, प्रांत गोवा.

BOA OPORTUNIDADE
4
EM BELGAUM

Egidio Lino Rodrigues, habilitado com curso preparatorio do Seminario e com o de inglez tendo pratica de magisterio por longos anos terá, desde o proximo mez de junho, uma casa de educação, situada em um dos melhores lugares do *Military Line* de Belgão.

Nessa casa serão admitidos os estudantes de 1a. até 5a. classe que queiram frequentar o Colegio dos Missionarios portuguezes daquela cidade. Na referida casa, além de bons comodos o dito Egidio lhes ministrará explicações, sendo a sua educação dirigida, com escrupulo, pelo signatario, a quem os interessados devem dirigir-se até 10 de Maio em Seraulim.

Pe. Domingos João Barreto

Os povos podem vigiar se. policiar se, como médicos, para evitar cegueiras e loucuras colectivas que podem produzir desastres, sacrificios materiais de carne e alma. Fóra isso — todos são livres. Livres os fez quem os fez. Livres os proclamam as teorias intelectuais da civilisação.

O povo hindú é herdeiro duma civilisação. Ao contrario de outros visinhos eles progridem embora divergentemente das outras civilisações. Essa divergencia não simbolisa barbarie— mas sim oposição de objectivos sobre a mesma roldana de sèculos. Que bela é "outra" civilisação eles hoje não nos apresentariam se não fosse a pata dos opressores?

¿A India Portuguesa deve participar desse movimento?

Portugal e India são os fechos dum cinto — um cinto que podia espartilhar o mundo; Portugal traçou a giz um caminho. A India não o traçou talvez porque não quiz. A India deve a Portugal um "sol"!. A India não perdoará a Portugal a fractura desse sol.

Apesar de tudo, Portugal mais pelos seus defeitos do que pelas suas virtudes, foi, é, de todos os paizes europeus irradiados na Asia, o menos cruel. Mas, o meu patriotismo de cosmopolita não observa o meu sentido sociologico. Se a India portuguesa não está atacada de loucura, se não necessita de clinico — se a India quizer — porque lhe havemos de negar a independencia? Que bela amiga teriamos nesse continente longinquo, se voluntariamente a libertassemos do estado da colonização sempre humilhante, mesmo quando é piedoso?

E mais não disse o nosso entrevistado.

Lisbôa, Abril de 1926.

Druston Rodrigues

EXPEDIENTE

A pedido e por indicação dos nossos amigos de Lisboa enviamos aos novos assignantes o *Bharat* que, esperamos, aceitarão com benevolencia, porque o *Bharat*, antes de tudo e sobretudo tem defendido e propõem se defender so' os interesses legitimos da nossa tam boa mas desgraçada terra.

Desde ja' a todos os nossos cooperadores enviamos sinceros agradecimentos.

ECOS E CRITICA

APOIADO, RAPAZES!

O sr. Fernando Costa no *O Heraldo* e o sr. Pedro da Costa Pereira no *Heraldo* vem publicando artigos seriaes de valor para a causa do Nacionalismo Indiano.

Mais do que tudo, nesta primeira fase de rejuvenescimento indiano, importam escritos como estes, a que nos referimos, uns porque neles se faz conhecer milhor a India na sua filosofia, religiões etc. outros porque o seu autor o sr. Costa Pereira, combate em linguagem cuidada os preconceitos e prejuizos que roem a nossa vida colectiva.

Tambem não podemos deixar de reputar como um valioso serviço á causa da India a apresentação que em linguagem elegante e facil o sr. Pedro Corrêa Afonso. um autentico valor da nossa terra, faz das aves nossas amigas no suplemento do *Heraldo*. Apoiado, rapazes!

UM ETERNO SATISFEITO

A *Provincia*, logo no primeiro numero da serie publicada na India, trazia um artigo editorial em que, para agradar aos catolicos se dizia mal dos hindùs, isto numa parte; quando noutra, para conquistar o favor dos hindús se fazia galhofa dos catolicos. E o sr. Sivescar, seu editor, filho desta terra, lá continuou satisfeito no seu poleiro de editor.

Depois, nesses anos, a *Provincia* a proposito de tudo e a proposito de nada foi achincalhando homens e coisas da India, a ponto de chegar á vezania de chamar a esta terra *Terra de corrupção*; porque? porque um pobre diabo qualquer tentara subornar o seu director sr. Pereira Batalha.

E o sr. Sivescar, filho desta terra, lá continuou satisfeito no seu poleiro editorial.

Agora o sr. dr. Adolfo Costo, como quem avia um servente, *dispensou os serviços* do sr. Sivescar. E pelos modos o sr. Sivescar continua satisfeito. Não há dúvida que o sr. Sivescar é um eterno satisfeito.

... EM BOAS MAOS

Pergunta nos alguem porque não diz o *Bharat* nada sobre a substituição de varios administradores das comunidades e concelho que o governo projeta fazer breve.

Sinceramente não sabemos o que o governo projecta. Mas a dar-se o que o nosso correspondente prevê para breve nós como o autor da pergunta, podemos estar descansados porque a questão está em boas mãos.

O sr. Mariano Martins conhece já, e felizmente, homens e coisas desta terra milhor do que nós para repetir certos erros do passado— O resto...é com os senhores pretendentes.

MAL ACOLHIDA ...

Tem sido muito mal acolhida no país a atitude do sr. Mariano Martins no tocante á exigencia do dois e meio por cento sobre a receita e despeza das comunidades que s. excia. quero conseguir do Governo da Metropole seja aqui imposta contra a formal recusa de todos os vogaes eleitos do Conselho Legislativo.

Esta exigencia, de ver insignificante vai onerar as Comunidades em soma anual superior a um laque de rupias o que é deveras forte, sobretudo sabendo-se que a estas instituições o governo tem vindo por estes ultimos anos impondo tributos pesadissimos, como é sabido de todos.

Temos a plena certeza de que s. exia. há de reconsiderar no passo que tenciona dar, livrando assim que aquelas instituições caminhem para a falencia.

LEMBRANÇAS

Sabemos de algumas pontes-cais da Navegação que se encontram em estado lamentavel, e que, se não forem concertadas antes do inverno, hão de ficar completamente inservíveis nem se lhes podendo aproveitar o material.

Não seria bom os competentes tratarem desde já dos concertos?

Outra lembrança. Todos os anos, isto é, desde a inauguração dos serviços, vimos as lanchas da nossa Navegação Fluvial tornarem-se irregulares desde agosto a outubro. As nossas informações dizem que o mau serviço é porque a lenha está verde ou porque não ha lenha.

Uma dona de casa, em casos destes recorre a uma receita simples; aumenta a previsão de lenha. Este ano pelo menos a nossa Navegação adoptará esta medida aliás tam simples?

MUITO OBRIGADOS!

A quantos manifestaram, ou por cartas ou por telegramas, a expressão de simpatia ao nosso director por causa do incidente, ocorrido em Margão, a Redacção de *O Bharat* consigna-lhes neste lugar os seus sinceros e comovidos agradecimentos.

CARTA DA CAPITAL

Com a epigrafe de *Sustos* recebemos uma carta da Capital cuja publicação fica reservada para o proximo número de *O Bharat*.

A carta contem prosa divertida que não pode deixar de alegrar os leitores do nosso jornal.

UM SERVIÇO MAIS

Brevemente deixa esta terra o sr. Coronel Craveiro Lopes, comandante do Corpo de Policia e Fiscalização da India Portugueza.

Temos a certeza de que o sr. Craveiro Lopes ha de concordar que os serviços a seu cargo não deram o que deles o publico tinha direito a esperar.

Cumpre agora ao sr. Craveiro Lopes declarar ao Governo se a inovação feita pelo sr. Jaime de Morais falhou por defeito da propria organisação ou por culpa dos homens a fim de que o sr. Mariano Martins tome as providencias necessarias. E tenha a certeza de que o sr. Coronel assim vai prestar mais um relevante serviço a esta colonia que tanto o estima.

SEM EPIGRAFE

O tempo de colonias — campos de exploragao pela Metropole—passou.

O tempo de colonias—valvula para derivar o excedente de populaçao e producçao – passou.

O tempo de colonias – brazao atestando um passado de glorias – passou.

Hoje as colonias constituem um encargo embora honroso, que se confere a's naçoes de reconhecidas aptidoes administrativas.

O objectivo de quem possue colonias deve ser o de trabalhar pela emancipaçao possivelmente rapida dos povos cujo destino lhe foi confiado. Tudo que nao vise a preparar as colonias para a independencia representa, no direito moderno, um crime de lesa-humanidade.

NOSCE TE IPSUM ...

O sr. Adolfo Costa, director de *A Provincia*, faz espirito do caso que se passou entre o comandante militar de Ponda' e o director deste jornal.

A sua excia. so' lhe perguntaremos o seguinte:

Quando o sr. A. Costa dirigia e redigia o *Jornal* do *Povo*, orgao do Partido Democratico, chefiado pelo sr. Conde de Maem, houve no referido *Jornal* do *Povo* alusoes corrosivas aos oficiais *emboscados*, taxando-os de cobardes por que fugiam ao serviço militar da guerra. Foi isso na governaçao do sr. Couceiro da Costa.

O falecido capitao Almeida Egas que era o visado, sentindo-se ofendido levantou a luva e atirou um desafio a' ca a do responsavel do mesmo *Jornal* do *Povo*. Ninguem apareceu E' quando o colaborador Higino Paulino saiu a' frente e se seguiu o que de todos e' conhecido.

¿Onde esteve, entao, o sr. dr. Adolfo Costa?

E' uma pergunta ingenua que singelamente nos permitimos fazer a sua excia.

NAO LHE LEVAMOS A MAL

Ha dias a *Provincia*, jornal europeu, publicou uma carta de um consul portuguez na Alemanha, contendo acusaçoes contra dois indios, filhos de Goa. E a calcular pelas palavras com que faz preceder a carta, a *Provincia* convence-se de que os culpados sam os indios.

Cremos que o jornal europeu foi um tanto precipitado ao formar o seu juizo, E' sempre arriscado, alem de ser contra as leis do processo penal, langar a sentença sem ouvir ambas as partes, queremos dizer, a acusaçao e a defesa.

Se a *Provincia* adopta esta norma so' quando julga os indios, esta' bem, Nao lha levamos a mal.

LEIAM!

Chamamos a atençao dos nossos leitores, sobretudo, dos tais ocidentalizados, aos magnificos artigos que o sr. Luis de Menezes vem publicando no seu apreciado "Diario da Noite" sob a epigrafe "Reflexoes".

Leiam, pois, que ai ha muito que aprender.

णत्या ना कोणत्या फंडास ह्या नास्थप्रीय तेनेंच मदत केलेली दिसून येईल. हें ओधाओघांतच आह्माला सांगणें योग्य वाटतें मडगांव, ह्मापशें व पणजी या तीनहि शहरीं एक एक मासिक हस्तलिखित स्वरूपांत आमची विद्यार्थी मंडळी काढीत असते व हीं मासिकें बरींच परिश्रमपूर्वक चालविलेलीं आहेत. ज्ञानकोशाच्या ८५ प्रति येथें खपल्या. येथपर्यंत आमचा वांङ्मयविषयक मागसलेपणा आहे.

कर्तृत्वक्षमता— वर सांगितल्याप्रमाणें निव्वळ लोकाश्रयावर चाललेल्या १६७ मराठी शाळांवर दर शिक्षकास सरासरी वीस रुपये पगार धरला तर दरमहा आम्हीं खासगी रीतीनें ३८०० रुपये खर्च करितों. आमचीं एकून एक वाचनालयें मोफत आहेत. मोफत वाचनालय ही वर्तमानपत्रांतून व सभांतून वाखाणण्याइतकी स्वार्थत्यागाची बाब आहे असें आह्मांला वाटत नाहीं. अशीं वाचनालयें इवल्याशा गोव्यांत २५–३० आहेत त्यांतल्यात्यांत, श्री महालक्ष्मी प्रासादिक वाचन मंदिर श्री पांडुरंग प्रासादिक वाचन मंदिर श्री सरस्वती मंदिर हीं पणजीचीं मंदिरें, सारस्वत ब्राह्मण समाज व वैश्य समाजाचें वाचनालय हीं ह्मापशेंचीं, सारस्वत ब्राह्मण समाज व श्री दामोदर वाचन मंदिर हीं मडगांवचीं, असोळणेंचें श्री वेताळ प्रासादिक व पेडणें येथील श्री रवळनाथ प्रासादिक हीं विशेष चांगलीं चालतात. खिस्ती समाजानें ठिकठिकाणीं चालविलेल्या इंग्रजी शाळा सोडल्या तरी केवळ हिंदूंनीच स्वार्थत्यागपूर्वक चालविलेल्या व यशस्वी करून दाखविलेल्या नमुनेदार शिक्षणसंस्था आमच्यांत बऱ्याच आहेत सारस्वत विद्यालय ह्मापशें, ज्ञानप्रसारक मंडळीची मोफत शाळा, ह्मापशें, शिक्षण प्रसारक संघ, मडगांव, मुष्टीफंड संस्था पणजी, विद्यावर्धकमंडळ डिचोली, शारदा विद्यालय कुंभारजुवें, आल्मेद कालेज, फोंडा यांकडे नजर दिल्यास या बाबतींत आमचा मागासलेपणा समजून येतो. गोमांतकीय शिंपी व मोची तर प्रख्यातच आहेत. धोबीवर्ग इतर ठिकाणच्या धोब्यांपेक्षां पुष्कळच कुशल असतो. आमचे डॉक्टर सार्‍या जगांत जातील तेथें प्रसिद्धी पावतात. आमचे कुंभार व सुतार आपल्या तुटपुंज्या सामानानें देखील उत्तमोत्तम भांडीं व फर्नीचर तयार करू शकतात. आमचा सोनारवर्ग तर अत्यंत कुशल असतो वाटेल त्या नमुन्याचा अत्यंत नाजूक कामाचा दागिना आमचे कारागीर तयार करू शकतात. ही आमची कर्तृत्व क्षेत्रांतली परिस्थिति आहे राहतां राहिली राजकीय बाब, परंतु तिचा विचार जरासा विस्तृतपणें होण्याचा संभव असल्यानें ती स्थळावकाशावर व कालावकाशावर अवलंबून ठेवणें भाग आहे.

प्रासंगिक बोल.

अखिल हिंदुस्थान देशाच्या पुनरुज्जीवनास उत्कृत होण्यासाठीं, कांहीं गोमांतकीय विद्यार्थ्यांनीं लिस्बोअ शहरांत स्थापन केलेल्या “ हिंदी राष्ट्रीय पक्षाची ” ओळख भारताच्या वाचकांस नव्यानें करून देण्याची आवश्यकता नाहीं. स्वतःचें सर्व कांहीं असून बत्तीस तेहतीस कोट लोकसंख्येनें गजबजलेला, हवा, पाणी, धान्य वगैरेंनं समृद्ध असा हा जुनाट हिंदुस्थान आज इंग्रज, पोर्तुगीज व फ्रेंच या तीन युरोपियन राष्ट्रांच्या पंजाखालीं चिरडला आहे तो पूर्वीप्रमाणें स्वतंत्र व अभंग व्हावा, पूर्वीपेक्षां देदिप्यमान दिसावा हें या नव्या पक्षाचें ध्येय आहे. आज चारशें अधिक वर्षेंपर्यंत पोर्तुगालच्या कडक्या बरवंट्याखालीं दाबून असलेला हा गोवा प्रांत वरीलसारख्या विचारांनीं भांबाऊन गेला असल्यास नवल नाहीं. वरीलसारखे विचार आत्मसात् करून घेण्यास कांहीं काल स्वतंत्र वातावरणांत श्वासोश्वास करून येणें अगत्याचें आहे हिंदी राष्ट्रीय पक्षाच्या उत्पादकांनां आपले विचार धडाडीनें प्रगट करण्यास व ते व्यवहारांत आणण्याचे प्रयत्न करण्यासाठीं एका पक्षाची स्थापना करण्यास लिस्बोअचें स्वतंत्र वातावरणच कारण झालें असलें पाहिजे. वास्तविक गोवा प्रांत आणि लिस्बोअ शहर आज एकाच पो. लोकसत्तेच्या अमलाखालीं आहेत. ज्या राज्यघटनेच्या कायद्यांत पोर्तुगालांतील नागरिकांस विचार स्वातंत्र्याचे हक्क दिले आहेत, त्याच कायद्यानें व त्याच कलमानें आह्मां गोमांतकीय नागरिकांसहि दिले आहेत. परंतु सन १५१० पासून ते १९१० पर्यंत पोर्तुगेज लोकांनीं या भूमींत जे सैतानी नाच रंग केले, गरीब प्रजेला जें त्राही भगवान करून सोडलें, धर्मांतराच्या जुलमी व राक्षसी सक्तीनें जें सतावून सोडलें त्यामुळें पोर्तुगेज राष्ट्राविषयींचा धाक या समता, बंधुता व स्वतंत्रतादी त्रिगुणात्मक लोकसत्तेच्या तप सवातपाच्या कालांत कमी होणें शक्य नव्हतें. यक्षिणीची कांडी फिरल्याप्रमाणें राजसत्तेच्या जागीं लोकसत्ता आली पण मनावर जडलेले पिढीजाद संस्कार अद्याप कायमच आहेत. ते पुसून काढण्या इतकें कार्य लोकसत्तेच्या प्रमुखांकडून झालें नाहीं, हें स्पष्ट दिसत आहे.

* × *

लोकसत्तेच्या हातून जरी तिच्या नांवास शोभण्यासारखें कार्य झालें नाहीं तरी लोकसत्ता ती लोकसत्ता. तिच्या जन्माबरोबर जे जे संस्कार व्हावयाचे ते सर्व होऊन गेल्याशिवाय राहिले नाहींत. सर्व सत्ताधीश असलेल्या राजास पदच्यूत होऊन पळून जावें लागलें, लोकसत्तेची द्वाही फिरून आश्वासनें, जाहीरनामे जाहीर झाले, तात्पुरत्या प्रधानमंडळाची नेमणूक होऊन पूर्व तयारीसाठीं आवश्यक असलेले कायदे तात्पुरते अमलांत आले, तदनुसार पार्लमेंटाच्या निवडणुका झाल्या, नवें प्रधानमंडळ, लोकसत्तेचा अध्यक्ष निवडणें वगैरे सर्व चमत्कार झाले. नव्या सत्तेची राज्यघटना घडवून ती अमलांत आली. तींत खुद्द पोर्तुगाल देश व समुद्रापलीकडील प्रदेश मिळून लोकसत्तेचें क्षेत्र असें ठरविण्यांत येऊन सर्व नागरिकांस समानतेचे हक्क देण्यांत आहे. वसाहतींना स्वयंसत्ताक पद्धतीनें स्वराज्य देण्याचेंहि ठरविलें व त्याप्रमाणें त्यांस अंतर्गत कारभाराचें व जमाखर्चाच्या अधिकाराचीं स्वराज्यें देऊनहि टाकण्यांत आलीं. गोवें, दमण व दीव या तीन प्रदेशांचा समावेश होत आहे त्या आमच्या पोर्तुगेझ हिंदुस्थानच्या वांट्यासहि तें वरील पद्धतीचें स्वराज्य मिळण्याचें भाग्य आलें व त्याचा उपभोग आह्मी आज मनमुराद घेत आहोंत. जुंत लोकालांच्या, मुनिसिपालट्यांच्या, कायदेकौन्सिलच्या, पार्लमेंटाच्या सेनेटसभेच्या वगैरे निवडणुका एकसारख्या लढवीत आहोंत, त्यांपायीं शक्ति, वजन, पैसा, बुद्धि खर्च करीत आहोंत, एककाळीं दर्यावर्दीपणांत आणि खिस्तीकरणांत प्रसिद्ध असलेल्या पोर्तुगेझ राष्ट्राच्या प्रभावळींतील पहिलें स्थान आमचें आहे असें हक्कानें व फुशारकीनें आह्मीं मोनार्कीच्या अमदानींपासून सांगत आलों असून पोर्तुगाल हा आमचा मातृदेश व पोर्तुगेज हे आमचे पूर्वज ही भावनाहि आह्मांत दृढमूल झाली आहे. उलट हिंदुस्थानासकट सर्व वसाहती या कन्या असून पोर्तुगाल हा या सर्वांना मातृस्थानीं आहे असे उभयपक्षीं मानीत आले आहेत. पोर्तुगाल हा मातृदेश व त्याच्या साम्राज्याखालीं असणाऱ्या इतर वसाहतींप्रमाणेंच पो. हिंदुस्थान हीहि एक वसाहत आहे अशी आमची व पोर्तुगालची समजूत होण्यांतच आमची सारी अवनती आहे. ही जाणीव जितक्या लवकर होईल तितक्या लवकर आह्मांस लिस्बोअनगरींत जन्म पावलेल्या हिंदी राष्ट्रीय पक्षाची मतें पटणार आहेत. (चालू)

—कच्छ संस्थानांत वैरण व धान्य यांची बरीच महर्गता भासत आहे. अंजीर दुष्काळ कमिटीमार्फत दुष्काळग्रस्त लोकांना धान्य वांटण्यांत येत आहे.

—राजकोट येथें चहाच्या हॉटेलावर सालिना १०० रुपये व फिरत्या चहावाल्यावर ५० रुपये कर बसविला आहे.

—म्हैसूर संस्थानकडून म्हैसूर युनिव्हर्सिटीला दरसाल सुमारें ९२५००० रुपयांची ग्रँट देण्यांत येते.

—इंग्लंडांत कृत्रिम रेशमाचे हल्लीं दहा कारखाने निघाले आहेत.

वर्तमानसार

—आंगोल या पश्चिम आफ्रिकेंतील फिरंगी वसाहतींत सरकारी कामें व खाणी या खात्यांतील दुसरा वर्ग देझेंज्यादोरच्या जागी, तीन वर्षेंपर्यंत तात्पुरत्या नेमणुकीनें काम करीत असलेले, पोरोडें येथील आमचे मित्र उपी बाबली कामत यांची, त्याच जागेवर कायम नेमणूक झाल्याचें तेथील सरकारी बुलेतीवर प्रसिद्ध झालें आहे.

—ग्वाल्हेर संस्थानच्या कौन्सिलनें तेथील शर्यती बंद करण्याचें ठरविलें असून रेस ऑफिस कायमचें बंद केलें आहे. आणि कोल्हापुरांत ?

—आपली नोकरी सुटणार या भीतीनें कोलंबो येथें मि. फिडलर नांवाच्या इसमानें गळा कापून आत्महत्या केली.

—मुंबईच्या गव्हर्नरांच्या विनंतीवरून शेतकी कमीशनसंबंधानें त्यांची भेट घेण्यास म० गांधीजी हे चालू आठवड्यांत जाणार आहेत.

—गेल्याच्या मागील आठवड्यांत भरलेल्या हिंदु परिषदेंत अस्पृश्यता निवारण, शुद्धी, संघटन वगैरेंविषयीं ठराव पास झाले.

—निजाम हैद्राबाद येथें एका दिवसांत चार इंच पाऊस पडून एका राजवाड्याची तावदानें गारांच्या मारांमुळें फुटून सुमारें तीस पसतीस हजार रुपयांचें नुकसान झालें.

—यवतमाळ जिल्ह्यांतील ग्रामपंचायतींनां दिवाणी व फौजदारी अधिकार देण्यांत आले आहेत.

एक दुःखद प्रसंग

‘श्री शारदा विद्यालया’चे माजी सेक्रेटरी व इमारत फंडासाठीं चिकाटीनें झटणारे तरुण गृहस्थ श्री. गणपत अनंत भांडारे, दत्तक नांव नरसिंह कृष्ण नाईक सुकेरकर, हे ता. १९ एप्रील रोजीं रात्रौ ८ वाजतां आकस्मिक रीतीनें हृदयाची क्रिया बंद पडून अल्पावधींत काल वश झाले. त्यांनीं सदर संस्थेची उज्ज्वल सेवा करून चांगला लौकिक मिळविला होता. त्यांत चालू महिन्यापासून सदर विद्यालयास आपले दत्तक बाप वै. वा. कृष्ण भिकू नाईक सुकेरकर यांचे नांवें दरमहा १५ रुपये प्रमाणें कायमची देणगी सुरू करून बहुमोल भर घातली आहे. त्यांचें वय अवघें २६ वर्षांचें असून मेडिकल कॉलेजमध्यें त्यांचें शिक्षण सुरू होतें. त्यांचे निधनानें कुंभारजुवेंकर मंडळीस अत्यंत दुःख झालें आहे. ता. २३ एप्रील रोजीं ‘श्रीशांतादुर्गा’ वाचन मंदिरांत, वे. शा. सं. रामचंद्र वामन करंडे शास्त्री यांचे अध्यक्षतेखालीं सभा भरून दुःखवट्याचा ठराव पास करण्यांत आला. परमेश्वर मृताच्या आत्म्यास चिरसुख देवो व कुटुंबियांचे उद्विग्न मनाचें शांतवन करो.

ऋणानुबंधी

ही नवलाची गोष्ट आहे

ता. १५।४।२६ च्या भारत पत्रामध्यें 'यांत नवल नाहीं' या मथळ्याखालीं कांहीं मजकूर प्रसिद्ध झालेला आहे. मजकुराच्या खालीं जी. एस कारे अशी सही असून मूळ लेखक शिखंडी प्रमाणें त्यांच्या आड लपलेले आहेत. या मजकुरांत आमच्या एकाहि मुद्याचा विचार न करितां, केवळ तो लेख, एका परस्थानें लिहिलेला आहे, अशी अंदाजी हिशेबाची कल्पना करून व कोणी तरी एक निराळी व्यक्ति डोळ्यांपुढें ठेवून, त्याची निंदा करण्याच्या हेतूनें लिहिला असल्यामुळें आम्हाला परत लेखणी धरावी लागत आहे. त्याचा पहिला आरोप असा आहे कीं 'शिशिरोत्सव कीं शिमगा' हा लेख खऱ्या मठग्रामस्थानें लिहिलेला नसून कोणीतरी 'तोतया मठग्रामस्थानें' लिहिलेला आहे.

हा त्यांचा अंदाज साफ चुकलेला असून त्यांच्या व्याख्येप्रमाणेंच 'ज्याचे बापजादे श्री संस्थान जांबावली येथील शिमग्याचे पर्वणींत श्रीदामोदराची भक्तिभावानें सेवा करण्यांत धन्यता मानीत असत व आहेत; त्यांच्याच बच्चानें लिहिलेला असून त्याला आपले विचार स्वतःच्याच लेखणीनें व्यक्त करतां येतात. शिवाय आपले लेख दुसऱ्याच्या नांवावर प्रसिद्ध करण्या इतका तो भ्याडहि नाहीं हें त्यांनीं पूर्ण लक्ष्यांत ठेवावें.

त्याचा संबंध लेख वाचल्यानंतर, त्यांत आमच्या मुद्यांना कांहींच उत्तर नसून उलट रडका वेदांत मात्र गाइलेला दिसतो. आमचें ह्मणणें खोडून काढण्याची जर त्यांना धमक असती तर त्यांनीं छातीठोकपणानें पुढें यावयास पाहिजे होतें; त्या करितां त्यांना एकनाथ महाराजांच्या अभंगाकडे धाव घेण्याची गरज नव्हती. ईश्वर भक्तीच्या नावाखालीं ढोंगीपणानें जनता जनार्दन ह्मणून ऊर बडविल्यानें व रडक्या वेदांतानें जनता फसेल असें जर या ढोंगी गुरुना वाटत असेल तर ही त्याची चूक आहे. कारण लोकांना आतां सर्व कांहीं कळून आलेलें आहे. या ढोंगी गुरूंना आह्मीं असें विचारतों कीं, शिमग्याचें वकील पत्र घेऊन आपण जे भारतपत्राकडे धावत आलां त्याच भारताची व हिंदूंची नालस्ती, आपण जांबावलीच्याच शिमग्यांत आपल्या शिष्यवर्गाकडून केली नव्हती काय ? ही नालस्ती करतांना या वर्तमानपत्राकडे केव्हांतरी आपणाला धांव घ्यावी लागेल, ही कल्पना त्या वेळीं आपल्या मठ्ठ डोक्यांत आली नव्हती काय ? तिकडे या पत्राची निंदा करून आतां निलज्जपणानें शिमग्याचें वकील पत्र घेऊन, त्यांकडे धावत आलां हें आपलें ढोंगीपणाचें वर्तन नव्हे काय ? शिमग्याचा अवसर आंगांत येताच आपणास व आपल्या कंपूस कोणाची निंदा करावी व कोणाची करूं नये याचें भानसुद्धां राहात नाहीं. तिकडे 'वालन्नू' या संस्थेची 'चंबू' ह्मणून टवाळी करतां आणि इकडे आल्यावर, केवळ दुसऱ्याचें अनुकरण करण्या करितां जो एक व्याख्यानाचा फार्स करितां, त्यावेळीं बेशरमपणानें त्याच संस्थेकडे, मदती दाखल धांव घेतां, याचा अर्थ काय ? ज्या संस्थेची शिमग्यांत ज्या कंपूकडून टवाळी होते, त्याच कंपूकडून निर्लज्जपणानें त्या संस्थेकडे मदत मागली जाते; याची संगती कशी लागावी, हा खुलासा त्यांनीं अवश्य करावा.

शिमग्याचा उत्सव हा धार्मिक आहे व त्यांत होणाऱ्या अन्नसंतर्पणानें आपण मोठें पुण्य संपादन करतों असें या ढोंगीबुवांचें ह्मणणें आहे; अशी जर यांची खरोखर भावना असेल तर यांना आह्मीं असें विचारतों कीं या अन्नसंतर्पणांतील एक भाग पैशांच्या अभावीं बंद कां करण्यांत आला ? स्वतःच्या पदरचा खर्च करून किंवा आपापसांत वर्गणी जमवून, हें पुण्य ते का संपादन करीत नाहींत ? जर आपापसांत वर्गणी जमत नसेल तर आमच्या मतें याला उत्तम उपाय ह्मणजे **या श्रीदामोदराच्या सेवेसाठीं आणखीं एका नाटकाचा प्रयोग करावा व सगळ्या गोमांतकस्थांकडून वर्गणी घेऊन तरी ही श्रीदामोदर सेवा पार पाडावी अशी त्यांस आमची सूचना आहे.** ह्मणजे असल्या सांवळ्या गोंधळांत कित्येकांची चांगली चंगळहि उडेल.

या पुढें ते अशी फुशारकी मारतात कीं, जांबावली येथें मडगांवचे सोडाच पण बाहेरील सुद्धां हजारों लोक येत असतात व मडगांवातील अगदीं हातावरील बोटांइतकी सुद्धां मंडळी या विरुद्ध नाहीं. याबद्दल त्यांनीं हुरळून जाण्याचें कारण नाहीं. आपले हिंदु लोक हे उत्सवप्रिय असून ते नुसते जांबावलीसच जात असतात असें नसून जेथें जेथें असले आमोद प्रिय उत्सव होतात तेथें तेथें त्यांची गर्दी असतेच व कित्येक ठिकाणीं तर जांबावली पेक्षाहि गर्दी जास्त असते; या वरून ते उत्सव आजच्या काळाला पोषक आहेत, असें मानणें मूर्खपणाचें आहे. तसाच वाईट गोष्टींचा निषेध करणारी ही मंडळी पहिल्यानें थोडीच असते. व अशा तत्व प्रिय लोकांची प्रारंभी बहुजन समाजाकडून टवाळीहि होणारच. आमच्या सारख्यांची गोष्ट सोडाच; पण आर्य समाजाचे संस्थापक, स्वामी दयानंद यांची टवाळी पुण्यांत थोडी झाली होती काय ? ज्या दयानंद स्वामींचा पुण्यांत अपमान झाला त्याच दयानंद स्वामींच्या मताचा विस्तार एवढा मोठा होईल असें, त्या वेळीं बहुजन समाजास वाटलें होतें काय ? त्या वेळीं बहुजन समाजानें केलेली निंदा सोसूनहि त्यांनीं आपली तत्वनिष्ठा कायम राखली ह्मणून आज त्यांच्या मताचा इतका फैलाव झालेला असून, त्याचाच आर्य समाज आज हिंदुधर्माचें संरक्षण करण्यास पुढें आलेला आहे; हें उदाहरण आपल्यास काय दाखवितें ?

शिमग्यांत या 'पंचकांना' बंदी आहे असें एकस्याचें ह्मणणें आहे. पण ही बंदी सरकारच्या आर्डिनन्सनें झालेली नसून, ही केवळ त्यांनीं तत्वप्रियेत करतां स्वीकारलेली आहे. बंदी करण्याचें सामर्थ्य या ढोंगी गुरूंकडे नाहीं हें त्यांनीं पूर्ण लक्षात ठेवावें.

या पुढें या विषयाचा जास्त ऊहापोह व्हावा अशी आमची फार फार इच्छा आहे. तेव्हां त्यांची जर तशीच इच्छा असेल तर त्यांनीं मुद्यांनिशीं पुढें यावें असें त्यांना आमचें आव्हान आहे. व जरूर पडल्यास लेखक आपलें नांवहि प्रसिद्ध करण्यास तयार आहे. यापुढें त्यांच्या शिष्यवर्गालाहि आमची अशी सूचना आहे कीं त्यांनीं आपल्या गुरूजींच्या विद्वत्तवर व रडक्या वेदांतावर फाजील विश्वास न ठेवतां ते जें कांहीं खरडतात तें वाचून व मनन करून मग त्याखालीं आपली सही द्यावी एवढें सांगून आह्मीं रजा घेतों

तोच मठग्रामस्थ

या वादांत कोणालाहि यापुढें जर भाग घ्यावयाचा असेल तर त्यांनीं मुद्यांनिशीं पुढें आल्यास त्यांच्या लेखास स्थान दिलें जाईल शिमग्याबद्दल आमचे विचार काय आहेत हें वाचकांनां माहीत आहेच. आजच्या स्थितींत असल्या उत्सवाप्रीयर्थ होणारा खर्च अनाठायीं आहे. हें मत आह्मीं मागें अग्रलेखामधून दिलेंलच आहे.

संपादक

—नानोडें महाल डिचोलीं येथें कै. द्वारकाबाई कळंगुटकरीण हीनें चालविलेल्या मराठी मोफत शाळेचें वार्षिक परीक्षण ह्मापशें येथील ज्ञानप्रसारक शाळेचे मुख्याध्यापक श्रीं. ग. प. काकतकर व श्री. डांगी यांजकडून गेल्या ता. ३०।४।२६ रोजीं करण्यांत आलें. व वे. शा. स. वासुदेव शास्त्री केळकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं सभा भरून श्री. काकतकर व डांगी यांचीं विद्यार्थ्यांचें कर्तव्य या विषयावर भाषणें झालीं. शेवटीं शाळेचे शिक्षक केशवराव विराजाध्यक्ष यांनीं आभार मानिल्यावर सभेचें काम संपलें. असें सेक्रेटरी दुर्गा वाचन मंदिर, ह्मापशें हे कळवितात.

—'सर भांडारकर विद्यालय' चिखली-गोवा या संस्थेच्या शाळेची वार्षिक परीक्षा ता. २५।४।२६ रोजीं ह्मापशें येथील सारस्वत विद्यालयाचे फ. अ. सोयराजी आरावंदेकर व ज्ञानप्रसारक शाळेचे शिक्षक श्री. शिवराम डांगी यांजकडून घेण्यांत आली. परीक्षेचा निकाल समाधानकारक आहे. याचें श्रेय शाळेचे शिक्षक श्री. वासुदेव विश्राम प्रभू यांस आहे, असें एक प्रेक्षक कळवितात.

—केसरीचे सु-प्रसिद्ध संपादक रा. न. चिं. केळकर यांचीं मडगांव व पणजी येथें सु-श्राव्य व्याख्यानें झालीं. वाङ्मय विशारद रेवडें यांचेंहि मडगांव येथें राष्ट्रीय शिक्षणावर विचार परिप्लुत व्याख्यान झालें.

———

Anuncio

O Bharat ano II numero 6
6 de Maio de 1926
Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.
Numero avulso uma tanga.

Pelo juizo de Direito daComarca de Quepém e cartorio do escrivão do 2 ° oficio, Carapurcar, nos autos civeis de execução comum intentada por Ragobá Visnum Sinai Quencró de Condiebaga de Canacona contra Fotí Oiró Naique e mulher Savitri Naiquina, de Delem de Nagorcem, vão ser vendidos em hasta publica á porta do tribunal judicial, situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepém se dirige á estação de Sanvordem no dia 12 de maio proximo pelas 10 horas, e pelo preço superior ao de avaliação os seguintes predios: 1 ° Direito á quinta parte do predio rustico denominado"Sasteiolo" sito emNagorcem deCanacona 2 ° Direito a tres dozeavos do predio rustico denominado "Nadalem" sito em Canacona ambos da cultura de arroz discritos na conservatoria predial desta comarca respectivamente, sob os numeros 10470 a fl- 54 V. do livro B. 30 e 12403 a fl- 28 do livro B. 35 e avaliados tambem respectivamente, em 350 e 250 rupias penhorados nos ditos autos como pertencentes aos ditos executados.— Por este são citados todos os credores incertos dos ditos executados bem como os co-proprietarios para deduzirem os seus direitos nos termos e para os fins de lei. A contribuição de registo por inteiro e as despezas de praça correrão a cargo do arrematante. E para ser publico se expediu este. Xeldem da Comarca de Quepém 17 de abril de *1916*.

O escrivão de Direito do 2 ° oficio.

Manguexa Sinai Carapurcar

2 vez) Verifiquei 5

O Juiz de Direito

R. Colaço

S. R. Biblioteca Nacional Pangim

ANO 11°. N°. 7
INTA-FEIRA 13 DE MAIO DE 1926

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

ANUNCIOS
cada linha ainda que repetida 1 tanga
Numero avulso uma tanga

DIRECTOR E EDITOR
G. P. Hegde Dessai
QUEPEM—GOA

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक ७
गुरुवार ता. १३ मे सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पु. हेगडे देसाई
केपें—गोवा

1

शेतकरी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालली

ॲग्रिहार्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ता:—	स्टाल १५० ते १५२
" जयशाली " मुंबई	क्राफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तावडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फायदा घ्यावा.

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलें आहे.

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारिनु
लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकींकांत दिवसेंदिवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

सामायिक भांडवल:	४८.०००.०००$००	यस्कूद
कामचलाऊ भांडवल:	२४.०००.०००$००	"
रिझर्व:	३२.२००.०००$००	"

3

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कॉंगु बेला, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिका:— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेवि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडिया:— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

कायतानु फाव्लु द सौज, व्यापारी,
2

म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानीं, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० — तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटया मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आलफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

Pelo juizo de Direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivao do 2° oficio Carapurcar, nos autos civeis de execuçao por custas que o M. P. nesta comarca promove contra Baguiroty Velcina viuva de Molu Velipo de Paddi de Barcem, apenso aos de inventario orfanologico a que se procedeu por obito do dito Molu', sendo inventariante dito Baguiroty, vao ser vendidos em hasta publica a porta do tribunal judicial, situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que de Quepem se dirige a estaçao de Sanvordem, no dia 15 de junho, pelas 10 horas e pelo preço superior ao de avaliaçao os seguintes predios: — 1° 1/7 da sexta parte do predio Goteaco dil sorodo, sito em Paddi, da cultura de arroz, avaliada em 50:00:00, 2° 1/7 da sexta parte da varzea denominada Moddol vaingona da cultura de arroz, sito na dita, avaliado em 100:00:00, e 3° 1/7 da sexta parte do predio denominado Gorbata da cultura de coqueiros, jaqueiras e outras arvores, sito na dita, avaliado em 100:00:00 descritos respectivamente, por inteiro na conservatoria desta comarca sob os nos. 8735, 8736 e 8737 e penhorados nos referidos autos de execuçao por custas, para pagamento da quantia de 9:15:1 e meio proveniente de custas e selos liquidados nos referidos autos de inventario orfanologico procedido por obito do dito Molu', e de custas e selos acrescidos da execuçao O arrematante pagara' a contribuiçao de registo por inteiro e as despesas da praça alem do prego da mesma dentro de tres dias. Por este sao citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Xeldem 13 de abril de 1926.

O escrivao de Direito do 2° oficio
Manguexa Sinai Carapurcar
Visto
4 *R. Colaço*

CARTA DA CAPITAL

"SUSTOS"

E' de data recente a escaramuça que houve entre a *Provincia*, de Pereira Batalha, e a *Patria*, de Adolfo Costa, por causa dumas alusões da *Terra* á historia da *chacina*.

A primeira folha — a *Provincia* — justificava a atitude do Governador Jaime de Morais que perseguiu toda a classe dos *descendentes* acusando-os de terem planeado um massacre dos europeus e encabeçava, firme e implacavelmente, as culpas nos presumidos conspiradores; a segunda gazeta—a *Patria*—mas já quando o sr. dr. Jaime de Morais estava fóra da India — chamava infamia e outros nomes a essa carrapata.

Hoje é director dessa *Provincia* o patriotico Adolfo! Irrisão da sorte!

Agora pedimos ao sr. Costa vénia para saber de s. excia o seguinte:

—¿Onde esteve, então, encafuado o sr. Adolfo Costa diante da gravissima e insuportavel **infamia** que era assacada á sua classe?

— Teria ficado empolgado pelo *susto* e sentido os efeitos dos *feijões* a que se refere a última *Provincia*, do sr. Adolfo da *Patria*?

Na imprensa, quem usava o seu ariete contra os fabricantes da *fita* e o govêrno temivel, era o sr. Libério Pereira na sua *Terra*, a despeito de o mesmo jornal, em junho de 1921, para serem exploradas as bôas graças do sr. Jaime de Morais, em penhado no aniquilamento dum adversario intransigente e ... importuno, ter sido hostilizado pelos que chegaram a chorar em Outubro de 1923 e a ser defendidos denodadamente pelo jornalista enxovalhado e caluniado pouco tempo antes.

E o sr. Adolfo Costa desaparecia, não dava cópia de si!

Sò em 1925, depois da retirada do Jaime de Morais, despejava impropérios contra os responsaveis da pavorosa.

Hoje o sr. Costa arvora-se em patrono da classe. E vai até aos comicios onde se não ventilam interesses de classes ou castas e é impertinente ferir notas personalistas, bairristas ou sectarias, patrocinar causas duma classe (singular iniciativa!) quando só ha que encarar as coisas pelo seu lado de justiça e razão, de direito e equidade.

¿Onde se abrigou nessa ocasião de *chacina* o sr. Adolfo Costa? ¿Deu o corpo ao manifesto? ¿Escudou a classe contra os seus verdugos? Ou se recolheu á cidadela do silencio como quando do caso do *Jornal do Povo* e do Capitão Eça?

Falamos-lhe, serenamente, cortezmente.

Vamos...fale. **

ECOS E CRITICA

NA LANCHA

O outro dia, um nosso amigo, ao viajar na lancha da carreira de Pangim-Sanvordem, surpreendeu um dialogo entre pessoas de certo distaque no nosso meio. dialogo que a seguir reportamos apenas para que fique registado e para nada mais.

—Tem reparado? De alguns anos para cá todo o funcionario que sai da India *papa* uma manifestação, outrora não se via muito disso

—E' que outrora, meu amigo, o numero dos grandes homens era limitado Agora, com a democracia, ... todo o genio tem a liberdade de se expandir na sua maxima plenitude.

—Deveras?!

—Pois não lhe parece? A não ser que o amigo seja da opinião do meu visinho, uma *lingua de dois gúmes*, que, falando destas *manifestações espontaneas* (palavras dele) dizia que elas não tinham importancia para o país porque eram...para...

—Para inglez ver?

—Não. Para Prazeres—crêr

E' O TESTAMENTO

O Boletim Oficial de 7 do corrente publica tres ordens de serviço do Director das Obras Publicas, sr. Zuzarte de Mendonça. Cada ordem traz louvores a dois e até a mais de dois funcionarios servindo sob suas ordens. E' o testamento.

De futuro esperamos que os chefes além de dar aos subordinados o que de justiça lhes pertence, o que è deveras para estimar, hão de tornar publicos tambem os serviços que cada um deles prestou ao pais onde serviu.

E' sempre bom, para orientar a opinião publica que é, depois de tudo, uma entidade respeitavel, sobretudo nas democracias. Alem disso, os senhores não sabem? A opinião publica anda lá a dizer, mais certo injustamente, que os chefes aqui — nada fazem e saem nos carissimos.

QUANTO A NO'S

O sr. Leandro Pereira num artigo ponderado, como são todos que de sua cuidada pena saem, denuncia a injustiça que as Comunidades sofrem não se lhes levando em conta, ao liquidar a predial, uma percentagem conveniente a titulo de despesas de cultura, á simile do que se faz com os particulares.

Chamamos, pois, a atenção do sr. Mariano Martins para este facto. Quanto a nós, semilhante injustiça não deve durar um momento no governo de s. excia.

O QUE CONVEM

Ha pouco demandou o porto de Mormugão um vapor de "Messagerie Maritime" que faz carreira entre a Europa e os portos do Extremo Oriente.

As nossas informações dizem que esta companhia franceza de grande reputação promete continuar a tocar o nosso porto se para tanto houver incentivo.

E' indiscutivel a vantagem que ao pais advem dum serviço como este de que estamos a tratar. Convem, portanto, que o nosso comercio dê o seu apoio á iniciativa e o Estado garanta á Companhia todas as facilidades, ainda que, para tanto, tenha que perder um pouco nas suas receitas e nas suas normas.

Sim, mais das vezes, o nosso Estado tem o incorregivel defeito de deitar a perder tudo... quando faz sentir a sua acção, a lás bem intencionada.

NAO DEVE SURPREENDER

Mais um facto que o sr. Leandro Pereira tornou publico, é que o dinheiro entrado na Caixa do Credito Rural é depositado nos Bancos da India Inglesa por não ter procura aqui.

Era de esperar. Os que elaboraram o projecto da Caixa sabiam de cor e salteado o que se faz lá fóra. Ignoravam, porem, o essencial,—o que se torna preciso fazer entre nós para arrancar o agricultor das garras dos usurarios.

Os grandes doutrinarios mostraram desconhecer uma verdade alias simples: que o que è bom para França, Inglaterra ou Alemanhã pode ser prejudicial ou inutil para esta terra.

Sim, o resultado não deve surpreender, sobretudo, ao sr. Leandro Pereira que sempre combateu a tal Caixa. E agora? Terão os defensores da Caixa coragem suficiente para confessar o seu erro? !

AGUARDANDO

A proposito da apregoada dentadura ferrada por Venctexa Dessai a um oficial que, segundo dizem, o fôra prender, correm as mais desencontradas versões, qual delas mais pitoresca!

O nosso correspondente de Pondá promete, porêm, pôr os pontos nos i i, desvendando o misterio da dita dentadura.

Aguardemo-lo.

PARA OS PROXIMOS N.os

Reservamos as sensacionais entrevistas que alguns eminentes politicos de destaque em Portugal concederam ao nosso presado amigo e colaborador sr. Druston Rodrigues sobre o *Partido Nacional Hindú*.

Por elas se verá que o mesmo *Partido* não pode ser objecto de troça dos *provincianos* cá da terra e doutros que não vem dois dedos diante do nariz.

खोटा असतानां, सार्थ होईल या भीतीनें जनतेच्या, देशी भाषांस मताधिकार मागणाऱ्या जनतेच्या न्याय्य मागण्या पार्लमेंट पुढें नामानिराळें राहूं पाहणें हें दुर्बलतेचें लक्षण होणार असून शिवाय आपणावर आलेल्या आरोपामुळें आपण निवडून येण्यास हरकत होऊं नये ह्मणून आपल्या प्रतिस्पर्ध्याची हाणा किंवा देशी भाषांस मताधिकार मिळूं नये ह्मणून उफराट्या काळांच्या मारणाऱ्या लोकांची समजूत पाडण्यासाठीं "मी देशी भाषांस मताधिकार मिळवून देण्याची खटपट करणार नाहीं" असें एखादें आमच्या देपुताद साहेबांनीं अभिवचन दिलें असेल काय? असाहि संशय येण्यास बळकट जागा राहणार आहे. संशयांतच घालून घ्यावयाचें तर तो उभय बाजूनीं आहे. त्यांतून मार्ग काढायाचा असेल तर जनतेच्या न्याय्य आकांक्षा पुरविण्याची खटपट करण्याचें दिलेलें आश्वासन पाळण्यानेंच तो मिळायाचा आहे. आणि देशी भाषांस मताधिकार मिळावा ही जनतेची मागणी न्याय्य असल्याचें पूर्वीच्या आवतोनोमीच्या सनदेनें कायदेमंडळानें केलेल्या कायद्यानें व त्यानें वरिष्ठ सरकारास सुचविलेल्या फेरफारांनी व शेवटीं देपुताद साहेबांच्या मुखानें सिद्ध झालें आहे. आतां आपण दिलेल्या जाहीर आश्वासनांचा बोज राखून जनतेच्या, देशी भाषांना मताधिकार मिळावा ही आकांक्षा पुढें आणणाऱ्या जनतेच्या न्याय्य मागण्या पार्लमेंटपुढें आणून, त्यांचा पुरस्कार करून त्या मिळवून देण्याची कामगिरी देपुतादसाहेब करीत राहतील कीं आपणांस लटक्या समजुतीच्या संशयाच्या भोंवऱ्यांत पाडून घेतील हेंच यापुढें पाहण्यासारखें आहे. विवेकाचा जोर केला तर संशयाचा भोंवरा टिकणारा नाहीं अशी आमची खात्री आहे.

स्फुट विचार

हें चित्र पहा आणि तें चित्र पहाः— सुप्रसिद्ध दांडगेश्वर व्यंकटेश देसाई याला धरण्याच्या प्रयत्नांत एक पोलिस ऑफिसर देसायाच्या टोळीजवळ पोंहचला असतां, पकडला जाण्याच्या सुमारास, देसाई यानीं शिताफी करून सदर ऑफिसरावरच हल्ला करून त्याच्या हाताचा चावा घेतला आणि चाव्याच्या वेदनेमुळें त्या शूर [!] ऑफिसरानें देसायानां सोडलें, अशी एक बातमी या आठवड्यांत जिकडे तिकडे घुमत आहे! आमच्या मतें या बातमीच्या खरेपणाविषयीं शंका घेण्यास विशेषशी जागा नसावी कारण 'व्यंकटेश देसाई हेगडो देसाई पैक दिफेंस' समजून आपलें स्थान (विगर परवाना?) सोडून संपादकांवर हल्ला करण्याची हिंमत ज्याच्या अंगात दिसून येते, त्यानीं हें पैक दिफेंसाचें आपलें आवडतें तत्व व्यंकटेश देसाई यांच्या व हेगडे देसाई यांच्या शारीरिक बळाबळाच्या बाबतींतहि खरेंच मानलें असेल. परंतु येथें ह्यांचा कयास चुकला. व्यंकटेश देसाई याला आपली सोडवणूक करून घ्यावया आपल्या ईश्वरदत्त शस्त्रांपलीकडे दुसऱ्यांची जरूरी पडली नाहीं. या प्रकरणाची सत्यासत्यता कसोटीस लावण्याचें काम सरकारांतून गुप्तपणें चाललें आहे, अशीहि एक दाट बातमी पणजीहून प्रसृत झाली आहे! एखादा दुर्बलसा माणूस दिसतांच ज्याचे बाहू स्फुरण पावतात, त्यांनीं सबळाशीं गांठ पडतांच माघार घ्यावी यात सृष्टिक्रमाविरुद्ध कांहींच नाहीं. आज वर्ष दोन वर्षे गाजलेल्या बावला बावलीच्या प्रकरणांत, आंगावर चटाचट गोळ्या येऊन त्यांनीं जखमी होत असतांहि, ज्यानें खुनी लोकांना पकडून ठेवलें व निःशस्त्र केलें, त्या इंग्रजी तेनेंतीची व आमच्या या बहादराची तुलना केली ह्मणजे महाकवि शेक्सपीयरचें वरील वाक्य डोळ्यांसमोर आल्याशिवाय कसें राहील? आतां वरील बातमी खोटी ठरली तर आमचें कांहीं ह्मणणें नाहीं. पण तसी ती न ठरल्यास सरकारनें आमच्या या बहाद्दरांस याच्या बहादुरीबद्दल उत्तेजनार्थ चांगलेंसें शेला पागोटें दिलेंच पाहिजे.

हिंदू राष्ट्रीय पक्षः— पोर्तुगाल येथें स्थापन झालेल्या या नवीन पक्षाचें बळ दिवसेंदिवस वाढत असून तेथील इतर राजकीय पुढाऱ्यांची सहानुभूतिहि त्यास प्राप्त होऊं लागली आहे. 'स्वतंत्र गोमांतक' या शब्दप्रयोगानें ज्यांना कांहीं दिवसांमागें कसेंसेंच वाटे त्यांना आतां सदरील हिंदू पक्षाच्या सनदशीर चळवळीमुळें कांहींच वाटेनासें झालें आहे. इतकेंच नव्हे, तर हिंदू राष्ट्रीय पक्षाचें अंतिम ध्येय न्याय्य असून प्रत्येक स्वातंत्र्यभक्तानें त्याला उत्तेजन देणें रास्त आहे, या नवीन विचारसरणीचा विचारी लोकांत विजय होत चालला आहे. सत्य हें सत्यच असल्यानें, त्याला पायां खालीं चिरडण्याचा कितीहि प्रयत्न झाला तरी तें चिरडून न जातां, उलट तें चिरडण्याचा मोह बाळगणाऱ्या व्यक्तीचाच मात्र चुराडा होत असतो, हें हिंदू राष्ट्रीय पक्षाच्या बाबतींतहि निदर्शनास येऊं पहात आहे तात्पर्य, अवघ्या ३।४ महिन्यांच्या अल्पावधींत हिंदू राष्ट्रीय पक्षानें पोर्तुगालच्या राजकीय मतांत इतकें रूपांतर करून सोडलें आहे कीं, कोणीहि त्या पक्षांत उघडपणें आपला समावेश करून घेतल्यास, त्याकडे सरकारची वक्रदृष्टी होत नाहीं. या परिस्थितीचा फायदा आमचे येथील स्वातंत्र्यप्रेमी बांधव उत्सुकतेनें घेऊन आपल्या राष्ट्राचा खरा उद्धार करण्याची मुहूर्तमेढ रोवतील अशी आह्मांस बळकट आशा आहे.

—रंगून येथें धान्याच्या कोठारास आग लागून तीन लाख रुपयांचें नुकसान झालें.

पणजी येथील बक्षिस समारंभ.

मुष्टि-फंड संस्थेनें चालविलेल्या दोन्हीं शाळांतील विद्यार्थ्यांचें वार्षिक परीक्षण ह्या पर्शी येथील सारस्वत विद्यालयाचे हेडमास्तर श्री नारायण ल. रेगे व फ० अ० श्री. आरांवदेकर यांजकडून गेल्या ता. ३०।४ २६ पासून होऊन ता. ३-५-२६ रोजीं संध्याकाळीं श्री महालक्ष्मीच्या सभा मंटपांत ॲ. शिवराम बळवंत राव देशपांडे ह्यांच्या अध्यक्षतेखालीं बक्षिस समारंभ साजरा करण्यांत आला. प्रथम प्रो० रामचंद्र शंकर नायक ह्यांच्या सूचनेप्रमाणें अध्यक्ष स्थानापन्न होऊन त्यांनीं प्रास्ताविक भाषण थोडक्यांत केल्यावर मुलांमुलींचें मातृभाषेवरील सुस्वर गाणें, त्याचप्रमाणें मुलांमुलींकडून अत्यंत बोधप्रद व परिणामकारक तीन संवाद होऊन नंतर श्री. ग. शि. सामंत यांचें मुलांस बोधप्रद व मार्गदर्शक असें लहानसें पण मार्मिक भाषण झाल्यावर परीक्षक श्री. रेगे यांनीं परीक्षेविषयीं अभिप्राय बूकवरील आपलें मत वाचून दाखवून व त्या संबंधीं दोन शब्द मुलांस सांगून परीक्षक ह्मणून बहुमान केल्याबद्दल आभारी झाल्याचें संस्थेस सांगितल्यावर श्री. मातोंडकर यांनीं रिझल्ट वाचून दाखविला व अध्यक्षांहस्तें मुलांस बक्षिसें व सर्टिफिकीटें देण्यांत आलीं पुढें समारोप केल्यावर श्री.विठ्ठलराव सुखठणकर यांनीं आभारप्रदर्शन केलें व श्री. मातोंडकर यांनीं समारंभाकरितां मुद्दाम तयार केलेले बहुरंगी कागदांचे व फुलांचे हार, तुरे अध्यक्षांस व प्रेक्षकांस देऊन मुलांनीं राष्ट्रगीत ह्मटल्यावर समारंभाचें काम संपलें.

बक्षिसें मिळविणाऱ्या मुलांचीं नांवें.

विद्यार्थी – नागेश विष्णु शे. घार्से १, सदानंद रा. अडवलपालकर १, मुरलीधर दत्ता घोंड १, कावेरीबाई रामचंद्र नायक २, वामन शांबाराव देसाई १, विठ्ठल भास्कर वागळे १, व्यंकटेश विठ्ठल भांडारे १, माधव केशव भट्ट बुकले १, अनंत विष्णु पै रायकर १, जायुबाई अनंत नायक १, कुसुमबाई विठ्ठल नायक १, गोविंद भिकू कामत १, रामचंद्र बाबुला कामत घाणेकर १, मर्तोबा वि. नेवरेंकर १, आनंद दत्तु महात्मे १, नरसिंह पंढरीनाथ नाईक १, जनार्दन मळु कामत १, महादेव जाया गाडेकर १. बक्षिसें देणारांचें नांव, संस्थेंतून १५, रा. नारायण ल. रेगे १, रा. द. रा. कुळकर्णी २, रा. ग. द. प्रभू मातोंडकर १– मिळून संख्या १९.

एकूण ४१ मुली आणि ९२ मुलगे परीक्षेस बसले असून पैकीं ३६ मुली व ७८ मुलगे उत्तीर्ण झाले. त्यांत एक अस्पृश्य आहे.

ह्या संस्थेचा गौरव करतांना प्रस्तुत सालचे परीक्षकांनीं असें लिहिलें आहे. "सन १९१८ सालांत ज्यावेळीं आह्मीं परीक्षण केलें होतें त्यावेळीं आमचें समाधान झालें नव्हतें. पण ह्यावर्षी आह्मीं समाधान पावलों. ह्या ८ वर्षांत संस्थेचें कार्य दिवसेंदिवस प्रगतिपर असून चालक व शिक्षक यांच्या कार्यदक्षतेमुळे संस्थेच्या दोन्हीं शाळा अभ्युदयाकडे झपाट्यानें धांव घेत आहेत. चालक व शिक्षक या उभयतांस परमेश्वर सफलेच्छ करो."

वर्तमानसार

—अमृतसराहून लाहोरकडे जात असलेल्या खजिन्यांतून साठ हजारांच्या नोटा नाहींशा झाल्या होत्या त्या सर्व नोटा सांपडल्या असून त्याबद्दल कांहीं लोकांस पकडण्यांत आलें आहे.

—अयोध्येच्या स्टेशनमास्तरानें तिकिटाबद्दल एका उतारूकडून चार आणे जास्त घेतल्याबद्दल त्यास सहा महिन्यांची सक्त मजुरीची शिक्षा झाली. अपिलांतहि ती कायम झाली.

—निजामचे हद्दींत गाईचा फोटो अगर तसवीर बाळगणें हा गुन्हा होईल. हुकुमापासून तेरा दिवसाचें आंत गाईचा फोटो किंवा तसवीर हजर करावी. त्यानंतर कोणाजवळ फोटो किंवा तसवीर आढळल्यास त्यास ५०० रु. दंड किंवा सहा महिन्यांची कैदेची शिक्षा होईल, असें निजामचें फर्मान दवंडीनें १० एप्रील रोजीं औरंगाबादेस जाहीर झालें आहे.

—अ. भा. हिन्दु महासभेच्या कार्यकारी मंडळाची सभा होऊन सभेच्या कार्याकरितां दहा लाख रुपयांचा निधी जमविण्याचें ठरलें.

—म्हैसूरचे महाराज देवपूजेच्या वेळीं खादीशिवाय दुसरें कांहीं वस्त्र वापरीत नाहींत.

—हवाई बेटांतील मोठा ज्वालामुखी पेटला असून त्याचे पोटांतून अग्निरसाचे चारशें फूट उंचीचे फवारे उडत आहेत व तप्तरसाचे पाट वाहात असून त्याखालीं पुष्कळ खेडीं गडप होत आहेत.

—श्रीमंत सर तुकोजीराव होळकर इंग्लंडास जाऊन राजत्यागाचे बाबतींत लॉर्ड बर्कनहेड यांची मुलाखत घेणार आहेत.

—मुंबईचे चित्रकार फडके यांनीं आपलीं मेणाचीं हालतीं चित्रें अमेरिकेंतील फिलाडेल्फिया येथील प्रदर्शनांत पाठविलीं आहेत.

—येत्या आगष्टमध्यें फिन्लँड येथें सर्व जगाच्या विद्यार्थ्यांची परिषद भरणार आहे तिचें निमंत्रण म० गांधीजीला आलें असून ते परिषदेस जाणार आहेत.

चुकीची दुरुस्ती

प्रो. बा. वा. सांवर्डेकर यांच्या व्याख्यानाच्या रिपोर्टांत– कालच्या अंकांत 'पोर्तु' या शब्दाच्या जागीं 'पोर्तुगाल' हा शब्द घातला गेला आहे! [पृष्ठ ६ ओळ २५]

त्याच अंकांत एकंदर देपुताद १७५ ह्मटलें आहे ती चूक आहे.ती संख्या '१६३' पाहिजे.

प्रासंगिक बोल.

(मागील अंकावरून समाप्त)

हिंदुस्थानासारख्या एका पूर्वपरंपरेनें विभूषित असलेल्या सुसंस्कृत व सनातन अशा देशाच्या एका विभागास केवळ आपल्या साम्राज्यसत्तेखालीं नांदत आहे ह्मणून आपली वसाहत असें समजावें व त्याशीं आपल्या कन्येचें नातें जोडावें हें पोर्तुगाल देशास भूषणास्पद वाटत असलें तरी आह्मांस तें खास दूषणास्पद आहे. पोर्तुगालच्या इतिहासाचें पहिलें पान उघडलें तर त्या देशाला स्वतंत्र अस्तित्व असें बाराव्या शतकांत आलें. तुर्क अर्धाअधिक युरोप व्यापून बसले होते. त्यांतच स्पेन देशाचाहि समावेश होत होता. त्या देशांतील एक प्रदेश दों येंरिक्य या सरदारानें स्वपराक्रमाच्या जोरावर सोडवून घेतला व त्यास पोर्तुगाल असें नामाभिदान दिलें. हें लक्ष्यांत घेतलें तर पुरतीं नऊ शतकेंहि लोटलीं नाहींत असें हें पोर्तुगाल राष्ट्र हजारों वर्षांइतक्या जुनाट हिंदुस्थानाशीं आपल्या मातृत्वाचें नातें जोडूं पाहतें हें हास्यास्पद नव्हे काय ? एकाद्या भूभागाला आपली वसाहत असें मानणाऱ्या राष्ट्रांतील लोकानीं तो भूभाग शेतकी व्यापार, शिक्षण, संस्कृति वगैरेच्या योगानें वसवून स्वतः तेथें वसती करून राहिलें पाहिजे. व जोंपर्यंत ही गोष्ट घडून आली नाहीं तोंपर्यंत कोणत्याहि राष्ट्राला फक्त एखादा भूभाग आपल्या ताब्यात आहे ह्मणून त्यास आपली वसाहत असें समजून वागविण्याचा अधिकार नाहीं. पोर्तुगाल व त्याच्या साम्राज्यांत मोडणारा व अखील हिंदुस्थानचा गोवें दमण व दीव हे तीन विभाग मिळून बनलेला पो. हिंदुस्थान यांच्या बाबतींत याच न्यायाच्या दृष्टीनें पाहणें योग्य आहे. पो. हिंदुस्थानहि आपली वसाहत असें मानण्यास पोर्तुगेझ लोकांनीं स्वतः तेथें वसती करून शेतकी, व्यापार, कलाकौशल्य यांची वाढ करून, तो आधीं वसवावयास पाहिजे होता. यापैकीं पोर्तुगेझानीं कांहीं एक केलें नाहीं. तर उलट येथें आपला शक्ति व युक्ति यांच्या बळावर प्रवेश करून घेऊन तो हस्तगत झाल्यावर, आपली शेतवाडी, जमीनजुमला, व्यापारउद्योग वगैरे करून सुखासमाधानानें काळ कंठीत असलेल्या येथील लोकांवर अधार्मिकतेच्या नावांवर अनेक अत्याचार केले आणि त्यांस देशांतर करावयास भाग पाडलें. त्यामुळें लाखों लोकांनीं गजबजलेले हे प्रदेश अगदीं निर्जन बनले. शेती बागायती पडीत पडून व्यापार उद्योगांतील पूर्वीचा जोम नाहीसा झाला. पोर्तुगेझांच्या याच उद्योगास वसाहतगिरी ह्मणावयाचें असेल तर मात्र इलाज नाहीं. पोर्तुगेझापूर्वीं हजारों वर्षें येथील लोकानीं चालविलेल्या ग्रामसंस्था व देवालयें त्यांच्या स्वतःच्याच वसाहतगिरीची साक्ष देत नाहींत काय ? अशा रीतीनें स्वतःच्या श्रमानीं व प्रयत्नानीं आमच्या पूर्वजांनीं वसविलेल्या या प्रदेशांचें स्वामीत्व पोर्तुगेझांनीं बळकाविलें ह्मणून त्या प्रदेशांस पोर्तुगेझ लोकांची वसाहत असें ह्मणतां येईल काय ? कधींच ह्मणतां येणार नाहीं. आमची पूर्वपरंपरा उज्ज्वल आहे. आमचा धर्म, आमची संस्कृति हीं आमची प्रापंचिक व पारमार्थिक उन्नति करून घेण्यास पुरेशीं होतीं व सध्याहि आहेत. त्यांत बिघाड करून येथील लोकांस अधोगतीस पोंचविण्याचें श्रेय मात्र पोर्तुगेझांस दिलें पाहिजे. आमच्याच पूर्वजानीं वसविलेला व नावारूपास आणलेला हा हिंद प्रदेश, आपली वसाहत आहे अशी आपली चुकीची समजूत करून घेऊन व आमची करून देऊन आपला अधिकार गाजविला व त्याचे दुष्परिणाम आह्मांस भोगावयास लावले ते आह्मी एकसारखे शतकानुशतकें भोगीत आहोंत.

\+ + +

पो. हिंदुस्थान ही वसाहत आपली आहे अशी पोर्तुगीझांची प्रामाणिक समजूत असल्यामुळें पोर्तुगालास व थोडया फार फरकानें पोर्तुगीझानीं वसविलेल्या मोझांबिक, आंगोला, सातोमे, काबेव्हेर्द वगैरे वसाहतींस उपयुक्त असलेले कायदे येथेंहि लागू केले जातात. पण ते येथील परिस्थितीस अनुसरून जुळत नसल्यावरून त्याचे विपरीत परिणाम मात्र आमच्या वांटयास येतात. वरील वसाहतींतील मूळच्या निग्रो लोकांस स्वतःचें अस्तित्व अद्याप मिळाल्या नसल्यानें तेथें वसाहत करून राहिलेल्या पोर्तुगेझांकडेच राज्यकर्त्यांची दृष्टी असते. ते व पोर्तुगालांतील रहिवाशी हे एकाच हाडामासांचे व धर्म-संस्कृतीचे असल्यानें पोर्तुगालच्या रहिवाश्यांसाठीं केलेले कायदे वसाहतमध्यांसहि लागू करण्यास हरकत येत नाहीं. आमचें मात्र तसें नाहीं. हवापाणी, आहारविहार, वस्त्रप्रावर्ण, धर्मसंस्कृति, शेतकीव्यापाऱ्यांच्या पद्धति, आचार विचार, शिक्षण-वागणूक वगैरे सर्व बाबतींत भिन्नता ही असावयाचीच. ह्मणूनच पोर्तुगीझांचें व आमचें कधींच जुळलें नाही. व आजची दृष्टी बदलली गेली नाहीं तर पुढें कधींहि जुळावयाचें नाही. पोर्तुगीझांनी जुलमजबरदस्ती करून येथील अर्धी लोकसंख्या ख्रिस्ती करून टांकली व त्यांस स्वतःच्या संस्कृतीस कवटाळावयास लावलें. तथापि त्याचे इष्ट परिणाम झाले नाहीत. व या जागृतीच्या, सत्वजागृतीच्या, आत्मोद्धाराच्या काळांत तर तें होणें शक्य नाही. लिस्बोवांत वास्तव्य करीत असलेल्या आमच्या गोमांतकीय विद्यार्थी बंधूंत ही जी जाणीव झाली हें सुचिन्ह समजून यापुढें आमच्या सर्व चळवळींचा जोर " पो. हिंदुस्थान ही पोर्तुगीझांची वसाहत नव्हे, तो एक, स्वतःची संस्कृति, भाषा, धर्म, परंपरा असलेल्या हिंदुस्थान देशाचा विभाग असून पोर्तुगीज रेपुब्लिकचा भागिदार या नात्यानें राहूं इच्छिणारा घटक आहे " हें पोर्तुगेज पार्लमेंटाकडून सिद्ध करून घेण्याकडे खर्च केला पाहिजे.

Anuncio

O Bharat ano II numero 7
13 de Maio de 1926

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga.

Pelo juizo de Direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do segundo oficio, abaixo assinado, tendo sido apresentada a petição por Narana Sitarama Pandita de Vasco da Gama, pretendendo a declaração de falencia da sociedade anonima com séde em Sanvordem, denominada Empire Tile Works Limited, representada pela Direcção composta de Francisco Xavier Vales, presidente, de Pangim, Mahadeva Vamona Nagzorcar, tesoureiro, de Margão, e Antonio Francisco da Costa, director gerente, de Sanvordem, na qualidade de credor cessionario de Maria Livia Carlota de Sousa, de Mormugão, que tinha emprestado á mesma sociedade para os fins comerciais a quantia de 12 000:00:00, com o fundamento de não estarem pagos os juros vencidos, na importancia de 1969:09:09; de ser tambem devedora de Francisco Luis da Costa da quantia de 6000:00:00, a quem tambem não se acham pagos totalmente os juros vencidos; de estarem em divida os salarios dos empregados da mesma sociedade desde Setembro de 1925 e finalmente de estar já interrompido o comercio da mesma sociedade que tinha o fim principal de fabricar e vender as telhas de gancho — feita a prova justificativa pelas testemunhas indicadas na petição, foi declarada por sentença de hoje em estado de quebra a referida sociedade, nomeando para curadores fiscais o credor requerente Pandita e o referido outro credor Francisco Luiz da Costa e para administrador da massa falida Domingos Piedade Colaço, de Sanvordem, marcando o praso de 60 dias para reclamação dos creditos. O que para ser publico se expediu este nos termos do § unico do Art. 194 do Cod. do Proc. Comercial.

Xeldem, 30 de Abril de 1926

O escrivão do 2 ° oficio

Manguexa Sinai Carapurcar

Visto

5 *R.Colaço*

Pelo juizo de Direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivao do 2 ° oficio que este assina correm editos de 30 dias contados do dia em que se publicar o ultimo anuncio nos termos do § 2 ° do artigo 197 do Codigo do Proc. Civil citando a interessada Emuna Comorpaico casada com Purso' Comorpaico maiores residentes em Karvar da India Britanca em parte incerta para assistirem a todos os termos do inventario orfanologico a que se procede por obito de Pemem Comorpaico que foi de Patnem de Canacona sendo inventariante Narana Xaba Comorpaico da dita, e nele deduzirem querendo os seus direitos sem prejuizo do seu devido e regular andamento.

E para ser publico se expediu este Xeldem da Comarca de Quepem 23 de abril de 1926.

O escrivao de Direito

Munguexa Sinai Carapurcar

Visto

R. Colaço 6

भारतीय संस्कृतीचें श्रेष्ठत्व दाखविणारें शास्त्रीय आणि तात्विक विषयाचें

वा. व. ट. हं. अवघी २ रु. !

आर्यविज्ञान

(मासिक)

प्रौढ जाहिरातींस सवलत !

हें गेल्या महिन्यापासून निघूं लागलें. प्रथमांकांतच, प्रि. गो. स. आपटे एम्. ए. बी. एस्. सी. उज्जैन, वेदांत विशारद शिवसुब्रण्य शास्त्री, मीमांसा विद्यालयाध्यापक पुणें, इत्यादि भारतीय व पाश्चिमात्य विज्ञान विशारदांचें उच्च लेख, संस्कृत निबंध, कविता, संपादकीय लेख ग्रंथ निरीक्षण, विज्ञान विचार वगैरे महत्वाचे विषय हिंदु संस्कृतीचें वैशिष्ट्य दर्शविणारे असे येऊं लागले. ग्राहकांनीं तावडतोब आगाऊ वर्गणी भरून मागणी करावी. 7

पत्ता:- व्यवस्थापक— " आर्यविज्ञान " मु. पो. सांगें-गोवा.

S. R.
Biblioteca Nacional
Pangim

-NO 11°. N°. 8
-A-FEIRA 20 DE MAIO DE 1926

ASSINATURA
or cada ano tres rupias

ANUNCIOS
da linha ainda que repetida 1 tanga
Numero avulso uma tanga

DIRECTOR E EDITOR
?. P. Hegdo Dessai
QUEPEM—GOA

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक ८
गुरुवार ता. २० मे सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
केंपें—गोवा

1

शेतकरी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालेली

ॲग्रिहॉर्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ताः—	स्टाल १५० ते १५२
" जयशाली " मुंबई	क्राफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तात्डतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फायदा घ्यावा.

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलें आहे.

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारीनु
लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकींकांत दिवसेंदिवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाणः— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

सामायिक भांडवलः ४८.०००.०००$०० यस्कूद
कामचलाऊ भांडवलः २४.०००.०००$०० "
रिझर्वः ३२.२००.०००$०० "

3

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिकाः— } काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कॉंगु बेला, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुवांगु.

पूर्व आफ्रिकाः— } लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेत्वि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडियाः— } नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

कायतानु फाब्लु द सौज, व्यापारी,
2

म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानीं, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० — तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटा मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आगफ्रांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

Pelo juizo de Direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivao do 2 ° oficio Carapurcar, nos autos civeis de execuçao por custas que o M. P. nesta comarca promove contra Baguiroty Velnina viuva de Molu Velipo de Paddi de Barcem, apenso aos de inventario orfanologico a que se procedeu por obiro do dito Molu', sendo inventariante dito Baguiroty, vao ser vendidos em hasta publica a porta do tribunal judicial, situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que de Quepem se dirige a estaçao de Sanvordem, no dia 15 de junho, pelas 10 horas e pelo preço superior ao de avaliaçao os seguintes predios: — 1 ° 1/7 da sexta parte do predio Goteaco dil sorodo, sito em Paddi, da cultura de arroz, avaliada em 50:00:00, 2 ° 1/7 da sexta parte da varzea denominada Moddol vaingona da cultura de arroz, sito na dita, avaliado em 100:00:00, e 3 ° 1/7 da sexta parte do predio denominado Gorbata da cultura de coqueiros, jaqueiras e outras arvores, sito na dita, avaliado em 100:00:00 descritcs respectivamente, por inteiro na conservatoria desta comarca sob os nos. 8735, 8736 e 8737 e penhorados nos referidos autos de execuçao por custas, para pagamento da quantia de 9:15:1 e meio proveniente de custas e selos liquidados nos referidos autos de inventario orfanologico procedido por obito do ditoMolu', e de custas e selos acrescidos da execuçao O arrematante pagara' a contribuiçao de registo por inteiro e as despesas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este sao citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Xeldem 13 de abril de 1926.

O escrivao de Direito do 2 ° oficio
Manguexa Sinai Carapurcar
Visto
4 *R. Colaço* [2 vez

ECOS E CRITICA

... EMBORA 5 RUPIAS O ARRATEL

Noticiam os jornais que um requerimento firmado por mais de 400 assinaturas subiu ao sr. Governador Geral, pedindo para se restabelecer a balança nas transacções de peixe.

No's, que nao tivemos o prazer de ler o requerimento, ignoramos as razoes que nele se aduzem fundamentando o pedido. Em todo o caso, embora nao saibamos as razoes, achamos mais que justo o pedido.

Dificilmente se pode admitir que haja uma terra onde, como aqui, se compre e venda um artigo, para no's da primeira necessidade, sem uma medida certa a' qual se faça corresponder um preço qualquer que ele seja.

Em nome da liberdade do comercio venda-se embora a 5 rupias o arratel de peixe mas venda-se o arratel, e nao como ate' agora, uma *coisa vaga* que nem o comprador, nem o vendedor sabem o que e'.

E' BOM QUE SAIBA ...

E' bom que s. excia. o sr. Governador saiba, antes de decidir a reclamação do publico sobre a venda de peixe que os pescadores entre no's recorrem a um meio pouco se'rio para manter alto o preço de peixe. Pois os habilidosos criam carestias artificiais, mutilizando ou convertendo em *estrum* grandes quantidades de peixe apanha do, quando a pesca seja abundante.

No's sabemos desta tactica por ou vir e por ver. Em todo o caso s. excia tem aqui mais um aspecto da questao que nao deve desprezar fazendo incidir nele tambem as suas investigações.

Aqui, como na Inglaterra, convem que o povo ofereça uma resistencia forte a certas classes, que a' sombra de suas aptidões especialisadas, pretendem crear monopolios e explorar a sociedade. E' indispensavel que se saiba que a vida e' uma cooperação e nao uma luta suja.

PATRIA=PANÇA

Afirma o sr. dr. Adolfo Costa, concluindo um artigo na *Provincia* que com o movimento Nacionalista India no a India so' tem que perder.

Em outras palavras, os indios de futuro nao terao lugares publicos de importancia como ate' agora. E' o que da leitura do artigo se depreende pelo menos.

Tem toda a razao o sr. Adolfo Costa. Ate' hoje, passam ja' 4 0 anos, a milhor e a maior preocupação nossa tem sido a conquista de um lugar a tal mesa do Orçamento. Se agora os indios tornarem se espertos, ficam sem nada. Chamamos para o artigo do dr. a atenção daqueles a quem a *Patria e' igual a' pança*.

...FAZENDO A FELICIDADE DA INDIA

O "Terreiro do Paço" na sua teimosia em fazer a felicidade da India, dizem que fez ha muito uma lei pela qual os funcionarios publicos podem ser eleitos vogais do Concelho Legislativo.

No's bem sabemos, que o nosso dever, como dominados, como acolher tudo o que vem da *Mae-Patria* e gramar em silencio. Mas, senhores, sempre a um desgraçado tolera se um atrevimento quando esta' a agonisar. E no's, desgraçados e agonisantes como povo, ousamos observar aos senhores estadistas do Terreiro do Paço, se nao e' fenomenal dc mais que um Conselho e para mais Legislativo e numa Autonomia, tenha alem de funcionarios como *vogais natos* tambem *vogais eleitos* fuucionarios. Nao seria menos infantil acabar com a Autonomia ?

ISSO TINHA ...

Ha quem censure o sr. dr. Jaime de Morais porque fechou na gaveta, sem por em execução, a lei que permite os funcionarios publicos serem vogais eleitos do Conselho Legislativo

Custa-nos a crer que o sr. dr. Jaime de Morais haja feito semilhante tolice. Ninguem como s. excia viveu do apoio dos burocratas, a sua governação cifrando-se apenas em acomodar milhor, a custa do tesouro da provincia, os funcionarios sobretudo os graudos.

S. excia com esta orientação era incapaz de deixar na gaveta semilhante lei. S excia se tal lei tivesse a mao metia no Conselho Legislativo o seu Alves Prudente e o seu Bastos um por Damao e outro por Diu, e tinha ensinado a no's outros, o da oposição, uma lição mestra. Isso tinha...

EM VOLTA DO MARATA

A proposito duma moção aprovada na conferencia literaria da lingua marata, realisada ha pouco em Bombaim, tem se levantado grande celeuma em alguns jornais daqui, porque a mesma moção se refere menos favoravelmente á atitude do Governo portugues, quanto á difusão da referida lingua no territorio de Gôa.

Tempestade num copo de agua, eis a que, a final de contas, se reduz o *sensacional...casus beli*.

Porque? E' o que veremos na semana seguinte, a contar da tradução da moção que se afasta muito do.. original.

CARTA ABERTA

Exmo sr. Aleixo Antonio da Costa.

Vimos, com grande horror, um nacionalista a falsear a verdade.

V. não è culpado! Em si a falta de dignidade é tara! Fez-nos um grande favor retirando a sua assinatura da *moção*, porque para a missão que nos propomos realisar é preciso, antes de mais nada, ser são de corpo e alma.

Agora, vamos ao caso.

Se tem pela lida comnosco, aproveitado qualquer lição de caracter, deve restabelecer a verdade nestes dois pontos principais:

1° Que durante dois anos acompanhou todo o movimento nacionalista de estudantes, em Lisbôa.

2° Que assinou a moção depois de ter maduramente pensado, durante 24 horas.

A verdadeira causa da sua mudança de idêas é o mêdo de perder a *pensão do gaverno*. Ninguem pode bulir com isso!

Mas não o acusa a consciencia de viver á custa dos pais de tantos rapazes pobres, que com sacrificios, estão educando-se em Portugal? — E' verdade, os outros não teem tios no Conselho Legislativo!...

De V.

Fernando da Costa
Antonio Furtado
Benedito F. Brito

A NOITE

O orgão da União Liberal Republicana, que tem como director politico Cunha Leal, escreve no seu numero de 17 de abril, na cronica *internacional*:

....

"Qualquer dos leitores, por certo reparou já que Lisbôa está positivamente inçada por indios, quasi todos eles frequentando as escolas superiores e, valha a verdade, distinguindo se por uma inteligencia viva e uma facil adaptação a todos os requisitos da civilisação europeia: qualquer de nós que com eles haja entabolado conversa, ás duas por tres, logo percebe que, para eles, a sorte das nossas velhas e novas conquistas está estreitamente ligada á India inglesa e que, instaurada — a Grande Republica das Indias, Gôa e suas irmãs farão causa comum com os revolucionarios do Malabar e Panjab ...

Pelo menos é o que nós, vós, eles e quantos hajam entrevistado os incolas da nossa India claramente terão percebido e poderão vir certificar se para tanto lhes chegar a coragem e sinceridade..."

Isso constatam os jornais de Lisboa !

Todos são nacionalistas; o que falta a muitos é coragem e sinceridade !

Uma conferencia

O nosso distincto colaborador sr. Eng. Fernando da Costa realisou, no dia 11 de abril, findo, na Universidade Livre, uma conferencia sobre o actual movimento politico da India.

Aos nossos colegas de Lisbôa *Diario de Noticias*, *O Seculo*, *Diario de Lisboa*, *Batalha* e *A Epoca*, que se lhe referiram largamente, apresentamos os nossos agradecimentos.

A seguir publicamos o relato de *A Epoca* escolhido por ser dum jornal *monarquico* e *catolico*:

"A pedido dos estudantes indianos realisou no domingo, na Universidade Livre, o sr. Fernando da Costa uma conferencia sobre "o actual movimento politico da India".

O sr. Costa, que, depois de se formar em engenheria na Alemanha, passou por todos os centros de cultura da Europa Central, a fim de completar os seus estudos politico-sociais, é uma inteligencia culta e bem organisada.

O conferente começou por estudar a tradição hindu, como a base da politica nacional; citou opiniões de civilisação ariana. Comparou o nacionalismo do Oriente e do Ocidente. Referiu que, apesar da sua comprovada aptidão politica, a interferencia dos Indios no governo é limitada. Terminou fazendo um grande libelo contra a dominação inglesa.

A assistencia fez lhe uma entusiastica ovação".

हिंदुसमाजाच्या गरजा
किंवा
देपुतादास काय सांगावें ?

[व्याख्याते — प्रो बाळकृष्ण वा. सांवर्डेकर]

निवडणुकांच्या धामधुमींत असो, किंवा नंतर असो, परंतु अनंत वेळां दो. फ्रोयलान यानीं असे उद्गार काढले आहेत कीं, "आमचे तरुण पिढीचें कार्य नैतिक सुधारणा (saneamento moral)करावयाचें होय." व या दृष्टीनें पाहिल्यास निवडणूक जिंकल्यानें त्या कार्याला आरंभ झाला आहे एवढेंच म्हणतां येईल". या उद्गारांची आपण त्यानां याद देऊं. व असा कायदा पार्लमेंटांतून पास करून घ्यावयाला त्यानां प्रवृत्त करूं. याच करितां आह्मीं वरच्या मागणीकडे विशेष जोर दिला पाहिजे. चांगल्या रीतिभाती व इतरांच्या हक्काविषयीं आदर यांना समाजांत प्राधान्य मिळूं लागलें कीं तेथें संपन्नता आपोआपच नांदते. बारदेश प्रांताकडेच पहा. म्हणजे आपल्याला ही गोष्ट पटून येईल. आणि दुर्वृत्तकांतच रहावयाचें झाल्यास, आपले प्रतिनिधि देखील त्याच लोकांतून निवडावे लागतील. या विषयीं Ramalho Ortigao म्हणतो:–

"प्रजेचे खास प्रतिनिधि नालायक असले तर, प्रजासत्ताक राज्य म्हणजे अराजक स्थितिसारखें होतें व राजसत्ताकालांत अशा नालायकीमुळें जुलुमाचा अतिरेक होण्याला वाव मिळतो."

आमची यापुढील मागणी म्हणजे

कोणत्याहि भाषेंत साक्षर असलेल्यानां मताधिकार

ही होय. हा आमचा जन्मसिद्ध हक्क आहे. त्याला आह्मीं नव्या काबिजादींतील हिंदूंनीं स्वार्थत्यागाचें पाणी घालून वाढविलें आहे. १९१० च्या खानेसुमारीचा रिपोर्ट पहा. जुन्या काबिजादींत एकंदर ४५०४५ साक्षर आहेत. जुन्या काबिजादीचें क्षेत्रफळ अवघें ७१२ चौरस किलोमिटर आहे व त्यांची लोकसंख्या २८९७६० एवढी आहे. पण तेवढ्यांतच आजला १३३ सरकारी शिक्षक पोर्तुगीज भाषा शिकवितात. म्हणजे सरासरी दर पांच किलोमीटर क्षेत्रांत पसरलेल्या २१८० इसमासाठीं तेथें एक शिक्षक असतो. मुलांना त्याच्या जवळ पोंचण्यास फार तर सरासरी दीड किलोमीटर चालावें लागत असतां प्रत्येक शिक्षकामागें तेथें साक्षरांचें प्रमाण ३३९ एवढेंच आहे. नव्या काबिजादींत साक्षरांची संख्या १६०५२ आहे; त्याचें क्षेत्रफळ २६४८ चौ. किलोमीटर आहे; व लोकसंख्या १९६९३९ आहे. आणि तेवढ्यांत आज २८ सरकारी शिक्षक काम करितात. म्हणजे ९४,६ चौ. किलोमीटर क्षेत्रांत पसरलेल्या, दळण वळणाचीं रस्ते इत्यादि साधनें तुटपुंजीं असलेल्या प्रांतांत दर ७०३३ इसमांसाठीं जुन्या काबिजादींत एक शिक्षक असतो ! मुलांनां त्याच्याजवळ पोंचण्यांत कमींत कमीं साडे पांच किलोमीटरचें अंतर सरासरी तोडावें लागतें. आणि असें असतां देखील प्रत्येक शिक्षकामागें ५७३ साक्षर नव्या काबिजादींत आहेत. वास्तविक ज्या शिक्षकाच्या वांट्यास विरळ पसरलेली वस्ती येते त्याचें साक्षराचें प्रमाण कमी असावें, पण मग हें गौडबंगाल झालें कसें ? हें गौडबंगाल म्हणजे हिंदूंच्या स्वार्थत्यागाचें कोल्हापुरी मापच आहे. हिंदु लोकांच्या मदतीवर चाललेल्या अशा आज जवळ जवळ १६७ मराठी शाळा असून त्यांतून सुमारें १९० शिक्षक काम करितात आणि या शिक्षकांच्या कामगिरीमुळेंच, म्हणजे पर्यायानें हिंदुसमाजाच्या स्वार्थत्यागामुळेंच साक्षरांची संख्या तेथें इतकी मोठी आहे ! एरवीं जुन्या काबिजादींतल्या दर शिक्षकामागें साक्षरांचें जें प्रमाण पडतें, तेंच जर आह्मीं नव्या काबिजादींतल्या शिक्षकानां लागू केलें, तर तेथें साक्षरांची संख्या साडेनऊ हजारच झाली असती शिवाय यांत आणखीहि एक गोष्ट जमेस धरली पाहिजे. आणि ती हीच कीं, 'नव्या काबिजादींतल्या साक्षरांची संख्या, वास्तविक असावी त्या पेक्षां पुष्कळच कमी नोंदली गेली आहे.' अशी कबूली खानेसुमारीच्या रिपोर्टाचे, विद्वान, शोधक व अभ्यासी कर्ते खि. वा. इज्मायल ग्रासीय यांनीं खुद्द रिपोर्टांतच दिली आहे. ही कबूली जमेस धरल्यास, हिंदूतील निरक्षरतेच्या नाशाच्या श्रमाचा हिंदूंचा वांटा वर दिल्यापेक्षांहि मोठा असल्याचें सिद्ध होतें. आणि या स्वार्थत्यागाचें पारितोषिक काय तर

पोर्तुगीजेतर भाषांनां अर्थातच मराठी भाषेला निवडणुकींत मज्जाव.

खरें पाहिल्यास, भाषा हें कांहीं खरें ज्ञान नव्हे. तर ज्ञानाचें वाहन आहे. बोध भाषेच्या स्वरूपांप्रमाणे ज्ञान कांहीं बदलत नसतें. ज्ञान ही चीज बोधभाषेपासून स्वतंत्र अशीच असते. पोर्तुगीज नागरिकत्वाला आवश्यक ते पोर्तुगीज राष्ट्राच्या कायद्याचें ज्ञान पोर्तुगीज भाषेंतूनच मिळतें व मराठी भाषेंतून दिल्यास तें प्राप्त होत नाहीं, असें थोडेंच आहे. उदाहरणार्थ आपण अशी कल्पना करूं कीं, मराठी, संस्कृत किंवा जपानी भाषेंतून शिकून आपला शिक्षणक्रम पूर्ण केलेला असा एखादा विद्वान आहे, आणि केवळ पोर्तुगीज सेगुंदग्रावाची परीक्षा दिलेला दुसरा एक इसम आहे. आमच्या आजच्या कायद्याप्रमाणें, दुसऱ्या इसमाला मतदारच नव्हे तर देपुतादाची किंवा सेनादोराची मानाची जागा देखील मिळूं शकेल. आणि बिचाऱ्या पहिल्या विद्वानाला मतदारांच्या यादीकडे एक दृष्टिक्षेप देखील करण्याची चोरी होईल. [चालू]

गोपुत्रांचा सत्कार

पाठीवर थाप

गोरक्षणाची दुसरी बाजू प्रसिद्ध झाल्यापासून जिकडे तिकडे गोपुत्र खवळलेले दिसत आहेत. गोभक्त बिचारे आपल्या समजुतीप्रमाणें आपलें कर्तव्य करण्यांत मग्न असतां, भारत पत्राच्या तीन अंकांतून, मारे शिंगें उभारून डुरकण्या फोडीत एक गोपुत्र निर्भयरामावर हल्ला करण्याकरितां अवतीर्ण झालेले आहेत. आणि स्वतःच्या अकलेप्रमाणें व मगदुराप्रमाणें त्यांनीं निर्भयरामाला अगदीं फाडूनच टांकलें आहे. परंतु बिचाऱ्या गोपुत्राला एक गोष्ट मात्र मुळींच माहीत नसावी असें दिसतें. आणि ती हीच कीं, निर्भयराम समजून ज्या खोक्यावर त्यानें आपला वांकडा तिकडा हल्ला चढविला आहे तो निर्भयराम तर नव्हेच पण गोपुत्राचा प्रिय 'निर्भयहराम' देखील नव्हे. तर आपल्या तुटपुंज्या अकलेनें गोपुत्राला निर्भयरामाचें जें स्वरूप आकलन करितां आलें, त्या स्वरूपाची आपल्या प्रकृतिजन्य मूर्खपणानें त्यानें अत्यंत विकृत अशी तयार केलेली व बुद्धिपुरस्सर व चक्कां पुढें ठेवलेली ती प्रतिमा आहे.

वास्तविक निर्भयराम ही एक व्यक्ति नव्हे. तो असा एक सांगाडा आहे कीं, ज्यांत कोणत्याहि प्रश्नाची, रेडिमेड व निष्क्रीय चळवळींची, किंवा केवळ भावनामय अशा इतर कोणत्याहि चळवळींची दुसरी व्यवहार्य बाजू दाखविण्याकरितां आणि गोपुत्रांच्या थडका किंवा आचार्यांच्या लाथाळ्या मोडण्याकरितां, अनेकांचे विचार ग्रंथित केले आहेत. भारतांत अवतीर्ण झालेल्या गोपुत्रानें, निर्भयरामाच्या स्वरूपाच्या अविष्करणार्थ, तो अमुक असेल किंवा तमूक असेल, असे अनेक तर्क लढविले आहेत. त्या तर्कांनां उत्तर देण्याच्या आधीं, या गोमांतकीय गोपुत्राच्या मानेवर व गोरक्षण पत्रांतून 'बाष्कळ बडबड' बकणाऱ्या बाहेरील गोपुत्राच्या मानेवर मिळून, निर्भयरामाला एकच जूं ठेवावयाचें आहे.

जूं जरी तयार असलें, तरी माजलेल्यांच्या मानेवर तें ठेवण्याच्या अगोदर, ठेवणाऱ्या हाताची थोडी तरी ओळख थापीच्या रूपानें, त्यांनां द्यावी लागते. ती ही आज जाते. तेवढ्यानें जर निर्भयरामाची ओळख त्यांना पटली नाहीं तर जूं ठेवून झाल्यावर योग्य समयीं, जरूरच पडल्यास, निर्भयरामाचा, सांगाडा रेखाटणारी लेखणी सर्वांस परिचित असलेल्या आपल्या नांवानें पुढें येईलच. तूर्त वरच्या थापीच्या पाठपुराव्या करितां एवढेंच सांगण्यांत येत आहे कीं, ही लेखणी धरणारा निर्भयराम [गोपुत्राला "हराम" दिसला तरी] इतका मात्र हराम नव्हे कीं, आपल्या लेखणीच्या दुष्परिणामामुळें दुसराच इसम खेंचला जात असलेला दिसत असूनहि मुग्धपणा पत्करून कोंपऱ्यांत पडेल. एवढ्यानेंहि त्याची ओळख गोपुत्रांनां कदाचित् झाली नसण्याचा संभव आहे आणि म्हणूनच आणखी सांगण्यांत येतें कीं, निर्भयराम हा कांहीं तरी राम असलेला निर्भय पुरुष आहे. योग्य वाटतात तीं मतें, मग तीं आपलीं स्वतःचींच असोत, किंवा इतरांचीं असोत, तीं लोकांसमोर मांडण्यास किंवा त्यांच्या प्रसिद्धीकरणानें स्वतःवर येणारी जबाबदारी स्वीकारण्यास त्याला केव्हांच भीति शिवलेली नाहीं. गोपुत्रांच्या भावनामय थडकांनीं निर्भयरामाच्या विचारपद्धतीचा किल्ला नुसता विचलित देखील कसा झाला नाहीं हें जूं ठेवतांना दिसेलच. तूर्त हा सत्कार पुरे आहे. मात्र जूं ठेवण्याच्या अगोदर गोपुत्र आणखी चवताळलेले नसले पाहिजेत. न पेक्षां, त्यांनां वठणीवर आणण्याकरितां वेसण किंवा... दुसरे गोमांतकांत प्रचलित असलेले उपचार निर्भयरामाला निरुपायानें जुंवांच्या अगोदर हातीं घ्यावे लागतील. निर्भयराम

युनिव्हर्सल शाई

रायबंदर येथील लवंदे ब्रदर्स यानीं गोमांतकाच्या औद्योगिक उन्नतीस वाहिलेलें "उद्योग भुवन" सुरू करून आज चार पांच वर्षें झालीं. सदर कारखान्यांत, खादी, पंचे, थाणाक्लाथ वगैरे माल निघतो. आतां त्यांनीं यात्र धंद्यास जोडून युनिव्हर्सल शाई नावांची शाई तयार केली असून त्याच्या निळ्याकाळ्या, काळ्या, जांभळ्या व लाल पुड्या बांधून विक्रीसाठीं काढल्या आहेत. आमच्याकडे कांहीं नमुनेवार पुड्या अभिप्रायास आल्या आहेत. श्री. लवंदे ब्रदर्स यांची ही कल्पना उत्कृष्ट वठली असून त्यांची कृति फारच वाखाणण्यासारखी असल्यामुळें त्यांस गोमांतकाच्या औद्योगिक उन्नतीच्या चहात्यानीं आश्रय द्यावा अशी आह्मीं शिफारस करितों. श्री. लवंदे ब्रदर्स यांचा धंदा यशस्वी होवो.

—पो. पार्लमेंटांत तंबाकूच्या मक्त्याची भानगड हातघाईवर आली आहे.

—आगुस्त गोमीस या नांवाच्या एका पोर्तुगीज नाटक कंपनीच्या मालकानें मारीय आलव्हीस नावांच्या नटीचा तिच्या संपत्तीच्या लोभानें खून केला. खुनी इसम लिज्बोअच्या एका कैदखान्यांत कुजत पडला आहे.

—इंदूरच्या महाराजांनीं कवळें [गोवा] येथील श्री शांतादुर्गा देवीच्या सुवर्ण कळसाकरितां ४० हजार रु. दिले, असें राष्ट्रवीर पत्राला कळलें आहे.

इतस्ततः

ले०— विरोधी

मद्यपानाचें व्यसन हें किती घातक व निंद्य आहे हें भारताच्या वाचकांस नव्यानें सांगण्याची गरज नाहीं. भारतानें या व्यसनासंबंधीं धार्मिक दृष्ट्या, शारीरिक दृष्ट्या व सांपत्तिक दृष्ट्या अनेक वेळां आपले विचार सप्रमाणरीत्या जनतेपुढें व सरकारापुढें स्पष्टपणें मांडले आहेत. मडगांव येथें प्रसिद्ध होणाऱ्या 'हिंदु' पत्रांतहि मद्यपानाच्या दुष्परिणामासंबंधीं बरेच खेपा विचार प्रगट होत असून एकवेळ तर, 'फिरंगी राज्यांतील सुराप्रसार' या मथळ्याखालीं सात आठ अंकांतून एक लेखमालाच प्रसिद्ध झाली होती. फोंडा येथें निघत असलेल्या 'प्राची–प्रभा' पत्राचा एकहि अंक तर असा सांपडावयाचा नाहीं कीं ज्यांत मद्यपानावरील विचार सांगितले नाहींत. मद्यपानाचे दुष्परिणाम दाखवून देण्यांत वरील पत्रांनीं आजपर्यंत जी कामगिरी केली तीबद्दल मानव जातीच्या व विशेषतः हिंदुसमाजाच्या हितचिंतकांनीं सदैव कृतज्ञ असलें पाहिजे.

उपरिनिर्दिष्ट पत्रकारांनीं व इतर बऱ्याच गोमांतकीय वा परप्रांतीय वक्त्यांनीं आपापल्यापरी मद्यपानप्रतिबंधनार्थ प्रयत्न केले पण अद्याप त्याचे परिणाम मात्र दिसूं लागले नाहींत हें दुर्दैवानें कबूल करणें भाग आहे. मद्यप्यांची संख्या वाढती आहे. मद्यालयांची संख्या वाढती आहे, मद्योत्पादनार्थ निघणाऱ्या भट्ट्याची संख्या वाढती आहे, समाजांतील मद्यपानाचा गौरव व मद्यप्यांचा मान रेंसभर कमी न होतां उलट वाढताच आहे. गेल्या दहा–वीस वर्षांपूर्वी औषधासाठींच म्हणून कोणीतरी दारूला शिवत होते पण आतां सभ्यता राखण्यासाठीं, पाहुणचारासाठीं, सुधारणेचा जयजयकार करण्यासाठीं, खिस्ती समाजांत मानमान्यता मिळविण्यासाठीं, वरिष्ठ अधिकाऱ्यांची खुशामत करण्यासाठीं, हौसेसाठीं किंवा निवळ चैनीसाठीं मिळेल तो लाजभीड सोडून दारूचा अंगिकार करीत सुटत आहे. समाज व समाजाच्या गुरुस्थानीं असलेल्या धर्मसंस्था या बाबतींत अगदींच मौन स्वीकारून उदासीनतेनें पाहात आहेत. आणखी कांहीं काळ जर असाच क्रम चालू राहील तर आमच्या समाजाची स्थिति अत्यंत बिकट

गृहित धरूं. पण मग हें मित्रेपणानें पागोटें माझ्या डोकीवर ठेवणाऱ्या परिचितांच्या गुणज्ञतेबद्दल ...... छेः यादि बाबतींत कां ह्मारा करून घेऊन मला मौनच स्वीकारलें पाहिजे. आणि दुर्दैवी या अर्थानें वापरला म्हणावें तर, परिचिता सारखा प्रिय व गोड मित्र असतांनां, मी तरी मला दुर्दैवी समजण्यास तयार नाहीं. तर मग पागोट्याचें काय करावं ? केम ? कहोने परिचित भाई !

वर्तमानसार

—मडगांवच्या 'हिंदु' पत्राचा खटला येत्या २१ तारखेला सुनावणीस निघेल.

—हिंदु राष्ट्रीय पक्षाच्या ज्या मुलाखती भारतांत प्रसिद्ध होत आहेत, त्यामुळें सदरहू पक्षाविषयीं येथील तटस्थ लोकांत सहानुभूति उत्पन्न होऊं लागली असून, 'तटस्थ' लोकांची भीतीनें बोंबडी वळूं लागली आहे.

—'भारता'वरील खटला पोर्तुगाल येथील प्रीव्ही कौन्सिलांत सुनावणीस निघाल्याचें पत्र आह्मांस आलें आहे.

—पोलीस खात्याचे मुख्य कमांडर क्सा व्हेर लोपीस हे स्वस्थानी गमन करते झाल्यामुळें त्यांचे रिकाम्या झालेल्या जागीं सि. मार्कीस सिकैर यांची नेमणूक झाली आहे.

—अनेक मजेदार चाळ्यांनीं प्रसिद्धीस आलेले प्रो० दॅतींञ्जु यांस येथील हवामान नसल्याचा जुंत द साउदीचा अभिप्राय पडल्यामुळें पोर्तुगालास जावें लागलें.

—येथील दिरेक्तोर द स ऑब्रस पुब्लिकस जुजार्त मेंदोस हेहि रजेवर पोर्तुगालला रवाना झाले.

—पुणें येथें येत्या २९–३० तारखांस राव ब. आपटे वकील यांच्या अध्यक्षतेखालीं महाराष्ट्रीय चांभार ढोर परिषद भरणार आहे. अस्पृश्यतानिवारण, शिक्षण, धंदा या तीनच प्रश्नांविषयींचे ठराव सभेपुढें येणार

होऊन दुःसाध्यहि होईल. समाजनेत्यांनीं वेळींच जागे होऊन योग्य उपाय योजले नाहींत तर समाजनाश हा ठेविलेलाच आहे असें समजण्यास हरकत नाहीं.

मद्यपानाचें व्यसन धर्मबाह्य आहे याची जाणीव वरचेवर समाजांत करून देण्याची जोखीम धर्मासाठीं स्थापन झालेल्या व धर्मासाठीं जीवंत राहण्यास योग्य अशा देवस्थानांवर आहे ही गोष्ट, आजपर्यंत आमच्या देवस्थान कमिट्यांस ठाऊक आहे कीं नाहीं याबद्दल संशयच आहे. धर्मरक्षणासाठीं, धर्मप्रसारासाठीं आणि धर्मकार्यासाठीच देवस्थानांचा जन्म आहे याची ओळख आधीं देवस्थान कमिट्यांस होणें इष्ट आहे. भोजन संतर्पणें, वेश्यांची नाचगाणीं, नाटकें इत्यादि पूर्वापार पद्धतीस अनुसरून, असलेल्या प्रकारांस अग्रस्थान देऊन यथातथा देवस्थानचा कारभार चालविला कीं देवस्थानची उर्जा संपली असा आपला प्रमाणिक समज करून असणाऱ्या देवस्थान कमिट्या आहेत त्यानीं धर्मप्रसारासाठीं व अज्ञ जनांत खऱ्या धर्माचें ज्ञान करून देण्यासाठीं देवस्थानचा व देवस्थानच्या संपत्तीचा उपयोग केला पाहिजे. आणि त्यापूर्वीं देवस्थानच्या आवारांत, देवस्थानसंमतीनें होत असलेले पशुवध, जुगार, वेश्यांचा व्यभिचार इत्यादि लहानमोठे मानवधर्मास बाधक होणारे अनाचार थांबविले पाहिजेत.

आहेत. प्रेक्षक प्रतिनिधींनां तिकीट नसून पास आहे व जेवण्याबद्दलहि फी नाहीं.

—दक्षिणी संस्थान प्रजापरिषदेचें ६ वें अधिवेशन पुणें येथें सार्वजनिक सभेच्या दिवाणखान्यांत ता. २२ व ता. २३ माहे मे सन १९२६ शनिवार व रविवार रोजीं भरविण्याचें ठरलें आहे. परिषदेस हजर राहूं इच्छिणाऱ्यांनीं दक्षिणी संस्थान हितवर्धक सभेचे सेक्रेटरी किबेवाडी, बुधवार पेठ, पुणें यांच्याकडून पास मागवावेत.

—छत्रपति पत्रसंग्रह पुस्तकाबद्दल श्री. जवळकर व लाड यांजवरील खटल्यांत प्रत्येकीं ५०० रु. दंड, व दंड न दिल्यास ४ महिन्यांची शिक्षा असा निकाल झाला.

—वेलींग येथील श्री सरस्वती विद्यालयाची वार्षिक परीक्षा श्री. नीलकंठ वि. दळवी नवीन मराठी शाळेचे मालक यांकडून ता. १० व ११ मे रोजीं घेण्यांत आली. परीक्षेस बसलेल्या ४७ मुलांपैकीं ४३ पास झालीं. या शाळेंतील मुलांस मोफत शिक्षण मिळत असून, प्रसिद्ध विद्वानांचे शेरे व नियतकालिकांचे अभिप्राय मिळाले आहेत. ही संस्था आज ९ वर्षें सतत उत्तम प्रकारें चालत आली असून, स्थानिक – रहिवासी या शाळेचे शिक्षकांचें काम दैवज्ञ रा. पांडुरंग विष्णु मडकईकर हे करीत असतात, असें एक प्रेक्षक कळवितात.

नवी फार्मासि उघडली

माडगा–कुडतरी येथील सुप्रसिद्ध

दोतोर ज्यासींत द सिल्व

यानीं नवीन बाजारांत वाणावलीच्या रस्त्यावर दरवाड्याकडील घरांत नवीन फार्मास उघडली असून दररोज सकाळीं ९ ते १२ पर्यंत तिकडे रोगी तपासण्याची व औषध देण्याची व्यवस्था केली आहे.

गरजूंनीं फायदा घ्यावा.

5

Anuncio

O Bharat ano II numero 8
20 de Maio de 1926

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

BALONATI SAMAJ, DE QUEPEM

E' convidada a Assemblea Geral do sobredito Samaj para o dia 26 do corrente na Sala doSamaj pelas 18h ,para os fins do art°. 45 dos seus estatutos aprovados pela Portaria do Governo deste Estado, publicada no *Boletim Oficial*, n.° 39 de 14 do Corrente.

Quepem, 18 de Maio de 1926

O Secretario

Sripada N. Sinai Bendó

Visto—O Presidente

Crisna X. Follo Dessai 6

TEMPLO DE XRI DEUS MAHADEU DE CACORA'

E' convocada a mazania deste templo, para uma sessão que terá lugar no dia 31 de maio corrente ás 10 horas no local de suas sessões, para eleger os membros da mesa administrativa e seus suplentes para o bienio vindouro

Cacorá, 12 de maio de 1926

O escrivão da meza

Sadassiva Xembú Sinay

7 O presidente

भिकु लक्षुमण प्रभु

मडगांव येथील

सारस्वत ब्राह्मण समाज

या संस्थेच्या

इमारत–फंडाप्रीत्यर्थ

कांहीं होतकरू तरुणांकडून 'हार्मोनिया' थिएटरांत ता. २८ शुक्रवार व ता. २९ शनिवार, मे, रोजीं रात्रौ १० वाजतां

श्री. वि. ह. औंधकरकृत.

बेबंदशाही

नाटकाचे दोन प्रयोग करण्यांत येणार आहेत.

तरी सर्व लोकांनीं या प्रयोगांस हजर राहून संस्थेच्या कार्यास हातभार लावावा, अशी सविनय विनंति आहे.

8 विशेष माहिती हस्तपत्रकांत वाचावयास मिळेल.

व्यवस्थापक—

ANO XI N° 8

PARTE PORTUGUESA

ASSIGNATURA— Rupia e meia

O BHARAT

QUINTA-FEIRA, 20 DE MAIO DE 1926

DIRECTOR E EDITOR
G. P. HEGDO DESSAI
QUEPEM—GOA

O NOSSO INQUERITO

GOA FICANDO NA INDIA NAO PODERIA DE FORMA ALGUMA DEIXAR DE ADERIR AO MOVIMENTO DA INDEPENDENCIA, AFIRMA-NOS O SR. FERREIRA DE CASTRO

O jovem e audacioso autor da *Carne Faminta*, o prosador admiravel do *Mas...* e da *Morte Redimida* que é Ferreira de Castro diz-nos:

Encaro com simpatia e com entusiasmo o movimento Nacional da India. Parecerá um paradoxo sendo eu um universalista defender o nacionalismo.

Mas...?

Mas é que esse movimento nacionalista de um povo que tem a sua civilisação e que de há muito está explorado e escravisado por outras nações é o primeiro passo para a sua liberdade e o ponto de partida para o internacionalismo que eu sonho, um internacionalismo sem dominados nem dominadores, sem amos nem sem escravos.

Gôa deve participar do movimento da independencia?

Absolutamente. Ja uma ocasião me acusaram de traidor a Patria simplesmente porque escrevi alguns artigos preconisando a emancipação das nossas colonias.

Defendo a sua emancipação mas isso não sinifica que defendo que elas passem para as mãos doutros.

E com calor termina, dizendo:

— Gôa ficando na India não poderia de forma alguma deixar de aderir a este movimento em que se pretende reconquistar a liberdade.

FALA O SR. CAMPOS SILVA

Campos Silva, espirito finissimo, antigo director da revista *Musica* e que em breve vai dirigir a *Ibéria*, revista á qual está destinado um largo e brilhante sucesso, responde-nos:

Aceito e compreendo os movimentos nacionalisadores de todos os povos que se encontram dominados pelos chamados paises civilisados.

Porem esse nacionalismo só deve ser tentado desde que os dominios ou possessões se sintam com a capacidade intelectual e administrativa de se governarem, impondo se á administração

Do contrario ...?

Do contrario surgiria o cáos a desorganisação de todas as leis sociais. De todas as raças que de há muito se impõe como previligiada — é a Raça Hindú.

A sua historia, principalmente no capitulo de religião, a sua literatura, envolvendo o romance, a poesia e todas as questões que interessam á orgulhosa Raça Hindú; a adaptabilidade que o hindú tem de se tornar o homem de acção — na industria na sciência, e nas artes servindo-se da sua inteligencia e sagacidade intuitivas — tudo se congrega para que o nacionalismo hindú seja simpatico.

O homem consciente da sua inteligencia e saber sente-se credor da independencia que a sua vontade lhe traz. Assim devia ser com os povos que contam com valores positivos.

De maneira que... ?

A raça hindú que consegue marcar o seu valor em todos os grandes centros da cultura — é logico e humano que pretenda aplicar esses valores na futura India Independente

Deve a India Portuguesa acompanhar o movimento nacionalista?

Para um portuguez é melindroso responder a esta pergunta. O excesso do patriotismo da raça portuguesa, vivendo continuamente com o Passado das descobertas — tem dado como resultado o nosso decadentismo. Compreendo que a verdadeira civilisação é aquela que forma novos estados, cultos e responsaveis. Não o compreendem assim os paizes detentores de colonias, possessões ou dominios — que mantem essas raças com uma preocupação maxima...

Esta preocupação é...?

A de demonstrar a sua força, promovendo a grande e eterna rivalidade dos povos. Quando essa civilisação foi imortalisada com feitos heroicos, como a nossa, há sò um caminho: continuar, servida pelo espirito que os seus pioneiros lhe prestaram, como luz que ilumina as paragens que depois de grandes longadas fiseram por toda a parte atè então desconhecida.

Uma dessas paragens foi a India e da nossa grande descoberta só nos resta uma piquenissima parcela a atestar a epopeia lusiada.

Sobre se a India Portuguesa deve acompanhar o movimento nacionalista não haveria que responder desde que se pense que uma vez independente a India Ingleza, a nosa não poderia isolar-se. Mas como ela marca a epopêa lusiada está da parte do hindú de Gôa conservar então toda a carateristica portuguesa, de forma a manter um padrão eterno que seja a folha d'ouro da Historia de Portugal que lhe diz respeito.

FALA O SR. SANTOS ARRANHA

Santos Arranha, jornalista de uma sólida cultura, director da revista *Renovação* e da *Batalha*, orgão da Confederação Geral do Trabalho, diz-nos imediatamente:

Com simpatia. Internacionalistas como somos vemos nesses movimentos o enfraquecimento dos imperialismos, o que mais nos aproxima do ponto que alvejamos. Pena é que esses povos se escapem do jugo extranho para cairem sob o de uma *élite* saida do seu proprio seio.

Gôa deve participar desse movimento?

Perfeitamente. Não há o direito de continuarmos parasitando dos povos coloniais. Quere a India tornar-se independente? Pois que crie por sua vez a metropole condiçoes de vida propria e garanta a si mesma a independencia.

Mas esclareçamos: independencia não quere dizer isolamento. Nós, internacionalistas, entendemos que nenhum povo se basta a si proprio e que a dependencia reciproca deve ser norteada pelo respeito e amisade tambem reciprocas.

Lisbôa, 12 de Abril de 1926

Druston Rodrigues

O QUE HAVERA'?

Para muita gente tem sido um misterio o facto de alguns administradores dos concelhos continuarem no exercicio das suas funcçoes, sem embargo de terem ja' completado mais de sete anos.

¿Por ventura todos esses administradores se terao revelado exemplares funcionarios no desempenho dos seus cargos adquirindo, como tinham adquirido na governaçao transacta, ju's. a'confiança tanto do Governo como do Povo dos respectivos concelhos? Sera' que o Governo nao encontre na colonia pessoas que reunindo em si as qualidades necessarias para o bom desempenho daqueles importantes cargos, sejam, ao mesmo tempo, merecedores da sua confuança?

Estas e outras perguntas sao formuladas a cada passo pelas pessoas que se interessam pelas questoes do bem publico.

De facto isto faz recordar os tempos de Idalcao.

Por isso chamamos, em nome de Moralidade e Justiça. a atençao do sr. Mariano Martins para o assunto, tanto mais que nos consta que ha administrador contra quem foi instaurado no juizo de Direito da Comarca das Ilhas, processo crime que foi arquivado devido ao beneficio da amnestia ao tempo decretada alem da varias queixas e reclamaçoes.

O mesmo

ANO 11°. N°. 9
QUINTA-FEIRA 27 DE MAIO DE 1926

ASSINATURA
Por cad[illegible] tres rupias

[illegible]S
Por cada [illegible] repetida 1 tanga
N[illegible] uma tanga

[illegible]R E EDITOR
[illegible] Hegdo Dessai
[illegible]QUEPEM—GOA

Biblioteca Nacional S. R. Pangim

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक ९
गुरुवार ता. २७ मे सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
केंपें—गोवा

शेतकरी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालेली

ॲग्रिहार्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ताः— "जयशाली" मुंबई
स्टाल १५० ते १५२ क्रार्फर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तावडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फायदा घ्यावा. 1

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलेलें आहे.

भारतीय संस्कृतीचें श्रेष्ठत्व दाखविणारें शास्त्रीय आणि तात्विक विषयाचें

आर्यविज्ञान
(मासिक)

वा. व. ट. हं. अवघी २ रु.! प्रौढ जाहिरातींस सवलत!

हें मासिक सांगें येथें निघूं लागलें. प्रथमांकांतच, प्रिं. गो. स. आपटे एम्. ए. बी. एस्. सी. उज्जैन, वेदांत विशारद शिवसुब्रण्यशास्त्री, मीमांसा विद्यालयाध्यापक पुणें, इत्यादि भारतीय व पाश्चिमात्य विज्ञान विशारदांचें उच्च लेख, संस्कृत निबंध, कविता, संपादकीय लेख ग्रंथ निरीक्षण, विज्ञान विचार वगैरे महत्वाचे विषय, हिंदु संस्कृतीचें वैशिष्ट्य दर्शविणारे असे येऊं लागले. ग्राहकांनीं तावडतोब आगाऊ वर्गणी भरून मागणी करावी. 12
पत्ताः— व्यवस्थापक— "आर्यविज्ञान" मु. पो. सांगें—गोवा.
3

हिंदुस्थानको—ऑपरेटीव्ह इन्शुअरन्स सोसायटी लिमिटेड [कलकत्ता]

बॉम्बे ब्रँच व सर्व ठिकाणीं शाखा व एजन्सी.

इतर कंपन्यांहून या कंपनीचा बोनस [नफा]जास्ती असून हप्त्याची रक्कम बरीच कमी आहे बाकीच्या कंपन्यांसारखी हिच्या फंडास मुळींच नुकसानी लागलेली नसून कोणत्याच नव्या व जुन्या कंपनीस हार जाणार नाहीं असा या कंपनीचा फंड आहे. फंड इतक सुरक्षित ठेवला आहे कीं, कोणत्याच कंपनींत इतक्या थोडया वर्षांत असा ठेवणें शक्य नाहीं. खात्री घेण्यास १९२३-१९२४ चें सरकारी बुक [रिपोर्ट] वाचून पहावा.

विशेष माहिती खालील पत्त्यावर
आर. एस्. एण्ड कंपनी
एजंट पाहिजेत — गोवा जनरल एजंट — भरपूर कमिशन
4 मडगांव व पणजी

कायतानु फाल्गु द सौज, व्यापारी,
2
म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानीं, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० — तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटचा मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वीं आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस बाल्फांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

पोर्तुगेज शिक्षक

या पुस्तकाच्या मदतीनें मराठी जाणणाऱ्या इसमाला पोर्तुगेज भाषेशीं परिचय करून घेतां येतो. प्राथमिक पोर्तुगेज शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना तर हें पुस्तक फारच उपयुक्त आहे. किंमत अवघी ६ आणे

पोर्तुगेज, कोंकणी व मराठी
शब्दसंग्रह

या पुस्तकांत दोन हजारवर पोर्तुगेज शब्दांचे कोंकणी व मराठींतून पर्याय शब्द दिले आहेत. किंमत फक्त ३॥ आणे.
पुस्तकें सर्व बुकसेलर्सकडे मिळतील. अथवा खालील पत्त्यावर लिहा
म्यानेजर सदानन्द मुद्रणालय, रायबंदर—गोवा
5

desprestigiosas á nossa dignidade, feitas por esses nossos eternos *bemfeitores* e colecionadas por mim e por outros nossos conterraneos que atentamente seguem tudo quanto se refere ao nosso maravilhoso e heroico paiz natal—India—, tambem enviar-lhe-hei revistas, jornais e livros estrangeiros, sobretudo francezes e alemães onde a inteligencia e perspicacia do nosso povo e da nossa raça são apreciadas com respeito e adoração.

Não ignoramos a celeuma que levantaram á nossa idêa da fundação do *Partido Nacional Indiano*; a esses pioneiros e defensores da bandeira portuguesa no Oriente não respondemos porque nenhum deles veiu-nos ao encontro com razões de ordem moral nem da ordem historica, porque falarei eu da historia enquanto os proprios defendidos [portugueses] entendem o contrario dos seus defensores—que nós somos diferentes dos outros seus colonos, a nossa historia e a civilisação tinham o auge de fulgor no século em que chegaram os seus antepassados á procura da riqueza e da fortuna.

Sr. Director, em que Biblia e em que epopeia Ocidental, esses pioneiros irão buscar os argumentos para rebater a colossal admiração e consideração que tem por nós o mundo civilisado?

Em que historia irão buscar a lógica de ferro para dezfazer os carinhos e atenções com que nos olham as gerações de hoje, da França, da Alemanha e da propria Inglaterra que, recohecendo-nos valor, domina por simples ambição? Pois, sr. Director, não são esses pioneiros que deterão a marcha vertiginosa que o actual movimento nacionalista da India está tomando; não serão esses pasquins bajuladores que poderão entravar o mundo civilisado que com atenção e admiração, olha o ideal nacionalista que ferve nas almas dos 300 milhões dos habitantes de Hindostão.

Porque é que esses sectarios da politica e da civilisação de Vasco de Gama de Afonso de Albuquerque, de D. Francisco de Almeida, não vão folhear as paginas da historia imparcial de Oliveira Martins, as obras do eminente escritor realista Eça de Queiroz? Aliás são tão bons portugueses como os idolos que esses professos adoram e nós, eu, Director de *O Bharat* e o do *Heraldo* não o somos, segundo se depreende das seguintes palavras publicadas no jornal *O Tempo* na ocasião da viagem aerea sobre o Atlantico, referindo-se a um nosso conterraneo muito ilustre e da alta cotação no meio português.

"Não é tam bom português como os que combateram em Ceuta e Diu".

Eis a local do *D. de Noticias*:

—O Deputado por Moçambique sr. Delfim da Costa, recebeu hontem de Lourenço Marques, o seguinte telegrama:—"Instituto Goano, Associação politica indo portuguesa, protesta respeitosa mas energicamente, contra a odiosa e ilegal exclusão dos coloniais nos concursos para cargos publicos na provincia de Moçambique, especializando os realisados agora para os serviços de fazenda, com o fundamento da falta de apresentação do documento referente á prestação do serviço militar de que ös coloniais estão isentos, motivo por que o governo da provincia por portaria n.° 779 de 23 de agosto de 1924, os obrigou ao pagamento da taxa militar. Protesta igualmente contra a atitude do alto comissario, que requisitou ao ministerio das Colonias, medicos para o quadro de saude que não sejam indianos. Esta comissão apela para os sentimentos de justiça de V. Excia. solicitando providencias imediatas, a fim de evitar distincções odiosas e vexatorias, contrarias à Constituição da Republica Portuguesa.

Igual telegrama foi enviado ao sr ministro das Colonias e ao deputado sr. dr. Alvaro de Castro."

Agradecendo a publicação desta, envio as minhas felicitações pelo iedeal que nobremente vem defendendo.

Benedito Fulgencio Brito

ECOS E CRITICA

BEM COM DEUS E BEM...

A *Provincia* está com o pais quando protesta contra a elevação do preço do papel selado.

A *Provincia* está com os reformados quando protesta contra o diploma que lhes fixa as pensões de reforma, baixando estas a um limite razoavel.

E nós protestamos contra esta politica da *Provincia* que de um lado quere que se pague mais e de outro quere que se receba menos, embora reconheçamos que o criterio do semanario *europeu* seja excelente para quem queira viver bem com Deus e bem com o Diabo.

OIÇAM ESTA ...

Oiçam esta. Ha anos, 10 ou mais, conhecemos um padre numa aldeia de Bardez que por sinal não é dos vivos agora. Este reverendo ocupava-se todos os dias em preparar, decorar e recitar sermões, que nunca tinha ocasião de dizer em publico, porque ninguem se lembrava de lhe confiar o honroso encargo de um panegerico em dia de festa ou de um sermão de passo durante a Quaresma. Uma vez, porêm, aconteceu o nosso heroi ser escolhido para mordomo de uma festa da aldeia.

Aí estava a ocasião azada. Não pensou mais. Subiu ao pulpito e pregou o sermão da festa de que era o mordomo.

A que vem isto? —dirão. E' o que nos ocorreu, não sabemos porque, quando lêmos o elogio que o sr. coronel Craveiro Lopes fez dos serviços a seu cargo.

CONVINHA ...

Breve deve ser resolvido o requerimento que subiu ao governo pedindo que seja restabecida a balança nas transacções de peixe.

Aqui nesta terra duas vezes santa, de S. Tukarama e S. Francisco Xavier, não faltam, até abundam, segundo se diz á bôca piquena, homens capazes de aproveitar de situações em que os interesses de uma certa classe estão em jogo, para *pescar nas aguas turvas*, com a diferença de que o outro pescava *trutas* e os nossos pescam *rupias*.

Convinha, pois, que o sr. Mariano Martins convidasse uma deputação de pescadores, um ou dois de cada concelho, e lhes dissesse que as autoridades aqui fazem o que é direito e de lei e de equidade. E que eles, como todos os humildes desta terra, devem precaver-se sempre dos *pescadores das aguas turvas*. Nem calcula s. excia. o efeito que isto faria!

PESSIMO REFLEXO ...

Depois que deixou esta terra o dr. Mota Carneiro, os altos funcionarios, especialmente os europeus, adoptaram uma excelente e louvavel norma de anunciar, á saida, o nome do procurador que aqui deixavam constituido, com o encargo de saldar todas as contas que por ventura ficassem sem ser pagas.

Desde certa data nota-se com espanto que já ninguem se importa de seguir aquela bela praxe.

E' um descuido para nós lamentavel. O bom nome da administração, pondo de parte a honra de quem vai, exige que nem por esquecimento uma conta, insignificante embora, fique em aberto, dando lugar a comentos que sempre teem pessimo reflexo.

PALAVRAS QUE FICAM

"As colonias teem uma tendencia natural para a emancipação Não se deve contrariala e estreitar cada vez mais os laços, que as prendem á Metropole, para que, quando a separação se dê, perdure o afecto entre elas e a Metropole".

Estas palavras foram proferidas pelo grande portugues sr. Major Leite de Magalhães na sua notavel conferencia feita na Sociedade de Geografia em Lisbôa, estando presente, entre muitos homens de destaque na vida da Metropole Portuguesa, o proprio Presidente da Republica, sr. dr. Bernardino Machado.

DE REMISSA

Está em nosso poder uma carta do sr. D. C. Timló de Assolná, o qual analisa no seu escrito aquela parte do discurso do sr. dr. Froilano de Melo, proferido no *Sarasvat B. Samaj*, de Margão, em que o ilustre deputado se confessa incompativel para tratar, no Parlamento, da concessão do direito de voto á lingua marata e outras indigenas.

Prometeramos, igualmente, estudar neste número a sem—razão da celeuma levantada em volta duma moção aprovada em Bombaim a proposito do marata em Gôa.

Mas, como tudo isso absorverá um bom espaço do nosso jornal, em prejuiso da prioridade doutros assuntos que de há muito jazem na nossa mesa de trabalho, fomos, naturalmente, forçados a reservar para ocasião oportuna, mas possivelmente proxima, a discussão sobre a concessão do voto á lingua marata – assunto que é, de mais a mais, de interesse permanente, nada podendo sofrer com a demora.

POR MAU CAMINHO

Vem no *O Heraldo* de 23 do corrente mais uma carta, retirando a sua assinatura da moção votada em Lisboa, reconhecendo a necessidade da formação do Partido Nacionalista Indiano.

A carta é firmada pelo sr. Armino Noronha que lança por via dela "um veemente protesto contra o abuso de assinatura imperdoavel de que foi victima."

O qualificativo *veemente* não está certo. *Veementississimo* é que devia ser o protesto porque levou mezes para se carregar de *veemencia*.

O sr. Noronha faz na carta muitas afirmações fóra do proposito—Nao nos diz, porem, o essencial. Não nos diz, para que fim havia sido pedida e com que intuito ele, sr. Noronha, déra a sua assinatura que foi objecto do tal *abuso* que *victimou* o sr. Noronha. Valia a pena saber isto antes de mais, e sobretudo, porque do contrario o *corpo de delicto* lá fica de pé porque fica de pé a asssinatura e ainda não está justificada a intenção que presidiu ao dar a assinatura.

Mas para que argumentar, para que desertar!!! Nós conhecemos o sr. Noronha. E só temos pena da carta em questão, torcida como um chavelho, carta que só deve ter humilhado o rapaz perante a sua propria consciencia.

Pois não seria preferivel o silencio? Não seria milhor o rapaz vir confessar resignado, contrito, o *erro* que cometeu?

Não ha duvida que a carta arrastou o sr. Noronha por mau caminho.

पणानें वागूं नये, वागल्यास शिक्षेस पात्र व्हावें लागेल, अशा अर्थाचें अत्यंत आवश्यक असें एक सर्क्युलर काढलें होतें. तसलेंच एखादें सर्क्युलर ना० मारियानु मारतीस यांनीं काढावें असा आपण प्रयत्न केल्यास लोकांवर फार उपकार होतील.

Inspecção de Comunidade व Inspecção de Policia Secreta हीं दोन नवीं खातीं स्थापन करावीं. कोमुनिदादी ह्या येथील फार व्यापक महत्वाच्या संस्था असून त्यांचा व्यवहार सुरळीत चालण्यास व सदर संस्थांच्या हिशेबांत गोंधळ माजूं नये अशी इच्छा असल्यास, त्यावर एका स्वतंत्र खात्याचा सर्वस्वी ताबा चालला पाहिजे, व ह्या खात्याचा अधिकारी न्यायखात्यांत काम केलेला युरोपियन गृहस्थ असावा.

दुसरें सर्वांत महत्वाचें खातें – गुप्तहेर खातें होय ! ह्या खात्याची स्थापना होण्यावर आमच्या अल्प समजुतीप्रमाणें – रिपब्लिक राज्याची प्रगति – सुधारणा व सुव्यवस्था अवलंबून आहे. सदर खात्याची स्थापना झाल्याशिवाय गोव्याची प्रगति केव्हांच होणें शक्य नाहीं. आणि येथील पोर्तुगीज सत्तेस ह्मणण्यासारखें जर प्रागतिकपणांत व इतर बहुतेक बाबतींत यश आलें नसेल – तर तें वर उल्लेखित खात्याची स्थापना झाली नस ल्यामुळें होय ! अडीच हजार वर्षांपूर्वी हिंदुस्थानांतील राजसत्तेंत – गुप्त हेरखातें प्रमुख अंग असल्याचे कौटिलीय अर्थशास्त्रावरून दिसून ये॑. त्या वेळीं चंद्रगुप्ताच्या कारकिर्दींत साधूंच्या हालचालीवरहि ह्या खात्याची सक्त देखरेख होती. इंग्लंडांतील स्काटलंडयार्क प्रसिद्धच आहे. ब्रि. इंडियांत ह्या खात्याची उपयुक्तता सर्वश्रुत असून त्याचा विशेष उल्लेख करण्याची जरूरी नाहीं. जर्मन सरकार ह्या खात्याप्रीत्यर्थ वार्षिक लक्षावधी रुपये खर्च करतें व जगांतील व्यापारी माहिती गोळा करित असतें. येथें सदर खात्याचा उपयोग राजकीय बाबीपेक्षां आर्थीक बाबींत ज्यास्त आहे. उदाहरणार्थ, गुप्तहेरखातें अस्तित्वांत असतें तर सांगें व केपेंच्या सरकारी तिजोरींत हजारों रुपयांची तूट येऊन सरकारास केव्हांहि नुकसान सोसावें लागलें नसतें. कारण, वर उल्लेखित रेसिबदोरांच्या खाजगी खर्चावर जर टेहळणी असती व ती माहिती ह्या खात्यामार्फत सरकारास आगाऊ कळती, तर ह्या अवाढव्य खर्चाचें मूळ शोधण्यास सरकार विलंब लावणार नव्हतें. गुप्तहेरखात्याचा चीफ उच्च दर्जाचा युरोपियन गृहस्थ असणें योग्य आहे. (आरमारी खात्यांतील असल्यास फार उत्तम). इतर अधिकारी हिंदी असावेत.

खिल्हील मिलिटरी अधिकारी कामगारांस पेन्शन पगाराचें निम्में असावें. ज्यास्त असूं नये.

सरकारी अधिकाऱ्यांनीं खाजगी पाहुणचार व भेटी स्वीकारूं नयेत.

ना. गव्हर्नर साहेबानीं माजी बंगालचे गव्हर्नर लार्ड कार्मायकल प्रमाणें गुप्त वेषानें निरीक्षण करावें. यामुळें त्यांस प्रजेची स्थिती स्वतःच्या डोळयानीं पहावयास मिळेल.

म्युनिसिपालट्यानीं कलकत्ता कॉर्पोरेशन प्रमाणें –डेअऱ्या उभारून–निर्भेळ दुधाचा पुरवठा करावा. कारण, निर्भेळ दुधावर लोकांचें विशेषतः लहान मुलांचें आरोग्य अवलंबून असतें. प्रत्येक म्युनिसिपालटीनें कोओपेरेटिव्ह पद्धतीनें भांडवल जमवून किंवा कायद्याप्रमाणें एक लॉटरी उघडून, सर्व महत्वाच्या जिन्नसविक्रीचा कोओपेरेटिव्ह स्टोअर्स उघडावा. प्रत्येक मुनिसिपालटीनें भरपूर पगारावर एक मुनिसिपाल इन्स्पेक्टर नेमावा. त्यानें मुनिसिपालटीच्या अधिकारक्षेत्रांतील दूध, वजनें, मापें, खाण्याचे पदार्थ वगैरेंवर सक्त तपासणी ठेवावी.

ज्युंत लोकालें हीं प्रातिनिधीक सत्तेचा पाया आहेत व ह्या संस्थांतूनच स्वराज्याचे अधिकार चालविण्यास पात्र असा अनुभवशीर स्वार्थत्यागी अधिकारी वर्ग निर्माण होत असतो. परंतु येथें उलट स्थिति होऊन 'आधीं कळस मग पाया' अशी स्थिति झाली आहे. येथील ज्युंत लोकालें खऱ्या खुऱ्या प्रातिनिधीक ग्रामसंस्था व्हाव्या असें आपणांस वाटत असेल तर त्यांस ब्रिटिश इंडियांतील विशेषतः म्हैसूर संस्थानांतील– पंचायतीचे अधिकार असले पाहिजेत. गांवचा न्याय, सरकारी वसूल हीं सर्व पंचायतीमार्फत झालीं पाहिजेत. ज्युंत लोकालानें निर्भेळ दुधाचा प्रश्न सोडवण्याकरितां एक लहानशी डेअरी व कोओपेरेटिव्ह पद्धतीवर भांडवल जमवून एक दुकान चालविलें पाहिजे. या दुकानावर थोड्या नफ्यावर लोकांस माल मिळाला पाहिजे. उदाहरणार्थः शहरांत साखरेचा दर दोन आणे असला, तर खेड्यांत बारा बारा किंवा तेरा पैसे दरानें रत्तल साखर मिळते. ती निदान दहा पैसे दरानें तरी मिळाली पाहिजे. व ही गोष्ट ज्युंत लोकालासारख्य प्रातिनिधीक संस्थेनें सामुदायिक हिताकरितां सामुदायिक भांडवलावर चालविलेल्या दुकानांतच शक्य आहे. इंग्लंडहि कोओपेरेटिव्ह स्टोअर्स व जर्मनी ही कोओपेरेटिव्ह ब्यांका ह्यांची जननी आहे ह्मणतात. व त्या राष्ट्रांच्या औद्योगिक उन्नतीचें बरेंचसें श्रेय वरील नमुनेदार संस्थांस आहे हें लक्षांत ठेविलें पाहिजे.

इ्युंत लोकालांच्या अधिकार क्षेत्रांतील मुनिसिपालट्यांकडे जमा होणाऱ्या करांचा एक तृतियांश मुनिसिपालट्यांस व दोन तृतियांश इ्युंत लोकालांस मिळावा. या पैशांतून रस्ते–नवीन लोकोपयोगी बांधकामें सार्वजनिक प्रकाश – वगैरेची चोख सोय करावी. ब्यांक नासियोनाल उल्त्रामारीन ही ब्यांक लोकांच्या गरजांस पुरत नसल्यावरून–लोकांच्या व देशाच्या आर्थिक प्रगतीकरतां येथें एक ब्यांक सरकारी प्रोत्साहनानें स्थापन व्हावी. किंवा ब्रिटिश इंडियांतील एखादी ब्यांक येथें आपली शाखा उघडीत असल्यास त्यास सरकारानें विशेष सवलती द्याव्या

कोणतीहि भाषा लिहितां वाचतां येणाऱ्या इसमास मतदारीचा अधिकार असावा. व दोनशेंवर मतदार असलेल्या गावांस किंवा गावांच्या गटास assemblea eleitoral मिळावी.

पाद्रोआदला मिळणारा सरकारी तनखा बंद व्हावा. रिपब्लिक व चर्च यांची फारकत झाली पाहिजे. पाद्रोआदला मदत करणें जर न्याय्य ठरतें तर, हिंदु व महंमदी धर्मांस मदत करणें रिपब्लिकच्या समतेच्या तत्वाप्रमाणें कायदेशीर ठरतें.

नॉव्हस कोंकिस्तांत फिरत्या प्राथमिक शिक्षणाच्या शाळा सरकारानें उघडाव्या. मुनिसिपालट्या व इ्युंत लोकालें यांनीं फिरतीं मोफत वाचनालयें स्थापावीं. खाजगी मराठी शाळांस सरकारानें मदत करावी.

Dr. Bragança Pereira, यांनीं केलेला Lei dos usos e costumes dos Hindos de Goa हा कायदा हिंदु समाजाच्या हिताकरितां अमलांत यावा.

बडोदें येथील कलाभूवनप्रमाणें – पणजी येथें Escola superior de industrias artes e oficios या नांवाचें एक औद्योगिक विद्यालय काढावें.

मडगांव व ह्मापशें येथें सदर शाळेच्या दोन शाखा काढाव्या.

प्राथमिक शिक्षणाची शाळा इ्युंत लोकाल असलेल्या प्रत्येक गांवीं तिसऱ्या क्लासाचीं पोष्ट आफिसें तावडतोब उघडण्यांत यावीं. येथील टपालखात्यांची या बाबतींतील अव्यवस्था अगदीं नमुनेदार असुन हजारों लोकवस्तीच्या गांवांत टपालवाला दोन दोन दिवस पोंचत नसल्याचें पाहून फिरंगाईंत नसून मोगलाईंत आहों कीं काय असा भ्रम उत्पन्न होतो. गांवच्या पोष्टाची व्यवस्था कायद्यानें, प्राथमिक शिक्षकाकडे. [Professor da escola prima'ria] संपवावी. या बाबतींत प्राथमिक शिक्षकास वेळेची अडचण येणार नाहीं.

एखादी आगबोट कंपनी – मोरजी येथें धक्का बांधण्याचें कबूल करीत असेल तर, कांहीं वर्षेंपर्यंत सदर कंपनीस तेथें बोटी लावण्याची मोनोपोली द्यावी.

चार्देस प्रांतापर्यंत रेल्वेची वाढ होण्याबद्दल प्रयत्न करावा.

वाफोरांवर उतारू घेण्याची मर्यादा ठेवावी. मर्यादेबाहेर एकाहि इसमास वाफोरांत प्रवेश मिळूं नये.

स्त्रियांच्या शिक्षणाकरितां स्वतंत्र शाळा काढाव्या. शिक्षणक्रमांत गृहशिक्षण विषयक धड्यांस प्राधान्य असावें. या शाळा जर्मनींतील गृहशिक्षण देणाऱ्या शाळेच्या नमुन्याप्रमाणें स्थापाव्या.

लिसेवांतील परीक्षा प्रोफेसरां व्यतिरिक्त बाहेरच्या परीक्षकांकडून घ्याव्या.

हिंदु समाजास स्वकर्तव्याची जाणीव उत्पन्न होऊन Misercordia किंवा Hospi'cio प्रमाणें लॉटरीच्या उत्पन्नावर चालणारी एखादी संस्था स्थापण्याकरितां तो समाज प्रयत्न करील तेव्हां लॉटरीची परवानगी मिळण्याबद्दल आपण प्रयत्न करावा.

फोंडें येथें लायक हिंदु गृहस्थाची administrador dos pagodes या नवीन हुद्याच्या जागेवर नेमणूक व्हावी.

येथील प्राथमिक व दुय्यम शिक्षणाची पुनर्घटना जर्मनींतील शिक्षणक्रमाप्रमाणें आंखावी. जगांतील शिक्षणक्रमाच्या दर्जांत जर्मनीचा नंबर पहिला लागतो. या शिक्षण पद्धतींत तयार होणारे नागरिक देशास केव्हांहि भूषणभूत असतात. व अशा नागरिकांवर कसल्याहि दुस्तर आपत्ति कोसळल्या, तरी राष्ट्रकार्याकरितां – स्वार्थत्यागाची पराकाष्टा करून अलौकिक चिकाटीच्या जोरावर राष्ट्रोदय घडवून आणण्याची हिम्मत त्यांच्या अंगीं येते. ब्रिटिश शिक्षण शास्त्रवेत्ते लॉर्ड हाल्डेन यांनीं जर्मनींतील शिक्षण क्रमाचें निरीक्षण करून, आपल्या देशबांधवांस उद्देशून पुढील उद्गार काढले आहेत. “ मला जर्मनीच्या आरमाराची, विमानांची किंवा लष्करी बळाची भीति वाटत नाहीं. परंतु जर्मनीच्या तेजस्वी शिक्षणाची भीति वाटते. या शिक्षणक्रमांतच जर्मनीचें असाधारण व कल्पनागम्य प्रगतीचें बीज आहे ”. यावरून व स्वतः आपण जर्मनींत जाऊन आलां असल्यामुळें प्रत्यक्ष निरीक्षणावरून आपणांस त्या शिक्षणक्रमाचें महत्व कळून चुकलेंच असेल.

गोव्यांत जे परकी गृहस्थ किंवा कंपन्या गिरण्या, किंवा औद्योगिक कारखाने स्थापूं इच्छितील त्यांस सरकारी प्रोत्साहन व सवलती मिळाव्या. मराठी भाषेंत लिहिलेले अर्ज गव्हर्नर साहेबांनीं सरकारी रीया स्वीकारावे.

अमेरिकेंतील कानडा प्रांतांत इंडियनांस [Indios] अपमानास्पद रीतीनें वागविण्यांत येते असें समजतें, तरी जशांस तसें या न्यायानें कानेडियन विमा कंपन्यास गोवा प्रांतांत काम करण्याची कायद्यानें मनाई व्हावी.

प्रत्येक वर्षीचा पांच आक्टोंबर हा दिवस राष्ट्रीय दिन मानून, खेड्यापाड्यांत विशेष उत्साहानें साजरा व्हावा. जाहीर सभा भरवाव्या, प्रोफेसर इ्युंत लोकालांचे अध्यक्ष यांनीं बहुजन समाजास डेमोक्रसीच्या तत्वांची माहिती द्यावी.

एक मतदार

———

इतस्ततः

· ले०— विरोधी

पशुवध, जुगार, व्यभिचार या व्यसनांचा सुळसुळाट आजपर्यंत देवस्थानांच्या नांवावर चालत असे; त्यास आतां मद्यपानाच्या व्यसनाचीहि जोड मिळत चालली आहे. जत्रांच्या हंगामांत देवस्थानांतून जुगाराचे मक्ते देण्यांत येतात हें सर्वांस महशूर आहेच. त्यानिमित्तानें जमणाऱ्या जुगाऱ्यांची तहान — राक्षसी तहान — भागविण्यासाठीं देवालयांच्या आसपास दारूचे गुत्ते उभारिले जातात व त्यांतील कांहीं ठिकाणीं देवस्थानच्या मालकीच्या जमिनींत देवस्थान कमिटीच्या खास व ओल्या परवानगीनें उभारिले जातात हें शुडो, फातर्पे येथील अनुभवावरून ह्मणतां येईल. मद्यपानाच्या प्रसारार्थ ही प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष मदत नव्हे काय? हा प्रकार इतक्यावरच थांबत नाहीं. तर जांबावलीसारख्या देवस्थानांतून मालकीच्या बागाइतांतील नारळीचीं झाडें सुरेसहि दिलीं जातात व त्या सुरेची दारू तयार करण्यास त्याच बागाइतांतून भट्टया स्थापन होतात. अशा रीतीनें देवस्थानच्या मदतीनें दारूची निपज होऊं लागली ह्मणजे मग विक्रीसाठीं देवस्थानच्याच मालकीच्या जागेंत दारूचीं दुकानें उघडलीं जावींत हें साहजिक आहे. त्याच जांबावली देवस्थाननें तर गेल्या वर्षी 'पाडादेग' बागाइतांत दारू दुकान उघडण्यास परवानगी दिल्यामुळेंच तेथें एक दुकान आपलें मद्यविक्रीचें कार्य अव्याहत करीत होतें. यंदाचे वर्षी तें दुकान बंद असून श्री दामोदर स्थळकुटुंबण बागाइतांत अगदीं देवस्थानांन जाण्याच्या रस्त्यावर नवें दुकान उघडलें गेलें आहे तेंहि देवस्थान कमिटीच्या परवानगीनें उघडलें गेलें असलेंच पाहिजे. हें नवें दुकान रस्त्याच्या मधोमध आहे व तो रस्ता रिवणच्या जुंत लोकालाच्या ताब्यांतील असल्यामुळें त्या कार्यदक्ष संस्थेच्या सभासदांनीं तिकडे आपलें लक्ष्य वेधून देवस्थान कमिटीच्या मदतीनेंच तें उठवून लावावयास पाहिजे. स्थळकुटुंबणाशेजारील रा. महादेव शे. भोबे काकुले यांच्या मालकीच्या जमिनींत बराच काळपर्यंत ठाणें घालून बसलेलें आणखी एक दुकान असून श्री जांबावली देवस्थानांत येणाऱ्या मद्यपी प्रवाश्यांची तें सोय लावीत असतें. रा. काकुले यानीं देवस्थानच्या इभ्रतीकरितां तें दुकान उठवून लावल्यास इतरांस तें एक अनुकरणीय उदाहरण होईल.

जांबावली देवस्थान कमिटी व इतर देवस्थान कमिट्या यानींहि आपली धार्मिक जबाबदारी ओळखून आपल्या हातून मद्यपानास सहाय्यक अशी कोणतीच मदत मिळणार नाहीं अशी खबरदारी घेऊन मद्यपान प्रतिबंधाच्या व इतर अनाचार प्रतिबंधाच्या चळवळीस सर्व प्रकारें व सक्रीय सहाय्य पुरवावें, अशी त्यांना नम्र विनंति आहे.

शिरगांवकर व्यायामशाळेची योजना

सामाजिक हिताच्या दृष्टीनें आत्यंतिक महत्वाचा, पण तितक्याच प्रमाणानें लोकांनीं उपेक्षिलेला शारीरिक शिक्षणासारखा आज गोव्यांत दुसरा कोणताहि प्रश्न नसेल! याच कारणामुळें 'सच्चिदानंद मंडळ'ाच्या बहुविध ध्येयांपैकीं, या शारीरिक शिक्षणाच्या बाबतींत प्रथम प्रयत्न सुरू करावे व त्यासंबंधीं एखादी निश्चित योजना कायम करावी, या हेतूनें सदहू मंडळाच्या सभासदांची आज ता० २० मे १९२६ रोजीं सभा भरुन, पणजी शहरांत एखादी व्यायामशाळा स्थापन करावी, असा सर्वानुमतें विचार ठरला.

प. वा. डॉ. शिरगांवकर यांच्या स्मरणार्थ या व्यायामशाळेस त्यांचें नांव द्यावें, अशी सूचना नंतर पुढें आली. गोवाप्रांताची महनीय सेवा बजावलेल्या या थोर पुरुषाचें निधन होऊन आज दहा वर्षे होऊन गेलीं तरी अजून येथील लोकांकडून त्यांचें स्मारक झालेलें नाहीं. त्याचप्रमाणें गोव्यांत इतर अनेक सार्वजनिक हिताच्या गोष्टींप्रमाणेंच, तरुणवर्गांत व्यायाम व मर्दानी खेळांसंबंधीं गोडी उत्पन्न करण्याचे त्यांनीं केलेले प्रयत्न या दोन्हीं गोष्टी लक्ष्यांत घेऊन सर्वांनीं तीस मोठ्या उत्साहानें मान्यता दिली.

येत्या [लवकरच कळेल]डॉ. शिरगांवकर यांची पुण्यतिथी येत असल्यामुळें, व्यायामशाळा उघडण्याच्या समारंभास तो दिवस मुक्रर करण्यांत आला असून,तोंपर्यंत व्यायामशाळेसाठीं जरूर असलेल्या द्रव्याची जुळवाजुळव व इतर सर्व व्यवस्था घडवून आणण्यासाठीं

डॉ. बाळकृष्ण द. साखरदांडे
श्रीयुत सि. वा. कामत
प्रो. रामचंद्र शंकर नाईक

या गृहस्थांची कमिटी निवडण्यांत आली आहे. व्यायामशाळा स्थापन झाल्यानंतर तिच्यावर याच कमिटीची देखरेख कायम राहील.

व्यायामशाळेसाठीं जागा व व्यायामाचीं उपकरणें यांचीं तरतूद करण्यापूर्वी व्यायामशाळेच्या सभासदांची संख्या सुरवातीस किती होईल, याची अटकळ करतां आल्यास तें बरेंच सोईचें होईल. तरी सभासद होऊन या व्यायामशाळेचा फायदा घेऊं इच्छिणारांनीं शक्य तितक्या लवकर आपलीं नांवें कळवावीं, अशी विनंति आहे. प्रत्येक सभासदास दरमहा ४ आणे फी द्यावी लागेल व शिस्त व सुव्यवस्था यांसाठीं कमिटीनें ठरविलेले कांहीं नियम पाळावे लागतील.

या व्यायामशाळेस लोकांकडून द्रव्याची मदत होणें जरूर आहे. सर्व गोवाप्रांतांतून आलेल्या विद्यार्थ्यांचें पणजी शहरांत वास्तव्य असतें या सर्व विद्यार्थ्यांस ह्मणजेच पर्यायें करून सर्व गोवाप्रांतास या व्यायामशाळेचा फायदा घेतां येणार आहे. त्याचप्रमाणें सबंध गोव्यांत सार्वजनिक व्यायामशाळा स्थापन करण्याचा हा पहिलाच प्रयत्न असल्यामुळें तो यशस्वी झाल्यास आदर्शरूपानें या प्रांतांत आणखी व्यायामशाळा स्थापन होण्यास मदत करील. शिवाय गोमंतकाच्या एका थोर व स्वार्थत्यागी सेवकाचें होणारें हें स्मारक त्याच्या श्रेष्ठ कामगिरीस साजेसें व चिरस्थायी करून, त्याच्यासंबधीं आपली कृतज्ञता व पूज्यभाव व्यक्त करणें हें सर्व गोमांतकीयांचें कर्तव्य आहे.

हीं सर्व कारणें व्यायामशाळा स्थापन करण्याच्या या आमच्या प्रयत्नांस सक्रीय मदत करण्यास गोवाप्रांतांतील सर्व बंधूस उद्युक्त करतील अशी आह्मीं आशा वाळगतों.

'सच्चिदानंद मंडळा'च्या कार्यासंबंधीं लोकांकडून कोणतीहि मदत मिळवतांना, ती खासगी भीड व वजन खर्च करून व अशाच इतर रीतींनीं न मिळवतां, त्यांच्याकडून स्वयंस्फूर्तीनें होणाऱ्या सहाय्यावरच अवलंबून राहावयाचें, असें मंडळाचें धोरण ठरलेलें असून तें आम्हीं या व्यायामशाळेस लोकांकडून मदत मिळवतांनाहि पाळणार आहों. तरी सार्वजनिक संस्थांस मदत मिळवण्याच्या चालू प्रघातास अनुसरून 'सच्चिदानंद मंडळाचे सभासद या कार्यासाठीं वर्गणी मागण्यास येतील अशी अपेक्षा न करतां वर्तमानपत्रद्वारें होणारी ही जाहीर विनंतीच, या बाबतींतील आमची शेवटची विनंति समजून, या एका महत्वाच्या व आवश्यक अशा कार्यास सर्वांकडून मदत पाठवण्यांत येईल, अशी आशा आहे.

व्यायामशाळेस येणाऱ्या देणग्या व त्या देणाऱ्यांचीं नांवें 'भारत' व 'हिंदु' या पत्रांतून प्रसिद्ध करण्यांत येतील.

व्यायामशाळेस द्रव्यद्वारें किंवा व्यायामाच्या उपकरणादि वस्तूंच्या रूपानें मदत पाठवूं इच्छिणाऱ्यानीं ती प्रो. रामचंद्र शंकर नाईक, पणजी–गोवा यांच्याकडे पाठवावी

'सच्चिदानंद मंडळ' किंवा 'शिरगांवकर व्यायामशाळा' यांसंबंधीं इतर सर्व पत्रव्यवहार यापुढें,

'चिटणीस सच्चिदानंद मंडळ'
c/o प्रो० रामचंद्र शंकर नाईक
पणजी-गोवा

या पत्त्यावर करावा.

— विनायक सदाशिव सुखठणकर
चिटणीस 'सच्चिदानंद मंडळ'

— कुंटणखान्याच्या मालकास एक स्त्री विकल्याबद्दल अबदुल रशिद नावाच्या मुसलमानास मुंबई हायकोर्टानें १८ महिने सक्तमजुरी व ३०० रु. दंड अशी शिक्षा दिली.

—गेल्या वैशाख शुद्ध २ या रोजीं दुपारीं नगर्से (काणकोण) येथील मराठी विद्याप्रसारक सस्थेच्या विद्यमानें तेथील धर्मशाळेंत श्री. नारायण लक्ष्मण नाईक देसाई ह्यांच्या अध्यक्षतेखालीं श्री रामजयंत्युत्सव साजरा करण्यांत आला. ह्या प्रसंगीं अध्यक्षांशिवाय रा. शिवराम देसाई, गणपतराव देसाई, विठ्ठल कृष्ण गांवकर व शिवराम दलाल ह्यांचीं भाषणें झालीं आणि रा. भिकू येसो नाईक गांवकर ह्यांच्या सूचनेवरून फंडाकरितां कांहीं आंकडे घेण्यांत आले

— कळंगुट येथील श्री शांतादुर्गा विद्यालयांतील विद्यार्थ्यांच्या वार्षिक परीक्षा श्री. ना. ल. रेंगे, हेडमास्तर यांच्याकडून गेल्या आठवड्यांत घेण्यांत आल्या. परीक्षेस बसलेल्या ४४ मुलांपैकीं ४० पास झालीं. बक्षीस समारंभ शाळा सुरू होण्याच्या दिवशीं ह्मणजे तारीख १ जून रोजीं होईल.

—रशियांत महापुरामुळें ३६ गांवें तीन हजारांपेक्षां जास्ती घरें पाण्यांत बुडालीं. वीस पूल वाहून गेले व सतरा कारखानें बंद पडले आहेत.

Anuncios

O Bharat ano II numero 9
27 de Maio de 1926

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

आल्मैद कॉलेज

सालाबादप्रमाणें 'गोवा विद्याप्रसारक मंडळाचें' 'आल्मैद कॉलेज' येत्या जूनच्या ७ तारखेस उघडण्यांत येईल. व त्याच दिवशीं 'विद्यार्थी भोजनवसतिगृहहि' सुरू होईल. पालकांनीं आपल्या मुलांस लवकर पाठविण्याचें करावें. विशेष माहिती दुसरीकडे दिलीच आहे.

पोर्तुगीज प्रिमैर प्रावपासून लिसेवच्या २ ऱ्या क्लासापर्यंत; इंग्रजी ३ इयत्ता व मराठी ४ इयत्ता, इतके वर्ग सुरू होतील.

संस्थेची कचेरी फोंडा, तारीख १ माहे मे सन १९२६.

सी. वि. केरकर.
6 सेक्रेटरी.

नवी फार्मास उघडली

माइण–कुडतरी येथील सुप्रसिद्ध

दोतोर ज्यासींत द सिल्व

यानीं नवीन बाजारांत बाणावलीच्या रस्त्यावर दरवठ्याकडील घरांत नवीन फार्मास उघडली असून दररोज सकाळीं ९ ते १२ पर्यंत तिकडे रोगी तपासण्याची व औषध देण्याची व्यवस्था केली आहे.

गरजूंनीं फायदा घ्यावा. 7

ANO XI Nº 9

O BHARAT

QUINTA-FEIRA, 27 DE MAIO DE 1926

PARTE PORTUGUESA

ASSIGNATURA— Rupia e meia

DIRECTOR E EDITOR
G. P. HEGDO DESSAI
QUEPEM—GOA

RESPONDENDO...

Quando publicamos a nossa moção, afim de se organisar um partido destinado a preparar o nosso paiz na tal para se tornar, um dia, completamente livre de grilhetas e feudata'rios, —ja' sabiamos de antemao que seriam os nossos ouvidos buzinados pelos latidos, proprios dos caes que nao querem viver sem coleira ao pescoço.

Declaramos, agora, aceitar qual quer discussao em volta das nossas ideas. Mas votaremos ao desprezo a quele que as discutir, aparecendo no tablado de imprensa, em atitudes de soalheiro que procura despejar sobre as nossas cabeças o cesto imundo de calunias e de insultos. Nao nos sentimos, pois, com a disposiçao de responder a'queles que, em publico, demonstram nao possuir nenhuma educaçao, nao obstante ter cabelos brancos.

Abrimos todavia, uma excepçao pa ra que a nossa atitude silenciosa nao seja interpretada como covardia ou desanimo: vamos responder a's arremetidas que nos fez o sr. Roberto Bruto da Costa no *Ultramar* sob o pseudonimo de Citadino.

Pensamos durante muito tempo se mereceria a pena de darmo nos ao trabalho de gastar inutilmente as nossas energias, respondendo ao Citadino.

Pois quem e' o sr. Roberto Bruto da Costa? Um individuo que ja' declarou, ha muito tempo, a sua falencia mental e que gosa, na India, a fama de ser irmao gemeo do Calino e do Praxedes. O seu nome e' festejado em todos os jornais da India, sempre que aparece uma prosa alegre com episo'dios jocosos e scenas pateticas. O sr. Silva Coelho escolheu o para heroi dos seus contos humoristicos, dando lhe um papel mais ridiculo do que aquele que Gyp havia dado a Jacob Dantas.

Em todas as conversas divertidas, ao lado do doutor Assis e de Barnabe', surgia sempre o nome do Bruto Citadino. Lembra-nos, ainda, que no meio academico de Nova Goa, ouvimos um dia, entre gargalhadas estrepitosas, esta difiniçao hilariante do sr. Roberto B. da Costa:— "uma enorme excrescencia sebacea colada a' crosta terrestre."

Repugnava-nos, porisso, responder a' provocaçao de um individuo que nao tendo provado, ate' aqui, se nao a sua pobresa de espirito,—era um simples negociante de vinho e calçados, com instrucçao e ilustraçao duvidosas, guindado a's culminancias de doutor pela benemerita Universidade de Quepem Aos nossos leitores que forem leigos na jurisprudencia, damos uma idea muito sumaria acerca do distincto advogado sr. Roberto que disse:

1 º Que era pelo caminho seguido por Gago Coutinho e S. Cabral na Travessia do Atlantico que Vasco da Gama tinha ido para a India. 2 º Que o monumento dos Restauradores de Lisboa marcava a data gloriosa em que Portugal havia sacudido o jugo dos francezes, ingleses e espanhois. 3 º Que as Tavolagens de Lisboa e ram antros de vicio e de crapula dominados pela moral positivista.

Pobre Augusto Comte!...

5 º Que nao tinha medo do sr. Wolfango da Silva porque tinha ouvido falar o sr. Alfredo de Magalhaes.

E', a final, este o homem que nos chama vencidos de vida. Porque? Porque o sr. Bruto da Costa que fala e escreve correctamente o portugues creolo, nunca aprendeu a lingua de Camoes. Nao se compreende, alia's, como haja cabimento em chamar vencidos de vida a no's que somos, na totalidade, estudantes.

Tambem nos chama doidos. Porque? Porque queremos trabalhar por uma India livre. Igualmente devem, por tanto, ser doidos os grandes apostolos da emancipaçao da India como Tagore, Gandhi etc. Todavia, quando Tagore, por exemplo, vem a Europa — sabe o sr. Bruto o que sucede? Forma-se um milagroso encanto, romarias e exercitos compactos de admiradores.

E querem, agora os nossos leitores saber o que sucede quando chega a' Europa o sr. Menezes Bragança com o sr. Roberto B. da C.? Nao sabem? Pois saibam que corre imediatamente o boato de haver chegado da India um homem com um grande elefante.

Seria muito mais proveitoso que os patriotas de saguao, com a mesma coragem com que nos cobriram de enxovalhos, soubessem responder ao sr. Areosa. Porque e' que a estupidez indigena, personificada em alguns capachos da imprensa brandiu contra no's as armas? Por amor a Portugal? Ah! Tartufos. Ah! Negra hipocrisia!

Nos vossos peitos de lacaios podera' por acaso, haver a coragem de amar e defender Portugal, em vo's que nem tivestes a coragem de defender a vossa propria honra vilipendiada pelo sr. Areosa?

E' caso singular: — o unico jornal portuguez que ha na India a *Provincia*, nao nos moveu nenhuma guerra. Nem tinha motivos para o fazer. O nosso ideal nao e' semear odios contra Portugal. A nossa finalidade e' a penas a de tornar feliz o paiz que nos serviu de bergo. Nao pugnamos pela independencia isolada da India Portuguesa, porque sabemos que ela nao tem condiçoes para tanto. Nao ha, portanto, lugar para sustos. Nem e' preciso alistar exercitos para nos combater. O nosso campo de acçao limitar-se-ha a fazer uma simples propaganda de ideas, no sentido de preparar a nossa terra natal a sentir-se bem quando for integrada na Republica dos Estados Unidos da India.

A nossa acçao ha de ser, portanto, a de exigir reformas sociais indispensaveis para o progresso material e moral da India.

Eis como e' nobre e grandioso o nosso Ideal que esperamos, sera' apoiado por todos os que amam a India. Contamos, ainda, que nao nos regatearao apoio todos os portugueses cultos, sensatos e inteligentes que estao na India, na grande cruzada de redemçao.

Nao foi sem nojo que observamos os baixos e traiçoeiros processos de combate da parte dos nossos inimigos a ponto de injuriarem *O Heraldo* por este, acedendo ao nosso pedido, ter cumprido o mais elementar dever de cortezia e de hospitalidade, dando publicidade a' nossa moçao.

Os negociantes de vinhos e calçados, parece, pelos modos, que nao sabem que o jornal nao e' o monopolio de ideas. O Jornal e' para dar publicidade a todas as correntes de opiniao que nao seja — imorais e criminosas. Do contrario, cada homem, seria obrigado a ter um jornal, visto que nao e' possivel achar dois homens com as mesmas ideias. E' talvez, porque assim, nao entendem os negociantes de vinho e calçados que na India grassa, furiosamente, a peste abjecta de aparecer em cada canto, um jornaleco.

Todos estes males sao devidos aos incompetentes que arrojam com petulancia, o monopolio de dispor dos superiores distinos da India Que era de esperar dos homens que se meteram no jornalismo, sem adquirir previamente os mais rudimentares conhecimentos de Sociologia, de Filosofia, da Historia da Filosofia, da Filosofia do Direito, da Economia Politica, do Direito Publico, da Sciencia da Colonisaçao e da Historia da Colonisaçao etc.? Que era de esperar de semelhantes homens? Uma mentalidade acanhada. Tao acanhada como o dos Acacios e Abranhos que supoe que o progresso e a civilisaçao consistem: — 1 º Em ninguem ter o nome de Xembu', mas sim de Antonio Maria, 2 º Em ninguem usar *Gandhi cap*, mas sim o chapeu alto que e' mais comodo para cumprimentar servilmente a's autoridades e aos mandarins. O jornal hoje—disse o sr. Forjaz de Sampaio — ja' se nao faz por palpite, faz-se por sciencia.

Uma coisa, porem, garantimos aos Acacios e Abranhos: dentro de cinco ou seis anos, muitos dos rapazes que agora se encontram na Metropole, estarao na India para combater, se for preciso, com o sacrificio da sua propria vida, tudo o que segue e que unicamente existe por causa dos turibularios: — *Pandit Ram*

Uma carta

Exmo. Sr. Director do jornal *O Bharat*:

Peço a V. a fineza de publicar no seu mui lido e conceituado jornal estas breves considerações e transcrever uma local que vai sublinhada por mim do jornal *Diario de Noticias* cujo número lhe envio nesta mala.

Com grande prazer dedico esta local aos meus nobres e honrados compatriotas que, ha pouco, quando envia mos uma moção, pedindo o auxilio e apoio para ressurgimento da Patria Hindú, viram nela a queda ruidosa da soberania portuguesa, soberania que Portugal mantêm, segundo dizem cá, por nos julgar incapazes de governar.

Escusado ou fazer mais referencias á moção porquo ela não é para aquelos que julgam ter a nossa historia começado no século XVI e a religião cristã consiste em frequentar os salões patriarcais; igualmente dedico, um outro numero especial, ao diário — *Heraldo* — que se preocupa em transcrever noticiario inutil da imprensa metropolitana e julga que o jornalismo consiste em fazer as descrições dos passeios, dos jantares e das recepções oficiais.

Sr. Director, v. ha de estranhar a frase,—Com prazer—creio que ela está bem empregada porque nossas mentalidades ofuscadas pela falsa luz da democracia portuguesa, as diferenças da côr, da raça e da terra, talvez produzam um pequeno efeito, se lhes restar algum residuo da gloria e do heroismo dos nossos antepassados.

Assim que eu tiver vagar, mandar-lhe-hei, para serem publicados no seu jornal e para conhecimento do nosso nobre povo que não pode confundir-se com uma meia duzia de bajuladores, as infinitas referencias desagradaveis e

(Conclui no proximo número)

ANO 11°. N°. 10
QUINTA-FEIRA 3 DE JUNHO DE 1926

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

ICIOS
que repetida 1 tanga
so uma tanga

E EDITOR
...gdo Dessai
...EM—GOA

भारत O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक १०
गुरुवार ता. ३ जून सन १९२६

वर्गणीचे दर
खालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
...—गोवा

S. R. G. Biblioteca Nacional Pangim

...भगवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालेली

ॲग्रिहॉर्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ताः— स्टाल १५० ते १५२
" जयशाली " मुंबई क्राफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कक्षोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें ताबडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फाय घ्यावा. 1

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलें आहे.

भारतीय संस्कृतीचें श्रेष्ठत्व दाखविणारें शास्त्रीय आणि तात्विक विषयाचें

वा. व. ट. ह. अवघी २ रु.!) **आर्यविज्ञान** (प्रौढ जाहिरातींस सवलत!
(मासिक)

हें मासिक सर्गें येथें निघूं लागलें. प्रथमांकांतच, प्रि. गो. स. आपटे एम्. ए. बी. एस्. सी. उज्जैन, वेदांत विशारद शिवसुब्रह्मण्यशास्त्री, मीमांसा विद्यालयाध्यापक पुणें, इत्यादि भारतीय व पाश्चात्य विज्ञान विशारदांचे उच्च लेख, संस्कृत निबंध, कविता, संपादकीय लेख ग्रंथ निरीक्षण, विज्ञान विचार वगैरे महत्वाचे विषय, हिंदु संस्कृतीचें वैशिष्ट्य दर्शविणारे असे येऊं लागले. ग्राहकांनीं ताबडतोब आगाऊ वर्गणी भरून मागणी करावी. 12

पत्ताः— व्यवस्थापक— " आर्यविज्ञान " मु. पो. सर्गें—गोवा.
3

हिंदुस्थानची-कोऑपरेटिव्ह इन्शुअरन्स सोसायटी लिमिटेड [कलकत्ता]

ब्रॅम्बे ब्रँच व सर्व ठिकाणीं शाखा व एजन्सी.

इतर कंपन्यांहून या कंपनीचा बोनस [नफा] जास्ती असून हप्त्याची रक्कम बरीच कमी आहे. बाकीच्या कंपन्यांसारखी हिच्या फंडासमुळेंच नुकसानी लागलेली नसून कोणत्याच नव्या व जुन्या कंपनीस हार जाणार नाहीं असा या कंपनीचा फंड आहे. फंड इतका सुरक्षित ठेवला आहे कीं, कोणत्याच कंपनींत इतक्या थोड्या वर्षांत असा ठेवणें शक्य नाहीं. खात्री करणें तर १९२३-१९२४ चें सरकारी बुक [रिपोर्ट] वाचून पहावा.

विशेष माहिती खालील पत्त्यावर

आर. एम्. एण्ड कंपनी
एजंट पाहिजेत — गोवा जनरल एजंट — भरपूर कमिशन
4 मडगांव व पणजी

कायतानु फालु द सौज, व्यापारी,
2
म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानी, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० — तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटया मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आलफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

पोर्तुगेज शिक्षक

या पुस्तकाच्या मदतीनें मराठी जाणणाऱ्या इसमाला पोर्तुगेज भाषेशीं परिचय करून घेतां येतो. प्राथमिक पोर्तुगेज शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना तर हें पुस्तक फारच उपयुक्त आहे. किंमत १ रुपयाची ६ आणे

पोर्तुगेज, कोंकणी व मराठी
शब्दसंग्रह

या पुस्तकांत दोन हजारवर पोर्तुगेज शब्दांचे कोंकणी व मराठींतून पर्याय शब्द दिले आहेत. किंमत फक्त ३॥ आणे.

पुस्तकें सर्व बुकसेलर्सकडे मिळतील. अथवा खालील पत्त्यावर लिहा
म्यानेजर सदानन्द मुद्रणालय, रायबंदर—गोवा
5

tao civilisados como outros habitantes de Goa, nem outra coisa se podia admitir. Um paiz tao pequeno como o nosso com uma area de 4,000Ks.,2 nao pode jamais ser dividido em differentes zonas com varios graus de cultura. Se Satari for considerada como terra selvagem, cometer se ha, portanto, o absurdo de afirmar que toda a Goa e' selvagem.

Em Goa nao ha selvagem. Em nenhum canto de Goa ha selvagens Sera' possivel encontrar homens tao ferozes como os habitantes de Mouraria, Alfama ou Bairro Alto ? e nao ha, todavia, comandos militares em Portugal.

Nao serao tolerados na India os comandos militares. 34 º Nao ha vera' o desdouro de surgir um individuo que nem engenheiro e para exibir a semcerimonia de dizer que lhe sobra a competencia para construir uma cidade de maravilhas. Todos saberao que nao e' preciso esbanjar mais de cinco laques anuais de rupias em Mormugao. Construir cidades ? Oh ! Que maravilhas ! 35 º O Conselho Legislativo nao ira' em peregrinaçao ate' Castle Rock quando aparece qualquer novo Governador. Deixando o servilismo no cahide, ha de se faz r o que, quando da chegada do sr. Teixeira Gomes, fez o parlamento portugues:— nomeou uma Comissao para esperar pelo novo presidente da Republica, a' porta da casa do Parlamento.

Que falta para o nosso Ideal ser o Ideal de toda a India Nova? Sera' preciso acescentar alguma coisa mais? Pois seja. Acresentamos que nao ha de ser na India que serao adoptados para a instrugao primaria, os livros dos pedagogos de envergadura do Sr. Alves Prudente.

Assim falamos. Assim falaremos Se parem se os campos: os que querem o bem da India dignificada e os que querem conspurca la com falso espirito de patriotismo.

Pandit Ram

AVISO

Eu abaixo assignado Procurador do Club de N. Sra. de Mãy dos Pobres em Bombaim tenho a honra de convidar aos freguezes e especialmente aos confrades com opa e murça para assistir á missa da festa benzimento e procissão do Glorioso S. António no dia 13 do corrente na sua egreja de Tilamola.

Aos 3 de Junho de 1926.

O Procurador e 1 º presidente da festa

Agostinho Novidade Fernandes

6

ECOS E CRITICA

MANIFESTAÇOES

Pergunta-nos alguem que ainda não conhece esta terra, o que se torna preciso para organisar aqui uma manifestação publica.

Aí vai a resposta.

Se é duma manifestação a valer que se trata, é perder tempo o querer leva-la a efeito. O numero dos parvos é limitado e não ha gente que caia na rede com facilidade.

Se é uma manifestação como tantas que por ai se fazem e a que os jornaes da terra se referem com epigrafes e sub-epigrafes, neste caso, para estas, mui pouco è preciso.

E' preciso um convite redigido e tres a seis sujeitos que o assinem.

E' preciso que este convite seja publicado nos jornais da capital.

E' preciso um escriba para rabiscar a discriçao com os qualificativos em moda, dando o relato da manifestação que, por assim dizer, não houve.

Finalmente e principalmente è preciso conseguir publicada a discrição nos jornaes, variando um tanto de um a outro para que não se diga que são da mesma pena.

O PRINCIPIO DO FIM...

A França reconheceu a Republica do Grande Lebano, terminando assim o seu mandato naquele territorio.

Este acto, de aparencia expontaneo, por parte de uma poderosa nação europea é significativo deveras. Para quem sabe ver a verdade atravez da poeirada de palavras, o reconhecimento de que se trata equivale ao principio do fim do imperialismo europeu.

Hoje as nações europeas sò vêm uma saida honrosa para a sua inaptidão e impotencia em continuar a deixar em sujeição os povos não europeus. E sabem qual é esta saida? E' elas proprias apressarem a concedor-lhes a independencia. Já que não podem oprimir vão libertando. Os grandes principios que invocam são nada mais que a capa da fraqueza.

ANTES TARDE...

Ha quem censure o reitor do Liceu Central por ter limitado a frequencia no mesmo estabelecimento, recusando admissão á matricula a varios pretendentes.

Para nós, porém, a norma adoptada só tem o demerito de chegar um pouco tarde Não importa todavia Antes tarde do que nunca.

Uma das obrigações do Estado é difundir a instrucção. Esta obrigação supoem contudo uma outra bem importante, qual é de oferecer campo de actividade para os diplomados pelas Escolas. Terá o nosso Estado pensado neste aspecto da questão ? Crêmos que não. Do contrario teria ha muito mandado limitar a frequencia nos nossos Liceu, sabendo que os alunos que deles saem ou fazem-se medicos, advogados e farmaceuticos (carreiras já a transbordar) ou são aspirantes á funcção publica, que não é elastica para comportar tantos educados. E outras carreiras não existem.

Não somos contra a instrução. Gostariamos até que a primaria fosse gratuita e obrigatoria.

TEMOS DESGRAÇA ?

Para que a Caixa do Credito Rural não tenha a sorte do Banco Angola e Metropole cumpre ao Governo intensificar a sua fiscalisação ao funcionamento da mesma exigindo rigoroso cumprimento dos preceitos regulamentares existentes e, sendo preciso, creando outros que o governo achar convenientes.

Pedimos isto porque constanos que ha figurões que pela sua influencia pessoal tem levantado somas importantes mediante garantia de letra, em flagrante contravenção das normas reguladoras.

Consta-nos tambem que varios proprietarios teem levantado dinheiro da caixa com o fim de milhorar as suas propriedades e teem-no gasto ou empregado em objectivo mui diferente.

Um olho por ai, sr. Mariano Martins, aliás... temos desgraça certa.

Voltaremos com mais informações.

BATUQUE

Mais um *batuque* em honra do *sinhó* que sae.

Depois de 400 e tantos anos de dominação, não admira que haja entre nós ainda umas duas duzias de subservientes dispostos a representar o papel humilhante de *escravos*. O que admira, porem, é que não falte *sinhó*.

Com inconsciencia bastante para aceitar e muitas vezes provocar indirectamente estes *batuques*, sujeitando-se assim á irrisão da gente que tem cabeça no logar e sabe vêr os homens e as coisas taes quaes são rial mente, e não como eles se nos afiguram entre guinchos e pulos duma aringa em festa.

...LEVE-AS O DIABO

Lêmos na imprensa palavras de lamuria "constitucional" dedicada á doca de Durbate, que se acha num estado lamentável para os viajantes e vergonhoso para a administração pública.

O nosso Jeremias faz nas suas queixas humildes alusão ao Sr. Zuzarte de Mendonça. Mas o idiota não tem que extranhar tudo o que hoje sucede nos paises como o nosso.

Os que detem o poder são aves de arribação. A preocupação è ganhar o mais que fôr possível e deixar o exilio o mais depressa possível.

As convenienčias do pais onde trabalham e que lhes paga-leve-as o diabo.

O que é para admirar é que o Sr. Mendonça não tenha merecido um *batuque* á saida. Naturalmente não quiz.

FALTA DE ESPAÇO

A falta de espaço obriga nos a reservar para a edição imediata alguns assuntos importantes e uma carta dedicada á *Epoca* de Mapuçá sobre o caso da mesa administrativa do templo hindú de Reis Magos, a que se refere o mesmo nosso colega numa das suas edições.—

स्फुट विचार

आणखीं एक पुरावाः— लिसेवांतील शिक्षणाविषयीं लिहितानां क्लासींची पद्धति टाकाऊ आहे असें आह्मीं नेहमीं सांगत आलों आहों. आज आमच्या या विधानाला आणखी एक पुरावा सांपडला आहे. आल्फ्रेद पिमेंत (Alfredo Pimenta) नांवाच्या एका विद्वानानें शिक्षणविषयक बाबी या मथळ्याचा एक लेख प्रसिद्ध केला आहे. त्यांत ते असें ह्मणतात कीं, दरवर्षी एक विषय शिकविण्याची जी पूर्वींची पद्धति होती तिच्यांतून तयार झालेले व आजच्या पद्धतींतून तयार झालेले विद्यार्थि यांची तुलना केली तर जुन्या पद्धतींतले विद्यार्थि आपल्या विषयांत जास्त वाकबगार असलेले दिसून येतात. व नवे 'एक धड ना भाराभार चिंध्या' असे वरवर चारदोन गोष्टी माहीत असलेले असे आढळतात. तशा पद्धतींतले विद्यार्थि एका वर्षांत एकच विषय शिकत होते, परंतु त्यांचें ज्ञान त्यांना खोल व पक्कें होई. आणि नव्या पद्धतीनें विद्यार्थ्यांनां पुष्कळ विषयांचें ज्ञान एकदम देण्यांत येत असलें तरी, अवधान चारपांचकडे फांकून जात असल्यानें व एकेका विषयाच्या अभ्यासाच्या तयारीस एक तासापेक्षांहि कमी वेळ मिळत असल्यानें शेवटीं सारेच विषय कच्चे राहतात. पिमेंत साहेबांच्या मतें क्लासींची पद्धति ह्मणजे वरवर खणलेलें मोठें अगडबंब शेत असून जुनी पद्धति ह्मणजे खोल नांगरट केलेला लहानसा तुकडा होय. त्यामुळें अर्थातच पहिल्या शेताला मेहनत फार पडते व त्या मानानें लभ्यांश फारच थोडा होतो; तर दुसऱ्या लहानशा तुकड्यांत मेहनत त्या मानानें कमी पडून उत्पन्न मात्र जोरदार येतें. ह्मणजे क्लासींच्या पद्धतीनें झालेलें शिक्षण वरवरचें असल्यामुळें त्याचा लागलीच विसर पडतो. अशा रीतीनें शिक्षण क्रमाविषयीं सांगितल्यावर पिमेंत हे शिक्षकांकडे वळले आहेत. प्रोफेसरी चालवून त्याच वेळीं वकिली, डाक्टरी, देपुतादगिरी किंवा मंत्रिपद चालविणें ह्मणजे अध्यापक धर्माशीं तो व्यभिचार होय असें त्याचें मत आहे व तें सर्वथैव खरें आहे. असा व्यभिचार प्रोफेसरांनां आपलें जीवन अभियुक्त असें चालविणें पगाराच्या टंचाईमुळें कठीण जातें आणि ह्मणूनच त्यांनां सरकारनें जास्ती पगार द्यावा असेंहि पिमेंत साहेब सांगतात. पोर्तुगालांत वस्तुस्थिति तसी असेल परंतु इकडच्या प्रोफेसरांना मिळत असलेला पगार इतर नोकरशाहीच्या मानानें बराच समाधानकारक आहे. परंतु असें असूनहि आमच्या प्रोफेसर मंडळींत वकिली व डाक्टरीचें नव्हे तर दोन दोन ठिकाणीं प्रोफेसरी करून वर आणखीं डाक्टरी व म्युनिसिपालटीची नोकरी करावयाला मुबलक वेळ मिळविणारे सद्गृहस्थ आहेत! हें कदाचित पिमेंत साहेबानां माहित नसेल. अशा या कार्यबाहुल्यामुळें वेळापत्रकांत मात्र गडबड उडते व बिचाऱ्या विद्यार्थ्यांना त्याचा परिणाम भोगावा लागतो. लिसेवाच्या अभ्यासक्रमांच्या पुनर्घटनविषयीं मंत्रिमंडळानें एक बिल तयार केलें आहे पण स्थलभावामुळें त्याचा विचार आह्मांला पुढील अंकावर ठेवणें भाग आहे.

नाकास मिरच्या कां झोंबल्याः— महाराष्ट्र साहित्य समेलनाच्या गोमांतकविषयक ठरावाची जी खळबळ झाली ती हिंदूतून सर्वांनीं वाचलीच असेल आह्मांला तरी या एकंदर प्रकारांत चहाच्या पेल्यांतील वादळा पलीकडे कांहींच तथ्यांश दिसून आला नाहीं. गोमांतकीय महाराष्ट्र भाषासेवकांनां सहानुभूतिपर ठराव वाङ्मयविषयक अशा एका सम्मेलनांतून होतो काय, त्याचा परिणाम तो काय होणार व त्यामुळें खवळून जाऊन दो. फ्रोयलानसाहेबानीं निषेधपर पत्र तें काय प्रसिद्ध केलें! सारीच चमत्कृतिजनक गोष्ट. मराठी भाषा हीच जेथें साऱ्या व्यवहारांत चालते, खासगी संभाषण सोडलें तर कोणत्याहि समारंभातून जेथें मराठीमार्फतूनच सारा व्यवहार चालतो, प्राथमिक शिक्षणाची तुटपुंजी व बोधभाषा परकीय झाल्यामुळें विपरीत परिणामी अशीं सरकारी साधनें सोडलीं तर आज दान अडीच लाख लोकवस्तींतून प्राथमिक शिक्षण ज्या प्रदेशांतून स्वार्थत्यागपूर्वक चालू आहे, जेथें मराठी भाषा ही लोकभाषा (vernaculo) आहे असें सरकारनें कित्येकदां कबूल केलेलें आहे, तेथील बांधवास, मराठी भक्तांनीं सहानुभूतींचा असा एखादा निरोप पाठविला व लोकभाषेला योग्य ती मदत न दिल्याबद्दल लोकसत्ताक सरकारचा (केवळ निष्क्रीय असाच) निषेध केला, तर त्यांत आमच्या ख्रिस्ती बांधवाच्या नाकास इतक्या मिरच्या कां लागाव्या हें एक कोडेंच आहे. आमच्या या कोड्याचा उलगडा करावयाचा झाल्यास आह्मांला थेट रिपब्लिकच्या स्थापनेपर्यंत धाव घ्यावी लागेल. हिंदुसमाजाचें वाढतें बळ पाहून ज्यांत पोटांतिडिक मारते, त्यांनीं ह्या बळाचा उगम हिंदूंच्या मराठीवरील परिश्रमांत आहे हें पक्कें ताडलें आहे. त्याचमुळें मागें १९११ त दो० कौसेर द कोस्त हे दौऱ्यावर गेल्यावेळीं त्यानीं सांगें येथें मराठीविरुद्ध उद्गार काढले होते. त्याचमुळें गोमांतकाची भाषा मराठी नाहीं तर कोंकणी (!) आहे असें ठरविण्यासाठी आमच्या ख्रिस्ती बंधूंतील अणकुचीदार लेखण्या कॉंग्रेस प्रोव्हिंशियालच्या पहिल्या अधिवेशनाच्या वेळीं नाचल्या होत्या. त्याचमुळें आमचीं वाचनालयें व शाळा अशा द्वेषयांच्या डोळ्यांत आज देखील सलत आहेत. पोर्तुगालचें प्रेम किंवा पोर्तुगीज संस्कृतीचें प्रेम हें या जळफळाटाच्या मूळाशीं बिलकूल नाहीं. तसें तें असतें तर ह्या ठरावानें पहिली तिडिक खुद्द सरकारी अधिकाऱ्यांनांच आली असती. रिपब्लिकन सरकारचे इकडचे प्रतिनिधी जे गोव्हेर्नादोर ते शांत असतां ज्या अर्थी इतरांनांच या ठरावाचें वावडें झालें त्या अर्थीं याचें कारण परकयाच्या शेतांत विळा हें नव्हे तर दुसरेंच कांहींतरी असावें असा दृढ संशय येतो.

वादळाचें कारणः— या कारणाचा विचार करतांना एक गोष्ट लक्ष्यांत ठेविली पाहिजे कीं, रिपब्लिकच्या स्थापनेपासून हिंदूंनीं आपलें डोकें वर काढण्यास सुरवात केली तेव्हांपासूनच त्यांनां आपल्या वास्तविक स्थितीची ओळख झाली. आणि या ओळखीनंतर आज पंधरा वर्षांत त्या समाजानें जी मजल गांठली आहे ती बरोबर अजमावल्यामुळेंच. पूर्वीं चालू असलेली परिस्थिति [statu quo ante Rem publicam] ज्यांनां फायदेशीर झाली होती, त्यांच्या पोटांत आज दुखत आहे. पुढें मागें हिंदुस्थान स्वायत्त [autonoma] झालें तर त्याचा परिणाम गोमांतकावर झाल्याशिवाय राहणार नाहीं व धर्मसाम्य, आचारसाम्य, भाषासाम्य इत्यादि साम्यांमुळें इकडच्या हिंदूंनां त्या स्वायत्तत्तेचा किंचिन्मात्र तरी फायदा झाल्याशिवाय राहणार नाहीं. आणि अर्थातच त्या मानानें आपल्या आजच्या वर्चस्वांत खो येईल हीच भीति आमच्या साऱ्या ख्रिस्ती बंधवांच्या मनांत डोकावत आहे. आणि त्यामुळें सापाचें स्वप्न सुद्धां नसतानां वेळीं अवेळीं त्यांच्या कडून कुई घोषण्यांत येते. दो० फ्रोयलान साहेबाकडून जें पत्र प्रसिद्ध झालें आहे तें यांच्या जन्मजात आवेशी व उतावळ्या स्वभावाचेंच निदर्शक आहे असें आह्मीं समजतो. ज्या उतावळेपणानें त्यांनीं मडगांवच्या मानपत्राला आपलें आक्षेपास्पद असें उत्तर दिलें त्याच उतावळेपणानें त्यांनीं हें निषेधपर पत्र प्रसिद्ध केलें आहे. नाहींतर जो मताधिकार न दिल्याबद्दल पोर्तुगीज सरकारचा निषेध महाराष्ट्र साहित्य समेलनानें केला तो मराठीचा मताधिकार दो० फ्रोयलान साहेबांना न्याय्य वाटतो [पहा हिंदु ता. २४–४–२६] आणि अशा न्याय्य हक्काविषयीं विचार करणारांचा निषेध ते केवळ शीघ्रगहेरचे आहेत एवढ्यासाठी सबबीवर फ्रोयलान साहेब करतात याचा अर्थच लागत नाहीं. आमच्यामतें उद्यां आमच्या राजकीय चळवळींत लागणारी मदत देखील बाहेरून आली तरी ती घेण्याचा आमचा हक्क आहे. चालू राज्यपद्धतीला [instituigoes vigentes] मात्र अशा मदतीनें धोका येऊं नये. आणि असें स्वातंत्र्य ज्या राज्यपद्धतींत नाहीं तिला Republica तरी कसें ह्मणतां येईल?

वर्तमानसार

—येथील वयोवृद्ध सेक्रतारीयु जेराल सि. पैशोत व्हियैर हे लवकरच पोर्तुगालला रवाना होणार असल्यानें, त्यांची जागा आपणांस मिळावी ह्मणून मकावचे सेक्रेतारीयु डॉ० सांतुस यांनीं अर्ज केला आहे.

—डॉ० राव यांची बढती जज्जाचे जागीं झाली असून ते आपला चार्ज घेण्यासाठीं आफ्रिकेला उद्यां निघतील असें कळतें. डॉ० रावांचा प्रवास सुखकर होऊन त्यांचा नांवलौकिक वृद्धिंगत व्हावा, अशी आमची परमेश्वरापाशीं प्रार्थना आहे. व्या. शिवराम बळवंत राव यांच्या कित्येक राजकीय मतांशीं आमचीं मतें जुळतीं नसलीं तरी व्यक्तिशः त्यांचे आह्मीं हितचिंतकच आहोंत.

—मडगांवच्या 'हिंदु' पत्राच्या खटल्याची सुनावणी गेल्या २१ तारखेला झाली. निकाल पुढें कळविण्यांत येईल. आरोपी तर्फेचे वकील दो० आराउज मास्कारेंनस यांचें भाषण सबंध तीन तास चालू होतें. आपल्या वक्तृत्वपूर्ण व ओजस्वी भाषणांत त्यांनीं आक्षेपित लेख कसे कायद्याच्या कैचींत सांपडत नाहींत हें अनेक आधारांनीं उत्कृष्टपणें सिद्ध केलें. खटला पहाण्यास बराच प्रेक्षक समूह लोटला होता. आमचे व्यवसाय बंधु हिंदुकार खटल्यातून सहीसलामत निभावोत, अशी आमची परमेश्वरापाशीं प्रार्थना आहे.

—पणजीच्या 'आ प्रोव्हींस' पत्राचें संपादकत्व दो० आदोल्फ कोस्ताच्या हातांत येतांच सदर्हू पत्राच्या मतात बदल व्हावयास लागला आहे. सि. पेरेर बाताल्य हे हिंदू राष्ट्रीय पक्षाला कसून विरोध करीत नसत; पण आतां तो मनु सि. कोस्तांच्या अमदानींत पालटूं लागला आहे.

—मडगांव येथील सुप्रसिद्ध सारस्वत ब्राह्मण समाज' या संस्थेच्या इमारत फंडार्थ ता. २८ व २९ मे रोजीं वेंदशाही' नाटकाचे दान प्रयोग करण्यांत आले. उत्पन्न अजमासें १९०० रु. आल्याचें कळतें.

—पोर्तुगालांत नवीन बंडाळी उपस्थित होऊन तिचा शेवट रक्तपाताशिवाय जुन्या प्रधान मंडळाच्या राजीनाम्यांत झाला. या नवीन विजयीं बंडाचे प्रमुख कमांडर कावेसादस हे असून त्यांच्याच हातांत प्रधानमंडळाची सर्व सत्ता देण्यांत आली आहे.

—पुणेंच्या कर्तृत्ववान किबेवाड्याला आग लागून ज्ञानप्रकाश संस्थेचें अपरिमित नुकसान झाल्याबद्दल भारताला अतिशय वाईट वाटत आहे. परंतु सदर्हू संस्थेला कै. गोखले यांच्या पुण्य पुरुषार्थाची पुण्याई परमेश्वरानें पुरविली असल्याचें प्रसिद्धच असल्यानें, ती पवित्र संस्था किबेवाड्याच्या राखेंतून रुपि पूर्वींपेक्षांहि जास्त प्रखर तेजानें प्रगट होईल, अशी आह्मांस आशा असल्यानें, त्यांतल्यात्यांत समाधान वाटतें.

साभार स्वीकार

आत्मसामर्थ्य योग (योगी रामचरक कृत):– या पुस्तकाचे प्रकाशक खानापूर येथील धनंजयप्रेसचे सुप्रसिद्ध मालक व आज सतत १५ वर्षे चालू असलेल्या लोकमित्र मासिकाचे संपादक रा. दत्तात्रेय गोविंद सडेकर हे असून त्याचे अनुवादक मराठींत महर्षींच्या मानाची मान्यता मिळविलेले महाराष्ट्रभाषाचित्रमयूर रा. कृष्णाजी नारायण आठल्ये हे आहेत; हें सांगितलें ह्मणजे सदर्हू ग्रंथाची उपयुक्तता उत्कृष्टपणें उत्सुकांच्या मनांत सहज बिंबेल.

सांप्रतच्या नामर्दपणानें नामोहरम बनलेल्या नरांचा नरमपणा नष्टप्राय करून त्यांच्यांत रा. आठल्यांचें ‘ निसर्गशास्त्र ’ ‘ आत्मसामर्थ्या ’ चें तेज निर्माण करण्याला समर्थ असेंच असून त्यांतील एकंदर प्रकरणें = हीं प्रकरणें ३२ आहेत = मननीय आहेत. शरीराच्या जोपासनेनें पुरुषार्थाची प्राप्ति अल्प प्रयासानें कशी करून घ्यावी याचें साग्र विवेचन ‘ सामर्थ्ययोगां ’त सूत्ररूपानें आलें असल्यानें, त्याचें अध्ययन प्रत्येकानें करणें आवश्यक आहे. अर्थात आमचे वाचक आत्मसामर्थ्य योगाची प्राप्ति अवघ्या एक रुपयाच्या स्वार्थत्यागानें करतील, अशी आह्मीं आशा केल्यास ती निर्फल ठरेल, असें वाटत नाहीं.

खुद्द सडेकर यांच्यांत नवनवीं उत्तमोत्तम पुस्तकें लागोपाठ जनतेसमोर ठेवण्याचें सामर्थ्य व आठले यांच्यांत वयोवृद्धपणांतहि दिसून येणारा नव्या दमाचा जोम– या दोन्हीं गोष्टी काय सुचवितात ? त्या हेंच सुचवितात कीं, त्यांच्यांत आत्मसामर्थ्ययोगाचा सक्रीय शिकवण नखशिखांत खेळत आहे. ‘ आधीं केलें आणि मग सांगितलें ’ अशा या अधिकारी नरश्रेष्ठानीं तयार केलेल्या चीजेचें चीज न केल्यास आह्मीं साहित्यशास्त्रदृष्ट्या अन्यायी ठरणार नाहीं काय ?

मासिक आर्यविज्ञान, सांगे , सं. ना. अ. नाईक पाटणकर):– शास्त्रीय व तात्विक विषयांचा प्रसार झपाट्यानें व्हावा हा सद्हेतु प्रस्तुत मासिक जन्म पावण्यास कारणीभूत झाला व त्या हेतूनुरूप त्याचें कार्यहि चालू आहे, हें सदर्हू मासिकाचे आजपर्यंत प्रसिद्ध झालेले तीनहि अंक नजरेखालून घातल्यास कोणाचीहि खात्री होईल. पहिल्यापेक्षां दुसरा व दुसऱ्यापेक्षां तिसरा अंक ज्यास्त सुटसुटीत व उपयुक्त निघाला आहे. व अशीच यापुढेंहि त्यांत सुधारणा होत गेल्यास, आर्यविज्ञानाचा दर्जा दिवसें दिवस वाढत जाईल, यांत संशय नाहीं.

—कविसम्राट रविंद्रनाथ टागोर हे इटाली सरकारच्या निमंत्रणावरून गेल्याच्या मागील शुक्रवारीं मुंबईहून रवाना झाले.

पुरवणी वर्तमानसार

—कलकत्ता येथें ता. १९ जुलैपासून तीन दिवसपर्यंत अखिल भारतीय संस्कृत परिषदेचें अधिवेशन भरणार आहे.

—सातारा येथें गेल्या मार्चमासीं कांहीं कसायांनीं एका गाईस अमानुष रीतीनें छळल्याबद्दल त्यांजवर खटला होऊन त्यापैकीं दोन कसाई व एक मांग यांस वीस रुपयांप्रमाणें दंडाची शिक्षा झाली.

—बेंगळूर येथील एका जवाहिराच्या दुकानांत चोरी करून दुकानदाराला मारल्याच्या आरोपावरून हायलँडरच्या इन्फंट्रीमधील दोघां गोऱ्या सैनिकांना प्रत्येकीं एक वर्ष सक्त मजुरीची शिक्षा सुनावण्यांत आली.

—पंगनूर [मद्रास] येथील हिंदु व मुसलमान यानीं आपसांत वाद मिटविला आहे. नमाज पढण्याची वेळ वगळून केव्हाहि मशिदीवरून वाद्यें वाजविण्यास हरकत नाहीं असें उभयतांच्या विचारें ठरलें आहे.

—रुमानियांतील बाको शहरास आग लागून कित्येक लोक मेले आणि सुमारें दोन कोटी पौंडांचें नुकसान झालें.

—येत्या जुलै महिन्यापासून येथील सरकारी कामदारांचे पगार व इतर सरकारी हिशेबठिशेब ३५० रैस ह्मणजे १ रुपया या प्रमाणानें न आकारतां १६ आणे ह्मणजे १ रुपया या स्थानिक नाण्यात आकारण्यांत येईल. १६ आणे गोष्ट झाली !

—लिसेव सेंत्रालच्या प्रत्येक तुकडींतील संख्या या पुढें वीस विद्यार्थ्यांची असावी असें ठरविण्यांत आलें आहे.

—डिचोलीचे प्रस्तुतचे देलेगाद दो. आंतोनियु मिरांद यांची मुरगांवच्या जजाचे जागीं नेमणूक झाली आहे.

—ऑरिएंटल विमा कंपनीनें येथील तावेलियांव सालितु द सिल्व्ह यांस त्यांच्या ह्यातींतच त्यांनी उतरलेल्या विम्याची रक्कम [रु. ४ हजार] यांच्या घरीं आणून दिली यावरुन कंपनीच्या व्यवस्थितपणाची साक्ष पटते.

—‘ विविधवृत्त ’ व ‘ श्रीशिवाजी ’या मुंबईच्या साप्ताहिकांत गोमांतकांतील मराठी भाषाप्रकरणासंबंधीं लेख आले आहेत.

—पोर्तुगालांत घडून आलेल्या क्रांतीनें प्रधानमंडळाची इतिश्री तर झालीच. शिवाय आतां पार्लमेंटचेहि बारा वाजून नवीन निवडणुकांचा वादळ बारा वहावयास लागेल अशी वाऱ्यावरील वदंता आहे.

—अजून पाऊस न पडल्यामुळें, पणजी म्हापशें व मडगांव येथें पाण्याची पंचाईत झाली आहे. मेघराजाची आम्हांवर केव्हां कृपादृष्टि होईल.

———

Anuncios

O Bharat ano II numero 10 3 de Junho de 1926

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

COLEGIO INDIANO

Vai abrir se êste novo colegio em 15 de Junho no antigo edificio do Liceu Municipal de Mapuçá. Dirigido por pessoas todas habilitadas com o curso completo do L. Central, do C. Comercial etc, o colegio visa a ministrar o ensino secundario e primario em bases solidas. Alêm das três primeiras classes do Liceu serão leccionadas a 4a. e 5a. classe do Liceu Central. Admitem-se alunos internos do Liceu Municipal de Mapuçá.

Para mais informações dirijam se aos srs. Vamona Colopo e Caitano de Sousa, negociante de Mapuçá.

7 O director do Colegio
Laximonarao Sar Dessai

इंडियन कालेज

म्हापसें

चालू महिन्याच्या १५ व्या तारखेस ही कालेज लिसेव म्युनिसिपालच्या जुन्या इमारतींत उघडली जाईल. लिसेव सेंत्रालचे कांहीं तरुण व उत्साही पदवीधर यांत शिकवितील लिसेवच्या पांच इयत्तांपर्यंत दुय्यम शिक्षण व प्राथमिक शिक्षण (ensino primario) येथें दिलें जाईल. पुरेसे विद्यार्थी मिळाल्यास लिसेवच्या वाङ्मय शाखेच्या सहाव्या व सातव्या वर्षांतील विद्यार्थ्यांनांहि शिक्षण मिळेल.

शिवाय इंग्लीश पांच इयत्ता पर्यंत शिक्षण देण्याची व्यवस्था केली आहे.

ज्यास्त माहितीकरितां श्री. वामन खलप व कायतान द सौज यानां भेटा अगर लिहा.

डायरेक्टर
लक्ष्मणराव श्री. सरदेसाई 8

नवी फार्मास उघडली

माइण–कुडतरी येथील सुप्रसिद्ध

दोतोर ज्यासींत द सिल्व

यानीं नवीन बाजारांत बाणावलीच्या रस्त्यावर दरवळ्याकडील घरांत नवीन फार्मास उघडली असून दररोज सकाळीं ९ वे १२ पर्यंत तिकडे रोगी तपासण्याची व औषध देण्याची व्यवस्था केली आहे.

गरजूंनीं फायदा घ्यावा. 9

आल्मैद कॉलेज

सालाबादप्रमाणें ‘ गोवा विद्याप्रसारक मंडळाचें ’ ‘ आल्मैद कॉलेज ’ येत्या जूनच्या ७ तारखेस उघडण्यांत येईल. व त्याच दिवशीं ‘ विद्यार्थी भोजन वसतिगृहहि ’ सुरू होईल. पालकांनीं आपल्या मुलांस लवकर पाठविण्याचें करावें. विशेष माहिती दुसरीकडे दिलीच आहे.

पोर्तुगीज प्रिमैर मापासून लिसेवच्या २ ऱ्या क्लासापर्यंत; इंग्रजी ३ इयत्ता व मराठी ४ इयत्ता, इतके वर्ग सुरू होतील.

संस्थेची कचेरी फोंडा, तारीख १ माहे मे सन १९२६.

सी. वि. केरकर.
10 सेक्रेटरी.

Pelo juizo de Direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2.° oficio á porta do tribunal situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem vão ser vendidos em hasta publica pela 2 a vez no dia 8 de junho seguinte ás 10 horas pela metade do preço da avaliação os seguintes moveis: – 650 mãos de aguieiros cerrados de quinzol e mareta do valor de 30:07:06 — 7 fasquias de porta de madeira de teca com dois metros e trinta centimetros de largura e duzentas mãos de soalho de maderia de jaqueira do valor de 21:08:00; — 31 aguieiros de quinzol com comprimento total de 191 mãos largura de tres polegadas e espessura de duas ditas do valor de 8:15:00 — e 4 aguieiros de jaqueira com cumprimento total de 24 mãos, de largura tres polegadas e de espessura duas ditas do vlaor de 1:04:00 apreendidos nos autos civeis de arresto que o Ministerio Publico nesta comarca promove contra Ramachondra Laddu Sinay Narcornim recebedor que foi da fazenda deste concelho. Para ser publico se expediu este. Xeldem da Comarca de Quepem, 30 d'abril de 1926.

O escrivão de Direito do 2.° oficio

Manguexa Sinai Carapurcar

2 vez] Visto
R. Colaço 11

ANO 11°. N°. 11
QUINTA-FEIRA 10 DE JUNHO DE 1926

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

…UNCIOS
Por … …inda que repetida 1 tanga
…avulso uma tanga

…OR E EDITOR
G… …Hegdo Dessai
…PEM—GOA

S. R.
Biblioteca Nacional
Pangim

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक ११
गुरुवार ता. १० जून सन १९२६

वर्गणीचे दर
खालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
फिरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
केंपें—गोवा

…गवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालेली

ॲग्रिहार्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ताः— स्टाल १५० ते १५२
" जयशाली " मुंबई क्रार्फर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत त्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तावडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फायदा घ्यावा. 1

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकल्चर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलें आहे.

कायतानु फालु द सौज, व्यापारी,
2
म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानी, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० — तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटथा मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस हाशील वगैरे खर्चाची बचत होईल.

भारतीय संस्कृतीचें श्रेष्ठत्व दाखविणारें शास्त्रीय आणि तात्विक विषयाचें

वा. व. ट. हं. वर्गणी २ रु.!) **आर्यविज्ञान** (प्रौढ जाहिरातींस सवलत !
(मासिक)

हें मासिक सांगें येथें निघूं लागलें. प्रथमांकांतच, प्रिं. गो. स. आपटे एम्. ए. बी. एस. सी. उज्जैन, वेदांत विशारद शिवसुब्रण्यशास्त्री, मीमांसा विद्यालयाध्यापक पुणें, इत्यादि भारतीय व पाश्चिमात्य विज्ञान विशारदांचें उच्च लेख, संस्कृत निबंध, कविता, संपादकीय लेख ग्रंथ निरीक्षण, विज्ञान विचार वगैरे महत्वाचे विषय, हिंदु संस्कृतीचें वैशिष्ट्य दर्शविणारे असे येऊं लागले. ग्राहकांनीं तावडतोब आगाऊ वर्गणी भरून मागणी करावी. 12

पत्ताः— व्यवस्थापक— " आर्यविज्ञान " मु. पो. सांगें—गोवा.
3

हिंदुस्थानको-ऑपरेटीव्ह इन्शुअरन्स सोसायटी लिमिटेड [कलकत्ता]

बॉम्बे ब्रँच व सर्व ठिकाणीं शाखा व एजन्सी.

इतर कंपन्यांहून या कंपनीचा बोनस [नफा]जास्ती असून हप्त्याची रक्कम बरीच कमी आहे बाकीच्या कंपन्यांसारखी हिच्या फंडास मुळींच नुकसानी लागलेली नसून कोणत्याच नव्या व जुन्या कंपनीस हार जाणार नाहीं असा या कंपनीचा फंड आहे. फंड इतका सुरक्षित ठेवला आहे कीं, कोणत्याच कंपनींत इतक्या थोडया वर्षांत जमा ठेवणें शक्य नाहीं. खात्री घेण्यास १९२३-१९२४ चें सरकारी बुक [रिपोर्ट] वाचून पहावा.

विशेष माहिती खालील पत्त्यावर

आर. एस्. एण्ड कंपनी
एजंट पाहिजेत — गोवा जनरल एजंट — भरपूर कमिशन
4 — मडगांव व पणजी

पोर्तुगेज शिक्षक

या पुस्तकाच्या मदतीनें मराठी जाणणाऱ्या इसमाला पोर्तुगेज भाषेशीं परिचय करून घेतां येतो. प्राथमिक पोर्तुगेज शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना तर हें पुस्तक फारच उपयुक्त आहे. किंमत अवघी ६ आणे

पोर्तुगेज, कोंकणी व मराठी
शब्दसंग्रह

या पुस्तकांत दोन हजारवर पोर्तुगेज शब्दांचे कोंकणी व मराठींतून पर्याय शब्द दिले आहेत. किंमत फक्त ३॥ आणे.

पुस्तकें सर्व बुकसेलर्सकडे मिळतील. अथवा खालील पत्त्यावर लिहा
म्यानेजर सदानन्द मुद्रणालय, रायबंदर—गोवा
5

Hoje, que, por culpa dos homens, estamos reduzidos a um autentico *bonhomme misére*, vá de considerar-nos filhos espúrios da roda!

Estes rapazes que agora foram excluidos do concurso de lugares até de aspirantes! uns 28, e não são poucos, foram rapazes distinctos no nosso Liceu, são rapazes de mèrito, de valor incontestavel que um estulto ódio da raça sacrificou sem dó nem piedade!

E' bom que olhem por isto os que tem a estricta obrigação moral de isto fazer.

Reclamemos, com todas as veras da nossa alma, com todas as fibras do nosso coração; reclamemos "com cabeça" como a India sempre reclamou, como diz a invulgar figura de Menezes Bragança; e não "com os pés" nem batendo com os tampos das carteiras, como é costume e ordem do dia nos Parlamentos europeus e principalmente, num que todos conhecemos: porque a India não é nem foi nunca terra de selvagens e de brutos como os pretos da Africa Somos nós que ensinamos a Europa a marear: foram roteiros arabes que trouxeram Gama para India; foi um pitoto indio que o guiou por entre procelosos mares e sibilantes ventos.

Não, isto, da maneira e pelos modos como vai correndo não póde continuar a sua marcha vertiginosa para o abismo. Somos nós, os indios, um povo inabil para reacções—temos, como dizia o subtil Eça, a molesa gelatinosa; amodorramo-nos, acocoramo-nos nos bancos dos balcões e após a visão bemdita duma espiral negra de fumo dum *viddi*, deixamos correr o marfim. Temos necessidade duma injeção consciente, isto é da consciencia do nosso sêr, do que eramos, o que somos, a que degradação chegamos, caindo, por comiseração publica, no ultimo degrao de escada humana. Ergamo-nos que já da India visinha onde tudo abriu já de ha muito os olhos, nos espreitam com carinho e como irmãos.

Abril de 1926 *A. V.*

ECOS E CRITICA

JULGAMENTO DO "HINDU"

No dia 7 do corrente foi lida no Tribunal de Margão a sentença do julgamento do nosso colega *Hindú*, realisado em 31 do mez findo.

A sentença condenou o *Hindú* á multa de 1:20$000 reis (343 rupias, pouco mais ou menos), além de custas e selos do processo—condenação que deveras nos penalisou, porque lhe esperavamos a absolvição, dada a alta circumspecção com que fôra dirigida a defesa pelo eminente orador forense e distincto causidíco sr. dr. Araujo Mascarenhas que nada poupou para ser verdadeiramente admiravel e rigorosamente completo o seu delicadissimo papel que o honra muito.

Mas as coisas são o que são e não o que desejavamos que fôssem. E, porisso, sem mais comentos, limitamo-nos a lamentar, sinceramente, o contratempo do colega, desejando-lhe bom sucesso na Relação—*ab imo pectore.*

POR CULPA DOS OUTROS...

Consta que o sr. Mariano Martins incontestavelmente um dos grandes administradores coloniaes que a Republica possue, esta' demissionario, sendo a resoluçao de S. Excia. motivada pelo resultado do ultimo movimento revolucionario em Portugal.

Quanto a no's, embora seja grande o nosso pezar pela atitude do sr. Mariano Martins, aceitamos este facto como a consequencia logica e natural da desorientaçao que no Terreiro do Paço vem grassando nestes ultimos trinta anos.

A pena que temos e' da India, coitada, que, apesar de dotada de todas as qualidades para progredir e avançar, continua a marcar passos por culpa dos outros.

Estara' Portugal ignorante das graves responsabilidades que lhe cabem como naçao colonial? Nao nos parece.

NA NOSSA COMARCA

Durante a ausencia do sr. dr. Rodolfo Colaço que esta' de caminho para Portugal, assumiu as funcçoes de juiz de direito desta comarca, na qualidade de 1° substituto, o sr. advogado dr. Pedro Barros que pela sua culta inteligencia e raras faculdades de trabalho representa garantia segura de que honrara' o alto cargo em que se acha investido.

Assumiu, igualmente, as funcçoes de Delegado da comarca o sr. dr. J Manoel dos Santos Silva, que nos dizem ser um espirito erudito, nobre e profundo conhecedor do seu *metie'r* sendo, alem disso, muito amigo de trabalho—o que evidentemente indica que os delicados serviços confiados a Sua Excia seram dirigidos a contento de todos.

Como se sabe, temos tambem escrivaes novos: os srs. Noronha e Carapurcar, ambos activos e senhores do oficio.

Com uma organisaçao tao boa dos dirigentes da comarca, e' de esperar que estes a deixem, a breve trecho, livre da *chicana local*— que, muitas vezes, poem em perpetuo desassocego criaturas inocentes e indefesas.

ESCREVEM-NOS

"A *Epoca* de Mapuça' entretem-se em gastar energia em coisas de pouca monta. E'-lhe livre. O que, porem, nao lhe e' permetido, e' que esteja *insinuando* incorretamente, como no caso da mesa administrativa do pagode de Sri Xantadurga' Nerlicarina de Nerul.

E' do livre alvedrio da Administraçao concelhia alterar a proposta dos mesarios, feita pela mazania, ou antes, a indicaçao por esta sugerida, sendo lhe, so', defeso bulir com a eleiçao deles. E, para mais, sabe se que no seio da mesma mazania reinam discordias cronicas—o que deve ter levado a Administraçao a alterar a indicaçao dos mazanes a que a *Epoca* se refere.

Para que, pois, tanta berrata?"

O *Bharat*, alheio ao que se esta' passando no dito Templo de Sri Xantadurga', limita se, apenas, a dar cabida nas suas colunas ao que lhe escreveram em *legitima defesa*

TALVES ELE...

Em Nova-Goa constituiu se uma comissao para levar a efeito uma manifestaçao em honra do sr. Dr. Peixoto Vieira que deixa difinitivamente esta terra breve. Esta comissao, como e' de praxe, estampa nos diarios da capital um convite "a todos os cidadaos da India Portugueza' a reunirem se no dia 14 deste, pelas 17 horas, nos Paços Municipaes das Ilhas "a fim de se associarem *querendo* a publica manifestaçao projetada".

Nao sabemos a quem vem aquele *querendo*, a nao ser que os sinatarios do convite nutram o receio de que todos os cidadaos da India Portugueza se associem a tal publica manifestaçao projectada *nao querendo.*

Vamos saber do sr. Ibrahim Mitha, um dos sinatarios do convite, o motivo daquele *querendo*. Talvez ele nos saiba explicar.

SAIBAM QUANTOS...

O grande diario da visinha India "The times of India" na sua ediçao de 2 do corrente bordando, em artigo de fundo, consideraçoes sobre o ultimo movimento revolucionario em Portugal, conclue pelas seguintes palavras:

"Mas o habito de revolta e' mau por mais despreziveis que sejam as suas consequencias aparentes, porque ele impede o progresso e arruina o credito: India — parte dela — tem interesse nao piqueno no progresso e credito de Portugal. A India Portuguesa tem sofrido o bastante da ineficiencia do Governo metropolitano, e os acontecimentos da recente data, que mostraram que aquela colonia nao estava disposta a sujeitar-se a's ordens de mandoes ignorantes, deve ter servido a Portugal do aviso para por a sua casa em ordem se e' que aquela naçao deseja conservar os restos do seu Emporio outrora grandioso."

EM AGONIA FRANCA

A Inglaterra tinha para lhe tirar o sono o conflicto entre os proprietarios e operarios das suas minas de carvao, conflito que ameaça a deitar abaixo o edificio da prosperidade industrial daquela naçao. Como se isto fosse pouco, surgiu agora o descontentamento no Egipto—Zaglul Pacha, o inimigo ousado da *pata* ingleza, teve, nas ultimas eleiçoes, uma maioria absoluta, formidavel e quere a [illegible] da sua idade, assumir o poder

E a Inglaterra, a mae do parlamentarismo, esta' assustada porque Zaglul quere exercer o poder que o *eleitor soberano* no *exercicio do direito sagrado* lhe conferiu. E os fios telegraficos trabalham constantemente entre Egipto e Londres.

O que havera'? Nao ha duvida que o Imperialismo europeu entrou em agonia franca.

LE SE

Le se no *Heraldo* a seguinte local:

Distilação clandestina

O sr. Lourenço Camilo Travassos, 1° cabo do Corpo de Fiscalisaçao Aduaneira, servindo de chefe da distilatoria de Piliçao, prendeu em flagrante delicto dois distiladores clandestinos, conseguindo apreender os respectivos aparelhos de distilaçao. As apreensoes foram levadas a efeito de noite numa mata densa"

Registamos este facto felicitando o sr. Travassos pela sua dedicaçao ao serviço, e fazemo-lo com agrado apezar da nossa "vezania de dizer mal das entidades oficiaes."

PARA O PROXIMO N°

No proximo numero trataremos da situação dos bilheteiros e revisores da Navegação fluvial e doutros assuntos que ficaram de remissa por falta de espaço.

त्यांनीं एक देखील नवें तत्व प्रचारांत आणलें नाहीं. जागा कमी करणें, वाढविणें, कर्जें काढणें या साऱ्या बाबी त्यांनीं सारख्याच चालू ठेविल्या होत्या नाहीं ह्मणायला एक मात्र नाविन्य प्रत्येक पक्ष अधिकारारूढ होतांच सुरू करी व तें हेंच कीं पार्लमेंटचे मेंबर, गोव्हेर्नादोर, रेजेदोर व सरकारी कंट्राक्टर हे पूर्वींचे काढून त्यांच्या जागीं स्वपक्षीयांची भरती करी", हे (Ramalho Ortigao] रामाल्य ओर्तिगांव यांचे उद्गार सन १८८७ सालीं निघाले असले तरी त्यावेळीं ते जितके यथार्थ होते तितकेच ते आजहि यथार्थ आहेत. तत्वनिष्टेची ओळख पोर्तुगीजांनां मुळींच नव्हती. द्रव्यनिष्ठा किंवा फार तर व्यक्तिनिष्ठा यांपर्यंत त्यांची मजल पोंचली आहे व त्याचमुळें या क्रांत्या इतक्या सुलभपणें होतात. एखाद्या जलाशयांतील पाणी एका सपाटींत येई तोंवर जसी त्यांत खळबळ माजते किंवा टांगलेल्या काठीचा मध्यबिंदू व तिचा गुरुत्वमध्य हीं एकाच लांबरेषेंत येई तोंवर ती जशा हेलकावे खाते तसेंच पोर्तुगालचें झालें आहे. त्याची समाजव्यवस्था व समाजस्थैर्य आणि राज्यपद्धति हीं अद्याप एका लंबरेषेंत येऊं शकलीं नाहींत.ह्मणूनच ह्या क्रांत्या सुलभपणें होतात.

क्रांतीचें पर्यवसानः- कित्येकानां या क्रांतींत राजसत्तेचें पुनरुथ्थान दिसतें तर, कोणाला मुसोलिनीची छोटेशाही दिसते. आणि कांहीं पक्क्या गुरूंचे चेले तर या क्रांतींत बोल्शेविझम देखील हुंगूं लागले आहेत. आह्माला तरी यांत शेवटीं कांहीं गोव्हेर्नादोरांच्या अदलाबदली, पार्लमेंटची फेरनिवडणूक व फारफार तर म्युनिसिपाल त्यांची फेरनिवडणूक एवढाच परिणाम दिसतो. राजसत्ता पुनः अधिकारारूढ झाली तरी त्यापासून ह्मणजे पोर्तुगीज राज्यांत कांहीं परागति होईल अशीहि भीति बाळगण्याचें कारण नाहीं. कारण धार्मिक स्वातंत्र्य, विचारस्वातंत्र्य व आचारस्वातंत्र्य यांत पुनः उलटी उडी मारूं लावण्याचें सामर्थ्य या परक्या बळावर स्थापन झालेल्या राजसत्तेत राहणें मुळींच शक्य नाहीं. मुसोलिनीची छोटेशाहि उगम पावलीच तर ती देखील पोर्तुगालच्या बाहेर जाऊं शकणार नाहीं. आणि बोल्शेविझमचीहि तीच स्थिति होईल. तेव्हां आह्मां गोमांतकस्थानां तूर्तीला तरी एकच गडबड बाधक होईल व ती हीच कीं,आज वर्षभर राज्यकारभार लोकहिततत्परतेनें हांकून प्रजेचें प्रेम संपादन करणाऱ्या ना. मार्यान मार्तीश यांचा अधिकारत्याग या खेरीज पार्लमेंटच्या निवडणूकीहि होतील पण त्या झाल्या तर आणखी कांहीं हजार रुपये, मोटारींत, दारूंत व कीस्तांत (boletins de voto) खर्च होतील. कांहीं पुढाऱ्यांची किंमत वाढेल किंवा आणखी एखादें पार्लमेंटरी नाणें नवें पाडलें जाईल. जुन्याप्रमाणें तेंहि आपला खणखणीत किंवा बदबद वाजणारा आवाज ऐकवीत चालू होईल. एवढेंच. आणि म्युनिसिपाल निवडणुकी झाल्या तर आजच्या मेंबरांएवजीं दुसरे येतील व...निदान सांगें म्युनिसिपालिटी तरी शांत होईल.

लिसेवांतील अभ्यासक्रमांची सुधारणा:-येराल्द दैनिकांत या विषयाचा आह्मां गोवेकरांच्या दृष्टीनें विचार केलेले असे कांहीं लेख अलीकडे पेद्रु द कंश्त पेरे या नावांच्या तरुणानें प्रसिद्ध केलेले आहेत. त्यांची त्रोटक माहिती गेल्या ता. ५ च्या हिंदूंतून आलेली आहे ती पाहिली असतां आजवर भारतांतून वारंवार या विषयीं जें लिहिलें गेलें आहे त्याला याचा एक पाठपुरावाच वाटतो. त्यांतहि मराठीच्या शिक्षणाविषयीं जे उद्गार या आमच्या ख्रिस्ती बांधवांकडून निघाले आहेत ते वाचले ह्मणजे तर ते कोणी तरी हिंदूनेंच काढले आहेत असें वाटतें. लेख सर्व दृष्टीनीं मननीय असल्यामुळें आज आह्मी त्याचें स्वागत तर करतोंच पण त्याचा सारांशहि आमच्या वाचकांसाठीं सवडीनुसार स्वतंत्र देण्याचा आमचा विचार असल्यानें तूर्त एवढेंच पुरे.

'सच्चिदानंदमंडळ':- या उपयुक्त संस्थेतर्फे मडगांव येथें व त्यानंतर पणजी ह्मापसें इत्यादि इतर ठिकाणीं सुप्रसिद्ध समर्थभक्त विनायक महाराज मसूरकर यांचीं प्रवचनें होणार असून, आपल्या प्रवचनास आलेल्या मंडळीस विशेषतः बालवर्गास तें रामदासी वाङ्मय फुकट वाटणार आहेत. खेरीज सूर्यास नमस्कार घालण्याच्या परिपाठाचा सपाट्यानें प्रसार होण्यासाठींहि निरनिराळ्या रीतीनें गावोंगावीं ते उत्तेजन देणार आहेत. असेंहि कळतें कीं, दासबोधाच्या १ लाख प्रती छापण्याच्या व फुकट वाटण्याच्या त्यांच्या संकल्पास धनिक लोकांकडून मदत मिळत असून, सांप्रत त्यासाठीं १० हजार दासबोधाच्या प्रतींची आवृत्ती मुंबईस तयार होत आहे. या महत्वाच्या माहितीवरून मसुरकरांच्या मनोहर मनोरचनेचे मर्म वाचकांच्या मनांत बिंबेलच. अशा या अधिकारी समर्थभक्तांचा अलभ्य लाभ सच्चिदानंद मडळाच्या धर्म व सत्कर्मप्रेमी प्रयत्नामुळें गोमांतकास होणार असल्यानें येथील हिंदु जनता मंडळास दुवा दिल्या खेरीज खास रहाणार नाहीं, अशी आमची मनोदेवता आह्मास साक्ष देत आहे. असो. विनायक महाराजांच्या वक्तृत्वपूर्ण वाणींतील अमृत चाखण्याची गोड संधि गोमांतकीय समर्थाभिमानी दवडणार नाहींत, अशी आशा करून व अशी दुर्मिळ संधि मंडळानें निर्मिल्याबद्दल त्याचे आभार मानून हा स्फुट येथेंच संपवितों.

———

हिंदुसमाजाच्या गरजा किंवा देपुतादास काय सांगावें ?

[व्याख्याते—प्रो. बाळकृष्ण वा. सांवर्डेकर)

असा हा प्रकार झाल्यामुळें, पूर्वी १२० रुपये मिळविणाऱ्या आल्फेरीचा नंतर ३५० रुपयांवर पगार मिळूं लागला. एका आल्फेरीनें तर, "या एवढ्या पैशांचें आम्ही करावें तरी काय ?" असे प्रत्यक्ष उद्गार देखील काढले ! अशा रीतीनें हा समानीकरणाचा [equiparagao] प्रकार झाला आहे. दरम्यान जमाबंदी खातें, पब्लिकवर्क्स खातें, टपालखातें, न्यायखातें, इत्यादि खात्यांची पूनर्घटना (!) करण्यांत आली. आणि त्यावेळीं, या नाहीं त्या मिषानें, या सर्व खात्यांतील नोकरांचे पगार वाढविण्यांत आले. खात्याची पुनर्घटना ह्मणजे, पोर्तुगीज मुलुखांत तरी तिचा अर्थ पगारवाढ असाच होतो. सुप्रसिद्ध Ramalho Ortigao या टीकाकारानेंच पार्लमेंटवर केलेल्या आपल्या टीकेंत या विषयीं पुढील उद्गार काढिले आहेत:

" Temos o receio de pedir qualquer reforma do serviço em instituição do ensino, porque sabe-se que em Portugal não há melhoramentos do serviço em que a reforma não principie por aumentar a despeza. Reforma-se o serviço de Alfandega,o trabalho pode ficar um pouco menos ou um pouco mais desordenado do que estava antes, mas em todo o caso invariavelmente, indispensavelmente, desde que há reforma há aumento do pessoal (!) Farpas Parlamentarismo Pg. 305

याचा अर्थ असा:-- "कोणत्याहि खात्याची किंवा शिक्षण संस्थेची सुधारणा करा ह्मणतानां आह्मांला भीतीच वाटत असते. कां कीं, ज्या सुधारणेची सुरुवात खर्चाच्या वाढींत झालेली नसेल, असी सुधारणा पोर्तुगालांत कोणत्याच खात्यांत झालेली अद्याप पहायला मिळाली नाहीं. टपाल खात्याची सुधारणा झाली आणि जकात खातेंहि पुण सुधारलें गेलें; त्यांतील कामाची पद्धति पूर्वी जेवढी गोंधळाची होती, त्यापेक्षां आज किंचिन्मात्र कमी गोंधळाची किंवा थोडीसी जास्त गोंधळाची बनली तरी बेहत्तर आहे. नोकरांची संख्या वाढणें ही गोष्ट मात्र ठराविकपणें व निरपवादपणें घडते."

तेव्हां या प्रकारांनां पुढें आळा घालण्यांत यावा व दिलेली स्वायत्तता खरोखरीचीच, वस्तुस्थितीचीच असावी, इंग्रजी हिंदुस्थानांतल्याप्रमाणें नामधारी होऊं नये, यासाठीं आवतोनोमीच्या कायद्यांत फेरफार होणें आवश्यक व अगत्याचें आहे.

या फेरफारात मुख्य व महत्वाचा फेरफार ह्मणजे [Base n° 5 Secgao Ia] कलम ५ वें पोट कलम १ लें मध्यें, एका पेक्षां जास्ती वसाहतींत लागू असणारे कायदेकानू बनविण्याचा हक्क जो मध्यवर्ति सरकारकडे आहे, तो त्याच्याकडून निघून ज्या ज्या वसाहतींस तो कायदा लागू होणार असेल, त्या त्या वसाहतींकडेच देणें हा होय कारण या एका कलमाच्या आधारावर आजवर जे विलक्षण प्रकार घडले आहेत, त्यांचा पाढा एवढा मोठा आहे कीं, तो वाचण्यास सारी व्याख्यानमालाहि पुरी होणार नाहीं.

दुसरा महत्वाचा फेरफार ह्मणजे [base 98 Secgao 3a.] कलम ९८ दावें पोट कलम तिसरें,यांत सांगितलेली भेदनीति होय. या कलमामुळें आमच्या नोकरशाहींत दोन मोठे भाग पडलेले आहेत. मध्यवर्ति सरकारच्याच हातीं ज्यांची नेमणूक आहे त्यांचा एक भाग व ज्यांची नेमणूक वसाहतींतल्या गोव्हेर्नादोराकडे अशाचा दुसऱ्या ब्रिटिश हिंदुस्थानांतल्याप्रमाणें जरी राखीव व सोपींव असें खात्यांचें वांटपपत्र इकडे चालू नसलें, तरी Nomeagao Ministerial व Nomeagao provincial असे जे हे भाग पाडण्यांत आले आहेत, ते नष्ट झालेच पाहिजेत. निदान असे कामदार किती असावेत हें ठरवितानां तरी मंत्रिमंडळ वसाहतीचा सल्ला घेऊन त्याप्रमाणें वागतें तर ही वांटणी आह्मी कबूल केली असती. तूर्त चालू पद्धति पाहिली ह्मणजे, वांटण्या करतानां फाल्त राहिलेल्या गाईचें तोंडाकडचा व ढुंगणाकडचा असे दोन विभाग दावां भावानीं पाडले होते, असी एक जी सूचक गोष्ट सांगतात तिची आठवण होते. मध्यवर्ति सरकारनें नेमणूका कराव्या व नोकरांचे पगार ठरवावे व वसाहतीनीं पगार भरण्यासाठीं कर बसवावे असी स्थिति यापुढें बंद होण्याचे उपाय योजले गेले पाहिजेत.

याला आळा घालण्याकरितां Diploma Legislativo colonial n. 38 या वसाहत खात्यांतून तयार झालेल्या कायद्यान्वयें,आपापल्या हद्दींत काम करणाऱ्या नोकरशाहीचा पगार, वसाहतींत चालू असलेल्या नाण्यात, ठरविण्याची जी कुलमुखत्यारी आह्माला मिळाली आहे, त्यावरचें वरिष्ठ सरकारचें दडपण अंशतः नष्ट झालें पाहिजे. ह्मणजे परवांचे जें गोव्हेर्नादोराच्या अधिकाऱ्यासाचें प्रकरण उद्भवलें तें पुढें उद्भवणार नाहीं. पगारांत वाढ झाली व वसाहतीच्या तिजोरीवर पूर्वीपेक्षां जास्ती भार पडूं लागला, तरच त्या मंजुरीची गरज असावी. पण तो कमी केला असला तर मंजुरी लागूं नये.

साभार स्वीकार

बालसन्मित्र पुस्तकमाला :— मालवणचे मराठी प्राथमिक शिक्षक रा. रा. पाळजी नारायण मिसाळ यांनी ही पुस्तकमाला आज बरेच दिवस चालविली आहे. व ती पदरास खार लावून घेऊन चालविली आहे. आमच्याकडे आज तिच्यांतील अभ्यास (द्वितियावृत्ति), नीतिमंजूषा (द्वितियावृत्ति). बालतोषिणी (द्वितियावृत्ति), रामकृष्ण बोधामृत, नीतिकुसुम, गमतीच्या गोष्टी व सन्मित्रदर्शन एवढीं पुस्तकें अभिप्रायार्थ आलेलीं आहेत यांपैकीं बरीच पुस्तकें शाळाखात्यानें बक्षिसांकरितां व लायब्रऱ्यांकरिता योग्य ठरविलीं आहेत. पुस्तकांतून सोप्या सोप्या गोष्टी, सोप्या भाषेंत दिलेल्या आहेत मुलांच्या मनावर त्यांच्या वाचनानें कायमचा तरी एका सद्गुणांचा ठसा उमटावा अशा रीतीनें या गोष्टी लिहिल्या गेल्या आहेत. आपलीं मुलें सद्गुणी व चौकस व्हावींत अशी इच्छा करणाऱ्या प्रत्येक आईबापांनी या मालेस आश्रय द्यावा.म्हणजे या धाडसी पण स्वार्थत्यागी लेखकाचें चीज होईल. रा. रा. मिसाळ यांनां आमची एक सूचना आहे: व ती ही च कीं मधून मधून काहीं पुस्तकें त्यांनीं जोडाक्षर विरहित काढावीं म्हणजे हा गोड मेवा अगदीं लहान मुलांनाहि स्वीकारता येईल.

रमावल्लभ दासकृत चमत्कारी टीका:- सोळाव्या शतकांत प्रसिद्धीस आलेल्या या भगवद्भक्ताची माहिती आम्हीं वाचकांना दिलीच पाहिजे असें नाहीं. निदान गोमंतकांत तरी त्यांचीं कित्येक पद्यें लोकांच्या तोंडीं नेहमीं ऐकूं येतात. त्यांचीच ही टीका हुबळीचे रा. सुभाव गोपाळ उमयकर यानीं मोठ्या श्रमांनीं संपादन करून त्याला आनंदघन [रामचंद्र विनायक कुळकर्णी – तासगांव.] यांच्याकडून अनुक्रमणिका लिहून घेऊन व रा.रा रामचंद्र कृष्ण कामत चंदगडकर यांच्याकडून शुद्ध करून घेऊन रा. रा. विठ्ठल कृष्ण कामत चंदगडकर यांकडून प्रसिद्ध करविला आहे. रा. रा. चंदगडकर बंधु आपल्या भगवद्भक्तीबद्दल प्रसिद्धच आहेत. त्यांनीं श्रीकृष्ण भक्तांकरितां तयार केलेली ही पर्वणी भक्तिमार्गांतील जिज्ञासूंनीं अवश्य साधावी. इतकी ती सर्वांग परिपूर्ण झालेली आहे. मूळ ग्रंथ भक्तिपर असून तो बराच सोप्या भाषेंत आहे. तरी पण काहीं कठीण शब्द सांपडतात. त्यांवर टीपा वगैरे देऊन वरील त्रैमूर्तींनीं तो विशेषच सुलभ बनविला आहे. आह्मांस पाठविलेल्या प्रतीचा आभारपूर्वक स्वीकार करतों. पुस्तकाची किं. २। रु. असून तो माशेल येथें दिगंबरदासाकडे मिळतो.

विविधज्ञानविस्तार:- आपलें ज्ञानप्रसाराचें कार्य आज अर्ध शतकपर्यंत बीमेपणानें चालू ठेवल्याबद्दल त्याचें अभिनंदन केल्याशिवाय आमच्यानें राहवत नाहीं. आमच्या समोर असलेल्या मार्चच्या अंकांतील एकंदर लेख आमच्या वरील म्हणण्याची साक्ष देतील. पंचजन हा रा. चाफेकर यांचा लेख मराठी शब्दांची व्युत्पत्ति हा प्रो. पुरंदरे यांचा लेख, त्याचप्रमाणें व्युत्पत्तीशास्त्रांतील स्वरूप संचार हा रा. पाटणकर यांचा लेख शब्दांच्या उत्पत्तीबद्दलचे आहेत तर बुद्धचरित्र लेखमाला हा प्रो. कोसंबी यांचा, मंदोदरचा यशोधर्मदेव हा रा. कवचाळे यांचा आणि सखाराम हरीचा मुत्युसन कोणता हा रा. कुळकर्णी यांचा हे संशोधनपर आहेत. भाषाशुद्धीवरहि या अंकांत आर्थ-कथन आहे. मराठीच्या भक्तांनीं या सर्वतोपरी जाणत्या (वडील) मासिकाला आश्रय देऊन आपली गुणग्राहकता व्यक्त करावी एवढें त्यांनां सांगून आमच्या वडील बंधूची आम्हीं रजा घेतों.

वर्तमानसार

—श्री विठ्ठल सेवक मंडळ सांगे, या संस्थेमार्फत चालू असलेल्या भारतीय विद्यालय नावाच्या मराठी शाळेच्या मुलींची परीक्षा मारगो येथील शारदा विद्यालयाचे हेडमास्तर रा. सूर्याजी विठ्ठलराव गांवकर यांजकडून घ्यण्यात आला. ही परीक्षा गेल्या ता ३१ मे रोजा सकाळीं सुरू होऊन संध्याकाळीं ७ वाजता निकाल देण्यांत आला. शाळेंत हजिरी पटावर प्रस्तुत पन्नास मुलांची नोंद असून, शाळेंत १ ते ४ इयत्तापर्यंत प्राथमिक व शारीरिक शिक्षण सुव्यवस्थेनें व समाधानकारक चाललें असल्याबद्दल श्रीयुत गांवकर, मयेंकर वगैरेंनीं विस्तृत शेरे दिले आहेत. परीक्षेस बसलेल्या एकंदर ३३ मुलांपैकीं २६ पास झालीं.

—काणकोंची शाळा अथवा वॉल्टरची शाळा ही म्हापसेंपासून दहा पंधरा मिनिटांच्या अंतरावर आहे. हिंदु मुलांनां म्हापसांत राहून या शाळेचा फायदा घेतां येतो. शाळा डोंगराच्या पायथ्याशीं असल्यामुळें हवा चांगली असते. पोर्तुगिज ही दुसरी भाषा ठरल्यामुळें तीहि फार काळजीपूर्वक शिकविण्यांत येते. शाळेचें वाचनालय व लॅबोरेटरी हीं वाखाणण्यासारखीं असल्याबद्दल युनिव्हर्सिटीच्या इन्सपेक्टरांचा अभिप्राय आहे. क्रिकेट, हॉकी, फूटबॉल बॅडमिन्टन वगैरे खेळांचें सामान शाळा मुलांनां पुरविते व ते खेळ खेळण्यासाठीं शाळेचा फारच चांगला प्लेग्राउंड आहे. एकंदरींत ही शाळा सर्वच बाबतींत चांगली आहे. व या शाळेचे मालक व व्यवस्थापक निःस्वार्थ बुद्धीनें तिच्या उत्कर्षासाठीं झटत असल्यामुळें दिवसेंदिवस शाळेची भरभराट होत आहे, हें शाळेंतील मुलांच्या वाढत्या नंबरावरून सिद्ध होत आहे. सध्या शाळेंत चारशेंच्यावर मुलें आहेत. शाळा भरण्याची वेळहि गोव्यांतील मुलांना योग्य अशा तऱ्हेची आहे. पास झालेल्या मुलांचीं नांवें:— रा. विनायक मुकुंद भोबे, म्हापसें, सदाशिव आजरेंकर, म्हापसें, काशीनाथ र. शिरसाट, म्हापसें, कृष्णाजी र. नाईक, मडगांव. मि. इलिदोर नोरोन्य, म्हापसें, फ्रॅंकलीन पिन्टो, पन्हा. व्हॅलेन्टायन म्हापसें. आल्वान नाजारेथ, हळदोणें जोसेफ नाजारेथ, हळदोणें. आंग्ल शिक्षणाभिमानी विद्यार्थ्यांनीं उपरोक्त शाळेचा अवश्य फायदा घ्यावा, असी आमची शिफारस आहे.

—दरोडेखोराच्या पदवीस चढविलेले व्यंकटेश देसाई यांस प्रागतिक संघाच्या कांहीं पुढाऱ्यांकडून मदत मिळत असल्याची जी कित्येक विघ्नसंतोषी लोकांनीं कंडी पिकविली होती, तिचा ' आ प्रोव्हींस ' पत्रानें इनकार केला आहे. ' सोनारानेंच कान टोंचले. '

—शंकर केशव बोरकर हे म्याट्रीकच्या परीक्षेंत पास झाल्याचें कळविण्यास आनंद वाटतो.

—दो० लुसियु सांतूस यांची सेक्रेतारीयु जेराल यांचे जागीं जुजयो नेमणूक होणार आहे.

—मडगांवच्या 'हिंदू'ला ३४२ रुपयांच्या दंडाची शिक्षा ठोठावण्यांत आली.

—अबदुल करीम ह्यांना टाक्षा येथें हल्लीं कैदेंत आहे. आपल्या कुटुंबांतील मंडळी सुरक्षितपणें येईपर्यंत टार्गेट सोडण्याचें अबदुल करीमनें नाकारलें.

—विहार व ओरी सारकारनें पाटणा येथें प्रयोगादाखल काढलेल्या आगकाड्याच्या कारखान्यांत एक महिन्यांत ४०० ग्रोस पेट्या निघाल्या.

—गेल्या ता. ३१ रोजीं अंबाल ब्रिगेडस मोबिलायझिंग स्टोअरला आग लागून दहा लाखांपर्यंत नुकसान झालें.

Anuncios

O Bharat ano 11 numero 11
10 de Junho de 1926

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

6 AVISO

Eu abaixo assignado Procurador do Club de N. Sra. de Mãy dos Pobres em Bombaim tenho a honra de convidar aos freguezes e especialmente aos confrades com opa e murça para assistir á missa da festa benzimento e procissão do Glorioso S. António no dia 13 do corrente na sua egreja de Tilamola.

Aos 3 de Junho de 1926.

O Procurador e 1° presidente da festa
Agostinho Novidade Fernandes

Pelo Juiso do direito da comarca de Quepem e cartorio do segundo oficio, que este assina, correm editos de trinta dias a contar do dia em que se publicar o ultimo anuncio nos termos do paragrafo segundo do artigo 197 do Codigo do Processo Civil, citando o interessado Estevão Assunção Fernandes, de Chinchinim e ora ausente em parte incerta de Bombaim, para assistir a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico que Augusto Mascarenhas, de Avedem presta por obito de Antonio Francisco Mascarenhas, que foi da mesma, e nele deduzir os seus direitos, querendo, sem prejuiso do seu regular e devido andamento. E para ser publico se expediu este. Xeldem, 12 de Maio de 1926.

O escrivão de Direito do 2.° oficio
Manguexa Sinai [illegible]

7 Visto
R. Col[illegible]

इंडियन कालेज
म्हापसें

चालू महिन्याच्या १५ व्या तारखेस ही कालेज लिसेव म्युनिसिपालच्या जुन्या इमारतींत उघडली जाईल. लिसव सेन्त्रालचे कांहीं तरुण व उत्साही पदवीधर यांत शिकवितील लिसेवच्या पांच इयत्तांपर्यंत दुय्यम शिक्षण व प्राथमिक शिक्षण (ensino primario) येथें दिलें जाईल. पुरेसे विद्यार्थी मिळाल्यास लिसेवच्या वांङमय शाखेच्या सहाव्या व सातव्या वर्षांतील विद्यार्थ्यांनांहि शिक्षण मिळेल.

शिवाय इंग्लीश पांच इयत्ता पर्यंत शिक्षण देण्याची व्यवस्था केली आहे.

ज्यास्त माहितीकरितां श्री. वामन खउप व कायतान द सौज यानां भेटा अगर लिहा.

डायरेक्टर
लक्ष्मणराव श्री. सरदेसाई 8

नवी फार्मास उघडली

माइण–कुडतरी येथील सुप्रसिद्ध
दोतोर ज्यासींत द सिल्व

यानीं नवीन बाजारांत बाणावलीच्या रस्त्यावर दरवाज्याकडील घरांत नवीन फार्मास उघडली असून दररोज सकाळीं ९ ते १२ पर्यंत तिकडे रोगी तपासण्याची व औषध देण्याची व्यवस्था केली आहे.

गरजूंनीं फायदा घ्यावा. 9

ANO 12°. N°. 11
QUINTA-FEIRA 17 DE JUNHO DE 1926

ASSINATURA
cada ano tres rupias

ANUNCIOS
a ainda que repetida 1 tanga
o avulso uma tanga

TOR E EDITOR
egdo Dessai
Q EM—GOA

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक १२
गुरुवार ता. १७ जून सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
कर्पे–गोवा

S. R.
Biblioteca Nac.
1

शेतकरी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालेली

ॲग्रिहार्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ताः— "जयशाली" मुंबई

स्टाल १५० ते १५२
क्राफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें ताबडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फाय घ्यावा. 1

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करुन घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलें आहे.

भारतीय संस्कृतीचें श्रेष्ठत्व दाखविणारें शास्त्रीय आणि तात्विक विषयाचें

आर्यविज्ञान
(मासिक)

वा. व. ट. हं. अवघी २ रु.!

प्रौढ जाहिरातींस सवलत !

हें मासिक सांगें येथें निघूं लागलें. प्रथमांकांतच, प्रिं. गो. स. आपटे एम्. ए. बी. एस्. सी. उज्जैन, वेदांत विशारद शिवसुब्रण्यशास्त्री, मीमांसा विद्यालयाध्यापक पुणें, इत्यादि भारतीय व पाश्चिमात्य विज्ञान विशारदांचें उच्च लेख, संस्कृत निबंध, कविता, संपादकीय लेख ग्रंथ निरीक्षण, विज्ञान विचार वगैरे महत्वाचे विषय, हिंदु संस्कृतीचें वैशिष्टय दर्शविणारे असे येऊं लागले. ग्राहकांनीं ताबडतोब आगाऊ वर्गणी भरून मागणी करावी. 12

पत्ताः– व्यवस्थापक— "आर्यविज्ञान" मु. पो. सांगें–गोवा.
3

हिंदुस्थानको–ऑपरेटीव्ह इन्शुअरन्स सोसायटी लिमिटेड [कलकत्ता]

बॉम्बे ब्रँच व सर्व ठिकाणीं शाखा व एजन्सी.

इतर कंपन्यांहून या कंपनीचा बोनस [नफा]जास्ती असून हप्त्याची रक्कम बरीच कमी आहे बाकीच्या कंपन्यांसारखी हिच्या फंडास मुळींच नुकसानी लागलेली नसून कोणत्याच नव्या व जुन्या कंपनीस हार जाणार नाहीं असा या कंपनीचा फंड आहे. फंड इतक सुरक्षित ठेवला आहे कीं, कोणत्याच कंपनींत इतक्या थोडया वर्षांत असा ठेवणें शक्य नाहीं. खात्री घेण्यास १९२३-१९२४ चें सरकारी बुक [रिपोर्ट] वाचून पहावा.

विशेष माहिती खालील पत्त्यावर

आर. एम्. एण्ड कंपनी
गोवा जनरल एजंट
मडगांव व पणजी

एजंट पाहिजेत — भरपूर कमिशन
4

कायतानु फाल्कु द सौज, व्यापारी,
2

म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानीं, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० — तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटया मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वीं आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून ध्यावी. म्हणजे इकडील गिन्हाइकांस वालफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

पोर्तुगेज शिक्षक

या पुस्तकाच्या मदतीनें मराठी जाणणाऱ्या इसमाला पोर्तुगेज भाषेशीं परिचय करून घेतां येतो. प्राथमिक पोर्तुगेज शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना तर हें पुस्तक फारच उपयुक्त आहे. किंमत अवघी ६ आणे

पोर्तुगेज, कोंकणी व मराठी
शब्दसंग्रह

या पुस्तकांत दोन हजारवर पोर्तुगेज शब्दांचे कोंकणी व मराठींतून पर्याय शब्द दिले आहेत. किंमत फक्त ३॥ आणे.

पुस्तकें सर्व बुकसेलर्सकडे मिळतील. अथवा खालील पत्त्यावर लिहा
म्यानेजर सदानन्द मुद्रणालय, रायबंदर–गोवा
5

ECOS E CRITICA

POR AGORA...

Com o afastamento do sr. Dr. Peixoto Vieira é fatal que vá tomar contas do logar que ele deixa vago, alguem mais. Quem é este? Não sabemos. Mas mesmo assim felicitamos o pais.

A quem vier ocupar o logar de Secretario Geral, este jornal tem a lembrar a conveniencia de: —

—dar andamento rapido aos requerimentos que na Secretaria devem estar pendentes, mesmo que eles sejam aos milhares, e de vinte anos ou mais.

—exercer rigorosa fiscalisação nos seus subordinados, principalmente os administradores, mesmo que estes sejam amigos.

Isto por agora. Oportunamente voltaremos á conversa.

O SIMBOLO DA DECADENCIA!

O sr. Dr. Peixoto Vieira, á saida desta edição do *Bharat* deverá estar fóra da India Portuguesa.

Dizem que desta feita o homem vai definitivamente. Assim seja. E quanto milhor teria sido para Portugal e para a India se o Dr. nunca cá tivesse posto os pés!!

Ainda agora, ao escrevermos estas linhas, procuramos na vida publica do Dr. um acto um sequer, que lhe dêsse jús não á gratidão, mas ao perdão deste povo, e foi dificil desencanta-lo.

Para nós, a acção do sr. Dr. Peixoto Vieira só tem uma importancia como cronistas da epoca que terminou: é que ele integralmente personificou os defeitos, os vicios dos ultimos 27 anos de desorganisação e ruina administrativa desta colonia.

O sr. Dr. Peixoto assim ficará como o simbolo da decadencia!

EM VEZ DE UM MONUMENTO... ..... A GUERRA DE ODIO

Os filhos de Gôa contribuiram muito para o progresso e civilisação da Provincia de Moçambique. Foram goêses os primeiros medicos que penetraram aquelas plagas então inospitas. Foi o capital goês que trouxe á cultura vastos tratos da terra africana. Foram a iniciativa e o trabalho dos goeses que lançaram bases de quase todas as industrias e comercio que ao presente fazem a prosperidade daquela provincia.

Esta foi a acção do filho de Gôa em Moçambique. E, em quanto Brazil vai levantar um monumento á "Mãe Preta" pelo muito que deve á raça negra como elemento de formação etnica da actual gente brasileira, os portugues de Portugal vão escorraçando os filhos de Gôa, arianos como eles, de Moçambique, onde, de resto, eles tinham direito a um monumento, pelo muito que concorreram para o seu engrandecimento.

LIÇAO AOS ARTISTAS...

Realizou-se a manifestação do dia 14 do corrente em honra do *sinhó*.

Aquilo que lá se viu na capital não honrou ninguem, apenas cubriu do ridiculo tanto os manifestantes como o *manifestado*.

Mais uma vez os promotores do *batuque* devem ter verificado que o pais já cessou de ser aquela massa gregaría que uma duzia puxava a seu geito arrastando muitas vezes, inconsciente coitado! a piores zumbaias e humilhações.

Felizmente para todos hoje os tempos vão dificeis para os arranjistas das taes *manifestações expontaneas*. Tentar reviver o passado é provocar o ridiculo, é fazer lama, é enfim afundar-se, como bem se viu no dia 14.

Pelo menos isto sirva de lição aos *artistas*.

UM PARECER

O sr. Visnum Senai Codcodó, na reunião de maiores contribuintes, promovida pela Camara Municipal de Sanquelim, emitiu, em 5 do corrente, sobre o requerimento dos empregados da mesma Camara pedindo a equiparação dos seus vencimentos aos dos empregados da Administração do Concelho, o seguinte parecer:

"Esta pretenção não merece deferimento, quere porque não há lei alguma que permita equiparar os vencimentos dos funcionarios do Estado com os dos empregados das corporações administrativas nem tão pouco equiparar os vencimentos dos empregados duma Camara com os doutra Camara, quere porque a Municipalidade deste concelho em vista da sua situação financeira por de mais precaria não está em condições de conceder aumento algum comparada a receita, ultimamente aumentada até á maxima com a despesa actual."

E' um parecer legal e justo que honra muito o seu autor —parecer que, porisso, merece ser tomado em consideração por quem de direito.

AGUARDANDO

Um telegrama recebido pela *Provincia* deixa ver que foi nomeado governador da India o sr. Ochôa, naturalmente, em virtude da exoneração pedida pelo sr. Mariano Martins.

Não sabemos se o novo governador é ou não da *escola colonial* do sr. Martins. O que, porêm, podemos afirmar, é que a acção governativa, cheia de legalidade, justiça e moralidade, de quem foi um dos fundadores da Republica, havia de felicitar em todos os campos e sob todos os pontos de vista a India, se esta houvesse tido a dita de vêr-se governada por Sua Excia por mais algum tempo—o que, de resto, ficou dito, logo aos primeiros rumores da sua exoneração.

Mas aguardemos, sempre, os acontecimentos.

INFLUENCIA POLITICA

Pelo que telegrafam á *Provincia*, o Parlamento foi já dissolvido, o que, evidentemente, dará lugar a novas eleições.

Dizem-nos que essa dissolução é uma manifestação do amor proprio ferido do sr. Prazeres da Costa que foi, tambem,—acrescentam—quem planeou e executou a revolução que tal facto determinou—informações que mais uma vez confirmam a firme fama da... *influencia politica* do sr. Costa.

HAVEMOS DE VER

Muitos dos nossos assignantes acentuam-nos, de quando em vez, a urgente necessidade de duplicar o actual formato do nosso jornal, aventando-nos, igualmente, a conveniencia de organisarmos um *Fundo Nacional* para custear as despesas dêsse melhoramento.

Achamos bôa a idêa e, para que ela se traduza em facto, estamos envidando os nossos melhores esforços.

¿ Serão estes coroados de bom exito? Auxiliar-nos-hão aqueles por quem nos estamos sacrificando? A India compenetrar-se-ha do seu sacrossanto dever patriotico?

E' o que havemos de vêr.

"PATRIA HINDU"

Caso se converta em realidade a idea do *Fundo Nacional*, pretendemos fundar, com o seu auxilio, na capital da India, um jornal portuguez intitulado *Patria Hindú* e destinado á propaganda nacionalista.

¿Teremos a dita de vêr satisfeito este nosso disejo patriotico?

O tempo no-lo dirá.

...MAIS CONSCIENCIA

Os revisores e bilheteiros da Navegação Fluvial pertencem á classe de pequenos serventuarios do Governo, desses que dão a sua melhor seiva ao serviço que desempenham.

¿E', porêm, condignamente renumerado o seu trabalho? E'-lhes regulada devidamente a situação?

Não e não. Nem são bem pagos nem incluidos no quadro. E, tudavia, é certo que os empregados pequenos tambem são *homens* como os grandes, tendo como estes, necessidades a satisfazer.

A bôa lógica exige, porisso, que se lhes milhore a situação senão por outros motivos pelo menos, para haver mais estimulo e mais *consciencia* nas funcções.

,, दमण	९१९९	१४	२१५४२	६
जुलगाद मुरगांव	५४७४	१५	१३७७०	११
फोर्डे	१४३४	१५	७५४७	२
पेडणें	१०८८	१३	काढून टाकलें	
परगणा	१०८८	१३	४८९२	१३
दीव	१०८८	१३	८७४२	११
गरीब कैद्यांनां पोटगी	७०००		७१४२	१३
सक्तमजुरीच्या कैद्यांस पोटगी	३७०		नाहींत.	
पणजीच्या तुरुंगावरील अधिकारी व पाद्री	६८३		नाहींत.	
रजीस्त सिव्हीलच्या पाहणीबद्दल प्रोकुरादोर व देलेगाद यांना			१५००	
जुवीज पोंपुलार यांचा कागदखर्च			३००	
एकूण	१०१८३४८१५		२६८४७९८४	

तरी या वाढींत हायकोर्टाच्या खर्चाप्रीत्यर्थ मकाव व तिमोर यांकडून येणारी खंडणी २५७१४८. ८ वजा केलेले आहेत. या वाढीचें प्रमुख कारण म्हणजे पगारवाढच होय. तरी देखील पगारवाढीशिवाय जुने कांही संप्रदाय बदलून या नव्या अमदानींत दुसरे नवे सुरू केले आहेत. व या गडबडीची माहिती खालील कोष्टकांत मिळेल.

जुन्या काढून टाकलेल्या बाबी.

जुलगाद पेडणें १०८८८१३

कोंसेल्हेदोर— ११०००८०८

सक्तमजुरीच्या कैद्यांची पोटगी रु. मजुरी बंद—३७०८.

पणजीच्या तुरुंगावरील अधिकारी व पाद्री— ६८३८.

एकंदर जमा—१३१४१८१३८.

नव्या बाबी

पणजीचें क्रिमिनल कोर्ट १९३७१८३८

१९ शिरस्तेदारांस [escrivaes] पगार.—२११६६८.

जुवीज पोपुलारांस कागदखर्च ३००८.

रजीस्त सिव्हील—१५००८.

एकंदर जमा—४२३३७८३८.

या वाढलेल्या खर्चांत लक्ष्यांत ठेवण्यासारखी गोष्ट म्हणजे हीच कीं, कोर्टाच्या शिरस्तेदारांनां पूर्वी नसलेला पगार नवा ठरविल्यानें सरकारी तिजोरींत प्रतिवर्षी सतरा हजार उत्पन्न होईल असा अंदाज केलेला १९२३ च्या बजेटांत दिसून येतो व त्याच बजेटाप्रमाणें केवळ शिरस्तेदारांचा पगार खर्चच २१ हजारांवर येतो हें होय. वर कोर्टफी सरकारी उत्पन्न ठरविल्यानें झालेल्या फायद्यांत जज्ज, देलेगाद दुभाषा यांचा सगळा हमुलमेंत व शिरस्तेदारांच्या हमुलमेंताचा एक पंचमांश एवढीं कलमें येतात हें लक्ष्यांत घेतलें म्हणजे पगार ठरविणें आंतबट्ट्याचें झालें आहे असेंच म्हणावें लागतें. याप्रमाणें आमची न्यायखात्याची स्थिति आहे. यांत गरीब कैद्यांस त्यांच्याकडून काम न घेतां देखील आमच्या तिजोरींतून पोटगी खर्च मिळतो ही लक्ष्यांत ठेवण्याजोगी गोष्ट आहे. एक मात्र जरा विलक्षण वाटतें तें हें कीं, इतर सर्व खर्च दुपटीनें वाढले असतांनां कैद्यांचा पोटगी खर्च मात्र मूळच्याच रकमेंतून भरपाई व्हावा. मग पूर्वीपेक्षां गरीब कैदी कमी – निम्यानें – येत आहेत कीं काय ?

स्फुट विचार

थोडासा प्रकाशः— गेल्या ९ मिनहूच्या O Heraldo पत्रांत पोर्तुगालच्या A Epoca वर्तमानपत्रांतून घेतलेला एक लेख प्रसिद्ध झाला आहे. त्यांतील मजकुरावरून कालच्या क्रांतीचीं कारणें कांहींशीं स्पष्ट झालीं आहेत. तंबाखूच्या उत्पत्ति विक्रीचा मक्ताच या क्रांतीचें प्रत्यक्ष कारण आहे असा जो समज प्रचलित होता त्यांत फारसें सत्य नसावें असें या लेखावरून वाटतें. माजी युद्धमंत्री कर्नल मास्कारेन्यस यांनीं लष्करची पगारवाढ करावी असी मागणी मंत्रिमंडळासमोर मांडली होती; परंतु ही मागणी पूर्ण केल्यास आधींच शक्तिहीन झालेल्या पोर्तुगालच्या तिजोरीवर दरसाल वीस हजार कोंन्ताचा भार पडत होता. म्हणजे रुपयास सहा हजार नऊशें रेंस ह्या हुंडणावळीनें पाहिल्यास २८९८५५० रुपयांचा हा बोजा पोर्तुगीज तिजोरीला घ्यावा लागला असता. तो असह्य आहे असें मंत्रीमंडळाला वाटल्यावरून त्यानीं तो अमान्य केला. आणि म्हणून युद्धमंत्र्यानें त्यावेळीं आपला राजीनामा दिला. परंतु या राजीनाम्याच्या मागें सशस्त्र चळवळीचा वास मंत्रीमंडळाला लागल्यामुळें त्याचें मागणें मान्य करून मंत्रीमंडळानें त्यानां राहवून घेतलें आणि बाहेरून पार्लमेंटाच्या समाधानीसाठीं केवळ ८ हजार कोंन्ताचीच मंजुरी मागितली. परंतु लष्करी अधिकाऱ्यांचें समाधान एवढ्या तुकड्यावर होणारें नव्हतें व त्यासाठीं तेव्हां पासूनच त्यांचे गुप्त बेत चालले होते.

बाहेरचें सारवणः— या गुप्त तयारीला दिखाऊ पोशाख मात्र थोडा निराळा होता. राष्ट्रांत चाललेल्या धामधुमींत व त्याच्या राजकीय धोरणात लष्करी अधिकाऱ्यांनीं भाग घ्यावा कीं नाहीं, असा एक तात्विक वादाचा मुद्दा तेथें उत्पन्न करण्यांत आला. “ लष्कर म्हणजे सरकारचा दंड व शस्त्र आहे आणि म्हणूनच त्यानें मंत्रीमंडळाच्या हुकुमाची बजावणी तेवढी करावी. बाह्य शत्रूंकडे भांडण्याच्या प्रसंगीं मात्र लष्करला राजकारणांत भाग घेतां यावा. अंतस्थ गडबडींत लष्करानें पूर्णपणें तटस्थ रहावें ” हा एक पक्ष व “ भाडोत्री लष्कर मात्र असें तटस्थ राहूं शकेल. राष्ट्रीय लष्करानें असें राहणें म्हणजे आपण राष्ट्राचे घटकच नाहीं असी अप्रत्यक्ष कबूली देण्यासारखेंच आहे. आणि म्हणूनच लष्कराला प्रचलित राजकारणांत भाग घेण्याचा हक्क आहे ” असें म्हणणारा लष्करी पक्ष. असे दोन पक्ष उत्पन्न झाले व या दुसऱ्या पक्षानें तंबाखूच्या मक्तयाच्या तंट्याचा फायदा घेऊन ही राज्यक्रांति घडवून आणली आहे. तेव्हां आमच्यासारख्या त्रयस्थांना यांत तत्वप्रेमापेक्षां द्रव्यप्रेमच विशेष दिसलें तर त्यांत मुळींच नवल नाहीं. व तें तरी लष्करांत कां दिसावें असा प्रश्न पुढें आल्यास त्याला पोर्तुगीज राष्ट्राच्या ध्येयशून्य आणि म्हणूनच व्यक्तिनिष्ट राजकारणाकडेच बोट दाखवावें लागेल. एक प्रश्न मात्र आम्हां गोमांतकवासीयांनां डोळ्यांपुढें दिसेल व तो हाच कीं, गोमांतकाच्या साडेतेवीस पट क्षेत्रफळ असलेल्या व नऊपट लोकसंख्येच्या पोर्तुगालला अठ्ठावीस लाखांचा बोजा असह्य वाटतो तर टीचभर गोमांतकाला आपल्या लष्करी खर्चाबद्दल काय वाटावें ?

कोंग्रेस प्रोव्हिंसियालः— यंदाच्या कोंग्रेस प्रोव्हिंसियालच्या बैठकींत हिंदूंच्या हितसंबंधाविषयीं नव्या काबिजादींतील प्राथमिक शिक्षण प्रसार हा एक विषय प्रामुख्यानें येणार आहे. अर्थातच प्राथमिक शिक्षणाविषयीं नव्या काबिजादीचें म्हणजे वस्तुतः हिंदूंचें धोरण कसें असावें याचा या बैठकींत ऊहापोह होणार आहे. प्राथमिक शिक्षणाचें माध्यम मराठी भाषा असावी ही जी हिंदूंची आकांक्षा तिचाहि या बैठकींत विचार होणार असल्यानें यंदां होईल तितक्या शिक्षणप्रेमी हिंदूंनीं कोंग्रेसीला हजर राहणें क्रमप्राप्तच आहे. कोंग्रेसीचे ठराव म्हणजे कायदा नव्हे किंवा ते सरकारला बंधनकारक देखीलें नव्हेत. परंतु गोमांतकस्थ जनतेच्या विचारांची दिशा मात्र या ठरावावरून समजण्यांत येते असें मानण्यांत येत असल्यावरून ही दिशा आम्हां हिंदूंच्या मताविरुद्ध ठरूं नये याबद्दल आम्हीं जपलेंच पाहिजे. आणि म्हणूनच अद्याप ज्यांनीं आपली वर्गणी भरली नसेल त्या हिंदु बांधवानीं इतःपर उशीर न लावतां कोंग्रेसमध्यें समाविष्ट होण्याचा प्रयत्न करावा असी आमची त्यांना विनंति आहे. केवळ शिक्षण प्रसारार्थंच आपलें अस्तित्व वाहिलेल्या प्राचीप्रभेस हें आम्ही सांगावें असें नाहींच त्याच प्रमाणें, प्रागतिक संघ, हिंदुमहामंडळ, हिंदुसभा इत्यादिक हिंदूंच्या संस्था व सा. ब्रा. समाज म्हापशें व मडगांव, शिक्षण प्रसारक संघ मडगांव, विद्यावर्धक मंडळ डिचोली व अशासारख्याच हिंदूंच्या शिक्षण व वांङ्मयसेवक संस्था यानीं या प्रश्नाविषयीं औदासिन्य न पत्करतां आपापले प्रतिनिधी कोंग्रेसींत पाठवून माध्यम देशीभाषा असावी हा प्रश्न घसास लावावा, अशी त्यानां आमची नम्र विनंति आहे.

परत मात्र येऊं नका :— सरकारचे जनरल सेक्रेटरी सि. फ्रां. मा. पेय्शोत व्हिथैर हे आपली जागा सोडून जात असल्यामुळें, त्यानां एक खाना देऊन त्यांची बोळवण करण्याची कल्पना आज गोंव्यांतील वातावरणांत वावरत आहे. प्रसिद्ध झालेल्या आमंत्रण पत्रिकेंत सि. सालिश द आंद्राद, रा. पुंडलीक अं. केर्णी, दो. बाळकृष्ण द. साखरदांडे वगैरे बऱ्याच सह्या आहेत आणि खानाच तो तेव्हां त्यास मिठास आणण्याकरितां इब्राहिम भिठा यांचाहि समावेश करण्यांत आला आहे. मागें शांतिमत्सरानें युक्त असे एक प्रोफेसर शिक्षणालयांतील आपली जागा दोन वर्षांपुरती सोडून कोलोनियाल कोर्स शिकण्यासाठीं पोर्तुगालला जात होते. साधलें तर दुसरी विशेष प्रतीची जागा पटकावण्याचा त्यांचा हेतु होता. जातांनां त्यांनां निरोप देण्याचा एक समारंभ साजरा झाला आणि त्यांत त्यांच्याविषयीं प्रीति व अप्रीति असलेल्या साऱ्या विद्यार्थ्यांनीं भाग घेतला होता. तेव्हां आश्चर्यानें आम्हीं कांहीं जणांस या चमत्काराचें कारण विचारलें तेव्हां, **ही स्वारी कायमचीच या विद्यालयांतून गेली तर त्यांत आमचा फायदाच नाही काय ? आणि तसी ती जात आहे म्हणूनच ह्या समारंभांत आम्हीं भाग घेतों.** असें उत्तर आम्हांला मिळालें. प्रस्तुत समारंभांतहि असाच प्रकार असावा. १९०२ पासून आजवर सि. पेय्शोत व्हिथैर यांनीं पडद्यामागें केलेल्या कामगिरीचा जर चित्रपट एखाद्या कुशल कारागिरानें तयार केला तर तो आमच्या वरील म्हणण्यासच पुष्टिदायक होईल. गामाच्या श्राद्धांत ज्यांचीं ज्यांचीं आमच्यासारखींच अवदानें पडलीं, त्यानीं तर ग्रियोराचे अत्यंत गुणानुवाद गायले पाहिजेत. इतका त्यांनीं त्या श्राद्धांत भाग घेतला असल्याची बातमी आहे. ती खरी असो किंवा खोटी असो, परंतु जित व जेते (Dominantes e dominados) यांत नसता भेद उपस्थित करण्याची जी एक लाट इकडे माजी गोव्हेर्नादोराच्या कारकीर्दींत आली होती तींत अध्वर्यूंचा पाँर्ट बराचसा ग्रियोरांनींच बजाविलेला आहे. आम्हां हिंदूंवर तर त्याची मेहेरनजर होती. आमच्या संस्थांचें सरकारी रजिष्टर व नियमावली पाहून त्यांनां इतक्या संस्था चालविण्याचा त्रास हिंदूंनां पडतो हें दिसून आलें व त्या त्रासांबद्दल वाईट वाटलें. हें “ माझ्या गैरहजिरींत हिंदूंनीं इतक्या संस्था काढल्या ? ” या सुप्रसिद्ध उद्गारांवरून दिसून येतें. असो. हा समारंभ झाला किंवा बंद पडला हें सांगण्यास आज

'दांडगाई करून आपले गेलेले हक्क परत मिळण्यासारखी आमची आज परिस्थिति नाहीं. आज गनिमी काव्यानें धोंड्या खालीं सांपडलेला आपला हात काढून घेतला पाहिजे' असा पोक्तपणाचा सल्ला स्वयंसेवककारांनीं हिंदु समाजाला दिला आहे. ह्यासंबंधीं, दांडगाई कोणी केली, कशी केली, केव्हां केली, वगैरे प्रश्न आहेतच, पण त्यांच्यासंबंधीं विशेष विवेचन न करतां स्वयंसेवककारांना आह्मीं इतकेंच सांगूं इच्छितों कीं, गनिमी काव्यानें धोंड्याखालीं सांपडलेला आपला हात हिंदुसमाज केव्हां काढून घेईल तो घेवो. पण स्वतः स्वयंसेवककारांचे हात मात्र या मुलाखतीच्या धोंड्याखालीं सांपडले खरे! मुलाखतीच्या मुखंड्यांनीं आपल्या गनिमी काव्यानें हिंदु समाजाच्या पदरात आजपर्यंत अपेशच पाडलें असलें तरी डॉ. फ्रोइलान आणि स्वयंसेवककार ह्यांनां मात्र पकडींत धरलें खास!

स्वयंसेवककार आपल्या लेखाच्या अखेरीस सांगतात कीं, 'डॉ. मेलांचे हितसंबंध आमच्यापेक्षां त्यांच्या जातभाईंशीं जास्त निगडित असणें शक्य आहे.' बिचाऱ्या फ्रोइलानावर कोण हा भयंकर आरोप! आपलें पार्लमेंटरी कार्य करतांना जात, गोत, मत, मत्ता, धर्म, पन्थ इत्यादिकांकडे बिलकूल लक्ष्य न देता एकंदर देशाच्या हिताचें जें असेल त्याच्यावरच लक्ष्य ठेवीन, असें ज्या डॉक्टरसाहेबांनीं निवडणुकीच्या वेळीं जीव तोडून सांगितलें, त्या डॉक्टरसाहेबांवर असा भयंकर आरोप – आणि तोहि त्यांची तरफदारी करणाऱ्यानें केलेला पाहून, 'परमेश्वरा, शत्रूंचें मी पाहीन, पण मित्रांपासून मात्र माझें रक्षण तूं कर' असे उद्गार काढणें डॉक्टरसाहेबांच्या नशीबीं येईल. देपुतादानें जातभाईंच्या हितसंबंधाकडे लक्ष्य न देतां मतदारभाईंच्या हितसंबंधाकडे लक्ष दिलें पाहिजे, हीं गोष्ट स्वयंसेवककारांना ठाऊक नाहींशी दिसते. नपेक्षां देपुतादसाहेबांना आपल्या जातभाईंच्या हितसंबंधांकडेच जास्त लक्ष्य देण्याची मुभा त्यांनी दिली नसती. ही आपल्या जातभाईंशींच निगडित राहण्याची मुभा जर देपुतादांना द्यायाची असती तर माजी देपुताद प्राझेरिश ह्यांना स्थानच्युत करण्याची मुळींच आवश्यकता नव्हती. त्यांचा तरी अन्याय ह्मणजे आपल्या जातभाईंशीं निगडित राहून मतदारांना विसरणें हाच न व्हता काय?

एक मतदार

* पोर्तुगालांतील नवीन क्रांतीनें पार्लमेंटचे बारा वाजविले असल्यानें डॉ. मेलांच्या मुलाखतीच्या मखलाशींत यापुढें ज्यास्ती कालक्षेप करणें शहाणपणाचें नाहीं, असें आमचें मत आहे.

सं. भारत

साभार स्वीकार

वैदिकधर्म :— हें मासिक औंध येथें स्वाध्याय मंडळातर्फें हिन्दी भाषेंत प्रसिद्ध होत असतें. सुप्रसिद्ध पंडित श्री. दा. सातवळेकर हे वैदिक वांङ्मयाभ्यासी त्याचे संपादक आहेत. आज सात वर्षें हें आपलें वैदिक तत्वज्ञान प्रसाराचें कार्य यशस्वीपणानें चालवीत आहे. आमच्यासमोर असलेल्या ७६ व्या छून और अछून हा लेख मननीय आहे. त्यांत वैदिक व पौराणिक वांङ्मयाच्या आधारें शुद्रधर्माचें विवेचन केलें आहे. त्याचप्रमाणें 'ब्रह्म' हा लेखहि वाचनीय आहे. ब्रह्म या शब्दाचा रूढ अर्थ जो जगाचें आदिकरण किंवा परमेश्वर असा समजला जातो तो तसा नसून ब्रह्म ह्मणजे ज्ञान आहे असें लेखकाचें ह्मणणें आहे.

वऱ्हाड शाळापत्रकः— (उमरावती मध्यप्रांत) हें मासिक पुस्तक ५० वर्षांचें जुनें आहे व अद्याप या मासिकांत शिक्षणाच्या नवनव्या पद्धति सोदाहरण देण्याची हिंमत दिसून येते. एवढ्यावरूनच त्याची सेवा किती उच्च दर्जाची आहे हें समजेल. आमच्या टेबलावरील मार्च व एप्रिल या अंकांतून असा उपक्रम केलेला दिसून येतो. तो चांगला साधला आहे. त्याचप्रमाणें खेड्यांतील पालकांची जबाबदारी हा लेख व आमची प्रतिज्ञा हा संवाद वाचनीय आहेत मात्र खेड्यांतील मुलें शाळेंत न यावयाला आईबापांच्या लाडांबरोबरच शिक्षकाचा उग्र स्वभाव जो उपर्युक्त लेखाच्या आंतून त्याच्या लेखकांत असलेला दिसून येतो तोहि अर्धभागी असतो. शिक्षक ममताळू व शाळा आकर्षक असल्यास मुलें कितीहि लाडावलेलीं असलीं तरी तीं शाळेंत आल्याशिवाय राहत नाहींत एवढेंच सुचवून या आश्रयाई मासिकाकडे आमच्या प्राथमिक शिक्षक वर्गाचें व पालकवर्गाचें लक्ष्य वेधून आह्मीं त्याची रजा घेतों. मासिकाची वर्गणी २॥ रु. आहे व ती कामाच्या मानानें माफक आहे.

WILLAGE WELFARE:- आमच्या बारदेस प्रांतांतील थियेच्या मुंबईंत राहणाऱ्या खिस्ती मंडळीनें हें वार्षिक काढलें आहे. वार्षिकाचा उद्देश गांव सुधारण्याचा होय. व तो जसा त्याच्या नांवावरून तसाच त्यांतील लेखांवरूनहि दिसून येतो. प्रस्तुत १९२६ च्या वार्षिकांत आमचे विद्वान दे. वं. प्रो० फ्रा. कुन्हेय आफोंस यांचा ग्रामपंचायतीविषयीं एक लेख आला आहे. त्याचप्रमाणें Mr. A. K Fawkes यांचें एक कोंबड्याच्या जोपासनेवर व्याख्यान दिलें आहे. व तें वाचनीय आहे. इतर बरेच लेख कोंकणींत आले आहेत व ते अत्यंत उपयुक्त आहेत. उदाहरणार्थ :– "गोंयच्यो बायल्यो पररगांवांत" हा पाद्री लु. पेरेर यांचा, "आमच्या समोरील कार्य" हा प्रो० ज्युस्तींन द फोंसेका. यांचा लेख चांगला झाला आहे. हें वार्षिक क्याप्टन इनास फोंसेका एल्. एम्. अँड ए. हे इंग्रजी व कोंकणी या भाषांतून चालवितात. कॉपीबद्दल आभारी आहोंत.

वर्तमानसार

—पोर्तुगालांत घडून आलेल्या नवीन क्रांतीचीं फळें गोड होतील कां कडू होतील हें जरी सध्या समजणें अशक्य असलें तरी एक गोष्ट मात्र खरी कीं, नवीन क्रांतींतुन स्वार्थ साधण्याची धडपड मात्र कित्येकांकडून एव्हांपासुनच सुरू झाली आहे! "कशासाठीं पोटासाठीं" असाच ध्वनि ज्यांच्या राजकारणाच्या आगगाडींतून नित्य उमटत असतो, त्यांच्या हातून पोटाच्या कर्तबगारीखेरीज दुसरी कोणतीच महत्वाची गोष्ट होणें शक्य नाहीं, हें उघड आहे.

—गोमांतकांत सर्वत्र बरसात जोरांत सुरू झाली असून शेतीची प्राथमिक स्थिति बरी आहे.

—मराठी स्फुटांचा भाग छापून तयार झाल्यावर, दो. पेश्शोत व्हियैर यांस देण्यांत आलेल्या खान्याची व पार्लमेंट रद्द झाल्याची या दोन्हीं बातम्या आह्मांस समजल्या.

—दो. पेश्शोत व्हियैरांस देण्यांत आलेल्या खानगीच्या खान्यांत लोकांनीं मुळींच भाग घेतला नाहीं, असें आतांच आलेल्या बातमीवरून समजतें. 'झेजुइट' वृत्तीच्या एका वुद्धया अंमलदाराची बोळवण सदरील प्रमाणें झाली असल्यास त्यांत बिलकूल आश्चर्य नाहीं. "जसें करावें, तसें भोगावें, शद्व कोणावरी ठेऊं नये," हेंच खरें.

—'राष्ट्रीय फंड' नावांचा एक फंड उभारून त्याच्या जोरावर 'पात्रीय हिंदू' या नांवांचें एक पोर्तुगीज वृत्तपत्र पणजी येथें प्रसिद्ध करण्याचें घाटत आहे.

Anuncios

O Bharat ano II numero 12
17 de Junho de 1926.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da comarca de Quepém, e cartorio do escrivão do 1° oficio Noronha, correm editos de 30 dias a contar do dia da 2a. publicação deste, citando a Sundorem, viuva de Subramanea Cassabecar residente em Hubli do territorio britanico e Muctabai e seu marido Anandu Musumdar, de Karvar do territorio britanico para assistirem a todos os termos até final do inventario orfanologico a que se procede por obito de Ramacrisna Sinai Dalal, que foi de Galiem de Poinguinim em que é inventariante e cabeça de casal Sotibama Sinai Dalal do mesmo lugar, sem prejuizo do seu regular andamento; bem assim para comparecerem no tribunal judicial desta comarca, situado em Xeldem na estrada nacional que de Quepem se dirige a estação de Sanvordem na primeira audiencia posterior á citação afim de cada uma das ditas Sundorem e Muctabai conferirem os dotes de 400 rupias recebidos na ocasião dos seus casamentos. As audiencias deste juizo se fazem em todas as terças e sextas feiras ás dez horas no referido tribunal se não forem feriados porque neste caso terão lugar nos dias imediatos se tambem não o forem e não estiverem compreendidos nas ferias.

O que para ser público se expediu este. Xeldem 3 de Junho de 1926.

O escrivão do 1° oficio
Joaquim Antonio de Noronha

Verifiquei
6 *Barros*

खऱ्या सोन्याचीं घड्याळें मिळण्याची

सुवर्णसंधी!!

किंमत फक्त ८ रु. ८ आ. ग्यारंटी ५ वर्षें

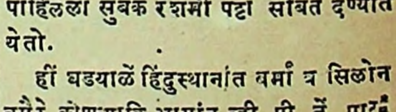

१ २ ३ ४

ह्या घड्याळांची लिव्हर मशीन असून एवढीं स्वस्त घड्याळें कोणत्याहि कंपनींत मिळणार नाहींत.

केवळ जाहीरातीच्या भपक्यावर न भुलतां प्रत्यक्ष अनुभव घेऊन पाहा.

घड्याळात घड्याळ व शिवाय कधींहि न पाहिलेला सुबक रेशमी पट्टा सोबत देण्यांत येतो.

हीं घड्याळें हिंदुस्थानांत बर्मा व सिलोन वगैरे कोणत्याहि भागांत व्ही. पी. नें पाठविता येतात.

वरील चार घड्याळांपैकीं कोणतेंहि घड्याळ आजच मागवा.

अचाट मागणीमुळें फारच थोडीं शिल्लक राहिलेलीं आहेत.

पत्ता
धी वेलिंग्टन वॉच कंपनी
7 ३२२ ठाकुरद्वार मुंबई.

ANO 11°. N°. 13
QUINTA-FEIRA 24 DE JUNHO DE 1926

S. R.
Biblioteca Nacional
Pangim

ASSINATURA
...ada ano tres rupias

ANUNCIOS
...ha ainda que repetida 1 tanga
...ero avulso uma tanga

...RECTOR E EDITOR
... Hegdo Dessai
...QUEPEM—GOA

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक १३
गुरुवार ता. २४ .जून सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
केपें–गोवा

शेतकरी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालेली

ॲग्रिहार्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ता:— "जयशाली" मुंबई

स्टाल १५० ते १५२ क्राफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तावडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फाय घ्यावा. 1

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्यावद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे ओंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्यावद्दल वचन दिलेलें आहे.

भारतीय संस्कृतीचें श्रेष्ठत्व दाखविणारें शास्त्रीय आणि तात्विक विषयाचें

वा. व. ट. हं. अवघी २ रु.!) **आर्यविज्ञान** (प्रौढ जाहिरातींस सवलत !
(मासिक)

हें मासिक सांगें येथें निघूं लागलें. प्रथमांकांतच, प्रिं. गो. स. आपटे एम. ए. बी. एस. सी. उज्जैन, वेदांत विशारद शिवसुब्रण्यशास्त्री, मीमांसा विद्यालयाध्यापक पुणें, इत्यादि भारतीय व पाश्चिमात्य विज्ञान विशारदांचें उच्च लेख, संस्कृत निबंध, कविता, संपादकीय लेख ग्रंथ निरीक्षण, विज्ञान विचार वगैरे महत्वाचे विषय, हिंदु संस्कृतीचें वैशिष्ट्य दर्शविणारे असे येऊं लागले. ग्राहकांनीं तावडतोब आगाऊ वर्गणी भरून मागणी करावी. 12

पत्ता:— व्यवस्थापक— "आर्यविज्ञान" मु. पो. सांगें–गोवा.
3

हिंदुस्थानको–ऑपरेटीव्ह इन्शुअरन्स सोसायटी लिमिटेड [कलकत्ता]

बॉम्बे ब्रँच व सर्व ठिकाणीं शाखा व एजन्सी.

इतर कंपन्यांहून या कंपनीचा बोनस [नफा]जास्ती असून हप्त्याची रक्कम बरीच कमी आहे बाकीच्या कंपन्यांसारखी हिच्या फंडास मुळींच नुकसानी लागलेली नसून कोणत्याच नव्या व जुन्या कंपनीस हार जाणार नाहीं असा या कंपनीचा फंड आहे. फंड इतक सुरक्षित ठेवला आहे कीं, कोणत्याच कंपनींत इतक्या थोडया वर्षांत असा ठेवणें शक्य नाहीं.खात्री घेण्यास १९२३-१९२४ चें सरकारी बुक [रिपोर्ट] वाचून पहावा.

विशेष माहिती खालील पत्त्यावर

आर. एस्. एण्ड कंपनी
एजंट पाहिजेत — गोवा जनरल एजंट — भरपूर कमिशन
4 — मडगांव व पणजी

कायतानु फाव्लु द सौज, व्यापारी,
2
म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानीं, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० — तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटया मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आलफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

पोर्तुगेज शिक्षक

या पुस्तकाच्या मदतीनें मराठी जाणणाऱ्या इसमाला पोर्तुगेज भाषेशीं परिचय करून घेतां येतो. प्राथमिक पोर्तुगेज शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना तर हें पुस्तक फारच उपयुक्त आहे. किंमत अवघी ६ आणे

पोर्तुगेज, कोंकणी व मराठी
शब्दसंग्रह

या पुस्तकांत दोन हजारवर पोर्तुगेज शब्दांचे कोंकणी व मराठींतून पर्याय शब्द दिले आहेत. किंमत फक्त ३॥ आणे.

पुस्तकें सर्व बुकसेलर्सकडे मिळतील. अथवा खालील पत्त्यावर लिहा
म्यानेजर सदानन्द मुद्रणालय, रायबंदर–गोवा
5

ECOS E CRITICA

MARIANO MARTINS

Recebemos um telegrama do ilustre Presidente do Primeiro Senado da India convidando nos para o magno comicio que se realisou na capital do Estado no dia 19 de corrente,—reunião em que o Povo indiano exteriorisou o sentimento de gratidão ao sr. Mariano Martins, pela obra altamente patriotica que Sua Excia, durante pouco tempo, acabou de levar a efeito, trilhando sempre a senda da mais rigorosa justiça, da mais indefectivel legalidade e da mais escrupulosa moralidade. Obrigados !

De resto, *O Bharat* rendeu a Sua Excia, mais duma vez, o preito de admiração e gratidão,pela sua perdurável obra.

TUDO SE REVOLTA!

O sr. Gomes da Costa, segundo parece, concentrou nas suas mãos as rédeas do Governo da Nação Portuguesa, sendo bem possivel que Sua Excia, na qualidade de Comandante Geral do Exercito Nacional, consiga *reinar*, á vontade, — *por algum tempo.*

Não sabemos se agradou ou não ao povo da India a subida do General ao supremo poder da Nação; o que, porêm,é incontestàvel, é que anda, por estes dias ...revolucionarios, contentissimo com a mudança da politice portuguesa, o sr. Braz da Costa, que,como director do Hopício de Margão,oferecera a Sua Excia um lauto chá, á custa dos pobres, quando cá esteve o General e do qual chá o sr.Braz pretende, segundo se diz, tirar, agora, partido ...á tripa fôrra.

E' felizardo, não ha dúvida, o sr. director de *O Ultramar* para cuja felicidade, tudo se revolta—ainda o sr. Gomes da Costa

A VER VAMOS

Temos em nosso poder uma carta em que se formulam acusações contra o sr. Comandante de policia de Margão—carta que ficou sem ser publicada, há tanto tempo, por falta de espaço e cujos trechos principais serão insertos na proxima edição.

Mas não sabemos por que razão a gente incomodada pela policia há de entreter-se em botar cartas e rabiscar artigos acusatorios dos excêssos policiais, depois de assaz conhecido o indiferentismo dos superiores hierarquicos da mesma policia, no tocante ao correctivo a ser-lhe aplicado.

O sr. tenente Pegado de Pondá, por exemplo, solidifica se, cada vez mais, no poder policial daquele concelho,á medida que se vai avolumando o *arsenal* de queixas que contra êle estão subindo ao governo.

¿ O povo Comandante Geral sr. Marques Siqueira consentirá, tambem, como o seu antecessor, que o Povo da India continue a andar desanimado e descontente com a manifesta ineficácia duma instituição, que se organisou para o bem social, mas que alguns dos seus membros desacriditaram-na com excessos inadmissiveis?

A ver vamos.

SERIA PARA ADMIRAR

Dizem-nos que alguem tentou pôr em dúvida a sinceridade do Ideal Nacionalista dos nossos correligionarios de Lisbôa e que êsse alguem para espantar o burguez com a sua *extraordinaria descoberta* segurou pelos cabelos a ocasião na reunião do Eden Cinema de Pangim, quando da conferencia do sr. Kelker, editor e director do *Kessari*.

Diga-se, porêm, de passagem que não nos admirou minimamente a tal *extraordinaria descoberta*, porque, iguas a ela, têm sempre surgido outras, todas as vezes que teem raiado na Terra Ideais novos e redentores da Humanidade.

Seria, porem, só, para admirar, se aquele *sceptico*-fingido, é claro—houvesse manifestado a coragem civica de apoiar o Ideal Nacionalista que, naturalmente, êle, por causa das exigencias do *Struggle for life*, oculta nas regiões mais insondaveis do seu ser...

NASCIMENTO MENDONÇA

Nascimento Mendonça ultrapassou já, para sempre, os umbrees deste vale de lagrimas, para ir dormir o eterno sóno dos justos, nas regiões do *Alem-tumulo.*

Foi um poeta dos mais distinctos e um literato de mão cheia. As suas produções literarias revelam um génio invulgar que constitui objecto de admiração, tanto aqui como em Portugal.

Individualidades como Nascimento Mendonça glorificam o paiz onde nascem,sendo insuprivel a sua falta.

A inesperada perda do Poeta é, pois, uma perda, dificil de ser suprida e, porisso mesmo, a pena que ela nos causa, não conhece limites.

"O NOSSO INQUERITO"

Druston Rodrigues continua, em Lisbôa, na sua patriotica missão de ouvir sobre o Idial do *Partido Nacional Indiano* individualidades de destaque naquele meio politico.

Na edição imediata do nosso jornal publicaremos a continuação do Inquerito—Nacionalista, com cuja leitura terá o publico, mais uma vez, a alegre ocasião de vêr e crêr que não são *doidos varridos* nem *despeitados furiosos* os que se gabam de pertencer ao *P.N I.*

O publico e o tal *alguem* do Eden Cinema de Pangim.

"COLEGIO INDIANO"

O sr. Lacximona Rau Dessai fundou em Mapuçá um estabelecimento escolar com a denominação da epigrafe acima.

Merece-nos toda a simpatia a ousada iniciativa do sr. Dessai que a uma inteligencia roabusta alia uma actividade productiva— condições indispensaveis para bôa direcção duma instituição da natureza do Colegio.

Alêm disso, somos pelo ensino particular que sempre reputamos mais *positivo* que o oficial, pelas razões que no *Bharat*, vezes sem conta, temo-las expendido.

Tambem por êsse motivo, é maior o nosso entusiasmo pela empresa patriotica do sr. Lacximona Rau—*patriotica*, porque no Colegio Indiano o ensino do português será ministrado por intermedio da lingua materna—*marata.*

Que tenha, pois, o Colegio longa vida e muitas prosperidades, com o seu pessoal discente e docente, eis os nossos votos.

UM LUXO... MISERAVEL

A' falta da frequencia que justifique a sua existencia, a escola oficial do ensino marata da cassabé está sendo povoada por moscas e mosquitos— e mais pelo respectivo professor cujos titanicas esforços no sentido de arranjar alunos que o mantenham, têm resultado de nenhuma eficacia.

Ora, como não nos consta, ainda, que o governo tenha tomado sob sua responsabilidade o encargo de instruir insectos, a manutenção da referida escola, nas actuais condições de *sem freqüencia* em que se encontra,é, simples e puramente, um insubstentavel luxo na miseria-absolutamente intoleravel nos presentes tempos de *vacas magras.*

Fundem-se escolas onde delas houver mister e extingam-se as que forem... um *luxo... miseravel.*

E' PARA ISSO

Não compreendemos o motivo por que a Camara Municipal de Quepêm insiste em não querer ser regular no pagamento dos vencimentos do pessoal da cadêa civil da comarca e da Administração do Concelho.

Não é, certamente, por carencia de dinheiro, que a nossa edilidade deixa de cumprir a sua obrigação, por quanto tem mais de duas mil rupias depositadas na Caixa Economica.

O que lhe falta, è a vontade de ter em dia os vencimentos do referido pessoal que, pela estudada negligencia municipal, é compelido a, depois dum labor insano, passar a vida por privações e miseria, durante mezes seguidos.

E' para isso e outras *belesas de hortaliça* que a Autonomia criou a *Cambra* de Quepêm !

केला असा प्रश्न पुढें येण्याऐवजीं, तसा समारंभ कां केला नाहीं हा प्रश्नच त्यांनाहि भूषणास्पद आहे. जा, मार्तीस साहेब, आपण आपल्या जन्मभूमीची सेवा करण्यास सुखानें जा. गोमांतकांतून जातानां बड्या बड्या मंडळीकडून जरी आपल्याला खाना किंवा पानसुपारी मिळाली नसली तरी, गोमांतकांतील गरीब प्रजा आपलें नांव केव्हांच विसरणार नाहीं. उपकारकर्त्याला विसरणें हें गोव्याचें ब्रीदच नव्हे.

पार्लमेंट बरखास्त झालें :— आम्हीं गेल्या अंकांतून सांगितल्याप्रमाणें पोर्तुगीज पार्लमेंट बंद झालें. देमोक्रातिक पार्टीचें हुकमी बहुमत नाहीसें करण्याचा कांहीं तरी डाव खेळल्याखेरीज पुन: पार्लमेंटच्या निवडणुकी करण्याच्या भानगडींत लष्करी पक्ष पडणार नाहींसें दिसतें. आणि म्हणूनच मतदारीची दुसरी कसली तरी कसोटी बनविण्याचा पहिला डाव लष्करी पक्ष टाकील असें वाटतें. तूर्त जी मतदारांची यादी आहे, तिनें पुनः निवडणुकी झाल्या, तर पार्लमेंटांत त्याच पक्षाची सरशी होईल. कारण या मतदारीवर ज्या प्रकारचे डाव खेळले पाहिजेत त्यांची बरीच तयारी देमोक्रातिक पक्षाकडे जय्यत आहे. त्यांचें निवडणुकीचें यंत्र अगदीं तयार आहे. तेव्हां हें यंत्र बिघडून निरुपयोगी होईल अशा प्रकारचा कांहीं तरी फरक, मतदारीच्या क्षेत्रांत किंवा निवडणुकीच्या पद्धतींत केल्याशिवाय लष्करी पक्षाला गत्यंतर नाहीं. यावेळींच आह्मां हिंदूंचा मराठीच्या मतदानाचा प्रश्न, लावला तर, घसास लागण्याचा संभव आहे. सुदैवानें पोर्तुगालचे सर्वसत्ताधीश गोमिश द कॉस्त यांना गोमांतकाच्या परिस्थितीची पूर्ण माहिती आहे. तेव्हां त्यांच्यापर्यंत आपल्या या तक्रारीचें लोण जर आपण पोंचवूं शकलों, तर थोडा तरी कार्यभाग झाल्याशिवाय राहणार नाहीं.

प्रयत्न कोणीं करावा? :— याविषयीं आमच्या हिंदूंच्या ज्या ज्या सार्वजनिक संस्था आहेत त्यांनींच हें काम हातीं घेतलें पाहिजे. राजकीय, सामाजिक वगैरे एकंदर मतभेद बाजूला सारून हें कार्य सर्वांनीच आपलें म्हणून हातीं घेतलें पाहिजे. आपल्याला आमच्या कायदेकौन्सिलाचेंहि भरपूर पाठबळ मिळेल असें दिसतें. कारण एकतर, यापूर्वी मराठीस मत देऊन एक ठराव सर्वानुमतें पास केलेला पोर्तुगालांत गेलाच आहे. आणि दुसरें आजचें कायदेकौन्सिलहि या मागणीला विरोध करील असें दिसत नाहीं. तेव्हां आह्मीं प्रयत्न करावयाची ही संधि विनाकारण दवडूं नये. प्रांतिक संघानें या वेळीं गप न रहातां आपली सर्व शक्ति वेंचून या कामीं कंबर कसली पाहिजे. आणि देपुतादगिरीवरून निघावें लागल्यानें दो. क्रोयलान यानांहि आतां या मताधिकाराच्या कामीं झटण्यास वचनबद्धतेचा प्रत्यवाय नाहींसा झाला आहे. त्यांनां आमची ही मागणी न्याय्य तर वाटतेच आहे. तसें त्यांनीं जाहीर उद्गार काढलेच आहेत. देपुताद या नात्यानें त्यांनां प्रयत्न करावयाची जी वचनबद्धतेच्या संशयाची अडचण होती ती सुदैवानें किंवा दुर्दैवानें, कसी तरी नष्ट झाली आहे. तेव्हां महाराष्ट्र साहित्य परिषदेच्या ठरावाविरुद्ध पत्र लिहून त्यांनीं जें आरगावर काहूर माजवून घेतलें आहे, त्यांतून मुक्त होण्याची ही संधि त्यांनां अनायासें प्राप्त झाली आहे तिचा फायदा घेऊन आपलें सरळ अंतःकरळ त्यांनीं गोमांतकास पटवावें, अशी त्यांना आमची सविनय सूचना आहे. त्यांच्या करितां झटणाऱ्या व त्यांच्या वर्तनाचें समर्थन करणाऱ्या, आमच्या हिंदु पुढाऱ्यांनीं देखील त्यांनां तसी सल्ला देऊन त्यांचा सरळ स्वभाव व उदारमतवादित्व पुन: उज्वल होईसें करावें. असी त्यांनांहि आमची प्रार्थना आहे.

मोटारींचें संकट:— धान्याचा तुटवडा व आवक व्यापाराचा मोठा आंकडा या कात्रीच्या पात्यांत सांपडलेल्या गोव्याला विमा कंपन्यांच्या प्रिमियमच्या सांगाताला अलीकडे आणखीहि एक जळु लागली आहे. मोटारींची रहदारी गोव्यांत सुरू होऊन आज अर्धा तप होत आला खरा तरी पण मोटारीचा सुळसुळाट या दोन तीन वर्षांतच फार झाला आहे. पैसे मिळविण्याच्या हांवेनें पुष्कळ इसमानीं या धंद्यांत पैसे घातले आहेत. कर्ज काढून देखील मोटारीचा धंदा करणारी थोडी थोडकी मंडळी गोमांतकांत नाहीं. जो तो आपापल्या परी स्वतःच्या व्यक्ती पुरतेंच पाहत असल्यामुळें, यांत आपल्या प्रांताचें नुकसान किती बाजूनीं व कसकसें होत आहे याकडे कोणाचेंच लक्ष्य गेलेलें दिसून येत नाहीं. आणि त्याच करितां दोन आंकडे मांडून या विषयाचा विचार करण्याचें आम्हीं योजिलें आहे. मोटारीची वाहतुक ही थोड्या वेळांत होते व साधारण कोणताहि रस्ता त्या कामीं उपयोगी पडतो असें जरी असलें, तरी घडघड्यांच्या खेळांत जसे शेवटीं घडघडे घेऊन बसणाराच सारे पैसे घेऊन जातो, तसाच कांहींसा ह्या धंद्याचा प्रकार आहे. हें सुरुवातीला सांगणें भाग आहे. आज गोव्यांत जवळजवळ ४०० मोटारीं आहेत. प्रत्येकीं दोन हजार प्रमाणेंच त्यांची किंमत आकारली तरी आठ लक्ष रु. आम्हीं ह्या धंद्यांत आज भांडवलादाखल घातले आहेत. प्रत्येकीं पेट्रोलचा कमींतकमी तीनच रुपये रोजिना घेतला तरी दरसाल आपले चार लाख अडतीस हजार रुपये पेट्रोलांत जातात. मोडतोडीचा खर्च दर मोटारीमागें दरसाल दोनशें रुपये धरला तरी त्याचेच निवळ ऐंशीं हजार रुपये भरतात. म्हणजे या धंद्यांत आपण दरसाल पांच लक्ष अठरा हजार रुपये परदेशात घालवित आहोंत. यांत मोटारच्या किंमतीवर शेंकडा पावणोत्रा व्याजाचे व्याहात्तर रुपये मिळविले म्हणजे जवळ जवळ सहा लक्ष रुपये आपण दरसाल विन मोबदला परदेशीं घालवित आहों. निरुपयोगी मोटार तर लोखंडाच्या मोडींत देखील वापरतां येत नाहीं. आणि म्हणूनच अपघात व धुळीपासून होणारे फुप्फुसांचे विविध रोग यांतूनहि सहीसलामत राहणाऱ्या गोव्यांतील लोकांनां हा दरसालचा माणसीं एक रुपया करच आहे, असें म्हटलें तरी चालेल.

एक पंथ दो काज !

सांखळी येथील दत्तस्थानांत एका पुराणिकाची योजना व्हावी असें वाटत आहे; फार उत्तम. ह्या पुराणिकास 'अमृतपड' [नैवेद्याचा शेर] बहाल केली जाऊन देवस्थानच्या तिसऱ्या अर्चकांचेंहि काम त्याज कडूनच संपविण्यांत यावें असें म्हणतात. संस्थानच्या कायद्यांत तिसऱ्या पुजाऱ्याची नेमणूक करण्यास मुभा आहे, ह्या कलमाचा फायदा घेऊन तिसऱ्या पुजाऱ्यांचा देवस्थानांत शिरकाव करण्याचा रंग दिसतो. वरील कायदा सरासरी १९१० सालांतील असावा. त्यावेळीं दोन पुजाऱ्यांच्या उत्पन्नाचें जें प्रमाण होतें तें सांप्रत उतरत्या पायरींवर आहे, अशा स्थितींत 'हल्लींचे दोनहि पुजारी समगोत्री असल्यामुळें तिसऱ्या भिन्न गोत्री पुजाऱ्याची आवश्यकता भासते' ह्या सबबीवर पुराणिकबुवांवर देवस्थानच्या अर्चकाचाहि बोजा टाकावयाचा विचार दिसून येतो.

कोणत्याहि कचेरींत कामाची गर्दी झाली म्हणजे कामदारांचा नंबर वाढवावा लागतो, तसा प्रकार दत्तस्थानांतला नव्हे. येथें काम अडून राहिलेलें नाहीं. तूर्त जे दोन पुजारी आहेत त्यांना हक्काचे पंधरवडे वांटून दिलेले आहेत. देवस्थानांत तिसऱ्या पुजाऱ्याचा प्रवेश झाला म्हणजे प्रत्येकाच्या वांट्यास दरमहा, स्थूलमानानें, हक्काचे दहा दहा दिवस येतील; हिशेबाअंतीं हल्लींच्या दोन पुजाऱ्यांना पांच पांच दिवसांचा तोटा येईल. ह्यांना अमृतपड कायम असली तरी अभिषेक नैवेद्याच्या बाजूनें व महाजनांच्या देवकृत्यांचे बाबतींत, तसाच इतर उत्पन्नांत देखील बराच चट्टा बसेल. पुराणिकबुवा हे कोणी तरी उत्तमापैकीं असतील, त्यायोगें बहुतेक उत्पन्नाचा ओघ इकडेच वळेल, म्हणजे महाजन बव्हंशी देवकृत्यांसाठीं पुराणिकबुवांकडेच धांव घेतील. उदाहरणार्थ, श्रीगुरुचरित्राच्या सप्ताहाचा पाठ करावयाचा असला तर पुराणिक बुवांकडेच महाजनांची दृष्टि फिरेल व हल्लींचे दोन पुजारी अर्धपोटीं राहतील.

ह्या मतावर असा आक्षेप निघेल कीं, देवस्थानांत उत्तम पुजारी कां नसावा? प्रश्न सरळ आहे. दत्त संस्थानांत कायमचा पुजारी ठेवणें असेल तर सांप्रतच्या दोन पुजाऱ्यांच्या हल्लींच्या उत्पन्नास बाध न आणतां काय ती व्यवस्था व्हावी, शिवाय तिसरा अर्चक व नित्य पुराणिक ही एकच व्यक्ति अथवा एकाच घराण्यांतील दोन असतां कामा नये. सांखळी गांवाचा आणि माझा सतरा वर्षांचा संबंध असून देवस्थानाचा निकट परिचय तीन वर्षांवरचा आहे. ह्या अवधींतील जो अनुभव आहे तो येथें विषद केलेलें मत प्रकट करण्यास स्फूर्ति देतो. हल्लींचे दोनहि पुजारी समगोत्री आहेत; कोणत्याहि सबळ कारणावरून ह्या उभयतांचा काहीं दिवस गर्भागारांत प्रवेश न होण्याचा संभव असतो, अशा प्रसंगीं पुराणिकबुवांकडून देवस्थानची नित्य नैमित्तिक पूजा अर्चा व्हावी असा करार मदार केल्यास भिन्न गोत्राचा प्रश्न सहजच सुटतो. पुराणिकबुवांची यथायोग्य संभावना करा, परंतु भलतेसलतेच आधार पुढें ठेवून हल्लींच्या दोन पुजाऱ्यांच्या पानावरील ग्रास ओढून तिसऱ्यानें मात्र तृप्तीचे ढेंकर द्यावे असें करण्याचें श्रेय घेऊं नका, मनाचा मोठेपणा दाखवा. पाठीवर मारा, पोटावर पाय देऊं नका. भारत भागवताचीं पारायणें केलेले कोणतेहि पुराणिकबुवा असली प्रातिपतकरणार नाहींत; "देवस्थानांत एकदा शिरकावच झाल्यास पुरे, माझ्या कौशल्यानें आणि कारवाईनें सगळे यजमान माझेच असें करून सोडीन" अशी रात्रंदिन मनांत घोंकंपट्टी करीत असून तिसऱ्या पुजाऱ्याच्या जबाबदारीस हपापलेला मात्र आजच्या स्थितींत ही माळ गळ्यांत घालून घेईल व "काय करूं? मला ही जबाबदारी नको होती, पण अत्याग्रहापुढें माझा निरुपाय झाला" अशा आशयाचें स्वरूप बाह्यत: दाखवील. पुराणिक–पुजारी कोण असावा ह्याचा अद्यापि विचार झालेला नाहीं.

महाजनास देवकृत्यें करण्यासाठीं स्वतःचा वैदिक ब्राह्मण दत्त मंदिरांत आणण्यास मोकळीक आहे, आचार्यपूजेचा मान हक्काच्या पुजाऱ्यांस दिला म्हणजे झालें. गर्भागारांतील देवकृत्यें हक्काच्या पुजाऱ्यांकडून होत असतात. आजपर्यंत ह्या रूढीस कोणी फांटा दिला असेल असें वाटत नाहीं. माझें कोणाशीं वितुष्ट नाहीं कीं खासगी द्वेष नाहीं. जें न्याय्य दिसलें तें लिहून गेलों. सांप्रतच्या दोन अर्चकांचें व माझें नातें त्यांचा मी पक्षपात उचलण्यासारखें नाहीं, तथापि पोटास चिमट घ्यावा ह्या मताविरुद्ध मी आहें. ही एक पंथ दो काज करण्याचीं मूळ कल्पना व्यवस्थापक मंडळीची [कोमिसांवाची] नाहीं हेंहि येथें नमूद करणें अवश्य आहे. श्री दत्त महाराजाची आणखी प्रेरणा होईल तर दत्तवाडीतील अन्य कांहीं गोष्टींसंबंधानें सन्मान्य महाजनांपुढें माझें मत प्रकट करीन.

कर नाहीं त्याला डर नाहीं.

सांखळी, ११ – ६ – २६.

गणेश सदाशिव शिरोडकर.

ह्मणूनच त्यानें आपलें ध्येय व्यापक ठरविलें असें सांगण्यांत काय अर्थ ? ब्रि. इंडियेंतील आजचे प्रागतिक व जहाल यांच्यांत ध्येयाचे बाबतींत तरी फारसा मतभेद नाहीं परंतु, एका मार्गभिन्नत्वामुळें हे दोनहि पक्ष निराळेच राहिले, एकत्र झाले नाहींत. संघाची गोष्ट तर अगदीं निराळी. कारण येथें ध्येयाचाच प्रश्न आहे. बरें, सर्व जहाल मवाळानां स्थान देण्याची जर संघाची इच्छा तर आपल्या आजच्या ध्येयांत थोडासा व्यापक बदल करून, एकंदर टवाळ गवाळानांहि त्याला आपल्यांत सामिल करून घेतां आलें असतें. राजकीय बाबतींत प्रगति घडवून आणणें, याचे ऐवजीं राजकीय बाबतींत कार्य करीत रहाणें, एवढा बदल केला असता ह्मणजे झालें असतें. सुधारणा हवी ह्मणणारे ज्याप्रमाणे आपल्यांत आहेत, त्याचप्रमाणें अधोगतीच हवी, असें ह्मणणारेहि आपल्यांत आहेतच; मराठीला मताधिकार नको, असल्यास तो काढून घ्या; पोर्तुगाल हेंच आपले राष्ट्र; अर्थात त्याची संस्कृति आपण उचलणें हेंच इष्ट, असें ह्मणणारे प्रगति घडवून आणतात कां अधोगति घडवून आणतात ? मग अशांचीहि संस्थेंत सोय व्हावी ह्मणून प्रा. संघानें आपलें ध्येय आणखी थोडेंसे व्यापक केले असतें तर काय बिघडलें असतें ? असा प्रश्न प्रगतिकानां कोणी केल्यास ते त्याला काय उत्तर देणार ?

योग्य तें ध्येय उराशीं बाळगून त्याकरितां कोणाचीहि पर्वा न बाळगितां व संख्याबलावर नजर न ठेवितां झटत रहावयाचें, यांतच संघासारख्या लहान संस्थेचें काय किंवा हिंदी राष्ट्रीय कॉंग्रेससारख्या अवाढव्य संस्थेचें काय, खरें हित आहे. ध्येय इष्ट व अभिप्रेत असें असलें ह्मणजे त्या ध्येयाला पाठिंबा न देणारे असतीलच. पण विरोध करणारेहि असूं शकतील. पण ह्मणून, तें ध्येय बदलून इतरांचा होणार असलेला विरोध कमी करूं पाहणें वेडेपणाचें होईल. प्रस्तुत आह्मांस इतका विचार करण्याचें देखील कारण नाहीं. केवळ ध्येयभेदामुळें एका संस्थेंत फूट पडली असें गोमांतकांत तरी घडून आलें असेल, असें मला वाटत नाहीं. येथील लोकांना संस्थेचें ध्येय कोणतेंहि असलें, किंवा साधनें कोणतींहि असलीं तरी त्याची पर्वा नसते. ध्येयापेक्षां ते व्यक्तींकडे जास्त पहातात. ध्येय कोणतेंहि असलें तरी हरकत नाहीं. ज्या संस्थेनें तें ध्येय ठरविलें त्या संस्थेचे चालक अगर पुढारी हे मात्र आपलें वैयक्तिक हित साधण्याच्या ताकदीचे असले पाहिजेत. एरवीं, सारख्या दोन संस्थांचीं ध्येयें एकच असून, कांहीं इसम एका संस्थेकडे व कांहीं दुसरीकडे जातात, याचा उलगडा कसा करावयाचा ? व सारख्याच ध्येयाचे व सारख्याच मार्गाचे दोन पक्ष येथील एकाच मूठभर हिंदुसमाजांत उत्पन्न होतात, हें कसें ? असो.

प्रागतिक यांच्या लेखाचा सारांश वर ज्या तीन प्याऱ्यांत दिला त्यांपैकीं पहिल्या प्याऱ्यांतील मुद्यांसंबंधीं थोडासा विचार या लेखांत केला. बाकीच्या मुद्यांचा विचार आणखी दोन तीन लेखांत करण्याचें कबूल करून आज पुरे करितों.

---

* 'विचार अर्धवट झाला' या प्रागतिकाच्या लेखमालेचा शिल्लक भाग केवळ इतर प्रचलित विषयांच्या गर्दीमुळें आजपर्यंत अप्रकाशित राहिला. सदरील लेखमालेची पूर्तता प्रागतिकांनीं केव्हांच केली होती ही खरी स्थिति रा. सौमित्रांच्या नजरेसमोर आणल्याशिवाय अमच्यानें राहवत नाहीं. अप्रसिद्ध भाग आतां अर्थात लवकरच उजेडांत येईल. सं भारत

वर्तमानसार

– दो० नासिमेंत मेंदोस हे गोमांतकांतील पोर्तुगीज कविवर्य अवघ्या दोन तीन दिवसांच्या आजारानें दिवंगत झाले, हें कळविण्यास फार वाईट वाटतें. मेंदोसांचें महत्व मातृभूमींतच होतें असें नसून, त्यांच्या प्रतिभापूर्ण कवित्व शक्तीमुळें खुद्द पोर्तुगालचे साहित्य भक्तहि त्यांना फार मानीत असत. कांहीं घरगुती धुसफुसीमुळें ते 'एकच प्याल्या'च्या पकडींत पूर्णपणें पकडले जाऊन त्यानेंच त्यांला परलोकचा रस्ता दाखविला असें ह्मणतात. मोठ्यांचे दोषहि मोठेच असतात. असो. मयतांच्या आत्म्यांस चिरशांति मिळो !

—पोर्तुगालांत नुकत्याच घडून आलेल्या क्रांतीचे प्रमुख चालक गोमीस द कोस्त यानीं आपले सहचारी मेंदीस कावेसादस यांस बडतर्फ केलें असून, लिज्बोअ शहर आपल्या कब्ज्यांत घेतलें असल्याची बातमी आली आहे. 'तुका ह्मणे उगी रहावें, काय होतें ते पहावें' !

—ह्यापसेंच्या 'इंडियन कालेजां'त मराठींतून पोर्तुगीज भाषेचें शिक्षण देण्यांत येणार असल्यानें ज्यांना सदरील दोन्हीं भाषांचें खरें खुरें ज्ञान संपादन करण्याची इच्छा असेल, त्यांनीं उपरोक्त संस्थेंत आपला समावेश तावडतोब करून घ्यावा, अशी आमची आग्रहाची शिफारस आहे.

—गोमीस द कोस्त हे पोर्तुगालचे मुसोलिनी होतील, असें कित्येक लोकानां वाटत आहे.

—'नव्या हिंदुस्थानवरील श्रद्धा' या विषयावर प्रसिद्ध इंजिनियर फेरनांदु दा कोस्त यांचें लिज्बोअच्या स्वतंत्र विश्वविद्यालयांत व्याख्यान झालें.

—येत्या अंकाच्या पोर्तुगीज भागांत 'हिंदु राष्ट्रीय पक्षा'संबंधीं ड्रस्तन रुद्रीगीस यांनीं पोर्तुगालच्या पोर्तुगीजांकडून घेतलेल्या मुलाखती प्रसिद्ध होतील.

सारस्वत ब्रा-समाज.

मडगांव

येथील कांहीं होतकरू तरुण मंडळीकडून वरील संस्थेच्या इमारत फंडाकरितां गेल्या माहेच्या २८ व २९ तारखांस येथील हार्मोनिया थिएटरमध्यें 'बेबंदशाही' नाटकाचे दोन प्रयोग करण्यांत आले. त्यांचा जमाखर्च व राहिलेली शिल्लक नाटकाच्या व्यवस्थापक मंडळीकडून संस्थेच्या इमारत कमिटीकडे आली असून त्याचा उतारा खालीं देत आहें.

जमाखर्चाचा आढावा.

जमा

तिकीट विक्री व देणग्या.	१८५३॥
खर्च ३८८॥-	
वसूल येणें ४१	
४२९॥-	
शिल्लक	१४२३॥।≢

खर्च

थिएटर भाडें	३०
सेल	२५८=
छपाई (जाहिराती तिकिटा व रास)	३१८-
लिसेंस खर्च	२१८=
दिवाबत्ती खर्च	२२
पोशाखाचें भाडें	७०
नवीन कपडे करण्याचा खर्च	२०८=
रंगविण्याचे मजुरी जातायेता खर्च	१५
पडद्यांचें भाडें व मजुरी	५४
सीन कामाबद्दल खर्च	३९॥=
बँड व त्याकरितां गाडीभाडें	१५
खुर्च्यांचें भाडें	९
खुर्च्या आणणे नेणेची मजुरी, मजुरांना पैसे पाणी सारवण किरकोळ सामान वगैरेबद्दल	३६॥.
	३८८॥-

याशिवाय दोन्हीं प्रयोगाच्या वेळीं रा. बोंबी नायक यांनीं लोकांना व पुष्कळशा बाहेरील लोकांना आपल्या मोटार सर्व्हीसमधून थिएटरकडे मोफत पोंचविण्याची सोय केली, व त्याकरितां त्यांना सुमारें १०० रुपये खर्च आला. तसेंच रा. काशीनाथ दामोदर नायक यांनीं अजमासें २५ रु., रा. कृष्ण नारायण नायक यांनीं अजमासें २५ रु., रा. दत्तात्रय वासुदेव सडेकर व नारायण सूर्यराव सरदेसाई यांनी १५ रुपये टिकिटा खपविण्याच्या प्रवासाचा खर्च स्वत: सोसला आहे.

सारस्वत ब्राह्मण समाज, कार्यालय
मडगांव ता. १०।६।२६.

काशीनाथ दा. नायक
खजिनदार इमारत कमिटी

—पाऊस पाहिजे त्या प्रमाणानें पडत नसल्यानें शेतकरीवर्ग हवालदील झाला आहे.

Anuncios

O Bharat ano II numero 13
24 de Junho de 1926

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

खऱ्या सोन्याचीं घड्याळें मिळण्याची

सुवर्णसंधी ! !

किंमत फक्त ८ रु. ८ आ. ग्यारंटी ५ वर्षें

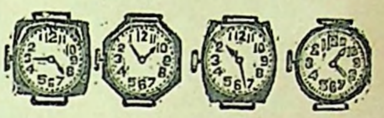

१ २ ३ ४

ह्या घड्याळांची लिव्हर मशीन असून एवढीं स्वस्त घड्याळें कोणत्याहि कंपनींत मिळणार नाहींत.

केवळ जाहीरातीच्या भपक्यावर न भुलतां प्रत्यक्ष अनुभव घेऊन पाहा.

घड्याळात घड्याळ व शिवाय कधींहि न पाहिलेला सुबक रेशमी पट्टा सोबत देण्यांत येतो.

हीं घड्याळें हिंदुस्थानांत बर्मा व सिलोन वगैरे कोणत्याहि भागांत व्ही. पी. नें पाठवितां येतात.

वरील चार घड्याळांपैकीं कोणतेंहि घड्याळ आजच मागवा.

अचाट मागणीमुळें फारच थोडीं शिल्लक राहिलेलीं आहेत.

पत्ता

धी वेलिंग्टन वॉच कंपनी
6 ३२२ ठाकुरद्वार मुंबई.

Pelo juizo de Direito da comarca de Quepém e cartório do Escrivão do 2° ofício, abaixo assinado correm éditos de 2 mezes a partir do dia em que se publicar o último anuncio no Bol. Oficial, nos termos do art. 2° do Decreto de 18 de Fevereiro de 1847, citando a reu Venctexa Naique Dessai vulgo Venctexa Essu Naique Dessai, casado, proprietário, de setenta e seis anos de idade natural e morador que foi de Agonda do concelho de Canácona e actualmente ausente em parte incerta, indiciado pelo crime de roubo previsto pelo artigo 432 do código penal e punido pelo artigo 435 do mesmo código, arbitrando-se-lhe fiança de setecentos escudos, para se apresentar n'este juizo dentro do referido praso de éditos, sob pena de se proceder á revelia sem nenhuma outra citação para qualquer acto do

ANO 11°. N°. 14
QUINTA-FEIRA 1 DE JULHO DE 1926

ASSINATURA
P... cada ano tres rupias

...NCIOS
Por ... ...nda que repetida 1 tanga
avulso uma tanga

...ECTOR E EDITOR
... Hegdo Dessai
QUEPEM—GOA

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक १४
गुरुवार ता. १ जुलै सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
केपें—गोवा

Biblioteca Nacional
S. R.
Pangim

शेतकरी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालेली

ॲग्रिहॉर्टिकल्चरल सोसायटी.

तारेचा पत्ता:— स्टाल १५० ते १५२
" जयशाली " मुंबई क्रॉफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तावडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फाय घ्यावा. 1

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलें आहे.

भारतीय संस्कृतीचें श्रेष्ठत्व दाखविणारें शास्त्रीय आणि तात्विक विषयाचें

वा. व. ट. हं. अगाऊ २ रु.!) आर्यविज्ञान (प्रौढ जाहिरातींस सवलत !
(मासिक)

हें मासिक सांगें येथें निघूं लागलें. प्रथमांकांतच, प्रिं. गो. स. आपटे एम्. ए. बी. एस्. सी. उज्जैन, वेदांत विशारद शिवसुब्रण्यशास्त्री, मीमांसा विद्यालयाध्यापक पुणें, इत्यादि भारतीय व पाश्चिमात्य विज्ञान विशारदांचे उच्च लेख, संस्कृत निबंध, कविता, संपादकीय लेख ग्रंथ निरीक्षण, विज्ञान विचार वगैरे महत्वाचे विषय, हिंदु संस्कृतीचें वैशिष्ट्य दर्शविणारे असे येऊं लागले. ग्राहकांनीं तावडतोब आगाऊ वर्गणी भरून मागणी करावी. 12

पत्ता:— व्यवस्थापक— " आर्यविज्ञान " मु. पो. सांगें—गोवा.
3

हिंदुस्थानको—ऑपरेटीव्ह इन्शुअरन्स सोसायटी लिमिटेड [कलकत्ता]

बॉम्बे ब्रँच व सर्व ठिकाणीं शाखा व एजन्सी.

इतर कंपन्यांहून या कंपनीचा बोनस [नफा]जास्ती असून हत्याची रक्कम बरीच कमी आहे बाकीच्या कंपन्यांसारखी हिच्या फंडास मुळींच नुकसानी लागलेली नसून कोणत्याच नव्या व जुन्या कंपनीस हार जाणार नाहीं असा या कंपनीचा फंड आहे. फंड इतक सुरक्षित ठेवला आहे कीं, कोणत्याच कंपनींत इतक्या थोडया वर्षांत असा ठेवणें शक्य नाहीं.खात्री घेण्यास १९२३-१९२४ चें सरकारी बुक [रिपोर्ट] वाचून पहावा.

विशेष माहिती खालील पत्यावर

आर. एम्. एण्ड कंपनी
एजंट पाहिजेत गोवा जनरल एजंट भरपूर कमिशन
4 मडगांव व पणजी

कायतानु फाव्लु द सोज, व्यापारी,
2

म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानीं, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० — तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटया मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. ह्मणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आलफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

पोर्तुगेज शिक्षक

या पुस्तकाच्या मदतीनें मराठी जाणणाऱ्या इसमाला पोर्तुगेज भाषेशीं परिचय करून घेतां येतो. प्राथमिक पोर्तुगेज शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना तर हें पुस्तक फारच उपयुक्त आहे. किंमत अवघी ६ आणे

पोर्तुगेज, कोंकणी व मराठी
शब्दसंग्रह

या पुस्तकांत दोन हजारवर पोर्तुगेज शब्दांचे कोंकणी व मराठींतून पर्याय शब्द दिले आहेत. किंमत फक्त ३॥ आणे.
पुस्तकें सर्व बुकसेलर्सकडे मिळतील. अथवा खालील पत्त्यावर लिहा
म्यानेजर सदानन्द मुद्रणालय, रायबंदर—गोवा
5

ACRENÇA DA INDIA NOVA

Realisou,em Lisbôa, o nosso colaborador Eng. Fernando da Costa, mais uma conferencia.

O Dr. Magalhães Lima,uma das mais altas figuras portuguesas, apresentou o conferente com palavras de maxima consideração e elogio.

O conferente começ u por agradecer as referencias do presidente; fez em seguida, uma brilhante exposição da historia da filosofia hindú; e falando da crença da India nova, disse: unir todos os hiudus, sectarios de diversas religiões, por um culto comum, — o amor da Patria - é a missão da nova escola filosofica.

A assistencia - que era numerosa, fez uma entusiasta ovação ao conferente no fim da sua interessante palestra.

PASTORES INFLUENTES

Tanto á despedida do dr. Peixoto Vieira como á do sr. Mariano Martins houve manifestações. A's dedicadas ao primeiro não presidiu, absolutamente, o caracter popular que foi a *alma* das que a India dispensou ao segundo—o que mais uma vez confirma, praticamente, a verdade tantas vezes proclamada pelo *Bharat*—a de que o nosso Povo deixou de ser rebanho de certos *soi-disant* pastores influentes...

AO NOVO GOVERNO

Logo, apos a tomada da posse do governo desta Provincia pelo sr. Mariano Martins, o *Bharat* fizera á Sua Excia, em artigos sucess vos, serie de alvitres e sugestões, tendentes á prosperidade desta terra, *desgovernada* pelo sr Jaime de Morais.

Uma parte dos referidos alvitres e sugestões foi atendida pelo sr. Martins que,certamente, teria levado a efeito todo o seu programa, se não fôsse a revolução que destronou do poder o seu Partido.

Como, porêm, consta, agora, dos jornais da Capital ter o sr. Capitão de Fragata Tito de Morais prometido trilhar a senda traçada pelo sr. Martins — e inquebrantavelmente — damos aqui por reproduzido o que o *Bharat* lhe alvitrou e sugeriu para pôr em ordem o nosso tesouro e a nossa administração—para que o sr Morais governe a India *comme il faut*, durante o tempo em que estiver á sua testa.

"TEIMOSIA"

Dum jornal lisboêta:

"A teimosia no erro, a persistencia no abuso criaram, em todos os tempos e em todos os lugares, esta sorte especial de cataclismos artificiaes que leva os povos a aceitarem, para reagir, a ajuda de processos que não estimam e o auxilio de formulas que não adoram.

Nisto deviam meditar os homens que o acaso de circunstancias especiais colocou,u n dia, em situações de mando. Nisto deviam ter pensado o governo que tombou e o partido que o apoiava."

E' bom que certos mandões cá da terra matutem nêsse ensinamento que nos vem da metropole. E' bom, sim !

NATURALMENTE

Em Chicago, quando estavam reunidos, em sua casa, dois simpaticos noivos foram victimas de um espantoso atentado que os matou, bem como ao pai da rapariga. Uma bomba oculta num volumoso pacote que eles julgavam ser um presente de noivado, rebentou inesperadamente, mandando desta para melhor as tres inocentes criaturas.

¿ Quem se supõe ser autor duma tão *limpa* obra? Um preto do interior da Africa? Não. E' um branco de *puro sangue*.

Naturalmente é o reverso da moeda da civilisação occidental que não é, pelo visto, tão linda como se pinta....

UM PRESENTE

Lê-se num jornal de Portugal:—

"A Republica não é uma formula nem uma etiqueta. E' um sistema que a vontade dos homens não arreda com a fácil simplicidade com que a um frasco se tira um rótulo para se pôr um rôtulo diferente."

Oferecemos este pedaço de oiro aos que aspiram e suspiram pela restauração da *ominosa*,— cá dentro.

Uma vez por outra

Eu amo a rebeldia. Eu amo e admiro os rebeldes.

Tagore, Gandhi, Zagloul-Pachá, Abd-el-Krim, tantos, tantos que lutam e combatem pelo mais sagrado direito do homem — a Liberdade — merecem-me um culto fervoroso.

No entanto Abd-el-Krim foi vencido pela acção imperialista conjugada por duas das mais bem militarisadas nações européas.

O chefe glorioso rifenho-a quem todas as homenagens a prestar serão poucas —entregou-se á França confiado na sua generosidade, talvez para morrer, como Napolião, em uma ilha qualquer perdida na amplidão do Atlantico ou na confusão do Mediterraneo.

Mas o seu ideal não morre. Porque não se extingue com tanta facilidade o sentimento de independência num povo heróico como o rifenho.

Pode a França anunciar aos quatro ventos a sua vitória. Pode a Hespanha vestir-se de galas, ela que venceu tantas vezes os rifenhos batendo-se em retirada... Qualquer delas porém tem de reconhecer que a rendição do Sultão de Ajdir foi pior, será pior que a celebrada vitória de Pirro.

Senão, vejamos. Assim que Abd el-Krim entregou-se com a sua comitiva ao governo francês, já a Itáiia reclama a revisão do Estatuto de Tanger, a Inglaterra segue com uma certa inquietação os acontecimentos que a imprensa de Londres não dissimula; d'outro lado a França e a Hespanha estão bem longe de chegarem a um acôrdo e desejam uma conferencia diplomatica.

A política de Inglaterra consiste em impedir que se constitua um bloco sólido das potencias latinas.

E' o caso: dividir os outros, para ser ela, a única a governá-los...

A guerra do Riff ainda não terminou e já uma outra batalha — a batalha diplomatica, a batalha das intrigas, a batalha das chancelarias — ameaça a Europa.

Lisbôa, Junho de 1926

Druston Rodrigues

Uma carta

Exmo. Senhor Director do *Bharat*.

Confiado na sua generosidade venho pedir-lhe o obsequio de tornar publico o seguinte:

1 ° Que não concordo absolutamente com a atitude do sr. Fernando Costa (Rama Gokhale) definida nos seus artigos publicados no jornal da sua direcção (O Bharat de 8 de abril e de 13 de maio ultimos).

2 ° Que me desliguei do Centro Nacional Hindú, tendo-me, antes disto, demitido do cargo de Secretario, por motivos que me excuso de explicar ao publico, o que farei se os meus antigos consocios assim me exigirem.

Devo dizer já que esta minha atitude não significa de forma alguma que abandono o Nacionalismo. Pelo contrario trabalharei sempre por que a nossa Patria seja livre e independente.

Aproveito esta oportunidade para prestar a homenagem de toda a minha simpatia e admiração pela inteligencia previlegiada,pela obra brilhante e pelo belo caracter do sr. Minezes Bragança, um dos visados pelo articulista acima referido.

Com a publicação desta creia que deixa muito penhorado ao

de Vxcia amigo

e compatriota:

Druston Rodrigues

Lisbôa, Junho de 1926.

स्फुट विचार

अचानक आघात:— आर्यवैद्यकाच्या मानगुटीवर 'फारमासेवतीक दिप्लोमादां'चें भूत सरकारनें स्वतःच्या जोरावर बसविलें आहे, हें कृत्य फार वाईट झालें असून त्याचे अनिष्ट परिणाम जनतेला दुःखदायकच होतील यांत संशय नाहीं. ब्रिटिश इंडींत आर्यवैद्यकाविषयीं तेथील सरकारची पूर्ण सहानुभूति असतां, हरघडी त्याचें 'ती' ओढणाऱ्या आमच्या सरकारला आर्यवैद्यकावर घाला घालण्याची तेवढी दुर्बुद्धि कां सुचावी, हें समजत नाहीं ! कांहीं अजाण 'वैदू' आर्यवैद्यकाच्या नांवाखालीं एकाद दुसऱ्याचें नुकसान करीत असतील, ही गोष्ट आह्माला मान्य आहे. पण एखाद दुसऱ्याच्या आततायीपणानें चवथाळून जाऊन जो वर्ग आज पुरातन कालापासून आपल्या कर्तव्यनिष्ठतेच्या जोरावर 'कसा बसा' जिवंत आहे, त्या सर्व वर्गाचीच गळचेपी करणें ह्मणजे उंदराच्या रागानें घराला आग लावण्यासारखें मूर्खपणाचें होय, हें कोणीहि कबूल करील. खेरीज आततायीपणाला आळा घालण्यासाठीं सरकारकडे कायद्याचीं थोडथोडकीं कलमें नाहींत. त्यांचा उपयोग या पूर्वी योग्य त्या वेळीं केला गेला आहे व पुढेंहि केला गेला ह्मणजे पुरे. अर्थात आर्यवैद्यकाच्या 'बोडक्या'वर फारमासेवतीकांचें आसन स्थिर करण्यांत कांहींच अर्थ नाहीं, हें उघड आहे.

रहदारी कमी कां ?:— जून ते सप्टेंबरपर्यंत आमच्या रेल्वेंत प्रतिवर्षी पासेंजरची आव जाव बऱ्याच मोठ्या प्रमाणावर होत असते. गोव्यांतून बाहेर गांवीं जाणाऱ्या आमच्या परप्रांतस्थ गोमांतकीयांनां [Emigrantes) ह्याच एक रस्ता पावसाळ्यांत खुला असल्यामुळें ही रहदारी वाढलेली असते. सांवर्डें व मडगांव हीं दोन स्टेशनें या दिवसांत चिकार भरलेलीं अशीं आढळावयाचीं व प्रत्येक स्टेशनावर दररोज कोचिंगचेच [तिकिट विक्रीचे) हजार आठशांवर रुपये जमा व्हावयाचे. पण यंदा ही वाहतुक बरीच कमी झालेली दिसून आली आहे. याला कारणें काय झालीं तेंहि कळत नाहीं. प्यासेंजर पूर्वीइतके जात नाहींत एवढें मात्र दिसून येतें. नाहीं ह्मणायाला मुरगांव येथून मुंबईपर्यंत सफर करणारी मालाची बोट कांहीं थोडसी प्रवासी घेऊन जाईल तेवढेच; पण त्यांची संख्या रेल्वेच्या वाहतुकीवर परिणाम होण्याइतकी मोठी असणें शक्य नाहीं. आधींच तुटपुंज्या उत्पन्नावर दिवस घालविणाऱ्या आमच्या रेल्वेला ही कमताई कांहीं तरी जाणल्याशिवाय राहणार नाहीं आणि ह्मणून ही रहदारी कमी कां याचा विचार झाला पाहिजे.

साभार स्वीकार

विद्यासेवक (मासिक) :— पुणें येथें प्रसिद्ध होत असलेल्या या नियतकालिकाची लोकप्रियता दिवसेंदिवस वृद्धिंगत होत असून, आपल्या ओजस्वी लेखनप्रभावानें अवघ्या दोन सवादोन वर्षांच्या अल्प मुदतींत त्यानें मराठींतल्या उच्च प्रकारच्या मासिकांचे शेजारीं स्थान पटकावलें आहे. विषयांची विविधता, छान छपाई, नियमसूद नियमितपणा, इत्यादि उपयुक्त गुणांचा सुंदर मिलाफ विद्यासेवकांत पूर्णपणें झालेला दिसून येतो व हाच मिलाफ त्याच्या वाढत्या अभिवृद्धीचा जनक होय यांत संशय नाहीं. गोमांतक हितविषयक गोष्टींचीहि प्रस्तुत मासिकांत अनेकदां चर्चा होत असल्यानें आमच्या प्रांत बंधूंच्याहि तें आश्रयार्ह आहे, हें उघड आहे.

गंमत (साप्ताहिक) :— मौजेचे संपादक रा. गद्रे यांनींच मुंबईमध्यें हें नवीन गमतीचें पुस्तकरूपी पत्र सुरू केलें आहे. उपरोक्त उभय पत्रें एकाच जनकाचीं आवडतीं अपत्यें असल्यानें दोघांच्याहि तोंडवळ्यांत व अंतरंगांत सारखेपणाच्या छापाची छटा उमटलेली दिसून यावी, यांत नवल नाहीं. मौजेंत गंमत आहे तर गंमतींत मौज आहे व उभयतांतहि गद्यांचें विनोदी धोरण चमकत आहे.

प्रबोधन [मासिक] :— रा. ठाकऱ्यांचें मराठी भाषेंतील प्रभुत्व ज्यांनां अवगत आहे, त्यांना त्यांनीं चालविलेल्या या मासिकाची भाषा किती हृदयस्पर्शी असेल, याची सहज कल्पना होईल. येत्या महिन्यापासून प्रस्तुत मासिकांत महत्वाच्या सुधारणा होणार असल्याचें समजतें. जहाल भाषा ज्यांना आवडते त्यांच्या आश्रयास तर 'प्रबोधन' सर्वथैव पात्र आहे.

प्रकाशनास मदत करा !

गोरक्षणविषयक जागृति करण्याचा यत्न मी कशा तऱ्हेनें करीत आहें हें इकडील बहुतेक लोकांनां माहीत झालेंच आहे. परंतु इकडील परिस्थितीचा विचार करतां फक्त हिन्दुसमाजांत एकांगी जागृति करून तितकासा फायदा होणार नसल्यानें येथील आपल्या खिश्चन बंधुवर्गांत त्या दिशेनें प्रयत्न होणें अत्यंत जरूरीचें आहे.

इकडील खिस्ती बांधवांचीं सहानुभूति मिळविली तरच हें कार्य अधिक सुलभ होणार असल्यामुळें त्या समाजांत जागृति करण्याकरितां मांस भक्षणानें होणारे,

भयंकर रोग

ह्या पुस्तकाचें भाषांतर कोंकणी भाषेंतून करून तें 'हंबरड्या'प्रमाणेंच अगदीं फुकट वांटण्याचें ठरविलें आहे. भाषांतर पूर्ण होत आलें असून तें प्रसिद्ध होणें सर्वस्वी लोकाश्रयावर अवलंबून असल्यामुळें कार्याचें महत्व ओळखून प्रत्येकानें आपल्या शक्तिनुसार कांहीं तरी मदत पोष्टानें खालील पत्त्यावर पाठवावी अशी विनंति आहे.

मदतीची पोंच हिन्दु, भारतांत प्रसिद्ध करण्यांत येईल.

G. V. Baravê
Mormugão-Harbour

डॉ० सावरकरांचा संदेश !

(लेः- विद्यार्थी, मडगांव.)

सावरकर घराण्याविषयीं सगळ्या महाराष्ट्रीयांना पूज्यबुद्धि व जिव्हाळीचा आपलेपणा वाटत असल्यानें गिरगांवांत त्यांच्या गांवांची पाटी झळकत असलेली पाहून मी मुद्दाम ता १६-६-२६ रोजीं गोमांतकाची परिस्थिति सुधारण्यास औषध मिळत असल्यास पहावें या हेतूनें डॉ. साहेबांच्या दवाखान्यांत गेलों. औपचारिक प्रश्न मडगांवांतील सा. ब्रा. समाज, दा. वा. मंदीर, दा. विद्यालय, बालचमू, वाङ्मय वि. मंडळ, या संस्थांसंबंधीं विचारपूस झाल्यानंतर मी त्यांना गोमांतकाचा भविष्यत्काल उज्ज्वल होण्यास आह्मीं तरुणांनीं काय करावें " हा प्रश्न विचारला.

डॉ. सावरकर :— वः योग्य प्रश्न विचारलांत. प्रथम तरुणांनीं शरीर अगदीं दांडगट केलें पाहिजे. महात्मागांधी सारखे थोर पदास पोंचलेले जे पुरुष आहेत ते प्रथम मनुष्यच आहेत. मनुष्याची पहिली पायरी ह्मणजे शरीरसामर्थ्य वाढविणें ही होय. शरीरसामर्थ्य वाढविल्याशिवाय बाकीचें तुमचें कांहीं उपयोगी नाहीं. शिवाय आतां शरीर सामर्थ्याची ज्यास्ती गरज आहे. इतरांकडून आपल्यास जाणूनबुजून जो त्रास होतो, त्याचा प्रतिकार करण्यास आपल्या अंगांत धमक पाहिजे आहे. जो उठतो तो हिंदुधर्मावरच कां पाय देतो, इतर धर्मांवर कां देत नाहीं, तर आपल्यांत अद्याप नेभळट वृत्ति आहे ह्मणून ! कोणीहि परक्यानें आपल्यास त्रास दिला तर आपण "जाऊंद्या हो ! काय करायचें आहे !" असें ह्मणून सोडून देतों असें उपयोगी नाहीं. प्रतिकार हा अवश्य केलाच पाहिजे देव देईल तर खाटल्यावरहि देईल ही गबाळवृत्ति सोडली पाहिजे.

स्वाभिमान तरुणांच्या मनांत उत्पन्न केला पाहिजे. अपमान वगैरे कोणी केल्यास तो मुकाटपणें सहन करून मोठेपणा दाखवून उपयोगी नाहीं. रक्त अगदीं सळसळलें पाहिजे.मी देश पूर्ण स्वतंत्र करीन व त्यासाठींच आपला जन्म आहे हें लक्ष्यांत ठेविलें पाहिजे.

तुम्हीं आपल्या पक्षाला बळकटी आणण्यासाठीं शुद्धिकरणाची चळवळ चालविली पाहिजे. पूर्वी केवळ बरोबर मांसाचा तुकडा टाकल्यानें आळीच्या आळीवर बहिष्कार घालीत. त्यामुळें हिंदुसमाजाला आज अशक्तता आली आहे. कोणी कांहीं खाल्लें ह्मणून धर्मभ्रष्ट होत नाहीं. तो एक दोष होत असेल. शुद्धिकरणानें हिंदु पक्षाला बळकटी येईल आणि त्यामुळें राजकारणांत सदाच जय येत जाईल. पूर्वी हिंदु धर्माचा ऱ्हास झाला; तेव्हां पुनरुज्जीवन शंकराचार्यांनीं नाहीं कां केलें ? प्रथम त्यांनीं लोकांना विधिपूर्वक हिंदुधर्मांत घेतलें. पुढें जेव्हां विधीसाठीं वेळ मिळेनासा झाला, तेव्हां शंकराचार्यांनीं आपल्या शिष्यांना प्रत्येक गांवच्या वेशीवर शंख वाजवण्यास सांगावा. ज्यांना ह्मणून तो नाद ऐकूं गेला असेल तितके सगळे हिंदु अशा रीतीनें हिंदुधर्म वाढविला. तशी रीत आजच्या काळीं चालविली तरी ती इष्टच आहे. प्रथम या कामीं पुष्कळ जण मदत करतील. पण समाजाकडून त्रास होऊं लागला ह्मणजे सोडून देतील. पुढाकार घेणाऱ्यावर निराश होण्याचे प्रसंग येतील. पण उत्साह खचूं न देतां धीरानें काम केलें पाहिजे. आपण स्वतः एक ह्मणजे संस्था आहे ही भावना अहर्निश मनांत बाळगली पाहिजे. शुद्धिकरणासंबंधीं मडगांवच्या "हिंदु" पत्रांत दोन तीन उत्तम लेख आलेले आहेत ते तुम्हीं फिरून एकदां वाचा. पोर्तुगीज सरकार, गोवा आणि महाराष्ट्र यामध्यें भींत घालूं पहात आहे. हा प्रयत्न साधूं न देण्यासाठीं तुम्हीं हिंदु खिश्चनची एकी घडवून आणली पाहिजे. पण ती एकी ह्मणजे आमच्या ब्रिटिश हिंदुस्थानांतील "हिंदु मुसलमान" एकीसारखी मात्र नव्हे ? हिंदु-मुसलमान एकी ह्मणजे सगळेच मुसलमान व्हावयाचें. असली एकी न झालेली पुरवली ! आतां सांगितलेलीं १ शरीरसामर्थ्य २ देशाभिमान ३ शुद्धिकरण हीं तीन तत्वें आचरणांत आणा ह्मणजे गोमांतकाचा उद्धार झालाच पाहिजे.

× × ×

पोर्तुगालांत तरुणांनीं स्थापन केलेला हिन्दी राष्ट्रीय पक्ष, साहित्य संमेलनांत मराठी भाषेचा ठराव पास करून घेतल्यानें आमच्या देपुताद साहेबांची मराठी भाषेसंबंधीं दिसून आलेली कळकळ [!] वगैरे गोमांतकांत होत असलेल्या चळवळींकडे डॉ. साहेब आपला अमोल वेळ खर्च करून लक्ष्य पुरवितात याबद्दल गोमांतकानें आभार मानणें अवश्य आहे. शेवटीं, डॉ. साहेबांनीं दवा घेण्यास आलेल्या इसमास माझ्यासाठीं थांबवून उपदेशाचा महाप्रसाद दिल्याबद्दल मी त्यांचे आभार मानले. चरणवंदनाचें पुण्य मिळविण्याची इच्छा होती पण डॉ. साहेबांनीं लाभूं दिलें नाहींच !

गोमांतकीय स्त्रिया असलेली
शारदा संगीत मंडळी
लौकरच सुरू होणार.

न्मार्ग दाखविण्याची तसदी घेणारीहि कांहीं मंडळी आहे. पण ती इतक्या उंच इतक्या दूर आणि ह्मणूनच इतक्या सुरक्षित स्थळीं असते कीं, त्यांच्या अंगाला संघाच्या कार्याची जबाबदारी किंचिन्मात्र चिकटूं शकत नसल्यानें प्रागतिक संघाच्या आटोक्याबाहेर नेहमीं तिचें स्थान असतें. संघाविषयीं कळकळ बाळगणारी ही मंडळी संघांत अद्याप सामील कशी झाली नाहीं असी कित्येकांनां शंका येते. पण ती अस्थानीं आहे असें आह्मांला वाटतें. कारण, लोकहितचिंतना मुळें स्वतःविषयीं विचार करण्याची सवडच त्यांना अद्याप झालेली नाहीं आणि ह्मणूनच ती बाहेर आहे !

८ वास्तविक अशा मंडळीला "काय हो, ज्या संस्थेशीं तुमचा कांहींच संबंध नाहीं इष्ट कार्य करण्याच्या कामीं ज्या सामर्थ्याची जरूरी असते तें त्या संस्थेला प्राप्त होण्या करितां द्रव्यबळ, मनुष्यबळ इ. कोणत्याहि स्वरूपाची मदत जिला तुह्मी अद्याप दिलेली नाहीं. आपल्या शक्तिबुद्धीचें केंद्रीकरण जिच्यांत तुह्मीं अद्याप केलें नाहीं त्या संस्थेनें अमुकच करावें व अमुकच करूं नये असी अपेक्षा बाळगण्याचा आणि ती सफळ न झाल्यास तिच्यावर रुसण्याचा तुह्माला काय अधिकार आहे ?" असा प्रश्न केला गेला पाहिजे होता. परंतु तो तुसडेपणा आह्मांला रुचवयाचा नाहीं कारण अनाहूतपणें झालें तरी आपल्याला अगत्यपूर्वक सल्ला देणाऱ्या मंडळीशीं तुसडेपणानें वागणें योग्य नाहीं. आणि ह्मणूनच सौमित्रांच्या ह्मणण्याचाच अनुवाद करून या मंडळीला आमचें असें सांगणें आहे कीं:— रेपुब्लिकसारखी राज्यपद्धति असली तरी, तिचा योग्य उपयोग होण्यास राष्ट्राची मानसिक तयारी असली पाहिजे. ही मानसिक तयारी अद्याप आपल्यांत व्हावी तसी झालेली नाहीं. आणि जोंवर ती झालेली नाहीं तोंवर सौमित्रांनीं आपल्या पहिल्या लेखाच्या सुरवातीसच सांगितल्याप्रमाणें राष्ट्राच्या जीवनांत कित्येक वेळां वर्षेंच्या वर्षें कोणत्याहि महत्वपूर्ण अशा घडामोडीशिवाय निघून जातात. इतिहासांत कालदर्शना पलीकडे या वर्षांना दुसरें स्थान नसतें. या सत्य गोष्टीकडे लक्ष्य देऊन स्वस्थ बसणें भाग आहे !

× × ×

एकाच मुद्याचा विचार करितां करितां लेखमर्यादा पुरी झाली, ह्मणून इतर गोष्टी दुसऱ्या खेपेस ठेवणें भाग आहे.

— ज. गोमिश द कोस्त यानीं पदभ्रष्ठ पक्षांच्या क्रांतिकारक धुरिणानां तमाम हद्द पार करण्याचे हुकूम सोडले आहेत. क्षेलदेरिबेरु, आल्व्हरु कास्तरू वगैरे वजनदार पुढाऱ्यांची आसोरीस बेटांत रवानगी करण्यांत आली आहे.

वर्तमानसार

—पोंत्रुपें येथील 'श्रीरवळनाथ विद्याभूवन मराठी शाळा' या शिक्षणप्रसारक संस्थेच्या वर्गणीदारांची व वर्गणीची संख्या निश्चित करण्यांत आली असून संस्थेला आणखी एका नवीन असिस्टंट शिक्षकाचीं जोड देण्यांत आली आहे. या वरून 'भुवना'च्या चालकवर्गांत शिक्षणाविषयीं किती उत्कट व निरपेक्ष प्रेम वसत आहे, त्याची साक्ष पटते. 'विद्याभुवन' चिरायु होवो !

—काणकोण- मामलेदार कचेरीच्या सेक्रेटरीच्या जागीं रा. वासुदेव लक्ष्मण राजाध्यक्ष यांची कायमची नेमणूक झाली.

—केपें तालुक्यांत जिकडे तिकडे तापाची सांथ उद्भवली असून, ती लोकानां बरीच त्रासदायक होत चालली आहे. आतां पुन्हा पाऊस सुरू झाल्यानें कदाचित् सार्वजनिक आरोग्य सुधरण्याचा संभव आहे.

—गेल्या तारीख २० रोजीं सावई-वेरें येथील श्री अनंत विद्यालयाची वार्षिक परीक्षा कुंभारजुवें शाळेचे मुख्याध्यापक श्री. ग. शि. सामंत, फ० असिस्टंट श्री. मातोंडकर व माशेल शाळेचे मास्तर श्री. सामंत यांच्याकडून घेण्यांत आली. परीक्षेस एकंदर ३५ मुलें बसलीं होतीं. त्यांपैकीं ३० मुलें पास झालीं. दुसऱ्या दिवशीं श्री. गणपतराव सामंत यांच्या अध्यक्षतेखालीं बक्षिस समारंभ मोठ्या थाटानें साजरा करण्यांत आला. प्रथम अध्यक्षाची निवड, स्वागतपर पदें, मुलांमुलींचीं चरक्यावरील गाणीं व उपयुक्त संवाद झाल्यानंतर श्री. सामंत यांचें "मातृभाषेची थोरवी" या विषयावर अस्खलित व विचार परिप्लुत असें एक तासपर्यंत भाषण झाल्यावर पास झालेल्या मुलांना पुस्तकें व मुलींनां बक्षिस खण वांटण्यांत आले. नंतर हार,तुरे, मेवामिठाई वगैरे वांटण्यांत येऊन समारंभ बरखास्त झाल्यावर अध्यक्षासह मुलांमुलींचा फोटो काढण्यांत आला. शाळेचा उत्कर्ष मास्तर श्री. ग. ना. वर्दम यांना भूषणावह आहे, असें 'एक प्रेक्षक' कळवितात.

—पोर्तुगीज रिपब्लिकचे भावी अध्यक्ष गोमिश दा कोस्त यानांच करण्यांत आलें पाहिजे, असा मिलिटरी लोकांचा आग्रह आहे.

—लाहोर येथें ओरियंटल असोसिएशनची स्थापना झाली असून संस्कृत. अर्बी व पर्शियन या भाषा तेथें शिकविण्यांत येणार आहेत.

—आराकान [ब्रह्मदेश] किनाऱ्यावर वादळ होऊन सुमारें १२०० लोक मरण पावल्याचें समजतें.

—एका आफ्रिकनानें ७० वर्षें वयाच्या एका गोऱ्या बाईवर हल्ला करून तिचा कान कापून घेतला.

Anuncios

O Bharat ano *11* numero 14
1 de Julho de 1926
Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.
Numero avulso uma tanga.

खऱ्या सोन्याचीं घड्याळें मिळण्याची

सुवर्णसंधी !!

किंमत फक्त ८ रु. ८ आ. ग्यारंटी ५ वर्षें

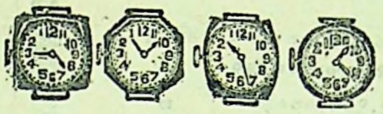

ह्या घड्याळांची लिव्हर मशीन असून एवढीं स्वस्त घड्याळें कोणत्याहि कंपनींत मिळणार नाहींत.

केवळ जाहीरातीच्या भपक्यावर न भुलतां प्रत्यक्ष अनुभव घेऊन पाहा.

घड्याळांत घड्याळ व शिवाय कधींहि न पाहिलेला सुबक रेशमी पट्टा सोबत देण्यांत येतो.

हीं घड्याळें हिंदुस्थानांत बर्मा व सिलोन वगैरे कोणत्याहि भागांत व्ही. पी. नें पाठवितां येतात.

वरील चार घड्याळांपैकीं कोणतेंहि घड्याळ आजच मागवा.

अचाट मागणीमुळें फारच थोडीं शिल्लक राहिलेलीं आहेत.

पत्ता –

धी वेलिंग्टन वॉच कंपनी

6 ३२२ ठाकुरद्वार मुंबई.

Pelo juizo de Direito da comarca de Quepém e cartório do Escrivão do 2° ofício, abaixo assinado correm éditos de 2 mezes a partir do dia em que se publicar o último anuncio no Bol. Oficial, nos termos do art. 2° do Decreto de 18 de Fevereiro de 1847, citando a reu Venctexa Naique Dessai vulgo Venctexa Essu Naique Dessai, casado, proprietário, de setenta e seis anos de idade natural e morador que foi de Agonda do concelho de Canácona e actualmente ausente em parte incerta, indiciado pelo crime de roubo previsto pelo artigo 432 do código penal e punido pelo artigo 435 do mesmo código, arbitrando-se-lhe fiança de setecentos escudos, para se apresentar n'este juizo dentro do referido praso de éditos, sob pena de se proceder á revelia sem nenhuma outra citação para qualquer acto do processo e de ser preso por qualquer do povo, devendo ser até por todo oficial público para ser entregue á autoridade judicial mais próxima, não podendo ter logar a fiança arbitrado espagado o referido praso.

Quepem, 14 de Junho de 1926.
O escrivão de Direito do 2° ofício
Manguexa Senay Carapurcar
7 Visto (2 vez)
Ladislau Barros

Pelo juizo de Direito da comarca de Quepêm e cartório do Escrivão do 2° ofício Carapurcar, nos autos cíveis de execução por custas que o M. P. n'esta comarca promove contra Baguiroty Velpina viuva de Molū Velipo de Paddy de Barcem apenso aos de inventário orfanológico a que se procedeu por óbito do dito Molú sendo inventariante dito Baguiroty, vão ser vendidos em hasta pública á porta do tribunal judicial situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepem se dirije á estação de Sanvordem no dia 13 de Julho seguinte a's 10 horas pela metade do preço da avaliação os seguintes prédios:— 1° 1/7 da sexta parte do prédio Gotiacodil sordo sito em Paddy da cultura de arroz avaliado em 50:00:00; 2° 1/7 da sexta parte da varzea denominada Moddol vaingona da cultura de arroz sito na dita avaliada em 100:00:00 e 3° 1/7 da sexta parte do prédio denominado Gorbata da cultura de coqueiros, jaqueiros e outras árvores sito na ditan, avaliado em 100:00:00 e discritos respectivamente por inteiro na conservatoria d'esta comarc sob os nos. 8735, 8736 e 8737 Correndo por conta do arrematante a contribuição de registo por inteiro e as despesas da praça. Por este são citados quaesquer credores incertos e co. proprietàrios. O que para ser público se expediu este.

Xeldem 15 de Junho de 1926
O escrivão de Direito do 2° ofício
Manguexa Senai Carapurcar
8 Visto
L. Barros

ANO 11. Nº. 15
QUINTA-FEIRA 8 DE JULHO DE 1926

ASSINATURA
or cada ano tres rupias

ANUNCIOS
'inha ainda que repetida 1 tanga
nero avulso uma tanga

RECTOR E EDITOR
Hegdo Dessai
EPEM—GOA

S. R.
Biblioteca Nacional
Pangim

117

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक १५
गुरुवार ता. ८ जुलै सन १९२६

वर्गणीचे दर
आलीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
केपें—गोवा

शेतकरी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालेली

ॲग्रिहार्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ता:— "जयशाली" मुंबई

स्टाल १५० ते १५२ क्राफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तावडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें [illegible] केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी [illegible] लोकांनीं ह्याचा अवश्य फाय घ्यावा. 1

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर [illegible] व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई [illegible] यांनीं समक्ष खात्री करुन घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेले असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलें आहे.

भारतीय संस्कृतीचें श्रेष्ठत्व दाखविणारें शास्त्रीय आणि तात्विक विषयाचें

वा. व. ट. हं. अवघी २ रु.!

) आर्यविज्ञान (
(मासिक)

प्रौढ जाहिरातींस सवलत !

हें मासिक सांगें येथें निघूं लागलें. प्रथमांकांतच, प्रि. गो. स. आपटे एम. ए. बी. एस. सी. उज्जैन, वेदांत विशारद शिवसुब्रण्यशास्त्री, मीमांसा विद्यालयाध्यापक पुणें, इत्यादि भारतीय व पाश्चिमात्य विज्ञान विशारदांचे उच्च लेख, संस्कृत निबंध, कविता, संपादकीय लेख ग्रंथ निरीक्षण, विज्ञान विचार वगैरे महत्वाचे विषय, हिंदु संस्कृतीचें वैशिष्ट्य दर्शविणारे असे येऊं लागले. ग्राहकांनीं तावडतोब आगाऊ वर्गणी भरून मागणी करावी. 12

पत्ता:- व्यवस्थापक— "आर्यविज्ञान" मु. पो. सांगें—गोवा.
3

हिंदुस्थानको-ऑपरेटिव्ह इन्शुअरन्स सोसायटी लिमिटेड [कलकत्ता]
बाँम्बे ब्रँच व सर्व ठिकाणीं शाखा व एजन्सी.

इतर कंपन्यांहून या कंपनीचा बोनस [नफा] जास्ती असून हप्त्याची रक्कम बरीच कमी आहे बाकीच्या कंपन्यांसारखी हिच्या फंडास मुळींच नुकसानी लागलेली नसून कोणत्याच नव्या व जुन्या कंपनीस हार जाणार नाहीं असा या कंपनीचा फंड आहे. फंड इतक सुरक्षित ठेवला आहे कीं, कोणत्याच कंपनींत इतक्या थोडया वर्षांत असा ठेवणें शक्य नाहीं. खात्री घेण्यास १९२३-१९२४ चें सरकारी बुक [रिपोर्ट] वाचून पहावा.

विशेष माहिती खालील पत्त्यावर
आर. एम्. एण्ड कंपनी
एजंट पाहिजेत — गोवा जनरल एजंट — भरपूर कमिशन
4 मडगांव व पणजी

कायतानु फाब्लु द सौज, व्यापारी,
2
म्हापसें—गोवा.
दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानीं, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या, जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटया मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आलफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

पोर्तुगेज शिक्षक

या पुस्तकाच्या मदतीनें मराठी जाणणाऱ्या इसमाला पोर्तुगेज भाषेशीं परिचय करून घेतां येतो. प्राथमिक पोर्तुगेज शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना तर हें पुस्तक फारच उपयुक्त आहे. किंमत अवघी ६ आणे

पोर्तुगेज, कोंकणी व मराठी
शब्दसंग्रह

या पुस्तकांत दोन हजारवर पोर्तुगेज शब्दांचे कोंकणी व मराठींतून पर्याय शब्द दिले आहेत. किंमत फक्त ३॥ आणे.

पुस्तकें सर्व बुकसेलर्सकडे मिळतील. अथवा खालील पत्त्यावर लिहा
म्यानेजर सदानन्द मुद्रणालय, रायबंदर—गोवा
5

Ao governo

Nem tudo é para todos nem todos nasceram para tudo. Assim, se os ingleses são bons negociantes, os portugueses são bons fidalgos. O negocio é a especialidade dos primeiros, a fidalguia é a particularidade dos segundos.

O negocio é proibido á fidalguia, como ao sapateiro è defeso tocar aquele instrumento musical em que o rabequista é dextro.

Não é, por isso, para admirar que o *negocio portugues* de automoveis e de suas estrondosas carreiras, empreendido pela Comissão de Melhoramentos de Mormugão, tenha dado em pantana, a ponto de ficar compelida a, como um fidalgo arruinado, vender o estabelecimento dos seus *artigos comerciais*.

O *Bharat* já havia previsto o *presente futuro* da Comissão, quando os seus conspicuos progenitores, embevecidos pelo encantador som da musica e magnetisados pela fascinadora dança de bailadeiras enalteciam, em elogios altissonos, a excelencia e raridade das prendas da sua *maravilha*.

Sim; verificou-se a nossa previsão mais cêdo do que esperavamos. E inda bem, porque, pelo menos, para o diante, não teremos a lamentar mais e maiores prejuisos.

E, agora que a Comissão vai deixar para sempre o seu *negocio*, incompativel com a sua modalidade de ser, uma coisa só pedimos ao governo—a de libertar, completamente, do obstaculo das chamadas carreiras o transporte de automoveis, em geral.

E' que o tal obstaculo, sossobrando a livre competencia entre proprietarios de automoveis particulares, causa gravame á algibeira do passageiro. Basta saber se que um passageiro que viaja por automovel particular, na vigencia da competencia normal, nem chega a pagar, muitas veses, terça parte do preço do automovel de carreira.

ECOS E CRITICA

O BHARAT

Comunicam-nos de Lisbôa que o Supremo Tribunal de Justiça acaba de dar provimento ao recurso de *O Bharat* absolvendo o do crime de que era acusado por causa do seu artigo *Seculos depois*...

E' caso para dizer: há juizes em ... Lisbôa.

O recurso fôra minutado pelo distincto advogado Dr. Araujo Mascarenhas a quem a nossa absolviçao vai, de certo, causar justificado e legitimo desvanecimento pelo triunfo do seu constituinte, triunfo que tambem é de Sua Ex.cia e de quantos se interessaram desinteressadamente em Lisbôa pela nossa causa-a causa da *India Nova*.

A todos os seus amigos dedicados e patrioticos, o *Bharat* apresenta, comovido, sincera expressão de gratidão pela valiosissima cooperação que, impulsionados pelo alevantado sentimento do bem da Patria, lhe dispensaram com uma expontaneidade que muito os honra.

Neste momento informamnos, tambem, estar ja arquivado o processo que contra nós fôra instaurado nesta comarca

---

As carreiras representam, pois, uma forte peia para a liberdade da competencia no transporte de automoveis, privando o *consumidor* da legitima fruição das vantagens que a mesma liberdade gera.

Decretada a liberdade do transporte de automoveis, o Governo deve assumir para com estes atitude identica á que tem com carros tirados por cavalos. Quere isto dizer que a fiscalisação oficial deve limitar se a verificar a exatidão do número fixado de passageiros e a consistencia de automoveis. Só a isto e a nada mais.

Faça isto e já o Governo e garantimos que conquistará jús á gratidão do povo.

---

pelo celebre Giu Folo que, *na sua*, se julgava atingido na sua suposta competencia por algumas locais que punham em evidencia a manifesta impossibilidade do homem continuar no delicado cargo de substituto de delegado.

O *Bharat* está, pois, livre de dois procesos. E isto já não é pouco, a êle que está levando uma vida cheia de sacrificios.

UM PERTURBADOR

O nosso correspondente de Bicholim pede-nos que chamemos a atenção do sr. comadante de policia dali para diabruras dum tal Somú Dauli que por suas infames proesas vai criando pánico e desassocego no público.

Esperamos que a policia de Bicholim tomará imediatamente conta do perturbador do socego público em scena.

UM GESTO NOBRE

O governo ingles com o fim de desprestigiar as fileiras do Partido *Swarajista* ofereceu um dos lugares de juiz de Relação de Bombaim ao sr. Jeikar, considerado leader daquele Partido.

Mas o patriota firme, o demolidor, repeliu dizendo que jamais aceitaria um tal cargo e nenhum outro por mais importante que fôsse, pois as suas convicções eram inabalaveis e não estavam á mercê de rupias....

¡ Ninguem ignora os proventos que dá o cargo de juiz de Relação de Bombaim!

Fôsse isto entre nós e veriamos, sem surpreza, os patriotas e políticos *consumados* a largarem as suas convicções e pôr se de cócoras só por uma milésima parte do *osso* governamental.

Aqui as convicções....são como comichões.

Em vista aos políticos e patriotas presentes... e futuros !

PELO LICEU CENTRAL

A portaria da nomeação de professores provisorios durante o corrente ano lectivo no nosso *Central* foi para nós uma caixa de surpresas.

O nosso *Central* com a sua circumferencia parece que pretende abranger todos...*ociosos*.

Entre os catorze nomeados... sò três são cidadãos livres, isto é, não tem nada que fazer em outros *centros* do governo. O resto tem os seus nomes fiados em varias repartições do nosso bemdito governo, ocupando cargos de responsabilidade e de trabalho aturado.

Mas vê-se da portaria que os senhores *acumuladores* não tem nada a fazer... e porisso vieram ao Central.

Neste caso seria melhor que os conselheiros e mais a grei cortassem de raiz o mal, extinguindo aqueles cargos.

Certamente na India Portuguesa não falta gente que possa fazer do professarado um sacerdócio... e não uma burla.

Entre nós, o ensino é antes uma ginástica de macacos.

VENDA DE PEIXE

Vai de mal a pior, desde a retirada das balanças. Uma autentica especulação aquilo.

O sr. Mariano Martins, logo no inicio, talvez mal informado acabou com a balança, mas esperavamos que havia de reconsiderar o erro como era do seu feitio.

Sabemos das reclamações e dos clamores que há e das informações favoraveis prestadas, *una vose*, pelos competentes a favor da introducção da balança.

Está agora á testa do governo o sr. Tito de Morais que prometeu solenemente nortear-se pelos principios do seu antecessor.

Pedimos em nome do povo sofredor para que Sua Excia ponha em termos a venda do peixe, introduzindo novamente a tão suspirada balança, sem prejuizo, de tirios e troianos.

E' urgente a medida

Já o povo não pode suportar mais especulações e...balanços.

☞ Contra a portaria antiaiurvédica esboça-se um formidavel mas justo movimento. Temos recebido muita correspondencia a êsse respeito e da qual nos ocuparemos na edição seguinte.

धिक वसाहतींच्या हितसंबंधाचा प्रश्न ज्या ज्या वेळीं उपस्थित होईल त्या त्या वेळीं तो सोडविण्याचें काम उलेखित वसाहतींच्या कायदेमंडळाकडे सोंपविण्यांत यावें. त्यांच्या संमतीशिवाय हे कायदे होऊं नयेत. व असा एकादा कायदा वरिष्ठ सरकारनें केलाच तर त्याची अमलबजावणी आपल्या मुलुखांत रद्द ठरविण्याचा अधिकार वसाहतीला असावा.

भेदनीति नको

या पुढचा फेरफार म्हणजे मंत्रिमंडळा कडून नेमणूक होऊन आलेले व स्थानिक नेमणुकीचे असे दोन तट पाडून सरकारी नोकरांचे वांटे केले आहेत ते काढून टाक ण्याचा होय. नेमणूक हवी तर मंत्रिमंडळ करो परंतु छोटा किंवा बडा कोणताहि अ धिकारी झाला तरी तो गोव्याच्या तिजोरीं तूनच पगार घेणार व गोमांतकालाच आ पली सेवा अर्पण करणार. तेव्हां वसाह तीच्या ३८ नंबरच्या कायद्याप्रमाणें त्यांचा पगार ठरविणें हें प्रांतिक कौन्सिलच्याच हातीं असावें. कांहींचा पगार पोर्तुगालांतील मंत्रि मंडळानें इकडची परिस्थिति माहीत नसतां ठरवावा व कांहींनां इकडेच ठरवावा. ही भेदनीति यापुढें बंद झालीच पाहिजे. आ मच्या नाण्याच्या बाजारांतील स्वदेशीश्रम- तेची कल्पना देखील नसतानां जे पगार ठरविण्यांत येतात ते असे नुकसानकारक न झाले तरच आश्चर्य. त्यासाठीं वर सां गितलेल्या ३८ नंबरच्या कायद्यानें दिलेल्या अधिकाराचा उपयोग करतानां त्याला व रिष्ठ सरकारच्या मंजुरीचें जें लोढणें अड कविलें आहे तें नष्ट करण्यांत यावें निदान त्याची मर्यादा खर्च वाढला तरच तें आव- श्यक समजण्यापुरती निश्चित व्हावी. पगार आंखणी केल्यानें तिजोरीस जर विशेष ओझें भासलें नाहीं तर ही मंजुरी लागू नये. तूर्त या फेरफारांचीच मागणी व्हावी. तेव ढेच मिळाले तरी पुरे आहेत. मात्र ही आमची अत्यंत कमीत कमी मागणी आहे हें लक्ष्यांत घेऊन कमीशनांतील मंडळीनें याच्या खालीं उतरूं नये. अशी त्यानां आमची नम्र परंतु आग्रहाची सूचना आहे.

सूचना

श्री. प्रागतिक यांची ' विचार अर्धवट झाला ' ही प्रस्तुत अंकांत इतर विषयांच्या गर्दीमुळें बंद राहिलेली लेखमाला येत्या अंकापासून पुनश्च चालू होईल.

सं. भारत.

—येथील पोलिसचे शिपायी सदाशिव राम साळकार यानें येथील एका ख्रिश्चन बाईला सर्पदंशाच्या विषापासून तावडतोब मुक्त केलें. उपरोक्त शिपायानें आणखीहि बऱ्याच लोकांना आपल्या रामबाण औष धानें सर्पदंशाच्या मृत्यूपासून सोडवलें आहे, हें त्यास भूषणावह होय.

'भारता'वरील खटला

अखेर सत्याचा विजय झाला !

'गामा'वरील लेखामुळें भारताविरुद्ध येथील कोर्टांत खटला भरण्यांत येऊन भा रतकारांना कैद व दंड अशी दुहेरी शिक्षा ठोठावण्यांत आली होती, हें वाचक विसरले नसतील. नंतर आम्हीं पणजीच्या हायको र्टांत अपील नेलें होतें. परंतु तेथील नेटिव्ह न्यायमूर्तींच्या बहुमतानें येथील कोर्टाचीच शिक्षा कायम झाली, हेंहि वाचकानां आ ठवत असेल. अखेर आम्हीं खुद्द लिस्बो अच्या सुप्रेम (सिव्हिल) कोर्टांत कागाळी नेली व या कामीं आमच्या तुटपुंज्या खि शाला बराच चट्टाहि बसला; पण लिहि- ण्यास आनंद वाटतो कीं, पोर्तुगालच्या शुद्ध रक्ताच्या पोर्तुगीज जज्जांना 'भारता'च्या आक्षेपार्ह लेखांत कसलाच बेजबाबदार म जकूर 'शोधून शोधतां' आढळून आला नाहीं. उलट 'भारत'ची विचारसरणी व त्यांत निःपक्षपातपणें प्रतिपादन होत अस लेली हिंदु राष्ट्रीय पक्षाची तेजस्वी तत्वें न्याय्य वाटून त्यांनीं त्याला दोषमुक्त केलें ! अखेर सत्याचा विजय झाला ! हिंदु राष्ट्रीय पक्षाच्या अब्रूचें रक्षण झालें ! त्याच्या उ ज्ज्वल ध्येयाचा कायदेशीरपणा कायद्याच्या दिव्यांतून ताऊन सुलाखून सहीसलामत प्र गट झाला, ही मोठ्या आनंदाची गोष्ट होय !

भारताच्या या विजयावरून 'शुद्ध बीजा- पोटीं फळें रसाळ गोमटीं' या तुकोबारायांनीं प्रतिपादलेल्या तत्वाची सत्यता सहज पटते. हेतूचें बीज निष्पाप असलें म्हणजे त्याचीं फळें रसाळ गोमटीं असींच निष्पन्न होत अ सतात असो.

अखेर सत्याचा वालि जो परमेश्वर त्याचे व त्याच्या खालोखाल ज्या मित्रांनीं आम्हांस प्रस्तुत खटल्याचे कामीं अपरि मित मदत पुरविली त्यांचे आभार मानून ही शुभवार्ता पुरे करतों.

भाताचा नाश करणारे कीडे

ही कीड सिलोन, मलबार वगैरे ठिकाणीं भातशेतीत भयंकर उपद्रव करिते. गेल्या वर्षी यगण पिकास आपल्या संस्थानांतील सांतर्डे, साटेलीं, कवठणी वगैरे ठिकाणीं व गोवा इलाक्यांत, पेडणें येथें ह्या कीडीपासून बरेंच नुक सान झालें. ही कीड एकाएकीं क्षेत्राचा वि ध्वंस करून इतक्या झपाट्यानें पुढील क्षेत्रांत सरसावते कीं, हीस ' किडीचें सैन्य ' अशी देखील संज्ञा आहे.

उत्पत्तिः— ह्या किडीची उत्पत्ति अंड्यां पासून होते. व इतर बऱ्याच किटकांप्रमाणें हिच्या जिवनक्रमाच्या चार अवस्था असतात. [१] अंडें [२] कीड (३) कोश व [४] पं तंग ह्या चार अवस्थांपैकीं दुसऱ्या अवस्थेंत (कीड) असतानांच भातशेतीला ह्या प्राण्या- पासून उपद्रव पोंचतो.

पतंगावस्थेंत नर व मादी ह्यांचा संयोग झाल्यानंतर मादी आजूबाजूच्या गवताच्या तणाच्या अगर भाताच्या पानांखालीं २०० पासून ४०० पर्यंत अंडीं घालते. भक्षण मि ळणें शक्य असलें अशा स्थानाच्या जवळपास अंडीं घालण्याची मादीला नैसर्गिकच बुद्धि असते व अंडीं घालून झाल्यानंतर आपल्या शेपटींतील केसांनीं ती हीं अंडीं झांकून ठेवते.

अंडीं घातल्यापासून सुमारें आठ दिव सांनीं त्यांतून बारीक हिरवट रंगाच्या अळ्या बाहेर पडतात. ह्यांच्या हिरवट रंगामुळें व सूक्ष्मपणामुळें कांहीं दिवस पर्यंत ह्यांचें अ स्तित्व शेतकऱ्यांच्या दृष्टोत्पत्तीस येत नाहीं. सुमारें दोन आठवड्यानीं हे किडे मोठे हो तात, व आधाशीपणानें भाताचे रोपटे खाऊन भराभर त्यांच्या शरीराची वाढ होते. खाण्यास सुरुवात केली म्हणजे, शेतात जर पाणी तुंब विलें नाहीं तर जमीनीबरोबर सर्व भात खा ऊन टाकण्यांत येतें. अशा खाल्लेल्या भाता- पासून कांहींच उत्पन्न मिळणें शक्य नसतें. पाणी योग्य रीतीनें तुंबविल्यास मात्र ही कीड दुसरीकडे जाते, व भाताच्या शिल्लक राहि लेल्या बुंधांतून सुमारें फुटून थोडेंसें पीक मिळतें.

अंड्यांतून निघाल्यापासून सुमारें एक महिन्याच्या मुदतींत ह्या किडीची पूर्ण वाढ होऊन ही कीड शेतांतील भेगा, मेरा वगैरे ठिकाणीं सुरक्षितपणें राहून कोश होण्यासाठीं शिरून बसते व ह्या कीडींचें कोशांत रूपांतर होतें. हे कोश भेरांतील अगर जमिनींतील भे गांमध्यें असल्यामुळें शेतकऱ्यांच्या नजरेस पडत नाहींत.

कोशावस्थेंतून सुमारें दोन आठवड्यानीं पतंग बाहेर पडतात व नरमादी यांचा संयोग होऊन मादी अंडीं घालते व ह्या प्रमाणें ह्या प्राण्यांचें एक जीवनचक्र अगर पिढी पुरी होते.

पिढ्यांची पुनरावृत्ति खाद्य मिळण्याच्या शक्यतेवर व हवेची अनुकूल स्थिति वगैरे गो- ष्टींवर अवलंबून असते.

प्रतिबंधक उपाय

[१] स्वच्छता राखणें ज्या ठिकाणी त रवा काढावयाचा असेल, व ज्याच्या ठिकाणीं लागवड करावयाची असेल, त्या त्या ठिकाणीं शक्य तेवढी स्वच्छता ठेविली पाहिजे. आजू बाजूचें तण गवत झुडपें वगैरे जाळून टाका वींत म्हणजे पानाखालीं असणाऱ्या किडींचा नाश होईल.

स्वच्छता राखल्यापासून इतर उ द्रव कर- णाऱ्या प्राण्यापासूनहि त्रास होणार नाहीं.

(२) लागवडः—शक्य असल्यास लाग वड लवकर करावी व भाताला खत वगैरे घालून रोप जोरदार करावें. रोगट असलेले रोपटे उपटून टाकावे.

[३] रोगट रोपटे बेरजून टाकतानां ज्या ज्या झाडाच्या पानाचा संशय येईल तीं तीं झाडें काढून जाळावींत म्हणजे अंडीं मारिलीं जातील.

कृमिनाशक उपाय

[१] कीड पडलेल्या क्षेत्रांत भरपूर पाणी तुंबवून ठेवावें.

राकेल तेलांत भिजविलेली दोरी दोन्ही टोकांस दोन असामीनीं धरून भाताच्या पि कावर ओढल्यास कीडी पाण्यांत पडतील व कांहीं बुडून व कांहीं केरोसिनच्या तेलामुळें मरतील. हा उपाय किडी लहान असतानांच केला पाहिजे. कारण मोठ्या किडी एकाएकीं खालीं पडत नाहींत व पाण्यांतहि लगेच मरण पावत नाहींत.

[२] भरपूर पाणी नसल्यास, पीक सुरक्षित असेल त्या बाजूस खोल लहान लहान चर मारावेत. ह्या चराची एक बाजू [ज्या बा जूनें किडीचा हल्ला येत असेल] निमुळती असावी व दुसरी एकदम उभी असावी. ह्यामुळें निमुळत्या बाजूकडून किडी चरामध्यें जाऊं शकतील परंतु उभ्या बाजूनें वर चढणें त्यांना कठीण जाईल व चरांत सांपडलेल्या किडी तुडवून अगर राकेल तेलांत भिजवलेली राख अगर भुस टाकून मारतां येतील.

(३) भेरांतील भेगा, मातीनें सारवून टां कल्यास कोशेटे आंतच राहून पतंगानां बाहेर पडतां येणार नाहीं.

(४) वरील उपाय शक्य नसल्यास शेत तील बंधारे मेरा वगैरे फोडून टाकून कोशेटे मारावे.

(५) कांहीं ठिकाणीं दाणे वगैरे टाकून कावळे व इतर प्राणी ह्यानां जमविण्यांत येतें. व असे प्राणी ह्या किडींचा बराच संहार करितात. पाण्यांत उभे राहून किडी खाणें शक्य नसल्यामुळें शेतामध्यें लहान लहान फांद्या पुरण्याचाहि प्रघात आहे. ह्या फांद्यावर बसून पक्षांनां किडी मारण्याचा क्रम चांगल्या तऱ्हेनें करतां येतो.

(६) कोशांच्यांतून पतंग बाहेर पडल्यानंतर क्षेत्राच्या आजूबाजूस दिवस केल्यास बरचसे पतंग उजेडाजवळ येतील, व दिवस्तवांत पडून मरण पावतील.

थोड्याच क्षेत्रांत हा उपद्रव सुरू असला तरी ही सार्वजनिक मोठीच आपत्ति आहे, हें जाणून सर्व शेतकऱ्यांनीं संघशक्तीनें शक्य तेवढे उपाय अमलांत आणून ह्या किडीच्या सैन्याचा नायनाट केला पाहिजे.

एकदा ह्या उपद्रवाचा फैलाव जास्त झाला कीं, मनुष्याचा कांहींच इलाज चालत नाहीं.

कांहीं ठिकाणीं अशा उपद्रवाची जाणीव योग्य अधिकाऱ्यांना योग्य वेळीं न दिल्यास गांवांतील पुढारी लोकानां जोखिमदार धरलें जातें ह्यावरून असल्या गोष्टींच्या जोखमीचें महत्व किती आहे हें सहज लक्ष्यांत येईल.

एस. एम. फातरफेकर
शेतकी सल्लागार

भारताचे बोल

या उपर सरकारी दतरांतील सारा जमाखर्च रुपयांच्या नाण्यांत चालू होणार. सन १९०३ ते चार सालापासून केवळ मंत्रिमंडळाला रुपयांची किंमत पोर्तुगीज नाण्यांत करावयाची तसदी पडूं नये ह्मणून गोव्हेर्नादोर गाल्यार्द याच्या कारकिर्दींत मूळ बजेटच पोर्तुगीज नाण्यांत करण्याचा प्रघात पडला व त्या प्रघातानें हळु हळू इतका प्रदेश आक्रमिला कीं, परिणामीं सर्वच कर व पगार रेंसांतून आकारले जाऊं लागले. रुपयाची किंमत चारशें रेंस होती तोंवर हिशेब सोपे होत असल्यानें हा प्रकार कांहींसा ठीक होता. परंतु साडे. ती नशें रेंसांची अमदानी सुरू झाल्यापासून त्याचे परिणाम प्रजेला त्रासदायक व सरकारला नुकसानकारक होऊं लागले. सरकारी नोकरांत अजून देखील खिस्ती लोकांचाच भरणा जास्त आहे व जन्मांधाचें व प्रकाशाचें जितकें उजू आहे तितकेंच उजू आमचे खिस्ती बंधू व तोंडचे हिशेब यांचे असल्यामुळें, सरकारला रुपयांची व रेंसांची किंमत दाखविणारीं उलट सुलट कोष्टकें छापून तीं नोकरांत वांटावीं देखील लागलीं! चारशांचे साडेतीनशें रेंस रुपयाचे आकारतांच प्रजेच्या टोकांडीं न सोसतां न सवरतां शेंकडा चौदा टक्यांचा भूर्दंड बसला व शेवटीं गोमांतकीय नाण्याचें अस्तित्वच नाकबूल करूं पाहणारें जें समानीकरण [equiparaçao] आलें तें देखील रेंसांनीं हिशोब ठेवण्याच्या पद्धतीमुळेंच आलें.

* × *

गोमांतकीय प्रजेनें आपल्या कपाळीं कृतघ्नतेचा शिक्का केव्हांच घेतला नाहीं. याचें ताजें प्रत्यंतर ह्मणजे माजी गोव्हेर्नादोर सा हेबांच्या बोलवणींच्या वेळीं त्यांचा ठिकठिकाणी सहज स्फूर्तीनेंच झालेला अपूर्व सत्कार होय. कायदेकौन्सिल, पणजीमुनसिपालटी, कुडाळचा लोकसमाज, मुरगांव, कांसावली, मडगांव, सांवडें, कुळें इत्यादि प्रत्येक ठिकाणीं लोकानीं त्यांचे मनोभावानें अभिष्ट चिंतिलें. त्यांच्या गमनानें व टलेंग खेद प्रत्येक ठिकाणीं लोकानीं व्यक्त केला. प्रत्येक गोष्टींत दोषैकदृष्टि बाळगून आपलें विशिष्टत्व दाखविणारी एखाद दुसरी व्यक्ति अपवादादाखल मानून सोडून दिली तर नामदार साहेबांची द्वादश मासिक कारकिर्द गोव्याला अत्यंत हितप्रदच झाली. कायदा पाळणें व त्याच्या आंत राहून सारा कारभार चालविणें या दोन मर्यादांशिवाय त्यानीं आपल्याला कोणतेंच बंधन लागू दिलें नव्हतें. कायदा हा सर्वांस सारखा आहे हें तत्व त्यानीं आपल्या अमदानींत छोट्या मोठ्यानां सारखेंच वागवून व्यवहारांत आणिलें होतें. गोव्याच्या तिजोरीची स्थिति सुधरणें व तशी ती सुधारली जातांच सुधारणेस हात घालणें हीं दोन ध्येयें आपल्या समोर ठेवलीं आहेत असें त्यानीं वारंवार सांगितलें होतें. सुधारणेच्या कामांत, नव्या काबिजादींतील साधनें, शिक्षणप्रसार व शेतकीसुधारणा हीं तीन कलमें त्यानीं समाविष्ठ केल्याचें एका मुलाखतींत त्यांनीं सांगितलें होतें. विशेषतः नव्या काबिजादींतील शिक्षणाकडे त्याची ज्यास्त ओढ असून तिजोरीची स्थिति सुधारतांच आपण प्रथम या कामाला हात घालणार असें त्यानीं दामाळकरांच्या डेपुटेशनाला गेल्या नव्हेंबरांत सांगितलें होतें. त्यांच्या आजवरच्या कामगिरीवरून ते आणखी कांहीं काळ इकडे राहिले असते तर आपला कार्यक्रम पुरा केल्याशिवाय राहते ना असें मानण्यास भरपूर जागा आहे. त्यांचा प्रवास सुखाचा होवो व पुनरेव त्यांनां गोमांतकांत आपलें अर्धें काम पूर्ण करण्याची संधि मिळो असें आह्मीं परमेश्वरापाशीं मागतों.

समजुतीः— भुतें खेतें, देव घालणें, जखाई मरीआई यांच्या कल्पना असंस्कृत पुरुषांत व स्त्रियांत आहेत. पिंपळ, वड, औदुंबर आणि धुराचा वृक्ष यावर पिशाचें असतात अशा समजुतीनें हीं झाडें कोणी तोडीत नाहींत. हीं झाडें तोडण्याला देवाची परवानगी लागते असें ह्मणतात.

इतर गोष्टीः— सारस्वत ब्राह्मणांतील शेणवी हे स्वच्छ, स्नानशीळ, तेजस्वी दिसतात. मधुर भाषण, सदभिरुची, शिष्टाचार, आदरातिथ्य हे सद्गुण गोव्यांतील सर्व ब्राह्मणामध्यें आढळतात. पुण्या मुंबईकडील ब्राह्मणापेक्षां स्वताला ते मागसलेले समजतात. ही त्यांची चूक आहे. सारस्वत ब्राह्मणांप्रमाणें गोमांतकांत पद्यब्राह्मण; कोकणस्थ, देशस्थ, कऱ्हाडे अशा इतर ब्राह्मण जाती आहेत. पद्यब्राह्मणांतील एक पोट जात भट्ट प्रभूंची आहे. त्यांची व इतर ब्राह्मणांची माहिती जी थोडी बहुत मिळाली ती पुढील अंकीं देऊं.

सूचनाः= सारस्वत ब्राह्मणांची माहिती जी आह्माला जबाबदार सारस्वतांकडून मिळाली ती येथें दिली आहे. कुणाला कांहीं कमीज्यास्त वाटल्यास चुकीची दुरुस्ती सुचवावी आणि इतर माहितीहि कळवावी. ब्राह्मणांतील सर्व पोट जातींची माहितीहि कळवावी. ब्राह्मणातील सर्व पोटजातींची माहिती एकत्र करावयाची हा मुख्य उद्देश आहे. त्या माहितीवरून सर्व पोटजातीचें एकीकरण कसें करतां येईल हें पहावयाचें आहे. ब्राह्मणांतील सर्व पोटजातीनीं आपापली माहिती ब्राह्मण पत्रिकेंत प्रसिद्ध केल्यास ब्राह्मण संघटनेला पुष्कळच मदत होईल इतकें सांगून हा लेख पुरा करितों.

(ब्राह्मण पत्रिका) वैशाख, १८४८.

ह्मापसेंच्या सभेंतील ठराव.

ठराव १ ला

मांडणार— अध्यक्ष दणाईत

गोवा सरकारनें सरकारी परवान्यानें आयौषधें विकलीं जाणाऱ्या दवाखान्यांतून आयुर्वैद्यकाचीं औषधें विकण्यास प्रतिबंध करून तीं औषधें युरोपी औषधांच्या फार्मसींत पाठविण्याबद्दल जो हुकूम प्रसिद्ध केला आहे तो प्रजाहितास साधक न होणारा असल्यानें त्याचा ही सभा जोरानें निशेध करीत आहे.

ठराव २ रा.

मांडणार—रवळू शंभू शेट खलप

सरकारच्या ह्या हुकूमनाम्यावर जनतेचे आक्षेप कोणकोणते आहेत तें पूर्ण लक्षीं घेऊन गोरगरीब प्रजेच्या जिविताचें रक्षण होण्यासाठीं सहानुभूतिपूर्वक विचार करून केवळ इभ्रतीच्या भरीं न पडतां सोडलेला हुकूम परत घेण्याबद्दल ही सभा सरकारास नम्रता पूर्वक आग्रहाची विनंति करीत आहे.

ठराव ३ रा.

मांडणार – प्रो. लक्ष्मण श्री सू. सरदेसाई

दिप्लोमातिकु हिन्दु फार्मासेवतिकु याकडून जर औषधीची विक्री होणें सरकारास आवश्यक वाटत असेल तर त्या नमुन्याची एक शाळा सरकारनें गोव्यांतील प्रसिद्ध आर्यवैद्यांची नेमणूक करून चालवावी आणि तशी हिंदी वैद्यकांतील औषध क्रीयेची परीक्षा पास होणाऱ्यांसच हिन्दु फारमासेवतिकु नेमावें.

– येथील सरकारी वकिलाचे विदुषकी 'सुवस्तितूत' रा. जिवाजी फळ यांनीं येथील कोर्टांत जो भारताविरुद्ध खटला भरला होता, तो काढून टांकण्यांत आला. नुसत्या 'कालसांवांनीं' देलेगादाची पात्रता उत्पन्न होत असती तर आह्मी आमच्या चंपू कुत्र्यालाहि विजारीनें "सचैल" गुरफाडलें असतें. पात्रावांचून पात्रता नसते.

—अडपई – फोंडा – येथील रेजिदोरा विरुद्ध आम्हापाशीं आलेल्या कागाळ्यांचा विचार येत्या अंकीं.

ANUNCIOS

O Bharat ano *11* numero 15
8 de Julho de 1926
Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.
Numero avulso uma tanga.

Pelo juizo de Direito da comarca de Quepêm e cartório do Escrivão do 2 ° offício Carapurcar, nos autos civeis de execução por custas que o M. P. n'esta comarca promove contra Baguiroty Velpina viuva de Molú Velipo de Paddy de Barcem apenso aos de inventário orfanológico a que se procedeu por óbito do dito Molú sendo inventariante dito Baguiroty, vão ser vendidos em hasta pública á porta do tribunal judicial situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepem se dirije á estação de Sanvordem no dia 13 de Julho seguinte a's 10 horas pela metade do preço da avaliação os seguintes prédios:— 1 ° 1/7 da sexta parte do prédio Gotiacodil sordo sito em Paddy da cultura de arroz avaliado em 50:00:00; 2 ° 1/7 da sexta parte da varzea denominada Moddol vaingona da cultura de arroz sito na dita avaliada em 100:00:00 e 3 ° 1/7 da sexta parte do prédio denominado Gorbata da cultura de coqueiros jaqueiras e outras árvores sito na dita, avaliado em 100:00:00 e discritos respectivamente por inteiro na conservatoria d'esta comarca sob os nos. 8735, 8736 e 8737 Correndo por conta do arrematante a contribuição de registo por inteiro e as despesas da praça Por este são citados quaesquer credores incertos e co. proprietàrios. O que para ser público se expediu este.

Xeldem 15 de Junho de 1926

O escrivão de Direito do 2 ° offício

Manguexa Senai Carapurcar

6 Visto

L. Barros (2. vez

खऱ्या सोन्याचीं घड्याळें मिळण्याची

सुवर्णसंधी !!

किंमत फक्त ८ रु. ८ आ. ग्यारंटी ५ वर्षें

ह्या घड्याळांची लिव्हर मशीन असून एवढीं स्वस्त घड्याळें कोणत्याहि कंपनींत मिळणार नाहींत.

केवळ जाहीरातीच्या भपक्यावर न भुलतां प्रत्यक्ष अनुभव घेऊन पाहा.

घड्याळांत घड्याळ व शिवाय कधींहि न पाहिलेला सुबक रेशमी पट्टा सोबत देण्यांत येतो.

हीं घड्याळें हिंदुस्थानांत बर्मा व सिलोन वगैरे कोणत्याहि भागांत व्ही. पी. नें पाठवितां येतात.

वरील चार घड्याळांपैकीं कोणतेंहि घड्याळ आजच मागवा.

अचाट मागणीमुळें फारच थोडीं शिल्लक राहिलेलीं आहेत.

पत्ता –

धी वेलिंग्टन वॉच कंपनी

7 ३२२ ठाकुरद्वार मुंबई.

ANO 11. N°. 16
QUINTA-FEIRA 15 DE JULHO DE 1926

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

ANUNCIOS
Por cada linha ainda que repetida 1 tanga
Numero avulso uma tanga

DIRECTOR E EDITOR
G. P. Hegdo Dessai
QUEPEM—GOA

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक १६
गुरुवार ता. १५ जुलै सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
केंपें—गोवा

S. R.
Biblioteca Nacional
Pangim

शेतकरी व बागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालेली

ॲग्रिहॉर्टिकल्चरल सोसायटी.

तारेचा पत्ता:— "जयशाली" मुंबई

स्टाल १५० ते १५२ क्राफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तावडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरू केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फाय घ्यावा. 1

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकल्चर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करून घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मँगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलेलें आहे.

भारतीय संस्कृतीचें श्रेष्ठत्व दाखविणारें शास्त्रीय आणि तात्विक विषयाचें

वा. व. ट. हं. अवघी २ रु.!) आर्यविज्ञान (प्रौढ जाहिरातींस सवलत !

आर्यविज्ञान
(मासिक)

हें मासिक सांगें येथें निघूं लागलें. प्रथमांकांतच, प्रिं. गो. स. आपटे एम्. ए. बी. एस्. सी. उज्जैन, वेदांत विशारद शिवसुब्रण्यशास्त्री, मीमांसा विद्यालयाध्यापक पुणें, इत्यादि भारतीय व पाश्चिमात्य विज्ञान विशारदांचें उच्च लेख, संस्कृत निबंध, कविता, संपादकीय लेख ग्रंथनिरीक्षण, विज्ञान विचार वगैरे महत्वाचे विषय, हिंदु संस्कृतीचें वैशिष्ट्य दर्शविणारे असे येऊं लागले. ग्राहकांनीं तावडतोब आगाऊ वर्गणी भरून मागणी करावी. 12

पत्ता:– व्यवस्थापक— "आर्यविज्ञान" मु. पो. सांगें–गोवा.
3

कायतानु फाल्गु द सौज, व्यापारी,
2
म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानीं, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० — तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेट्या मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिऱ्हाइकांस आलफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

हिंदुस्थानकोऑपरेटीव्ह इन्शुअरन्स सोसायटी लिमिटेड [कलकत्ता]

बॉम्बे ब्रँच व सर्व ठिकाणीं शाखा व एजन्सी.

इतर कंपन्यांहून या कंपनीचा बोनस [नफा]जास्ती असून हप्त्याची रक्कम बरीच कमी आहे बाकीच्या कंपन्यांसारखी हिच्या फंडास मुळींच नुकसानी लागलेली नसून कोणत्याच नव्या व जुन्या कंपनीस हार जाणार नाहीं असा या कंपनीचा फंड आहे. फंड इतक सुरक्षित ठेवला आहे कीं, कोणत्याच कंपनींत इतक्या थोडया वर्षांत असा ठेवणें शक्य नाहीं. खात्री घेण्यास १९२३-१९२४ चें सरकारी बुक [रिपोर्ट] वाचून पहावा.

विशेष माहिती खालील पत्त्यावर

आर. एम्. एण्ड कंपनी
एजंट पाहिजेत — गोवा जनरल एजंट — भरपूर कमिशन
4 — मडगांव व पणजी

पोर्तुगेज शिक्षक

या पुस्तकाच्या मदतीनें मराठी जाणणाऱ्या इसमाला पोर्तुगेज भाषेशीं परिचय करून घेतां येतो. प्राथमिक पोर्तुगेज शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना तर हें पुस्तक फारच उपयुक्त आहे. किंमत अवघी ६ आणे

पोर्तुगेज, कोंकणी व मराठी
शब्दसंग्रह

या पुस्तकांत दोन हजारवर पोर्तुगेज शब्दांचे कोंकणी व मराठींतून पर्याय शब्द दिले आहेत. किंमत फक्त ३॥ आणे.

पुस्तकें सर्व बुकसेलर्सकडे मिळतील. अथवा खालील पत्त्यावर लिहा

म्यानेजर सदानन्द मुद्रणालय, रायबंदर–गोवा
5

ces não possuem como herbolarios que são a mais pequena noção scientifica acêrca das drogas....

Nesta primeira parte do considerando, considera-se uma cousa que é falsa. Como é que os droguistas e os médicos aiurvedicos podm deixar de ter a menor noção scientifica das drogas que vendem e dos medicamentos que preparam? Julga por ventura o governo que os medicamentos aiurvèdicos são feitos sem se atender aos processos scientificos? Os modernos processos scientificos da medicina ocidental podem diferir dos da medicina aiurvédica. Mas isto, de forma alguma, prova a incapacidade dos medicos aiurvedicos na preparação das drogas indigenas. Ninguem contesta que haja droguistas que não tenham a menor noção das drogas que vendem. Mas isto não sucede menos nas farmacias habilitadas com diplomas. Raras são as farmácias em que trabalham os farmaceuticos. Em quasi todas elas trabalham os diplomas em papeis e mais os que nem tem a instrução e dificilmente sabem ler e escrever. Claro esta que essa afirmação tem suas restrições.

Os processos de preparação dos medicamentos aiurvedicos são profundamente scientificos. Porque o aiurveda è uma sciência como tantas outras e tem os seus tratados como Susruta Sanhita, Charak-Sahinta, Vagbata etc. que 'alopatia' americana consagrou como livros profundamente scietificos, e que nenhum médico quer hindú quer cristão, nem nenhum farmaceutico diplomado, se deu ao trabalho de estudar. Citar aqui exemplos e processos da preparação das drogas aiurvedicos seria zombar-se da ignorância dos médicos e farmaceuticos em questões da medicina aiurvedica. Achamos que é grande injustiça o avaliar a medicina aiurvedica pelos novos processos scientificos de que dispõe a medicina ocidental. O que diremos a uma pessoa ocidentalisada que qualifique de selvagens os hindus só porque êstes vestem o pudvêm e comem o arroz A' semelhante pessoa chamaremos doida ou desvairada. Mas vamos adiante.

"Muitos deles fazem preparados medicamentosos por processos empiricos e primitivos,,? Está muito bem; e admitamos que é verdade. Mas quem é que tem a culpa disso. Os médicos aiurvédicos? Os doentes que lhes recorrem? Não, com certeza E' o governo quem é responsavel por êsse relativo atrazo em perfeição dos processos scientificos que ele considera empiricos. O que o governo, há muito, devia fazer, seguindo na esteira do governo Inglês era criar na farmácia um curso de medicina aiurvèdica e aperfeiçoa-la aplicando-lhe novos processos scientificos.

Não acham que é cruel, que é desumano, matar um pai a seu filho fisicamente fraco quando essa fraquesa provêm dos descuidos e dos mal tratos do proprio pai? Mas há uma cousa que é interessante. Muitos dos médicos aiurvédicos fazem preparados medicamentosos por processos empíricos, diz a portaria. Vê-se daqui muito bem e o governo reconhece que não é a totalidade dos médicos aiurvédicos que incorre no êrro de fazer preparados por processos primitivos. Logo há um número, embora insignificante dos médicos aiurvédicos que preparam os medicamentos por processos modernos e aperfeiçoados e que têm a máxima noção das drogas que vendem e dos medicamentos que preparam. O governo deve nomear uma comissão em que entrem os médicos desta reduzida parcela que o govêrno considera apta e cujo fim será examinar os médicos aiurvédicos que tenham suas drogarias ou farmácias e que exerçam a sua profissão. E' um único expediente que pode dar uma solução satisfatória ao problema aiurvédico.

O considerando diz finalmente que se não pode admitir que haja ainda médicos aiurvédicos que preparem os seus medicamentos por processos primitivos quando o número dos diplomados em farmácia é crescente. Esta razão é tão ilusória que fôra melhor que o governo não a aduzisse. Não conhecemos nem um farmaceutico que saiba preparar por processos modernos, as drogas e medicamentos aiurvédicos. Porque então falar do número crescente dos diplomados em farmacia? Eles sabem do Aiurveda tanto quanto os cristãos daqui sabem o Sanskrito ou Marata ou quanto nós sabemos a lingua dos chinezes.

"Considerando que á face da lei os únicos competentes para preparar tais medicamentos são os farmaceuticos diplomados atendendo a sua preparação tecnica e sientifica."

Os únicos competentes para preparar tais medicamentos são os f a r m a c e u t i c o s?!. E' uma novidade bem estranha esta. Como então não são competentes para preparar tais medicamentos os que se dedicaram ao estudo da sciência aiurvedica e têm uma larga experiencia? Os farmaceuticos são os únicos competentes para preparar os medicamentos que os medicos diplomados receitam, ninguêm o pode negar. Mas não o são para preparar os medicamentos aiurvédicos. Poderão sê-lo para o futuro quando na farmacia lhes fôr ensinada pelos médicos aiurvédicos a preparação dos respectivos medicamentos e os seus processos que são diferentes dos que hoje lá se ensinam. Trata-se das duas medicinas cujas sciências são radicalmente diversas. Como podem portanto os farmaceuticos ser competentes numa sciência que nunca viram? Não é pois absurdo ouvir dizer-se que os farmaceuticos são os únicos competentes para preparar e vender medicamentos indigenas?

O terceiro considerando diz que há muitos hindús farmaceuticos que podem com os conhecimentos adquiridos, durante o seu curso, dedicar-se á preparação e ao estudo aprofundado das drogas indigenas.

A primeira coisa que è preciso não esquecer é que o número dos farmaceuticos hindús é muito limitado, enquanto o número das farmacias e drogarias aiurvedicas é relativamente muito grande. O número dos farmaceuticos hindús não é portanto nada suficiente para garantir aos habitantes da India Portuguesa" a assistencia farmaceutica aiurvédica.

Excluimos dêsse número os farmaceuticos cristãos que não podem ser considerados aptos para a preparação dos medicamentos indigenas. A razão disso está em que toda a sciência aiurvédica está em Sanskrito e Marata, e sem o estudo dela toda a pessoa embora tenha grande preparação tecnica e scientifica com respeito á medicina ocidental não pode ter a minima noção do que sejam drogas e preparados aiurvédicos. Não podemos acreditar que os simples diplomas dos farmaceuticos cristãos tenham em si qualquer poder de efectuar o aperfeiçoamento dos processos aiurvedicos ou de evitar o abuso dalguns que sem terem conhecimento dos medicamentos indigenas os preparam.

Os farmaceuticos cristãos não se prestam pois pelas razões que acima citamos. Os seus diplomas sim, porque a portaria quere que eles sejam comprados pelos farmaceuticos aiurvédicos Mas então em que ficamos? A consequência há de ser triste. Os medicamentos aiurvédicos que hoje estão ao alcance de toda a gente, principalmente pobre, hão de ser caros, sem comtudo haver nenhum melhoramento na sua preparação. E mais um passo neste sentido proibindo ás farmacias aiurvedicas a venda e preparação dos medicamentos indigenas e o governo terá prestado um valioso apoio a algumas dezenas de farmaceuticos diplomados em prejuizo de milhares de pessoas que serão expostas a uma crueldade deshumana.

L. S. D.

विचार अर्धवट झाला !

(ले० प्रागतिक)

१ मागील लेखांकांत प्रत्यक्ष कार्यासंबंधाचें विषयाच्या सोईकरितां, [१] प्रागतिक संघाचें (समाजासंबंधानें) कार्य व [२] चालकांचें (संघासंबंधानें) कार्य असे दोन विभाग पाडून त्यांपैकीं पहिल्याचा विचार करण्यांत आला. परंतु तो विचार केवळ सामान्य किंवा तात्विक स्वरूपाचाच झाला. केवळ तात्विक बाजूशिवाय त्याला दुसरी व्यावहारिक बाजूहि आहे व ती सौमित्रानीं पुढें मांडलेली आहे अर्थात तिचाहि विचार झाला पाहिजे. तात्विक वातावरणांतून व्यवहारसृष्टींत उतरावयाचें झालें म्हणजे परिस्थितीच्या तडाख्यामुळें या तत्त्वसृष्टीची उलथापालथ कशी होते, व तिचें मूळ स्वरूप कसें बदलतें तें पाहणें केव्हांहि झालें तरी गमतीचेंच असतें. प्रस्तुत विषयांतहि तसाच प्रकार झालेला आहे. कारण, जे सौमित्र पूर्वीं चळवळ कोणतीहि असली तरी तिचें ध्येय निश्चित केल्याशिवाय तिला यश मिळेल ही आशा व्यर्थ होय...... ध्येयाची फोड स्पष्ट व निःसंदिग्धपणें झाली पाहिजे. ऐरवीं निव्वळ तत्त्व मान्य करून त्या तत्त्वाकरितां मनःपूर्वक झटणारे इसम मिळणें कठीण पडतें. असें ठांसून सांगत होते. तेच आतां गोमांतकीय जनता केवळ अशिक्षितच नव्हे तर सुशिक्षित जनता देखील (!) तत्त्वप्रेमी नसल्याचें सांगून ही स्थिति लक्ष्यांत आणली म्हणजे नुसतें ध्येय कितीहि उच्च असलें कार्यक्रम कितीहि चांगला असला व प्रत्यक्ष कार्य देशाच्या सामुदायिक हिताचें असलें तरी कां चालत नाही हें कळून येईल. असें सांगत आहेत ! ! म्हणजे ध्येय, कार्यक्रम इत्यादिची आजच्या परिस्थितींत तरी तेवढीसी मातबरी नाहीं असेंच कीं नाहीं ?

२ या परिस्थितीला सौमित्रानीं उपायहि सुचविला आहे. व त्यांच्यामतें तो पुढील प्रमाणें आहेः लोकांचा संस्थेंत समावेश करून घ्यावयाचा व लोकांचा विश्वास संपादन करावयाचा तर सगळ्या देशाला एकाच वेळीं हितकर होणाऱ्या कार्याखेरीज, लोकांवर पृथक पृथक असे गावांपुरते व किंवा फार झालें तर महालापुरतें उपकार केले पाहिजेत. व या उपकारांचीं उदाहरणेंहि त्यानीं पुढें दिलीं आहेत. अ गांवांत पोलिस अधिकाऱ्यांकडून लोकांचा छळ होत असल्यास तो दूर करणें, ब गावांत आरोग्यासंबंधीच्या सुधारणा करण्यांत लोकांनां हातभार लावणें, क गांवांत सरकारी मोफत शिक्षणाची सोय करून देणें, इत्यादि कार्यानीं लोकांची सहानुभूति मिळविली पाहिजे. तेव्हां आतां या त्यांच्या उपायांविषयीं विचार करूं. कार्य महालापुरतें असो, किंवा गांवापुरतें असो, परंतु अशा कार्याविषयींची लोकप्रवृत्ति जर सौमित्रानीं अजमावली असेल, तर त्यांनां असें दिसून येईल कीं लहान प्रमाणावरच कां होईना, पण अशा सामुदायिक हिताच्या आकांक्षा लोकांमध्यें अद्याप जागृत झालेल्या नाहींत. पोलिसाविषयीं ऐकूं येणाऱ्या तक्रारीच घेतल्या तरी आमच्या वरील म्हणण्याचाच अनुभव सौमित्रानां आल्याशिवाय राहणार नाहीं. प्रथम या ज्या तक्रारी येतात त्या समुदायविषयक स्वरूपाच्या नसून व्यक्ति विषयकच असतात. त्यामुळें त्यांचा बंदोबस्त करूं गेल्यास, त्याला जो पुरावा हवा असतो तो त्या गांवच्या किंवा परगावांतील इतर मंडळीनें तयार व्हावयाचा असतो. आणि असी मंडळी तर ऐनवेळीं अवसानघातकीपणाचेंच वर्तन केल्याशिवाय राहत नाहीं. आज त्याच्यावर आलेला हा प्रसंग परिस्थितिभेदानें उद्यां आपल्यावरहि येण्याचा संभव आहे ही जी सामुदायिक हिताविषयींची आधारभूत कल्पना ती लोकांत अद्याप दिसून येतच नाहीं. आणि यामुळें अशा कामीं पुढाकार घेणारालाच उलट तोंड वशीं पडावें लागतें. याचा अनुभव 'भारत'कारांना आहेच, आणि प्रा. संघाच्या चालकांनीहि त्याचा स्वाद चाखला आहे. आतां सार्वजनिक आरोग्याविषयींचा प्रश्न हातीं घेतला तर अशा प्रश्नाविषयीं जनतेंत असलेल्या विरोधक मतामुळें, लोकप्रियते ऐवजीं या विरोधाला मात्र विनचूक बळी पडावें लागेल. वेळोवेळीं गोव्यांत उद्भवणाऱ्या रोगाच्या सांथीच्या वेळीं, सरकारी आरोग्यखात्याच्या अधिकाऱ्याकडून, स्वच्छता रोगबीज निवारण इत्यादि जे रोगप्रतिबंधक उपाय सुचविण्यांत येतात ते अमलांत आणण्याच्या कामीं लोकांकडून जो विरोध व हेतुविपर्यास होतो तो सर्वांनाच ठाऊक आहे. फार तर काय पण देवीच्या प्रसाराला आळा घालण्यासाठीं वासीन करविण्याची सोय मोफत झालेली असतां व तोडगे काढणें कायद्यानें गुन्ह्यासारखें मानलें गेलें असतां, लोक फुकट मिळणारें वासीन करून न घेतां कायदा मोडून तोडगे काढून घ्यावयाचें अद्याप सोडीत नाहींत. तिसरी गोष्ट मोफत शिक्षणाच्या सोयीविषयींची. इच्या संबंधानें वरील सारखा प्रकार सर्वस्वी नसला तरीं अंशतः तरी आहे असा या कामीं परिश्रम घेणाऱ्या आमच्यांतीलच एका तरुणाचा (रा. बा. वा. सावर्डेकर) स्वतःचा अनुभव आहे. म्हणजे लोकांत सरकारी मोफत शिक्षणाची आस्था असावी तितकी नाहीं. व जी कांहीं थोडी बहुत दिसून येते तींतहि [फारच थोडे अपवाद खेरीज केले तर] सामुदायिक हितबुद्धि दिसत नसून विशिष्ट व्यक्तीच्या अगर कुटुंबाच्या सोयीचीच दृष्टी प्रामुख्यानें दिसून येते. या कामीं फोंडें महालांतील एक दोन गांवाचा आम्हाला स्वतःला अनुभव आहे. एका गावांत सरकारी शाळा मागावयाची कल्पना निघाली पण त्या कामी जागेची सोय स्थानिक मंडळीनें करावी असी अट घालण्यांत आली आणि गांवांतील प्रमुख वस्तीचे वाडे एकमेकांपासून बऱ्याच अंतरावर असून प्रत्येक मोहल्ल्यांतील रहिवाशांनां शाळा आपल्याच मोहल्ल्यांत असावी व तीहि सर्वांच्या खर्चानें यावी असें वाटायला लागल्यानें एकमताच्या अभावीं शाळा मागावयाची कल्पना मूळांतच जिरली. दुसऱ्या गावांत तर लोकवस्ती एका ठिकाणी व शाळा तेथून सुमारे दीड मैलांच्या अंतरावर एका ऐपतदार गृहस्थानें मोफत दिलेल्या घरांत भरे. लोकांना घर द्यायला इच्छा नव्हती व त्या गृहस्थाला आपल्या मुलाची सोय हवी होती शेवटीं किमान हजीरीच्या अभावीं शाळाच दुसऱ्या गांवीं बदलून गेली. सौमित्रांनीं दिलेल्या उदाहरणाचा विचार झाला. आणखी बाबतींविषयींहि करावयाचा असल्यास असाच अनुभव आलेला दाखवितां येईल. पण त्या सर्वांचा निष्कर्ष एवढाच कीं, आपल्या ज्या आकांक्षा पुऱ्या व्हाव्या असें लोकानां वाटतें त्या सामुदायिक हिताच्या नसून खासगी वैयक्तिक हिताच्याच स्वरूपाच्या असतात.

३ आतां प्रश्न असा उद्भवतो कीं, अशा प्रकारच्या या आकांक्षा, प्रागतिक संघास त्यांचें सहाय्य मिळावें म्हणून पुरवाव्या कीं नाहीं ? खासगी कामें करून त्यांच्या मोबदल्यांत देशकार्याला पाठबळ घेणें हा व्यवहार नीतिदृष्ट्या समर्थनीय ठरतो कीं काय ? तें करणें म्हणजे गोव्यांतील प्रचलीत राजकीय पक्षांच्या वळणावरच संघाला नेण्यासारखें होणार नाहीं काय? आणि तें तर सौमित्रांना नापसंत आहे. असल्या संस्थांचें अस्तित्व देशाच्या सुधारणेला सहाय्यक होईल असें त्यांस वाटत नाहीं. कारण "उत्कृष्ट, भव्य तितुकें घ्यावें" असा प्रकार ध्येयाच्या बाबतीत त्याच्यांत नाहीं. व "वैयक्तिक हिताचे डाव टाकून चालविलेल्या निवडणुकांच्या खेळापासून झालेंच तर त्या पक्षांच्या चालकाचें हित होतें देशाचें होत नाहीं असें ते सांगतात. म्हणजे वैयक्तिक हिताचे डाव टाकूं गेल्यास, "उत्कृष्ट भव्य तितुकें" अंतरतें, व तें राखूं गेल्यास जनता तत्त्वप्रेमी नसल्यामुळें, केवळ "उत्कृष्ट भव्य" वस्तूंवर विसंबून भागत नाहीं. अर्थात या कोड्याचा उलगडा करावयाचाच राहतो.

४ दुसरें असें कीं, खासगी हिताच्या मोबदल्यानें करण्यांत येणारा हा सौदा कायम टिकणाराहि नव्हे. कां कीं, खासगी हिताकरितां जी मंडळी संघाला मिळणार, ती खासगी हितांत विरोध आला कीं, सहजच संघाला सोडून जातील. अथवा सोडून न गेले तरी, ज्यांत त्याच्या खासगी हिताचा संबंध नसेल, त्याकामीं अगत्यवाद बाळगणार नाहींत. तत्त्वप्रितीची दृष्टी नसून ज्यानां केवळ खासगी संकुचित स्वरूपाचा व्यावहारिक स्वार्थ तेवढाच दिसतो,त्यांचे बाबतींत असें होणें अपरिहार्यच आहे.जोंवर लोकांची दृष्टि सामुदायिक हितावर नाहीं,जोंवर त्यांनां खासगी स्वार्थच दिसत असेल तोंवर खासगी हिताचा सामुदायिक हिताशीं मेळ बसत नसल्यानें, व्यक्तीं व्यक्तींच्या स्वार्थांत विरोध हा असणारच. खेरीज आपला कांहींच हितसंबंध नसला तरी, भर्तृहरीच्या नितिशतकांतील 'ते केन जाती महे' या वर्गांतले प्राणी आपल्या समाजांत थोडे थोडके नाहींत या गोष्टीकडे देखील दुर्लक्ष करून चालणार नाहीं. हें सारें लक्ष्यांत घेतलें म्हणजे एकाचें हित तेंच दुसऱ्याला अहित होणें, किंवा एकाचें हित दुसऱ्याला पाहवणें हे प्रकार अगदीं संभवनीय व आपल्या नित्य परिचयाचेच आहेत. अशा स्थितींत एकाला मित्र करूं गेल्यानें दुसऱ्याशीं नाहक शत्रुत्व संपादून घेण्याचा प्रसंग येत असतो. व तसा तो संघाच्या चालकांनां कांहीं बाबतींत आलाहि आहे. बरें, या गोष्टीकडेहि कानाडोळा केला तरी असा प्रश्न उद्भवतो कीं, सगळा हिंदुसमाजच जर प्रा. संघांत समाविष्ट झालेला आपल्याला पाहिजे आहे. तर या समाजांतील प्रत्येक व्यक्तीला किंवा व्यक्तिसमूहाला उपकारबद्ध करण्याइतकें सामर्थ्य कोठून मिळवावयाचें व कोणी मिळवावयाचें ? कांहीं व्यक्तींपुरताच त्याचा विचार केला तर त्यांत पंक्तिप्रपंच होतो व इतर व्यक्तींनां संघापासून दूर राहण्याला तेंच एक कारण होणार. तेव्हां याची तजविज कशी ? त्यांतल्या त्यांत एक तोड मात्र निघते व ती हीच कीं, लोकानां उपकारबद्ध करावयाचें हें ध्येय दृष्टिसमोर धरून शक्य तेवढा ज्यास्त व्यक्तींच्या किंवा व्यक्तिसमूहांच्या हिताच्या योग्य व इष्ट वाटतील त्या गोष्टी, प्रा. संघाच्या चालकानीं कराव्या. या पलीकडे-या मर्यादेपलीकडे आपल्याला जाणें शक्य नाहीं.

५ तथापि ही मर्यादा निरपवाद व आक्षेपातीत आहे काय असा प्रश्न पुढें येतो व त्याचा विचार केल्यास खालील मुद्यांकडे लक्ष दिल्याखेरीज भागणार नाहीं अः= करावयाच्या गोष्टीची योग्यायोग्यता व इष्टानिष्टता ही कर्त्याच्या दृष्टिकोनाप्रमाणें ठरविली जाणें अपरिहार्य आहे. अर्थात ती इतरांनीं मान्य केली पाहिजे म्हणजे पुढाऱ्यांच्या धोरणावर त्यांचा पूर्ण विश्वास असला पाहिजे. आः- या ज्या गोष्टी करावयाच्या त्या करण्याचें सामर्थ्य प्राप्त व्हावयाला सरकार दरबारांत चांगलेंच वजन असलें पाहिजे आणि खरें खुरें लोकाग्रणित्व

रावे अशी सल्ला अखिल मंजूर संघानें दिली आहे.

—सध्याच्या सरकारचें धोरण लोकसत्ताक राज्यपद्धतीविरुद्ध दिसूं लागल्यामुळें राष्ट्रीय रिपब्लिकन पक्षानें सरकारला आपलें पाठबळ न देण्याचें ठरविलें आहे.

ANUNCIOS

O Bharat ano *11* numero 16
15 de Ju'ho de 1926

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga.

खऱ्या सोन्याचीं घड्याळें मिळण्याची

सुवर्णसंधी ! !

किंमत फक्त ८ रु. ८ आ. ग्यारंटी ५ वर्षें

१ २ ३ ४

ह्या घड्याळांची लिव्हर मशीन असून एवढीं स्वस्त घड्याळें कोणत्याहि कंपनींत मळणार नाहींत.

केवळ जाहीरातीच्या भपक्यावर न भुलतां प्रत्यक्ष अनुभव घेऊन पाहा.

घड्याळांत घड्याळ व शिवाय कधींहि न पाहिलेला सुबक रेशमी पट्टा सोबत देण्यांत येतो.

हीं घड्याळें हिंदुस्थानांत बर्मा व सिलोन वगैरे कोणत्याहि भागांत व्ही. पी. नें पाठवितां येतात.

वरील चार घड्याळांपैकीं कोणतेंहि घड्याळ आजच मागवा.

अचाट मागणीमुळें फारच थोडीं शिल्लक राहिलेलीं आहेत.

पत्ता —

धी वेलिंग्टन वॉच कंपनी

6   ३२२ ठाकुरद्वार मुंबई.

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1° oficio que este subscreve, vão á praça para venda em hasta pública á porta do Tribunal Judicial desta Comarca situado em Xeldem, na estrada nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem no dia 30 do corrente mês, ás 10 horas pelo maior lanço que se oferécer os seguintes predios: — Metade da sexta parte do predio denominado "Buxelafondo", da cultura de coqueiros e outras arvores, avaliado por 250 rupias: Metade da sexta parte do predio "Godgalle", da cultura de coqueiros e outras arvores, avaliado por 325 rupias: — Metade da sexta parte do predio 'Bibiamgale", da cultura de coqueiros e outras arvores, avaliado por 125 rupias:—Metade da sexta parte do predio denominado "Tolibando", da cultura de coqueiros avaliado por 50 rupias:—Metade da sexta parte do predio denominado 'Tembul", da cultura de coqueiros e jaqueiras, avaliado por 15 rupias: — Duodecima parte do predio denominado "Pornó Gonvolo", da cultura de coqueiros e arrôz avaliado por 25 rupias: — Duodecima parte do predio denonimado "Caleamola", da cultura de arroz, avaliado por 15 rupias:— Duodecima parte do predio "Betubandulam", da cultura de arroz, avaliado por 275 rupias:— Duodecima parte do predio denominedo 'Bagrumanda", da cultura de arroz, avaliado por 100 rupias: Duodecima parte do predio "Sorvota", da cultura de arroz, avaliado por 350 rupias:— Duodecima parte do predio "Condxeta", da cultura de arroz, avaliado por 250 rupias:—Duodecima parte do predio "Buxelafondo", da cultura de arroz e coqueiros, avaliado por 425 rupias:—Duodecima parte do predio denominado "Tollem", da cultura de arroz, avaliado por 525 rupias: — Duodecima parte do predio "Bibiamgalle", da cultura de arroz, avaliado por 150 rupias: — Duodecima parte do predio "Gonvollo mandda", da cultura de arroz e coqueiros, avaliado por 75 rupias: — Duodecima parte do predio "Ambaxeta", da cultura de arroz, avaliado por 250 rupias: – Duodecima parte do predio 'Carpatem" da cultura de arroz, avaliado por 50 rupias: — Duodecima parte do predio "Nivor" da cultura de arroz, avaliado por 25 rupias: — Duodecima parte do predio "Colmandem" da cultura de arroz, avaliado por 50 rupias e duodecima parte do predio "Godgalle", da cu'tura de arroz, avaliado por 425 rupias; todos situados em Ambaulim e descritos respectivamence por inteiro na Conservatoria desta Comarca sob os n.os 8494, 8495, 8496, 8497, 8498, 6584, 6585, 6586, 6587, 6588, 6589, 6590, 6591, 6592, 6593, 6594, 6595, 6596, 6597 e 6598 e penhoradss nos autos civeis de execução hipotecaria que Roque João Pedro Furtado, de Chinchinim move a Luzia Francisca Malvina Cota e seus filhos da mesma de Chinchinim para pagamento do capital de 3750 rupias, seus juros, penas e custas da execução. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despesas da praça além do preço da mesma dentro de tres dias. E para constar se expediu este e mais vinte e um de igual teor que serão devidamente afixados, ficando nos autos sua cópia com a certidão de afixação, sendo por este citados quaisquer credores incertos e co proprietarios e os representantes dos credôres falecidos António Joaquim Honorato Adelina Cota, Eliza Idalina Carlota Barros e Dias, viuva de Dulcidonio Torcato Tasso Dias, e José Constancio Diogo Rebelo, casado, proprietario, residentes este em Cuncolim e aquelés em Chinchinim, estando a favor do dito Cota e outro uma hipoteca no livro C. oito a folhas 171 verso sob o numero da inscrição 2698 registada em 27 de Agôsto de 1904, á segurança da quantia de 5 mil rupias: — A. da dita Barros e Dias e seus filhos, estando registada uma hipoteca no livro C. sete a fls. 169 v. sob o numero da inscrição 2223 em 30 de Junho de 1902 á segurança da quantia de 5 mil rupias:—Outra a favor dos mesmos Dias e filhos registada em 30 de Junho de 1902 no dito C. sete a fls. 170 sob o nº. da inscrição 2224, á segurança da quantia de 3 300 rupias:—Outra a fávor dos ditos Dias e filhos, registada em 14 de Julho de 1902 no dito C. sete a fls. 179 sob o numero da inscrição 2239, á segurança da quantia de 1000 rupias proveniente de juros vencidos desde a data de 23 de Março de 1897 até 23 de Março de 1901 do capital assegurado pela referida inscrição hipotecaria n° .2223:— Outra a favor dos mesmos Dias e filhos, registada em 14 de Ju'ho de 1902 no dito C. sete á fls. 179 sob o n°. da inscrição 2240, á segurança da quantia de 1320, rupias, proveniente de juros vencidos desde 23 de Março de 1897 de igual data de 1901 do capital assegurado pela referida inscrição hipotecaria n°. 2224: — A do dito Josè Constancio e outro pesa uma penhora no livro F. quatro a fls. 143 sob o numero da inscrição 2594, registada em 26 de Janeiro de 1915, para haver a quantia de 750 rupias proveniente da metade de quantia de 1500 rupias de fiança arbitrada ao reu José Santana Lourenço, de Cuncolim, fiança esta prestada pelo executado dito Roque João ora exequente. Xeldem, 5 de Julho de 1926.

O Escrivão do 1° oficio,
Joaquim Antonio de Noronha
7   Verifiquei
L. Barros

Pelo juizo de Direito da comarca das Ilhas de Gôa e cartorio do Escrivão do terceiro oficio, Fernandes, correm editos de 30 dias contados da segunda publicação do anuncio citando a Manguexa Gorqui Senay, Zoivonta Gorqui Senay, Purxotoma Gorqui Senay, Zimbol Senainim, Abolem Senainim, Moga Senainim, Bugi Senainim, Zoivonta Senay Molcornencar, Voicunta Zoivonta Senay, Sazrem, Vitabai, Utoma, Gorqui ou Gongaram, Ramum, Pundolic Xamba Senay e Gonoxama Xambá Senay, todos residentes no territorio extrangeiro, em parte incerta para um incidente de artigos de habilitação passiva, deduzida pelo Meretissimo Delegado de Procurador da República n'esta comarca, como representante da Fazenda Nacional, por apenso a execução fiscal que esta propoz contra Gorqui Suriaji Senay de Palolem de Canacona e seu fiador Xambá Zoivonta Senay Molcornencar

ANO 11°. N°. 17
QUINTA-FEIRA DE 22 JULHO DE 1926

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

ANUNCIOS
Por cada linha ainda que repetida 1 tanga
Numero avulso uma tanga

DIRECTOR E EDITOR
G. P. Hegdo Dessai
QUEPEM-GOA

भारत
O BHARAT

वर्ष ११ वें. अंक १७
गुरुवार ता. जुलै २२ सन १९२६

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व प्रकाशक
गो. पुं. हेगडे देसाई
केंपें-गोवा

शेतकरी व वागवान यांचे फायद्याकरितां स्थापन झालेली

ॲग्रिहॉर्टिकलचरल सोसायटी.

तारेचा पत्ता:— "जयशाली" मुंबई

स्टाल १५० ते १५२ क्रॉफर्ड मार्केट मुंबई.

बाहेर ठिकाणाहून येणारे आंबे, कैरी, अननसें वगैरे सर्व प्रकारचे फळांचे विक्रीवर माफक कमिशन घेऊन माल कसोशीनें विक्री करण्यांत येतो व मालाची किंमत ज्यांचे त्यांचे सोईप्रमाणें तावडतोब पाठविण्यांत येते. आणि अशी पद्धत सोसायटीनें सुरु केल्यापासून विक्रीसाठीं माल पाठविणारांचा बराच नफा होत आहे. तरी सर्व लोकांनीं ह्याचा अवश्य फाय घ्यावा. 1

चांगलीं निवडक फळें एका दरानें लोकांस मिळण्याची व्यवस्था सोसायटीनें वरील ठिकाणीं केली असून ऑर्डरप्रमाणें मुंबईंत अगर बाहेर ठिकाणीं चांगल्या व्यवस्थेनें पाठविण्यांत येतात.

सोसायटीचे स्टालची एकंदर व्यवस्था व विक्रीची पद्धत चांगली असल्याबद्दल डॉ० मॅनसाहेब डायरेक्टर ऑफ ॲग्रिकलचर मुंबई प्रेसिडेन्सी यांनीं समक्ष खात्री करुन घेऊन समाधान व्यक्त केलें आहे व रत्नागिरी कोऑपरेटिव्ह मॅंगो सेल सोसायटीचे आंबे कमिशनवर विक्री करणेकरितां ह्या सोसायटीकडे पाठविण्याचें ठरविलेलें असून शिवाय शक्य ती मदत करण्याबद्दल वचन दिलेलें आहे.

भारतीय संस्कृतीचें श्रेष्ठत्व दाखविणारें शास्त्रीय आणि तात्विक विषयाचें

आर्यविज्ञान
(मासिक)

वा. व. ट. हं. अवघी २ रु.! प्रौढ जाहिरातींस सवलत!

हें मासिक सांगें येथें निघूं लागलें. प्रथमांकांतच, प्रिं. गो. स. आपटे एम. ए. बी. एस. सी. उज्जैन, वेदांत विशारद शिवसुब्रण्यशास्त्री, मीमांसा विद्यालयाध्यापक पुणें, इत्यादि भारतीय व पाश्चिमात्य विज्ञान विशारदांचें उच्च लेख, संस्कृत निबंध, कविता, संपादकीय लेख ग्रंथ निरीक्षण, विज्ञान विचार वगैरे महत्वाचे विषय, हिंदु संस्कृतीचें वैशिष्ट्य दर्शविणारे असे येऊं लागले. ग्राहकांनीं तावडतोब आगाऊ वर्गणी भरुन मागणी करावी. 12

पत्ता:- व्यवस्थापक— "आर्यविज्ञान" मु. पो. सांगें-गोवा.
3

हिंदुस्थानको-ऑपरेटीव्ह इन्शुअरन्स सोसायटी लिमिटेड [कलकत्ता]

बॉम्बे ब्रँच व सर्व ठिकाणीं शाखा व एजन्सी.

इतर कंपन्यांहून या कंपनीचा बोनस [नफा]जास्ती असून हप्याची रक्कम बरीच कमी आहे बाकीच्या कंपन्यांसारखी हिच्या फंडास मुळींच नुकसानी लागलेली नसून कोणत्याच नव्या व जुन्या कंपनीस हार जाणार नाहीं असा या कंपनीचा फंड आहे. फंड इतका सुरक्षित ठेवला आहे कीं, कोणत्याच कंपनींत इतक्या थोडया वर्षांत असा ठेवणें शक्य नाहीं.खात्री घेण्यास १९२३-१९२४ चें सरकारी बुक [रिपोर्ट] वाचून पहावा.

विशेष माहिती खालील पत्त्यावर

आर. एम्. एण्ड कंपनी
गोवा जनरल एजंट
मडगांव व पणजी

एजंट पाहिजेत भरपूर कमिशन
4

कायतानु फाह्लु द सौज, व्यापारी,
2
म्हापसें—गोवा.

दुकान नं० ५, आळ २ री.

वरील दुकानांत ग्रामोफोन, संगीत व मर्दानी गाण्याच्या कोंकणी, हिंदुस्थानीं, पारशी, गुजराथी, पोर्तुगीज, इंग्लिश, नवीन चीजांच्या इ० – तसेंच प्रख्यात नटांकडून व मोठमोठ्या हिंदुस्थानी गवयांकडून घेतलेल्या व जगमान्य झालेल्या

हीज मास्टर व्हॉइस

कंपनीच्या प्लेटया मिळतात. या कंपनीच्या सोल एजन्सीचेंहि काम वरील दुकानांत होत असल्यानें ग्रामोफोनास लागणारें सर्व लहानमोठें सामान पाहिजे त्या जातीचें व पाहिजे तेव्हां मुंबईहून अल्प मुदतींत पार्सलनें आणवून मुम्बईच्याच भावानें देऊं. गरजूंनीं मुंबईस ऑर्डर लिहिण्यापूर्वी आमच्या दुकानांत चौकशी करून खात्री करून घ्यावी. म्हणजे इकडील गिन्हाइकांस आलफांत वगैरे खर्चाची बचत होईल.

पोर्तुगेज शिक्षक

या पुस्तकाच्या मदतीनें मराठी जाणणाऱ्या इसमाला पोर्तुगेज भाषेशीं परिचय करून घेतां येतो. प्राथमिक पोर्तुगेज शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना तर हें पुस्तक फारच उपयुक्त आहे. किंमत अवघी ६ आणे ट. ख. ॥ आणा निराळा.

पोर्तुगेज, कोंकणी व मराठी
शब्दसंग्रह

या पुस्तकांत दोन हजारवर पोर्तुगेज शब्दांचे कोंकणी व मराठींतून पर्याय शब्द दिले आहेत. किंमत फक्त ३॥ आणे. ट.ख. ॥ आणा. पुस्तकें सर्व बुकसेलर्सकडे मिळतील. अथवा खालील पत्त्यावर लिहा

म्यानेजर सदानन्द मुद्रणालय, रायबंदर-गोवा
5